

Strona główna>Roszczenia pieniężne>Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE

Może się zdarzyć, że zajdzie konieczność podjęcia szybkich kroków w państwie członkowskim, innym niż to, w którym toczy się główne postępowanie, nie czekając aż wydane zostanie ostateczny wyrok.

Może się zdarzyć, że powód wnosi sprawę do sądu, ale postępowanie toczy się powoli i czuje się on raczej zniechęcony. Istnieje obawa, że dłużnik skorzysta z przeciągającego się postępowania i różnych środków prawnych, aby uchylić się przed wierzycielami przed zanim wyrok zostanie faktycznie wydany. Może na przykład spróbować doprowadzić do uznania go za niewypłacalnego lub przenieść majątek. W takim wypadku w interesie powoda leży zwrócenie się do sądu o zastosowanie środków tymczasowych.

Europejski nakaz zabezpieczenia na rachunku bankowym (EAPO) pozwala sądowi jednego państwa UE zamrozić środki na rachunku bankowym dłużnika w innym państwie UE. Postępowanie to wszczyna się wyłącznie w sprawach transgranicznych, czyli takich, w których sąd rozpoznający sprawę lub miejsce zamieszkania wierzyciela znajdują się w innym państwie członkowskim niż to, w którym prowadzony jest rachunek dłużnika.

Sąd może zarządzić zastosowanie środków tymczasowych lub zabezpieczających na majątku dłużnika. Wszystkie te środki mają na celu uprzedzenie ostatecznego wyroku co do istoty sprawy przez pewien okres w celu zagwarantowania, że wykonanie wyroku będzie możliwe.

Istnieją dość znaczne różnice w warunkach zarządzania takich środków w państwach członkowskich.

Aby uzyskać szczegółowe informacje krajowe, należy kliknąć na flagę kraju.

Ostatnia aktualizacja: 12/08/2022

Stroną zarządza Komisja Europejska. Informacje na tej stronie nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, nie ponosi ona również odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane czy odniesienia na niej zawarte. Więcej informacji na temat praw autorskich odnoszących się do stron UE znajduje się na stronie „Informacje prawne”.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Belgia

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

Celem środków zabezpieczających powództwo jest zapewnienie ochrony praw strony. W praktyce oznacza to, że wierzyciele mogą korzystać z tych środków, aby ochronić się przed ryzykiem braku spłaty długu ze strony dłużników.

Jeżeli środki o czysto zabezpieczającym charakterze okażą się niewystarczające, sąd może zarządzić środki tymczasowe wywierające skutki porównywalne do skutków wyroku co do istoty sprawy. Wyrok kończący postępowanie w sprawie może utrzymać w mocy lub uchylić takie środki tymczasowe.

Środki tymczasowe i zabezpieczające można zarządzić w odniesieniu do mienia dłużnika. Przy ściąganiu należności ogólnie stosuje się zasadę, zgodnie z którą dłużnik ponosi odpowiedzialność za zadłużenie całym swoim majątkiem ruchomym (środki pieniężne, meble, biżuteria, papiery wartościowe) i nieruchomym (grunty, budynki, lokale mieszkalne). Wierzyciel może również żądać zaspokojenia długu z innych praw majątkowych dłużnika (rachunków bankowych, wynagrodzenia).

1.1. Środki zabezpieczające powództwo

A. Zajęcie zabezpieczające (*saisie conservatoire*)

W sprawach pilnych wierzyciel może zwrócić się do sądu o wydanie zarządzenia zajęcia zabezpieczającego w odniesieniu do wszelkiego mienia dłużnika nadającego się do zajęcia (art. 1413 belgijskiego kodeksu postępowania sądowego). Dłużnik nie może swobodnie rozporządzać mieniem, które zostało objęte zajęciem zabezpieczającym. Oznacza to, że dłużnik nie może ich zbyć, oddać w darowiźnie ani obciążyć hipoteką. Skutek takiego pozbawienia możliwości rozporządzania mieniem ma wyłącznie charakter względny i działa wyłącznie na korzyść wierzyciela, który wystąpił o zajęcie mienia. Dłużnik w dalszym ciągu pozostaje właścicielem mienia i zachowuje prawo do jego użytkowania.

B. Zajęcie

Zajęcie to zabezpieczenie rzeczy będącej przedmiotem sporu. Postanowienie o zajęciu pozostaje w mocy do momentu wydania prawomocnego wyroku (art. 1955 i nast. kodeksu postępowania cywilnego). Do zajęcia może dojść na skutek uzgodnień stron (zajęcie w drodze porozumienia) lub zarządzenia sądu (zajęcie sądowe). W odróżnieniu od zwykłego zabezpieczenia zajęcie można również zastosować w odniesieniu do nieruchomości (art. 1959 kodeksu cywilnego).

C. Spis inwentarza

Celem sporządzenia spisu inwentarza jest określenie wartości spadku, majątku wspólnego małżonków lub współwłasności łącznej (art. 1175 kodeksu postępowania sądowego). Inwentarz sporządza się na wniosek wierzyciela, małżonka lub spadkobiercy. Osoby domagające się sporządzenia spisu inwentarza mają prawo wyboru notariusza, który sporządzi spis inwentarza w formie aktu notarialnego zawierającego wykaz składników majątku. Jeżeli wspomniane osoby nie są w stanie dojść do porozumienia w tej kwestii, notariusza wyznacza sędzia pokoju (art. 1178 kodeksu postępowania sądowego). W przypadku sporu sądem właściwym do jego rozstrzygnięcia jest sąd pokoju.

D. Opieczętowanie

Wskutek opieczętowania majątku nie można nim rozporządzać. W przypadku konieczności objęcia istotnego interesu ochroną wierzyciele, małżonek lub spadkobiercy mogą zwrócić się o opieczętowanie składników majątku będącego częścią majątku wspólnego małżonków, spadku lub współwłasności łącznej (art. 1148 kodeksu postępowania sądowego). Opieczętowanie zarządza sędzia pokoju. Sędzia pokoju może zarządzić zdjęcie pieczęci na wniosek osoby, która wystąpiła o opieczętowanie danych składników majątku, wierzycieli, małżonka lub spadkobierców. W przypadku zaskarżenia postanowienia sądu zarządzającego zdjęcie pieczęci do orzekania właściwy jest sędzia pokoju.

1.2. Środki tymczasowe

Środki tymczasowe lub środki tymczasowo wykonalne są to środki, które mogą zostać uchylone i które nie wywierają nieodwracalnych skutków. Mogą one zostać zarządzone w postępowaniu dotyczącym takich środków lub w toku postępowania co do istoty sprawy.

1.3. Tymczasowe wykonanie

Tymczasowe wykonanie (*exécution provisoire* lub *exécution par provision*) może zostać zarządzone po wydaniu wyroku, który jeszcze się nie uprawomocnił, o ile spełnione są ściśle określone przesłanki.

Poza wyjątkami przewidzianymi w przepisach prawa i jeżeli sąd nie postanowi inaczej w drodze specjalnie uzasadnionej decyzji oraz z zastrzeżeniem art. 1414 sprzeciw od wyroku kończącego postępowanie w sprawie wstrzymuje jego wykonanie.

Poza wyjątkami przewidzianymi w przepisach prawa i jeżeli sąd nie postanowi inaczej w drodze specjalnie uzasadnionej decyzji oraz z zastrzeżeniem art. 1414 prawomocny wyrok podlega tymczasowemu wykonaniu niezależnie od wniesionego odwołania i bez zabezpieczenia, o ile sąd nie postanowi o zabezpieczeniu (art. 1397 kodeksu postępowania sądowego).

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

A. Zajęcie zabezpieczające (*saisie conservatoire*)

Osoba, na której korzyść rozstrzygnięto w wyroku (również przypadku wyroku wydanego za granicą), może na jego podstawie żądać od komornika (*huissier de justice / gerechtsdeurwaarder*) objęcia mienia strony przeciwnej zajęciem zabezpieczającym. W przypadku braku wyroku do zastosowania zajęcia zabezpieczającego konieczne jest postanowienie sądu.

Wniosek składa się do sądu właściwego ds. zajęcia (*juge des saisies / beslagrechter*), który rozpoznaje go w takim samym trybie, jak wniosek w sprawie zarządzenia środków tymczasowych (art. 1395 kodeksu postępowania sądowego). Od wydania wezwania do stawienia się przez daną osobę przed sądem muszą upłynąć co najmniej dwa dni, przy czym w sprawach pilnych okres ten może zostać skrócony.

Postępowanie rozpoczyna się wniesieniem wniosku jednostronnego (*requête unilatérale*) o zarządzenie zajęcia zabezpieczającego do właściwego sądu przez pełnomocnika strony. Sędzia prowadzący postępowanie wydaje postanowienie w terminie ośmiu dni. Następnie komornik doręcza postanowienie wraz z nakazem zajęcia dłużnikowi, co stanowi gwarancję, że dłużnik zapoznał się z jego treścią.

Postanowienie z mocy prawa podlega tymczasowemu wykonaniu, przy czym przysługuje mu przymiot tzw. względnej powagi rzeczy osądzonej. Sędzia prowadzący postępowanie w sprawie zajęcia może w dowolnej chwili zmienić lub uchylić wydane postanowienie z uwagi na zmianę okoliczności sprawy. Honorarium komornika ustala się na podstawie dekretu królewskiego z dnia 30 listopada 1976 r. (*Moniteur belge / Belgisch Staatsblad*, 8 lutego 1977 r.).

B. Zajęcie

Do dokonania zajęcia na podstawie porozumienia między stronami (*séquestre conventionnel*) dochodzi bez konieczności wydania postanowienia przez sąd, podczas gdy do zajęcia sądowego (*séquestre judiciaire*) dochodzi na podstawie postanowienia sądu.

W obydwu przypadkach wyznacza się zarządcę, który jest obowiązany zarządzać powierzoną mu rzeczą z należytą starannością. Jednocześnie ma on obowiązek zwrócić rzecz po upływie okresu zajęcia. Przysługuje mu wynagrodzenie, zgodnie z zasadami określonymi w przepisach prawa (art. 1962 akapit trzeci kodeksu cywilnego).

C. Środki tymczasowe

Wniosek o zarządzenie środków tymczasowych należy zawsze wносить we właściwym sądzie w postępowaniu w sprawie zarządzenia środków tymczasowych albo w postępowaniu głównym. Postanowienie o zastosowaniu środków tymczasowych może być również wydane przez sąd polubowny (art. 1696 kodeksu postępowania sądowego).

W sprawach pilnych, z wyjątkiem tych, które na podstawie przepisów prawa zostały wyłączone spod jurysdykcji sądów, postanowienie w sprawie zarządzenia środków tymczasowych wydaje przewodniczący składu orzekającego w pierwszej instancji (art. 584 ust. 1 kodeksu postępowania sądowego). Wyrok „podlegający tymczasowemu wykonaniu” oznacza wyrok, który ma wyłącznie charakter tymczasowy i który nie wywołuje skutków ostatecznych ani nieodwracalnych. W przypadku spraw pilnych do wydawania wyroków podlegających tymczasowemu wykonaniu w ramach swojej właściwości upoważnieni są również przewodniczący składów orzekających sądów gospodarczych i sądów pracy.

Postanowienie wydane w postępowaniu w sprawie środków tymczasowych nie może wpływać niekorzystnie na istotę sprawy (powództwo główne), co oznacza, że jest objęte względną powagą rzeczy osądzonej. Sędzia rozpoznający powództwo główne nie jest w żaden sposób związany treścią takiego orzeczenia, co oznacza, że sędzia w postępowaniu w sprawie środków tymczasowych może zarządzić wyłącznie środki tymczasowe.

Przykładowo w postępowaniu rozwodowym prezes sądu rodzinnego jest uprawniony do zarządzenia środków tymczasowych dotyczących osoby, mienia oraz obowiązku alimentacyjnego na rzecz małżonków oraz ich dzieci (art. 1280 akapit pierwszy kodeksu postępowania sądowego).

Komornik oficjalnie powiadamia stronę przeciwną o zasądzonych środkach i wzywa ją do zastosowania się do tych środków, w razie konieczności pod groźbą podjęcia stosownych czynności przez policję lub nałożenia kary pieniężnej przez sąd. Honorarium komornika ustala się na podstawie dekretu królewskiego z dnia 30 listopada 1976 r. (*Moniteur belge / Belgisch Staatsblad*, 8 lutego 1977 r.).

W przypadku spraw dotyczących rozkładu pożycia małżonków lub osób pozostających w związku partnerskim sędzia pokoju orzekający w pierwszej instancji jest uprawniony do nałożenia środków tymczasowych obowiązujących przez okres, w którym małżonkowie lub osoby pozostające w zarejestrowanym związku partnerskim w dalszym ciągu ze sobą żyją, np. w odniesieniu do domu rodzinnego lub dzieci i ich mienia. Środki takie wyłącznie tymczasowy charakter i przestają obowiązywać z chwilą ustania wspólnego pożycia. Nie mogą stanowić trwałego rozwiązania kwestii dotyczących rozwodu w przypadku małżonków. Wyrok kończący postępowanie w sprawie rozwodu wydaje się w postępowaniu rozwodowym w pierwszej instancji.

D. Tymczasowe wykonanie

Wyrok stanowi tytuł wykonawczy, który jednak do momentu uprawomocnienia się nie może zostać wykonany. Poza wyjątkami przewidzianymi w przepisach prawa i jeżeli sąd nie postanowi inaczej w drodze specjalnie uzasadnionej decyzji wykonanie wyroku zawieszają się do czasu, gdy nie ma już możliwości wniesienia sprzeciwu, ale nie zawieszają się go na czas do wniesienia odwołania do sądu wyższej instancji ani na czas do wniesienia skargi kasacyjnej (art. 1397 kodeksu postępowania sądowego).

Sędzia, który wydał wyrok, może – z wyjątkiem przypadków, w których nie zezwalają na to przepisy prawa – zezwolić na jego tymczasowe wykonanie (art. 1399 kodeksu postępowania sądowego), np. w sprawach dotyczących stanu cywilnego.

W przypadku gdy tymczasowe wykonanie wyroku jest możliwe, ryzyko związane z wykonaniem ponosi osoba wnosząca o jego zarządzenie. Sąd może w takim przypadku uzależnić wykonanie orzeczenia od spełnienia dodatkowego warunku, mianowicie może zobowiązać osobę wnoszącą o zarządzenie wykonania wyroku do wniesienia kaucji zabezpieczającej (art. 1400 ust. 1 kodeksu postępowania sądowego). Osoba wnosząca o zarządzenie wykonania wyroku może wszcząć procedurę tymczasowego wykonania dopiero po wpłaceniu odpowiedniej kwoty do Urzędu ds. Depozytów i Zabezpieczeń (*Caisse des dépôts et consignations*) lub przedstawieniu gwarancji bankowej. Jest to konieczne, ponieważ w wyniku wniesienia środka zaskarżenia wyrok może zostać zmieniony, co z kolei może sprawić, że drugiej stronie będzie przysługiwało odszkodowanie.

2.2 Najważniejsze warunki

A. Zajęcie zabezpieczające (*saisie conservatoire*)

Zajęcie zabezpieczające może zostać zarządzone wyłącznie w sprawach pilnych oraz gdy wiarygodność będąca przedmiotem roszczenia jest pewna, dotyczy ustalonej kwoty i jest wymagalna.

Przypadek określa się jako pilny w przypadku wystąpienia ryzyka niewypłacalności dłużnika, a co za tym idzie możliwości wierzyciela w zakresie odzyskania należności z mienia dłużnika. Zajęcie zabezpieczające może służyć nie tylko jako środek wywierania nacisku, ale jest również dopuszczalne w sytuacji, gdy, obiektywnie rzecz biorąc, sytuacja finansowa dłużnika jest zagrożona. Przesłanka pilności musi istnieć zarówno w momencie dokonania zajęcia, jak i w momencie wydania przez sędziego orzeczenia w sprawie wykonania zajęcia.

Roszczenie wierzyciela musi być pewne, co oznacza, że musi być dostatecznie uzasadnione i nie mogą istnieć racjonalne podstawy jego zakwestionowania. Roszczenie dotyczące długu również musi dotyczyć określonej kwoty, która musi zostać ustalona lub przynajmniej być możliwa do ustalenia na podstawie wstępnych szacunków. Jeżeli nie ustalono jeszcze dokładnej kwoty długu, zostanie ona określona przez sędziego prowadzącego postępowanie w sprawie zajęcia. Ponadto dług musi być wymagalny; wierzyciel musi być uprawniony do żądania jego spłaty. Wymóg ten doprecyzowano w art. 1415 kodeksu postępowania sądowego, zgodnie z którym nawet roszczenia dotyczące przyszłych świadczeń okresowych (świadczeń alimentacyjnych, płatności czynszu, odsetek), a także roszczenia warunkowe lub roszczenia przyszłe o charakterze potencjalnym mogą zostać uznane za kwalifikujące się do objęcia zajęciem zabezpieczającym.

B. Zajęcie

Sąd może zarządzić zajęcie sądowe w odniesieniu do ruchomości objętych postanowieniem w sprawie zajęcia, jak również w odniesieniu do ruchomości lub nieruchomości, których własność jest przedmiotem sporu między co najmniej dwiema osobami, lub w odniesieniu do rzeczy, które dłużnik zaoferował w celu uregulowania długu (art. 1961 kodeksu cywilnego). Ogólnie rzecz biorąc, dotyczy to sytuacji, w której okoliczności sprawy uzasadniają zarządzenie zajęcia jako środka zabezpieczającego, aby zapewnić utrzymanie rzeczy w ich obecnym stanie, bez uszczerbku dla jakiegokolwiek ostatecznego porozumienia, które może zostać zawarte. W tym przypadku nie ma znaczenia czy sprawa ma charakter pilny. Zarządzając zajęcie, sędzia musi jednak zachować zasady należytej staranności, ponieważ środek ten ma poważny i wyjątkowy charakter, a jego zastosowanie jest dopuszczalne wyłącznie wówczas, gdy istnieje ku temu ważny powód.

C. Środki tymczasowe

Postępowanie w przedmiocie środków tymczasowych może zostać wszczęte w sprawie wyłącznie wówczas, gdy jest ona na tyle pilna, że brak natychmiastowego rozwiązania narazi powoda na znaczne straty lub na poważne niedogodności. Dlatego też w kontekście możliwości wszczęcia postępowania w sprawie środków tymczasowych kryterium pilności ma kluczowe znaczenie.

Możliwość zarządzenia środków tymczasowych w postępowaniu co do istoty sprawy również zależy od tego, czy dana sprawa ma pilny charakter. Dlatego też środki, o których zarządzenie można zwrócić się do sądu pokoju, określa się jako „środki tymczasowe zarządzane w trybie pilnym”.

D. Tymczasowe wykonanie

Kryterium stosowane przez sądy przy wydawaniu orzeczenia w przedmiocie dopuszczalności tymczasowego wykonania jest związane z ponoszonym przez powoda ryzykiem wynikającym z niepotrzebnego opóźnienia lub utrudniania wykonania wyroku przez stronę przeciwną. Jeżeli strona przeciwna wnosi sprzeciw lub wszczyna postępowanie odwoławcze wyłącznie w celu uniemożliwienia wykonania wyroku, stanowi to wystarczającą podstawę wystąpienia do sądu, który wydał dany wyrok, o zarządzenie tymczasowego wykonania tego wyroku. Zarządzenie tymczasowego wykonania w niektórych rodzajach spraw jest jednak niemożliwe (zob. powyżej).

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

A. Zajęcie zabezpieczające (*saisie conservatoire*)

Zajęcie można ustanowić na mieniu każdego rodzaju (ruchomościach, nieruchomościach oraz środkach niematerialnych i prawnych). Niektóre rodzaje mienia nie mogą jednak zostać objęte zajęciem (lub mogą zostać objęte zajęciem wyłącznie w sposób częściowy). To, co kwalifikuje się do zajęcia, wynika z obowiązujących przepisów prawa oraz z charakteru mienia, jak również od stosunku łączącego mienie z dłużnikiem.

Rodzaje mienia, których nie można objąć zajęciem, wymienione są w art. 1408 kodeksu postępowania sądowego. Ogólnie rzecz biorąc, zalicza się do nich artykuły pierwszej potrzeby, przedmioty niezbędne dłużnikowi lub jego dzieciom do kontynuowania nauki lub kształcenia zawodowego, sprzęt potrzeby dłużnikowi do wykonywania jego zawodu, żywność, paliwo oraz przedmioty kultu religijnego. W art. 1410 ust. 2 kodeksu postępowania sądowego wymieniono sumy pieniężne niepodlegające zajęciu. Obejmują one zasiłki rodzinne i dochód na poziomie minimum socjalnego.

Wynagrodzenie dłużnika i wszelki równoważny dochód podlega zajęciu wyłącznie częściowo. Odpowiednie kwoty zostały wskazane w art. 1409 ust. 1 kodeksu postępowania sądowego i podlegają one corocznej waloryzacji na mocy dekretu królewskiego w oparciu o wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych. W art. 1410 ust. 1 kodeksu postępowania sądowego zakres stosowania kwot częściowo kwalifikujących się do zajęcia został rozszerzony na źródła dochodu takie jak świadczenia alimentacyjne, renty i emerytury, zasiłki dla bezrobotnych, świadczenia z tytułu wypadku w miejscu pracy lub renty inwalidzkie.

Urządnik sądowy wymienia w oficjalnym raporcie mienie, które można objąć zajęciem w celu późniejszej sprzedaży, chyba że będzie w stanie zawrzeć porozumienie z wierzycielem w tej kwestii. Zbycie lub ukrywanie jakiegokolwiek mienia, które zostało zawarte w raporcie przedstawionym przez urzędnika sądowego, jest surowo zabronione i stanowi przestępstwo.

B. Zajęcie

Sąd może zarządzić zajęcie sądowe w odniesieniu do ruchomości objętych postanowieniem w sprawie zajęcia, jak również w odniesieniu do ruchomości lub nieruchomości, których własność jest przedmiotem sporu między co najmniej dwiema osobami, lub w odniesieniu do rzeczy, które dłużnik zaoferował w celu uregulowania długu (art. 1961 kodeksu cywilnego).

C. Środki tymczasowe

Wszystkie rodzaje sporów mogą zostać rozstrzygnięte w drodze postępowania w przedmiocie środków tymczasowych. Prezes sądu pierwszej instancji jest uprawniony do rozpoznawania wszystkich rodzajów sporów cywilnoprawnych między osobami prywatnymi. Spory na gruncie prawa pracy lub prawa handlowego musi rozpatrywać prezes sądu pracy lub sądu gospodarczego.

W sprawach dotyczących rozkładu pożycia małżeńskiego sąd rodzinny jest uprawniony do nałożenia środków tymczasowych obejmujących cały okres wspólnego pożycia. Środki takie mogą dotyczyć np. domu rodzinnego, dzieci lub majątku dzieci. Przepis ten ma zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do małżonków (art. 223 akapit pierwszy kodeksu cywilnego) oraz osób, które zawarły zarejestrowany związek partnerski (art. 1479 akapit pierwszy kodeksu cywilnego), nie zaś do osób faktycznie prowadzących wspólne gospodarstwo domowe.

D. Tymczasowe wykonanie

Zasadniczo wszystkie wyroki mogą podlegać tymczasowemu wykonaniu, jeżeli sędzia wyda stosowny nakaz, poza przypadkami, w których tymczasowe wykonanie wyroku jest zabronione na mocy obowiązujących przepisów (art. 1399 kodeksu postępowania sądowego).

3.2 Jakie skutki mają te środki?

A. Zajęcie zabezpieczające (*saisie conservatoire*)

Właściciel mienia objętego zajęciem zabezpieczającym nie traci prawa własności lub prawa użytkowania (korzystanie, wynajem/dzierżawa, pożyczka, użytkowanie). Jedyne ograniczenie mające zastosowanie w tym przypadku polega na tym, że właściciel nie może rozporządzać mieniem. Niemożność rozporządzania tymi składnikami, oznacza, że wszelkie czynności podejmowane przez podmiot obowiązany wbrew ograniczeniu są ważne, ale nie można się na nie skutecznie powołać przeciwko wierzycielowi wskazanemu w wyroku. Wierzyciel nie ma zatem obowiązku ich uwzględniania i może działać, jakby w ogóle nie zostały one dokonane.

B. Zajęcie

Podobnie jak każda inna forma zabezpieczenia sądowego zajęcie wiąże się z przeniesieniem prawa do faktycznego posiadania danej rzeczy na depozytariusza. Depozytariusz może podejmować wyłącznie czynności służące zachowaniu mienia w jego dotychczasowym stanie.

C. Środki tymczasowe

Nie dotyczy.

D. Tymczasowe wykonanie

Tymczasowe wykonanie oznacza wykonanie wyroku pomimo możliwości zmiany jego treści lub wniesienia od niego odwołania, a także wykonanie wyroku po wniesieniu sprzeciwu. Ryzyko związane z wykonaniem wyroku ponosi powód (zob. powyżej).

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

A. Zajęcie zabezpieczające (*saisie conservatoire*)

Okres obowiązywania zajęcia zabezpieczającego jest zasadniczo ograniczony do trzech lat. Sędzia orzekający w postępowaniu w przedmiocie zajęcia może jednak wskazać krótszy okres obowiązywania zajęcia. Zajęcie może zostać przedłużone, o ile jego pierwotny termin jeszcze nie upłynął. Przedłużenie, które w praktyce stanowi przedłużenie wyznaczonego okresu obowiązywania, jest dopuszczalne w przypadku, gdy istnieją ważne powody uzasadniające zastosowanie tego środka, a pilny charakter sytuacji nie uległ zmianie.

B. Zajęcie

Termin obowiązywania zajęcia nie został określony w obowiązujących przepisach prawa. Zajęcie zostaje zniesione, jeżeli przestało istnieć ryzyko, że rzeczy nie będą mogły zostać zachowane w ich dotychczasowym stanie oraz jeżeli można spodziewać się, że wkrótce zapadnie rozstrzygnięcie w sprawie.

C. Środki tymczasowe

W obowiązujących przepisach nie wyznaczono okresu obowiązywania środków tymczasowych. Wszelkie środki tymczasowe zarządzone w danej sprawie mogą zostać utrzymane w mocy lub uchylone w prawomocnym wyroku rozstrzygającym dany spór.

D. Tymczasowe wykonanie

Nie dotyczy.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

A. Zajęcie zabezpieczające (*saisie conservatoire*)

Jeżeli sędzia orzekający w postępowaniu w przedmiocie zajęcia odmówił udzielenia pozwolenia na zajęcie, wnioskodawca ma prawo wnieść zażalenie na takie postanowienie w terminie jednego miesiąca od jego ogłoszenia (art. 1419 akapit pierwszy i art. 1031 kodeksu postępowania sądowego). Sprawa zostanie rozpoznana w taki sam sposób jak w postępowaniu głównym, przy czym wyrok zostanie wydany przez izbę doradczą (*chambre du conseil / raadkamer*). Jeżeli zajęcie zostanie utrzymane w mocy, dłużnik, który chce to zaskarżyć, musi odwołać się do sądu apelacyjnego, wnosząc sprzeciw osoby trzeciej (*tierce opposition*).

Jeżeli sędzia orzekający w postępowaniu w przedmiocie zajęcia udzielił pozwolenia na zajęcie, dłużnik lub jakakolwiek zainteresowana strona są uprawnieni do wniesienia sprzeciwu osoby trzeciej (art. 1419 kodeksu postępowania sądowego). Sprzeciw osoby trzeciej należy wnieść w terminie jednego miesiąca od dnia doręczenia postanowienia zezwalającego na zajęcie; sprzeciw zostanie rozpatrzony przez sędziego, który wydał zaskarżone orzeczenie (art. 1125 kodeksu postępowania sądowego). O ile sędzia orzekający w postępowaniu w przedmiocie zajęcia nie wyraził zgody na zawieszenie wykonania wyroku, wniesienie sprzeciwu osoby trzeciej nie będzie miało skutku zawieszającego.

B. Zajęcie

W przypadku, gdy do zajęcia doszło na podstawie porozumienia stron, punkt ten nie ma zastosowania.

W przypadku zajęcia sądowego sędzia wydaje orzeczenie, wobec którego przysługują środki zaskarżenia zgodnie z przepisami kodeksu postępowania sądowego.

C. Środki tymczasowe

Prawo do wniesienia sprzeciwu lub zażalenia przysługuje każdej stronie, na którą postanowienie wydane w postępowaniu dotyczącym środków tymczasowych wywarło negatywny wpływ. Środki zaskarżenia od orzeczeń prezesa sądu pierwszej instancji lub sądu gospodarczego rozpoznaje sąd apelacyjny. Od orzeczenia prezesa sądu pracy można złożyć środek zaskarżenia do sądu pracy wyższej instancji. Jeżeli postępowanie sądowe zostało wszczęte w drodze wezwania do stawiennictwa przed sądem lub dobrowolnego stawiennictwa, termin na wniesienie sprzeciwu lub zażalenia wynosi jeden miesiąc od daty doręczenia wyroku.

Jeżeli powiadomienie o wydaniu postanowienia zostało doręczone listem poleconym, a zostało ono wydane wskutek wniesienia wniosku jednostronnego (*requête unilatérale*), sprzeciw lub zażalenie należy wnieść w terminie jednego miesiąca od daty doręczenia takiego pisma.

D. Tymczasowe wykonanie

Od nakazu tymczasowego wykonania nie przysługuje środek zaskarżenia. Sędzia sądu apelacyjnego nie może w żadnym przypadku zakazać ani zawiesić wykonania wyroku (art. 1402 kodeksu postępowania sądowego).

Ostatnia aktualizacja: 24/10/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Bułgaria

1 Jakże wyróżnia się rodzaje środków?

Postępowanie sądowe charakteryzuje się zasadniczo pewnym (dłuższym lub krótszym) czasem trwania. Zwłoka wynikająca z konieczności przeprowadzenia poszczególnych etapów przed poszczególnymi instancjami może niekiedy prowadzić do nieskuteczności ochrony prawnej, o którą się wnioskuje, ze względu na czas potrzebny na wydanie orzeczenia lub na jego wykonanie. Mając to na względzie, ustawodawca przewidział zestaw środków służących zwiększeniu skuteczności ochrony sądowej udzielanej na wniosek poprzez ograniczenie możliwości wykonywania określonych praw majątkowych przez pozwanego.

Kwestie związane z zabezpieczeniem roszczenia regulują przepisy art. 389–404 kodeksu postępowania cywilnego.

Zgodnie z art. 391 kodeksu środki służące zabezpieczeniu roszczenia są dozwolone, w przypadku gdy w braku takich środków wykonanie przez powoda praw wynikających z orzeczenia byłoby niemożliwe lub utrudnione oraz gdy: a) roszczenie jest poparte przekonującymi dowodami w postaci dokumentów lub b) ma zostać złożona kaucja w kwocie określonej przez sąd zgodnie z art. 180 i 181 ustawy o zobowiązaniach i umowach. Sąd może – wedle swojego uznania – zażądać złożenia kaucji nawet wówczas, gdy przedstawiono przekonujące dowody w postaci dokumentów.

Podstawową przesłanką i warunkiem koniecznym do zarządzenia środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego jest ryzyko, że powód może nie być w stanie wykonać swoich praw wynikających z orzeczenia, które zostanie wydane w związku z uprawdopodobnionym roszczeniem.

Aby umożliwić zabezpieczenie roszczenia, sąd ocenia, czy spełnione są następujące przesłanki: zabezpieczenie roszczenia jest konieczne, roszczenie jest uprawdopodobnione, a środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego, o który wnosi powód, jest właściwy i odpowiedni w danej sprawie i w odniesieniu do ochrony prawnej, o którą się wnosi.

Zgodnie z art. 397 ust. 1 kodeksu prawo przewiduje następujące środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego:

zajęcie nieruchomości;

zajęcie tymczasowe ruchomości i wierzytelności, w tym zajęcie udziałów/akcji spółki;

inne właściwe środki określone przez sąd, w tym zatrzymanie pojazdu silnikowego lub zawieszenie postępowania egzekucyjnego.

Sąd może również zarządzić szereg środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego do wysokości wartości przedmiotu sporu (nie ma bowiem potrzeby zabezpieczania kwoty wykraczającej poza wartość przedmiotu sporu).

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Zgodnie z przepisami rozdziału 34 kodeksu postępowania cywilnego zabezpieczenie interesu prawnego jest dozwolone na następujących warunkach:

zgodnie z art. 389 kodeksu – w przypadku wszystkich rodzajów roszczeń – na każdym etapie postępowania przed zakończeniem czynności wyjaśniających w postępowaniu apelacyjnym;

zgodnie z art. 390 kodeksu wszystkie roszczenia można zabezpieczyć jeszcze przed wniesieniem pozwu (zabezpieczenie przyszłego roszczenia).

Wniosek o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego w odniesieniu do sprawy zawisłej w sądzie

Wniosek ten powód wnosi do sądu właściwego do rozpoznania danej sprawy. Sąd może zezwolić na zabezpieczenie roszczenia, wyłącznie jeśli spełnione

są przesłanki określone w art. 391 kodeksu: uprawdopodobnienie roszczenia, konieczność zabezpieczenia roszczenia, tj. ryzyko, że orzeczenie sądu

uwzględniające roszczenie (w przypadku jego wydania) okaże się bezprzedmiotowe z uwagi na fakt, że pozwany rozporządził swoim majątkiem

podlegającym zajęciu, a także adekwatność danego środka. Zgodnie z art. 391 ust. 2 i 3 kodeksu w braku dowodów wystarczających do

uprawdopodobnienia roszczenia sąd może również z urzędu zarządzić złożenie kaucji w ustalonej przez siebie wysokości.

Zabezpieczenie roszczenia jest dozwolone nawet w przypadku zawieszenia postępowania.

Wniosek o zabezpieczenie przyszłego roszczenia

Wniosek składa się w miejscu, w którym powód ma miejsce stałego zamieszkania lub w którym znajduje się majątek, który posłuży do zabezpieczenia

roszczenia. Jeżeli złożono wniosek o zastosowanie środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego w postaci zawieszenia postępowania

egzekucyjnego, wniosek należy wnieść do sądu właściwego ze względu na miejsce, w którym powinna zostać przeprowadzona egzekucja.

W przypadku zarządzenia środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego w odniesieniu do przyszłego roszczenia sąd wyznacza termin zgłoszenia

roszczenia, który nie może przekraczać jednego miesiąca. Przesłanki materialne zarządzenia takich środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego

są takie same jak w przypadku zarządzenia środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego w sprawie zawisłej w sądzie.

We wniosku należy wskazać środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego, o który się wnosi, oraz wartość przedmiotu sporu. Wniosek należy wnieść

do właściwego sądu rejonowego (*rayonen sad*) lub okręgowego (*okrazhen sad*) stosownie do jego właściwości miejscowej i rzeczowej zgodnie z art. 104

kodeksu.

Wniosek może wnieść wnioskodawca lub jego pełnomocnik procesowy (adwokat). Nie wymaga się złożenia dodatkowego egzemplarza wniosku, ponieważ

nie doręcza się go stronie przeciwnej z uwagi na fakt, że postępowanie zabezpieczające jest postępowaniem nieprocesowym: postępowanie to toczy się bez

udziału strony przeciwnej (na której interes prawny zarządzony środek będzie wywierał wpływ).

Zarządzone przez sąd środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego są wykonywane przez:

zajęcie nieruchomości – Urząd Rejestrowy;

zajęcie ruchomości i wierzytelności dłużnika – państwowego lub prywatnego komornika, w tym poprzez zawiadomienie przez niego osób trzecich, takich jak banki i inne instytucje kredytowe;

środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego dotyczące pojazdów – właściwe służby policji drogowej;

środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego w postaci zawieszenia postępowania egzekucyjnego – odpis postanowienia sądu o udzieleniu

zabezpieczenia należy przedłożyć właściwemu komornikowi, który wszczął postępowanie egzekucyjne;

inne środki przewidziane w prawie – właściwego państwowego lub prywatnego komornika wybranego przez wnioskodawcę.

W ustawie specjalnej Prawo upadłościowe banków (Zakon za bankovata nesastoyatelnost, ZBN) przewidziano jednak wprost możliwość zabezpieczenia

roszczeń o zwrot do masy upadłości banku. Zgodnie z art. 53 ust. 2 ZBN zabezpieczenie roszczenia jest możliwe wyłącznie w przypadku, gdy wnioskowi

towarzyszą dowody wystarczające do potwierdzenia jego zasadności. Jeżeli zachodzi prawdopodobieństwo, że wniosek jest bezzasadny, zgodnie

z przepisami ogólnymi dopuszcza się możliwość zastosowania środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego pod warunkiem udzielenia gwarancji;

natomiast zgodnie z przepisami szczególnymi należyte uzasadnienie wniosku o zabezpieczenie roszczenia stanowi warunek *sine qua non* jego

uwzględnienia. Dlatego też zabezpieczenie roszczenia jest możliwe, jeżeli przedstawiono argumenty i dowody wskazujące na to, że wniosek

najprawdopodobniej nie jest bezzasadny. Jest to zrozumiałe, zważywszy na fakt, że zgodnie z art. 403 kodeksu strona występująca o zabezpieczenie ponosi

odpowiedzialność za wszelkie szkody poniesione przez stronę przeciwną w rezultacie zastosowania środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego.

Ustawodawca przyznaje, że obowiązek wypłaty odszkodowania z tytułu tego rodzaju szkód nie leży w interesie prawnym niewypłacalnego banku (ponieważ

skutkowałoby to uszczupleniem masy upadłości i byłoby niekorzystne dla wierzycieli), dlatego też w obowiązujących przepisach ustanowiono wymóg,

zgodnie z którym wniosek o zabezpieczenie roszczenia powinien zostać uwzględniony wyłącznie w przypadku przedstawienia wystarczających dowodów

uprawdopodobniających jego zasadność.

Zgodnie art. 629a ust. 1 pkt 2 ustawy o handlu (Targovski zakon, TZ) środki, o których mowa w art. 630 ust. 1 pkt 4 TZ, mogą zostać zastosowane

w charakterze środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego *ex ante* w toku postępowania upadłościowego, jeżeli jest to konieczne do zachowania

majątku dłużnika. Środki te obejmują dokonanie zajęcia, wyznaczenie syndyka tymczasowego, wydanie nakazu zawieszenia toczącego się postępowania

egzekucyjnego, opieczątowanie pomieszczeń i sprzętu itp. W przedmiotowym przepisie przyjmuje się założenie, że wniosek, o którym mowa w art. 625 TZ,

powinien być dopuszczalny, powinien zostać poparty dowodami w postaci dokumentów potwierdzającymi wystąpienie okoliczności faktycznych

uzasadniających zgłaszane roszczenie, a jeżeli nie jest poparty takimi dowodami, wnioskodawca powinien wnieść zabezpieczenie w kwocie wskazanej przez

sąd na potrzeby wypłacenia dłużnikowi odszkodowania w przypadku, gdyby nie potwierdzono jego niewypłacalności, lub w przypadku, gdyby nie

stwierdzono, że jest on nadmiernie zadłużony (art. 629a ust. 2 TZ); zastosowanie środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego musi być ponadto

uzasadnione (jeżeli dłużnik marnotrawi, niszczy lub ukrywa swój majątek, narażając tym samym interesy wierzycieli, a w przypadku niezastosowania

wnioskowanych środków wierzyciele mogą ponieść szkody, ponieważ nie będą w stanie zaspokoić swoich roszczeń z majątku dłużnika po jego

spieniężeniu). W ustawie przewidziano również wymóg, zgodnie z którym środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego, o którego zastosowanie się

zwrócono, powinien być adekwatny i odpowiedni do potrzeb związanych z zabezpieczeniem roszczenia.

Z przepisów art. 629a ust. 1 TZ można wywnioskować, że zabezpieczenia *ex ante* w postępowaniu w sprawie wszczęcia postępowania upadłościowego udziela się wyłącznie w przypadku występowania realnego ryzyka rozporządzenia przez dłużnika swoim majątkiem ze szkodą dla wierzycieli. Sąd jest zobowiązany do zbadania, czy pozostałe przesłanki przewidziane w art. 629a ust. 2 TZ zostały spełnione, wyłącznie w przypadku, gdy spełniono powyższą przesłankę.

2.2 Najważniejsze warunki

Przesłanki materialne pozwalające na zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego (jak opisano powyżej) określa art. 391 kodeksu postępowania cywilnego.

Zabezpieczenie roszczenia alimentacyjnego jest dozwolone nawet wtedy, gdy przesłanki określone w art. 391 kodeksu nie zostały spełnione – wówczas sąd może zastosować środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego z urzędu.

Dozwolone może być również częściowe zabezpieczenie roszczenia, ale tylko w odniesieniu do tych części roszczenia, które zostały wystarczająco uprawdopodobnione.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Co do zasady środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego mogą dotyczyć każdego składnika majątku dłużnika. Zabezpieczenie roszczenia pieniężnego poprzez zajęcie wierzytelności, z których egzekucja jest wyłączona, jest niedopuszczalne.

Zgodnie z art. 393 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego niedopuszczalne jest zabezpieczenie roszczeń pieniężnych w stosunku do Skarbu Państwa, instytucji państwowych oraz placówek służby zdrowia zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o placówkach służby zdrowia.

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego mogą obejmować następujące rodzaje aktywów:

długi pozwanego wobec instytucji kredytowych z tytułu rachunków bankowych otwartych w tych instytucjach;

rzeczy ruchome;

nieruchomości;

pojazdy w świetle ich zatrzymania;

czynności w świetle postępowania egzekucyjnego;

określone aktywa przyszłego dłużnika wskazane w innych wyraźnie przewidzianych w prawie przypadkach.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Wszelkie czynności dokonywane przez dłużnika z zamiarem rozporządzenia mieniem objętym środkiem służącym zabezpieczeniu interesu prawnego pozostają nieskuteczne wobec osoby, na wniosek której zastosowano ten środek. Jeżeli chodzi o nieruchomości, nieskuteczne są wyłącznie rozrządzenia dokonane po wpisaniu zajęcia do rejestru zgodnie z art. 452 kodeksu postępowania cywilnego. Z wyjątkiem tej względnej nieskuteczności (względnej nieważności) pozostałe rozporządzenia są w pełni skuteczne i wywołują odpowiednie skutki prawne.

Założenia dotyczące bezskuteczności praw nabytych przez wierzyciela głównego i wierzycieli, którzy przystąpili do postępowania, po zarejestrowaniu zajęcia i otrzymaniu zawiadomienia o zajęciu reguluje art. 453 kodeksu.

Zgodnie z art. 401 kodeksu wierzyciel, którego roszczenia zostały zabezpieczone, może wytoczyć powództwo przeciwko obowiązanemu będącemu osobą trzecią w sprawie kwot lub aktywów, których taki obowiązanym nie zamierza wydać.

Wydatki związane z postępowaniem o zabezpieczenie interesu prawnego ponosi osoba, na której wniosek sąd zarządził odpowiednie środki, na podstawie art. 514 kodeksu w związku z jego art. 401, który to artykuł reguluje środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Zabezpieczenia udziela się na podstawie zasady, zgodnie z którą sąd zarządza dany środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego w sprawie zawisłej w sądzie, zanim sprawa ta zostanie rozstrzygnięta w drodze wydanie prawomocnego orzeczenia.

W przypadku zarządzenia środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego w odniesieniu do przyszłego roszczenia sąd wyznacza termin zgłoszenia roszczenia, który nie może przekraczać jednego miesiąca. Jeżeli w wyznaczonym terminie nie zostaną przedstawione dowody potwierdzające roszczenie, sąd z urzędu uchyli środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego na podstawie art. 390 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego.

W przypadku zgłoszenia roszczenia, w odniesieniu do którego sąd zarządził środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego, tak jak to zwykle ma miejsce, środki te pozostają w mocy i wywołują skutki prawne aż do czasu rozstrzygnięcia sprawy.

Przepisy art. 402 kodeksu regulują postępowanie dotyczące uchylania zarządzonych środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego. Na podstawie tego artykułu zainteresowana strona winna złożyć wniosek, którego odpis musi zostać doręczony osobie, która wniosła o zarządzenie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego, i która może wnieść sprzeciw w terminie trzech dni. Sąd uchyla środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego na posiedzeniu niejawnym, jeżeli ma pełne przekonanie, że przyczyna, dla której środki zostały zastosowane, już nie istnieje lub że pozwany złożył kaucję w przewidzianym terminie w kwocie, której dochodzi powód (art. 398 ust. 2 kodeksu). Na postanowienie sądu uchylające środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego przysługuje zażalenie, które należy wnieść w terminie jednego tygodnia.

Zgodnie z art. 398 kodeksu zastąpienie zarządzonych środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego innymi jest dopuszczalne w dwóch następujących sytuacjach:

zgodnie z ust. 1 – sąd, na wniosek jednej ze stron, może – po powiadomieniu drugiej strony i uwzględnieniu jej sprzeciwu wniesionego w terminie trzech dni od doręczenia pisma sądowego – zezwolić na zastąpienie jednego rodzaju środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego środkami innego rodzaju; zgodnie z ust. 2 – w przypadku zabezpieczenia roszczenia, które można wyrazić w pieniądzu, pozwany może w każdej chwili zastąpić ustanowione zabezpieczenie poręczeniem gotówkowym lub poręczeniem z innego tytułu bez zgody drugiej strony na podstawie art. 180 i 181 ustawy o zobowiązaniach i umowach.

W przypadkach określonych w art. 398 ust. 1 i 2 kodeksu postępowania cywilnego uchyla się zajęcie ruchomości lub nieruchomości.

Prawo dopuszcza możliwość wytoczenia przez pozwanego powództwa przeciwko powodowi o odszkodowanie za straty, które pozwany poniósł w związku ze środkami służącymi zabezpieczeniu interesu prawnego, jeżeli pozew w sprawie roszczenia, w odniesieniu do którego sąd zarządził środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego, zostało cofnięty lub jeżeli roszczenie nie zostało zgłoszone w przewidzianym terminie, a także jeżeli postępowanie zostało umorzone (art. 403 kodeksu).

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Zgodnie z art. 396 kodeksu postępowania cywilnego na postanowienie sądu o zabezpieczeniu interesu prawnego przysługuje zażalenie, które należy wnieść w terminie jednego tygodnia. W przypadku powoda ten tygodniowy termin rozpoczyna bieg od chwili doręczenia mu postanowienia, natomiast w przypadku pozwanego (strony, na niekorzyść której sąd zarządził środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego), termin ten rozpoczyna bieg od dnia, w którym zostanie mu ono doręczone przez komornika, Urząd Rejestrowy lub sąd zawiadomienie o zastosowaniu środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego. Odpis zażalenia musi zostać doręczony stronie przeciwnej, która ma tydzień na wniesienie odpowiedzi.

Osoby trzecie również uznaje się za mające interes prawny we wniesieniu zażalenia, jeżeli środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego wywiera wpływ na przysługujące im prawa. W toku nieprocesowego postępowania zabezpieczającego sąd nie bada, czy pozwanemu przysługują prawa, o ograniczenie możliwości rozporządzania którymi się zwrócono. Z tego względu może dojść do zajęcia nieruchomości, które nie są własnością dłużnika. W takiej sytuacji faktyczny właściciel byłby uprawniony do zaskarżenia postanowienia o zajęciu, mimo że miałby status osoby trzeciej w postępowaniu. W przypadku wniesienia zażalenia na postanowienie o odmowie zabezpieczenia roszczenia pozwanemu nie doręcza się odpisu takiego zażalenia, ponieważ postępowanie również na tym etapie pozostaje postępowaniem nieprocesowym.

Jeżeli sąd apelacyjny podtrzymał postanowienie o zastosowaniu lub odmowie zastosowania środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego, od tego postanowienia nie służy skarga kasacyjna. Jeżeli sąd apelacyjny zarządził środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego, których zastosowania odmówił sąd pierwszej instancji, orzeczenie sądu apelacyjnego można zaskarżyć, wnosząc zażalenie do Najwyższego Sądu Kasacyjnego, jeżeli spełnione zostały przesłanki wniesienia takiego zażalenia określone w art. 280 kodeksu.

Zgodnie z obecnie obowiązującym kodeksem postępowania cywilnego istnieje możliwość odwołania się zarówno od zarządzonych środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego, jak i od kwoty kaucji określonej przez sąd jako warunek zarządzenia tych środków. Odwołanie się do sądu apelacyjnego nie powoduje jednak zawieszenia środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego do czasu wydania orzeczenia i ewentualnego uchylecia tego postanowienia przez sąd wyższej instancji.

Ostatnia aktualizacja: 22/09/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Czechy

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego:

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego stosuje się tymczasowo w celu uregulowania stosunków między stronami lub w przypadku wystąpienia obaw co do możliwości wykonania orzeczenia sądu.

Co do zasady środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego zastosowane przed wszczęciem postępowania co do istoty sprawy regulują przepisy § 74 i nast. kodeksu postępowania cywilnego (ustawa nr 99/1963 z późniejszymi zmianami), natomiast środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego zastosowane po wszczęciu takiego postępowania regulują przepisy § 102 tego kodeksu. Przepisy ustawy o szczególnych postępowaniach sądowych (ustawa nr 292/2013) regulują szczególne środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego, mianowicie środki regulujące sytuację małoletniego, który nie był objęty należytą opieką (§ 452 i nast.), oraz środki zapewniające ochronę przed przemocą domową (§ 400 i nast.). W § 12 ustawy nr 292/2013 zawarto również przepisy szczególne uzupełniające przepisy ogólne regulujące środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego, obejmujące te rodzaje postępowania, które wchodzi w zakres tej ustawy.

Zabezpieczenie dowodów:

Dowód zabezpiecza się, gdy zachodzi obawa, że jego przeprowadzenie w przyszłości stanie się niewykonalne lub poważnie utrudnione (np. niewłaściwe wykonanie umowy sprzedaży łatwo psujących się towarów lub przesłuchanie świadka, który jest poważnie chory i który znajduje się w stanie zagrożenia życia).

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego:

§ 74 kodeksu postępowania cywilnego (ustawa nr 99/1963 z późniejszymi zmianami) stanowi, że postępowanie o zarządzenie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego wszczyna się na wniosek:

§ 12 ustawy nr 292/2013 stanowi jednak, że sąd może zarządzić środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego z urzędu, w przypadku gdy dopuszczalne jest również wszczęcie danego postępowania z urzędu (dotyczy to np. postępowania dotyczącego opieki nad małoletnim, w sprawie ubezwłasnowolnienia, o ustanowienie opiekuna i postępowania w sprawie uznania za zaginionego lub zmarłego). W takich przypadkach sąd zarządza środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego z urzędu:

sądem właściwym do zarządzenia środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego jest sąd właściwy rzeczowo; w § 400 i 453 ustawy nr 292/2013 przewidziano wyjątki od tej zasady.

Dowód może zostać zabezpieczony:

– wyłącznie na wniosek – przed wszczęciem postępowania dotyczącego istoty sprawy. Sądem właściwym jest sąd właściwy rzeczowo lub sąd, w którego okręgu znajdują się dowody wymagające zabezpieczenia;

w toku postępowania – nawet w braku wniosku.

Strony postępowania powinny być obecne przy zabezpieczeniu dowodu, chyba że opóźnienie działań w tym zakresie mogłoby stwarzać ryzyko.

Dowód można również zabezpieczyć za pomocą aktu notarialnego (*notářský zápis*) lub dokumentu sporządzonego przez komornika (*exekutorský zápis*), jeżeli czynność zostaje przeprowadzona w obecności notariusza lub komornika lub jeżeli notariusz lub komornik poświadczą dany stan faktyczny.

2.2 Najważniejsze warunki

Środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego może zostać zastosowany:

jeżeli uregulowanie stosunków między stronami wymaga przyjęcia tymczasowych ustaleń;

jeżeli zachodzi obawa co do możliwości wykonania orzeczenia sądu;

w celu tymczasowego uregulowania stosunków.

Ustalenie, czy w danym przypadku zachodzi potrzeba przyjęcia tymczasowych ustaleń regulujących stosunki między stronami, zależy od okoliczności danej sprawy. Środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego zostanie wydany wyłącznie w przypadku uprawdopodobnienia konieczności przyjęcia tymczasowych ustaleń regulujących stosunki prawne między stronami. Jeżeli chodzi o inne okoliczności istotne w kontekście możliwości zastosowania środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego, wystarczające jest uprawdopodobnienie przynajmniej tych okoliczności faktycznych, które mają kluczowe znaczenie dla nałożenia zobowiązania wynikającego z danego środka.

Zagrożenie dla możliwości wykonania orzeczenia

Jeżeli środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego ma zostać zastosowany w odpowiedzi na obawy co do możliwości wykonania orzeczenia, uprawniony musi posiadać orzeczenie lub inny dokument stanowiący tytuł wykonawczy. Środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego może zostać zarządzony wyłącznie, jeżeli orzeczenie nie jest jeszcze wykonalne, lub jeżeli istnieją poważne przyczyny, dla których (tymczasowo) uprawniony nie był w

stanie wyegzekwować, by nałożone zobowiązanie zostało spełnione w drodze egzekucji sądowej. Jednocześnie okoliczności faktyczne uzasadniające obawę dotyczącą możliwości wykonania orzeczenia (głównie z uwagi na zachowanie obowiązanego) muszą zostać uprawdopodobnione.

Wniosek o zastosowanie środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego musi zawierać elementy wyszczególnione w § 42 ust. 4 i § 75 kodeksu postępowania cywilnego (ustawa nr 99/1963), w tym:

oznaczenie sądu, do którego skierowany jest wniosek;

oznaczenie wnioskodawcy oraz określenie sprawy, której dotyczy wniosek, tj. informacje na temat okoliczności faktycznych uzasadniających zastosowanie środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego;

żądanie wnioskodawcy, tj. o zastosowanie jakich środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego zwraca się wnioskodawca;

datę sporządzenia wniosku oraz podpis wnioskodawcy lub jego pełnomocnika;

opis okoliczności faktycznych uzasadniających konieczność przyjęcia tymczasowych ustaleń w celu uregulowania stosunków między stronami lub

okoliczności uzasadniających obawę dotyczącą możliwości wykonania orzeczenia sądu.

Wnioskodawca musi załączyć do wniosku wszelkie dokumenty, na które się powołuje.

Najpóźniej w dniu złożenia wniosku wnioskodawca ma obowiązek złożyć z własnej inicjatywy, tj. bez wezwania sądu, kaucję w wysokości 10 000 CZK; w sprawach dotyczących stosunków biznesowych między przedsiębiorcami kwota kaucji wynosi 50 000 CZK. Z obowiązku złożenia kaucji są zwolnione wnioski, które dotyczą spraw socjalnych (np. świadczeń alimentacyjnych, zatrudnienia lub odszkodowania za szkodę na osobie). W przypadku niezłożenia kaucji wniosek zostanie odrzucony.

Kaucja służy jako zabezpieczenie roszczenia o odszkodowanie z tytułu szkody lub innej straty, którą mogą ponieść strony lub osoby trzecie (tj. osoby niebędące stronami postępowania zabezpieczającego) w przypadku zastosowania środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego.

W § 12 ust. 3 ustawy nr 292/2013 przewidziano wyjątek od obowiązku wniesienia kaucji zgodnie z przepisami tej ustawy.

Zabezpieczenie dowodów:

Przed wszczęciem postępowania rozstrzygającego co do istoty sprawy dowód może zostać zabezpieczony (na wniosek), gdy zachodzi obawa, że jego przeprowadzenie w przyszłości stanie się niewykonalne lub poważnie utrudnione. Nie zabezpiecza się dowodów, które w oczywisty sposób nie mają istotnego znaczenia dla przebiegu tego postępowania. Sąd oddali wniosek o zabezpieczenie dowodów w razie podejrzenia, że celem wniosku składanego przez wnioskodawcę nie jest zabezpieczenie dowodów, ale osiągnięcie innego rodzaju korzyści (np. uzyskanie przez wnioskodawcę informacji, do których w przeciwnym razie nie miałby dostępu, na temat czynności podejmowanych przez stronę przeciwną).

Poza ogólnymi informacjami wniosek o zabezpieczenie dowodów musi zawierać opis okoliczności faktycznych będących przedmiotem postępowania dowodowego. We wniosku należy również wskazać konkretne dowody, które mają zostać zabezpieczone.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego:

§ 76 kodeksu postępowania cywilnego stanowi, że zarządzając środkiem służącym zabezpieczeniu interesu prawnego, sędzia może nakazać stronie np. zapłatę alimentów, wniesienie określonej sumy środków pieniężnych do sądu, złożenie rzeczy do depozytu sądowego, powstrzymanie się od zbycia określonych rzeczy lub praw, podjęcie określonej czynności, powstrzymanie się od podejmowania określonych czynności lub umożliwienie podjęcia określonej czynności. Środek może odnosić się do dowolnej rzeczy znajdującej się w posiadaniu strony.

Stosując środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego, sąd może nałożyć zobowiązanie na osobę inną niż strona postępowania, jeżeli istnieją ku temu uzasadnione przesłanki (np. w sytuacji gdy dana osoba kupuje nieruchomości od właściciela z pełną świadomością, że właściciel ten nie wywiązywał się należycie ze swoich zobowiązań wobec wierzycieli).

Szczególne środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego przewidziane w ustawie nr 292/2013

Szczególne środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego regulujący sytuację dziecka przewidziany w § 452 i nast. ma zastosowanie, jeżeli małoletni nie był objęty należytą opieką – niezależnie od tego, czy istnieje osoba posiadająca prawo do pieczy nad dzieckiem – lub jeżeli życie, prawidłowy rozwój lub inne istotne interesy dziecka były poważnie zagrożone lub zostały narażone na szwank. Zastosowany przez sąd środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego reguluje sytuację dziecka na niezbędny okres poprzez umieszczenie dziecka w odpowiednim środowisku wskazanym w postanowieniu sądu.

Zgodnie z § 400 i nast. możliwe jest również zastosowanie szczególnego środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego ze strony obowiązanego, za pomocą którego zobowiązuje się obowiązanego do opuszczenia wspólnego gospodarstwa domowego i jego bezpośredniego otoczenia, zakazuje się zbliżania się do wspólnego gospodarstwa domowego i odwiedzania tego gospodarstwa, nakazuje się obowiązanemu powstrzymanie się od kontaktów z uprawnionym lub powstrzymanie się od uporczywego nękania i napastowania uprawnionego w jakikolwiek sposób. Wniosek musi zawierać opis okoliczności faktycznych potwierdzających, że wspólne przebywanie uprawnionego i obowiązanego w tym samym domu lub mieszkaniu, w którym prowadzą oni wspólne gospodarstwo domowe, jest dla uprawnionego nie do zniesienia z uwagi na przemoc fizyczną lub psychiczną wobec uprawnionego lub innej osoby zamieszkującej we wspólnym gospodarstwie domowym, lub opis okoliczności faktycznych świadczących o tym, że uprawniony jest ofiarą uporczywego nękania lub napastowania.

Zabezpieczenie dowodów:

We wniosku należy również wyjaśnić powody, dla których wnioskodawca ubiega się o zabezpieczenie dowodów. W charakterze dowodów można wykorzystywać wszelkie środki zapewniające możliwość wykazania okoliczności faktycznych sprawy, w szczególności zeznania świadków, opinie biegłych, sprawozdania, uwagi organów i osób prawnych itp.

Jednym ze szczególnych sposobów zabezpieczenia dowodów jest zabezpieczenie dowodu w sprawie dotyczącej praw własności intelektualnej (§ 78b kodeksu postępowania cywilnego (ustawa nr 99/1963)). Osoba, która była świadkiem naruszenia prawa własności intelektualnej, posiada czynną legitymację procesową. Sędem właściwym jest w takim przypadku sąd okręgowy właściwy dla miejsca zabezpieczenia danego przedmiotu. Można zabezpieczyć następujące przedmioty: towary, których dotyczy wniosek; materiały i narzędzia; dokumenty związane z towarami, których dotyczy wniosek.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego:

Środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego to tymczasowe postanowienie sądu mające na celu objęcie uprawnionego ochroną. Środek taki stosuje się w celu ochrony prawa uprawnionego, które zostało naruszone lub które może zostać naruszone. Zastosowanie środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego nie przyznaje uprawnionemu praw, w kwestii których sąd nie wydał jeszcze rozstrzygnięcia. Zastosowanie tego środka nie jest również sposobem na rozstrzygnięcie kwestii prejudycjalnych. Podobnie sam fakt zastosowania środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego nie może wpływać na treść orzeczenia sądu co do istoty sprawy. Obowiązani mogą w dalszym ciągu rozporządzać swoim majątkiem nawet po zastosowaniu środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego, lecz podejmowane przez nich działania muszą być z nim zgodne.

Każdy, kto poważnie zakłóca przebieg postępowania, w szczególności poprzez niestawiennictwo – bez uzasadnionej przyczyny – przed sądem lub niezastosowanie się do treści postanowienia sądu, może zostać ukarany przez sąd karą grzywny w wysokości do 50 000 CZK. Sąd może wykonać

postanowienie dotyczące środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego, jeżeli obowiązany nie zastosuje się do treści tego postanowienia dobrowolnie. W § 337 ust. 2 kodeksu karnego (ustawy nr 40/2009) przewidziano występki polegający na utrudnianiu wykonania decyzji urzędowej oraz na niezastosowaniu się do nakazu opuszczenia (wspólnego gospodarstwa domowego), jak również karę za dopuszczenie się takiego występk.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego:

Środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego na czas określony

W postanowieniu o zastosowaniu środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego sąd może podjąć decyzję o ograniczeniu czasu obowiązywania tego środka, nawet jeżeli uprawniony się o to nie zwrócił.

Nalożenie obowiązku wytoczenia powództwa lub wniesienia innego pozwu wszczynającego postępowanie

Sąd wydający postanowienie o zastosowaniu środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego zobowiązuje również uprawnionego (powoda) do wniesienia do sądu pozwu o wszczęcie postępowania (powództwa) co do istoty sprawy w terminie wyznaczonym równoległe przez tego samego sędziego.

Środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego pozostaje w mocy do momentu jego wygaśnięcia lub uchylecia go przez sąd.

Środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego wygasa, jeżeli wnioskodawca nie wytoczy powództwa w wyznaczonym przez sąd terminie; jeżeli powództwo dotyczące istoty sprawy zostanie oddalone; jeżeli powództwo dotyczące istoty sprawy zostanie uwzględnione, a od uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie minęło więcej niż 15 dni; lub po upływie terminu, na który ten środek zarządzono.

Sąd uchyla środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego w przypadku ustania przyczyn uzasadniających jego zastosowanie.

§ 400 i nast. ustawy nr 292/2013 stanowi, że środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego obowiązuje przez miesiąc od dnia, w którym stał się wykonalny (§ 408), przy czym termin ten może zostać przedłużony, w zależności od daty wszczęcia postępowania co do istoty sprawy.

§ 452 i nast. ustawy nr 292/2013 stanowią, że środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego obowiązuje przez miesiąc od dnia, w którym stał się wykonalny (§ 459), przy czym termin ten może zostać przedłużony.

Zabezpieczenie dowodów:

Dowody zabezpiecza się w terminie wskazanym przez sąd lub najszybciej, jak to możliwe. Strony mogą być obecne przy zabezpieczaniu dowodów, nie mają jednak takiego prawa, gdyby ewentualne opóźnienie zabezpieczenia dowodów stanowiło zagrożenie dla przebiegu postępowania. Po wszczęciu postępowania co do istoty sprawy strony mają prawo odnieść się do przedstawianych przez siebie dowodów oraz do wszystkich przeprowadzonych dowodów w sprawie. Ponadto strony mogą zostać przesłuchane.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego:

Decyzje w sprawie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego są wydawane w formie postanowień sądu. Postanowienie o zastosowaniu środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego staje się wykonalne z chwilą jego ogłoszenia. Jeżeli postanowienie nie zostanie ogłoszone, staje się wykonalne z chwilą jego doręczenia obowiązanemu. Odpis postanowienia o zastosowaniu środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego doręcza się stronom postępowania i osobie trzeciej (w przypadku nałożenia zobowiązania na osobę trzecią), a w przypadku gdy środek dotyczy zakazu zbywania nieruchomości, odpis doręcza się również właściwemu urzędowi katastralnemu. Postanowienie o zastosowaniu środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego staje się wykonalne z chwilą jego ogłoszenia lub doręczenia (art. 76d kodeksu postępowania cywilnego) i stanowi tytuł wykonawczy.

Na postanowienie o zastosowaniu środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego przysługuje zażalenie. Zażalenie wnosi się do sądu, który wydał zaskarżone postanowienie. Zażalenie rozpoznaje jednak sąd drugiej instancji, tj. sąd okręgowy lub sąd apelacyjny. Zażalenie wnosi się w terminie 15 dni od dnia otrzymania odpisu postanowienia.

W przypadku terminowego wniesienia prawidłowo sporządzonego zażalenia przez stronę (uprawnioną osobę) postanowienie nie uprawomocni się, dopóki sąd apelacyjny nie wyda ostatecznego orzeczenia w sprawie zażalenia. Postanowienie o zastosowaniu środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego staje się wykonalne (tj. podejmuje się czynności przewidziane w tym postanowieniu) po upływie terminu na jego wykonanie, który rozpoczyna bieg w dniu doręczenia; ewentualnie postanowienie staje się wykonalne w dniu doręczenia, jeżeli nie nakłada żadnego obowiązku. Sąd może orzec, że postanowienie o zastosowaniu środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego stanie się wykonalne dopiero po uprawomocnieniu się wyroku sądu, chyba że będzie to niemożliwe, biorąc pod uwagę charakter środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego, albo będzie to sprzeczne z celem tego środka.

W ustawie nr 292/2013 w § 409 lub w stosownych przypadkach w § 463 zawarto przepisy dotyczące środków zaskarżenia od szczególnych środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego wydanych na podstawie tej ustawy.

Ostatnia aktualizacja: 09/11/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [de](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie

tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki: [en](#)

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Niemcy

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

Są to środki mające na celu zabezpieczenie przymusowej egzekucji w drodze tymczasowego zajęcia mienia dłużnika lub tymczasowego rozstrzygnięcia sprawy. Zazwyczaj środki same w sobie nie mają na celu zaspokojenia długu.

Poniżej omówiono dostępne środki:

1.1 Zabezpieczające zajęcie mienia i zatrzymanie osoby [*dinglicher und persönlicher Arrest*, § 916 i nast. kodeksu postępowania cywilnego (Zivilprozessordnung – ZPO)]

Zajęcie służy zabezpieczeniu przymusowej egzekucji prowadzonej zazwyczaj z majątku ruchomego lub nieruchomości dłużnika w celu zaspokojenia roszczenia pieniężnego. Postanowienie o zajęciu na wniosek wierzyciela wydaje właściwy sąd. Z zastrzeżeniem kilku odstępstw przepisy dotyczące przymusowej egzekucji mają zastosowanie do późniejszego wykonania zajęcia. Zajęcia dokonuje się na przykład w drodze zajęcia mienia (*Pfändung*) (majątek ruchomy), hipoteki nałożonej jako zabezpieczenie egzekucyjne (*Arresthypothek*) lub zatrzymania osoby (*persönlicher Arrest*).

1.2 Nakaz tymczasowy (*einstweilige Verfügung*) (§ 935 i nast. kodeksu postępowania cywilnego)

Nakaz tymczasowy ma na celu tymczasowe zabezpieczenie roszczenia niepieniężnego. Nakaz tymczasowy w formie zabezpieczenia przyszłej egzekucji wierzytelności niepieniężnych (*Sicherungsverfügung*) (§ 935 kodeksu) lub tymczasowego nakazu regulującego stosunek prawny (*Regelungsverfügung*, §

940 kodeksu) wydaje właściwy sąd na wniosek wierzyciela. Ponadto w szczególnie trudnych okolicznościach istnieje również możliwość zastosowania tymczasowego nakazu spełnienia świadczenia (*Leistungsverfügung*). Z kolei przepisy dotyczące przymusowej egzekucji mają co do zasady zastosowanie do późniejszej egzekucji (§ 936 w związku z § 928 kodeksu).

1.3 Nakaz zabezpieczenia na rachunku bankowym na podstawie prawa Unii

§ 946 i nast. kodeksu postępowania cywilnego stanowią transpozycję rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 655/2014 z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiającego procedurę europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym w celu ułatwienia transgranicznego dochodzenia wierzytelności w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 189 z 27.6.2014, s. 59). Nakaz zabezpieczenia na rachunku bankowym stanowi specjalną formę środka tymczasowego.

1.4 Zawiadomienie o zbliżającym się zajęciu należności (*Vorpfändung*, § 845 kodeksu postępowania cywilnego)

Ponadto przewidziano zawiadomienie o zbliżającym się zajęciu należności, które stanowi szczególnie rodzaj zabezpieczenia dla wierzyciela. Jest to prywatny środek egzekucyjny stosowany przez wierzyciela w ramach stosunku prawnego między jego dłużnikiem a dłużnikiem zajętej wierzytelności; środek ten wywołuje skutek zajęcia (§ 845 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

W przypadku zabezpieczającego zajęcia mienia i zatrzymania osoby oraz nakazu tymczasowego (pkt 1.1 i 1.2) właściwy sąd wydaje postanowienie na wniosek strony dochodzącej roszczenia. Wniosek musi zawierać informacje na temat roszczenia, o którego zabezpieczenie się wnosi, oraz pilnego charakteru takiego postanowienia bądź ryzyka udaremnienia egzekucji. Istnienie obu przesłanek należy uprawdopodobnić, na przykład składając przed sądem oświadczenie pod przysięgą.

Wniosek można złożyć na piśmie lub wnieść ustnie do protokołu w sekretariacie sądu. Sądem właściwym do rozpoznania sprawy jest sąd właściwy rzeczowo w tego rodzaju sprawach lub sąd rejonowy (*Amtsgericht*) właściwy dla okręgu, w którym znajduje się rzecz podlegająca zajęciu, rzecz będąca przedmiotem postępowania lub osoba, która ma zostać zatrzymana. Jeżeli odbyła się rozprawa, orzeczenie sądu ma formę wyroku, natomiast w przeciwnym razie ma ono formę postanowienia.

Przymus adwokacki w postępowaniu w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia roszczenia obowiązuje wyłącznie w przypadku rozprawy odbywającej się przed sądem krajowym (*Landgericht*).

Kwestie dotyczące nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym (pkt 1.3) określono w rozporządzeniu (UE) nr 655/2014. § 946 i nast. kodeksu postępowania cywilnego zawierają podstawowe przepisy dotyczące składania wniosku oraz trybu postępowania, wykonania nakazu oraz wszelkich środków zaskarżenia.

Zawiadomienie o zbliżającym się zajęciu należności (pkt 1.4) nie następuje na mocy postanowienia sądu (zob. powyżej). W tym przypadku wierzyciel sam przejmuje inicjatywę (zwykle poprzez wyznaczenie komornika, który działa w jego imieniu). Wierzyciel dąży do zaspokojenia roszczenia w drodze zajęcia należności lub innych praw, na mocy wykonalnego dokumentu prawnego, poprzez doręczenie dłużnikowi zajętej wierzytelności lub głównemu dłużnikowi pisemnego oświadczenia informującego o zbliżającym się zajęciu prawa lub należności z tytułu łączącego ich stosunku prawnego (§ 845 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Zawiadomienie dłużnika zajętej wierzytelności wywołuje skutek zajęcia zgodnie z § 930 kodeksu postępowania cywilnego jedynie w zakresie, w jakim zajęcie należności faktycznie następuje w terminie jednego miesiąca (§ 845 ust. 2 kodeksu).

Ustawa o opłatach sądowych (*Gerichtskostengesetz – GKG*) stanowi, że w przypadku postępowania o wydanie postanowienia w sprawie zajęcia lub zatrzymania bądź nakazu tymczasowego obowiązuje opłata w wysokości 150%. Wysokość opłaty określa się na podstawie wartości przedmiotu sporu. Sąd ocenia tę wartość indywidualnie dla każdego przypadku zgodnie z interesem wnioskodawcy związanym z likwidacją majątku dłużnika. Poniżej przedstawiono tabelę opłat w przypadku wartości przedmiotu sporu do kwoty 500 tysięcy euro:

Załącznik 2 do ustawy o opłatach sądowych (GKG) (w odniesieniu do § 34 ust. 1 zdanie trzecie)

Maksymalna wartość przedmiotu sporu (w euro)	Opłata w euro	Maksymalna wartość przedmiotu sporu (w euro)	Opłata w euro
500	35,00	50 000	546,00
1000	53,00	65 000	666,00
1500	71,00	80 000	786,00
2000	89,00	95 000	906,00
3000	108,00	110 000	1026,00
4000	127,00	125 000	1146,00
5000	146,00	140 000	1266,00
6000	165,00	155 000	1386,00
7000	184,00	170 000	1506,00
8000	203,00	185 000	1626,00
9000	222,00	200 000	1746,00
10 000	241,00	230 000	1925,00
13 000	267,00	260 000	2104,00
16 000	293,00	290 000	2283,00
19 000	319,00	320 000	2462,00
22 000	345,00	350 000	2641,00
25 000	371,00	380 000	2820,00
30 000	406,00	410 000	2999,00
35 000	441,00	440 000	3178,00
40 000	476,00	470 000	3357,00
45 000	511,00	500 000	3536,00

Jeżeli wniosek jest przedmiotem rozprawy oraz jeżeli sprawa nie zakończy się wycofaniem wniosku przed zakończeniem rozprawy albo uznaniem, zrzeczeniem się lub uregulowaniem długu (w takich przypadkach opłatę redukuje się o 50%), należna opłata wzrasta trzykrotnie. Koszty ponosi w pierwszej kolejności strona, od której sąd zasądzi koszty; ponadto wnioskodawca, jako strona wszczynająca sprawę, ponosi odpowiedzialność solidarną za koszty.

Komornik pobiera opłatę w wysokości 3 euro za każde doręczenie zawiadomienia o zbliżającym się zajęciu należności dłużnikowi lub wskazanemu w oświadczeniu dłużnikowi zajętej wierzytelności. Ponadto za każde zaświadczenie, które okaże się niezbędne, pobiera się opłaty pocztowe i inne opłaty. Opłata za osobiste doręczenie przez komornika wynosi 10 euro, przy czym należy również pokryć koszty jego dojazdu. W zależności od pokonanej odległości do miejsca zamieszkania adresata będą się one wahać od 3,25 do 16,25 euro. Wynagrodzenie komornika za samodzielne przygotowanie zawiadomienia o wszczęciu egzekucji w imieniu wierzyciela (§ 845 ust. 1 zdanie drugie kodeksu) wynosi 16 euro za dokonanie czynności urzędowej. Wykonanie postanowienia sądu w przedmiocie zabezpieczenia należy głównie do komornika, który przeprowadza je przy użyciu środków przymusu państwowego (egzekucja). Przeprowadza się zgodnie z obowiązującymi obecnie przepisami dotyczącymi wykonywania orzeczeń sądu. Notabene: Wykonanie tymczasowo wykonalnego orzeczenia w przedmiocie zaskarżenia zabezpieczenia zasadniczo nie różni się od wykonania orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie. W zależności od charakteru roszczenia prawo przewiduje jednak różne sposoby wykonania. Jeżeli należna jest konkretna kwota, wierzyciel często korzysta z usług komornika w celu wykonania orzeczenia sądu. Za zajęcie majątku ruchomego komornik pobiera opłatę w wysokości 26 euro. Jeżeli czas pracy komornika przekracza trzy godziny, pobiera się kolejne 20 euro za każdą dodatkową rozpoczętą godzinę. Ponadto strona zostanie również obciążona wszelkimi koniecznymi wydatkami poniesionymi przez komornika. Na podstawie tytułu egzekucyjnego wierzycielowi może również przysługiwać prawo ubiegania się o dokonanie zajęcia należności dłużnika przez sąd (np. zajęcia wynagrodzenia, § 829 kodeksu postępowania cywilnego). Za czynności związane z przygotowaniem wniosku pobiera się opłatę w wysokości 20 euro, natomiast kosztami dodatkowymi (w szczególności kosztami doręczenia orzeczenia sądu) obciąża się strony osobno. W przypadku egzekucji z nieruchomości dłużnika można ustanowić hipotekę w celu zabezpieczenia długu, dokonać przymusowej sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji albo objąć nieruchomość zarządem przymusowym. Ustawa o kosztach sądowych i wynagrodzeniu notariuszy w postępowaniu nieprocesowym (Gesetz über Kosten der freiwilligen Gerichtsbarkeit für Gerichte und Notare – GNotKG) stanowi, że pełną opłatę proporcjonalną do wartości długu, który ma być przedmiotem zabezpieczenia, uiszcza się za wpisanie hipoteki zabezpieczającej dług do rejestru gruntów. Poniżej przedstawiono tabelę opłat w przypadku wartości przedmiotu sporu do kwoty 3 milionów euro:

Ustawa o kosztach sądowych i wynagrodzeniu notariuszy w postępowaniu nieprocesowym

Załącznik 2 (w odniesieniu do § 34 ust. 3)

Maksymalna wartość transakcji (w euro)	Opłata Tabela A (w euro)	Opłata Tabela B (w euro)	Maksymalna wartość transakcji (w euro)	Opłata Tabela A (w euro)	Opłata Tabela B (w euro)	Maksymalna wartość transakcji (w euro)	Opłata Tabela A (w euro)	Opłata Tabela B (w euro)
500	35,00	15,00	200 000	1746,00	435,00	1 550 000	7316,00	2615,00
1000	53,00	19,00	230 000	1925,00	485,00	1 600 000	7496,00	2695,00
1500	71,00	23,00	260 000	2104,00	535,00	1 650 000	7676,00	2775,00
2000	89,00	27,00	290 000	2283,00	585,00	1 700 000	7856,00	2855,00
3000	108,00	33,00	320 000	2462,00	635,00	1 750 000	8036,00	2935,00
4000	127,00	39,00	350 000	2641,00	685,00	1 800 000	8216,00	3015,00
5000	146,00	45,00	380 000	2820,00	735,00	1 850 000	8396,00	3095,00
6000	165,00	51,00	410 000	2999,00	785,00	1 900 000	8576,00	3175,00
7000	184,00	57,00	440 000	3178,00	835,00	1 950 000	8756,00	3255,00
8000	203,00	63,00	470 000	3357,00	885,00	2 000 000	8936,00	3335,00
9000	222,00	69,00	500 000	3536,00	935,00	2 050 000	9116,00	3415,00
10 000	241,00	75,00	550 000	3716,00	1015,00	2 100 000	9296,00	3495,00
13 000	267,00	83,00	600 000	3896,00	1095,00	2 150 000	9476,00	3575,00
16 000	293,00	91,00	650 000	4076,00	1175,00	2 200 000	9656,00	3655,00
19 000	319,00	99,00	700 000	4256,00	1255,00	2 250 000	9836,00	3735,00
22 000	345,00	107,00	750 000	4436,00	1335,00	2 300 000	10 016,00	3815,00
25 000	371,00	115,00	800 000	4616,00	1415,00	2 350 000	10 196,00	3895,00
30 000	406,00	125,00	850 000	4796,00	1495,00	2 400 000	10 376,00	3975,00
35 000	441,00	135,00	900 000	4976,00	1575,00	2 450 000	10 556,00	4055,00
40 000	476,00	145,00	950 000	5156,00	1655,00	2 500 000	10 736,00	4135,00
45 000	511,00	155,00	1 000 000	5336,00	1735,00	2 550 000	10 916,00	4215,00
50 000	546,00	165,00	1 050 000	5516,00	1815,00	2 600 000	11 096,00	4295,00
65 000	666,00	192,00	1 100 000	5696,00	1895,00	2 650 000	11 276,00	4375,00
80 000	786,00	219,00	1 150 000	5876,00	1975,00	2 700 000	11 456,00	4455,00
95 000	906,00	246,00	1 200 000	6056,00	2055,00	2 750 000	11 636,00	4535,00
110 000	1026,00	273,00	1 250 000	6236,00	2135,00	2 800 000		4615,00

							11	
							816,00	
125 000	1146,00	300,00	1 300 000	6416,00	2215,00	2 850 000	11	4695,00
							996,00	
140 000	1266,00	327,00	1 350 000	6596,00	2295,00	2 900 000	12	4775,00
							176,00	
155 000	1386,00	354,00	1 400 000	6776,00	2375,00	2 950 000	12	4855,00
							356,00	
170 000	1506,00	381,00	1 450 000	6956,00	2455,00	3 000 000	12	4935,00
							536,00	
185 000	1626,00	408,00	1 500 000	7136,00	2535,00			

Za wnioszek o wydanie postanowienia w sprawie przymusowej sprzedaży w drodze licytacji albo objęcia nieruchomości zarządem przymusowym pobiera się opłatę w wysokości 100 euro.

Jeżeli zgodnie z orzeczeniem dłużnik ma obowiązek wydać majątek ruchomy, komornik, na wniosek wierzyciela, wykona orzeczenie sądu. Za czynności urzędowe komornika pobierana jest opłata w wysokości 26 euro. Jeżeli zgodnie z orzeczeniem dłużnik ma obowiązek wydać nieruchomość lub mieszkanie, opłata za czynności związane z opuszczeniem nieruchomości wynosi 98 euro. Ponadto należy pokryć dodatkowe koszty komornika, w szczególności koszty pracy osób trzecich (np. koszty wyprowadzki, zmiany zamków itp.). Jeżeli czas pracy komornika przekracza trzy godziny, pobiera się również kolejne 20 euro za każdą dodatkową rozpoczętą godzinę.

2.2 Najważniejsze warunki

Wydanie postanowienia w sprawie zajęcia mienia lub zatrzymania osoby zakłada z góry istnienie długu oraz istnienie podstawy zajęcia lub zatrzymania.

W przypadku zajęcia całego majątku dłużnika podlegającego zajęciu, podstawy zajęcia istnieją, jeżeli zachodzi obawa, że dłużnik, podejmując nieuczciwe działania, udaremni albo znacznie utrudni przyszłe wykonanie orzeczenia sądu, na przykład poprzez wywiezienie lub ukrycie składników majątku.

Zatrzymanie osoby, tj. zatrzymanie samego dłużnika, również ma na celu przeciwdziałanie – w szczególnie dotkliwy sposób – pozbyciu się składników majątku przez dłużnika w celu uniemożliwienia ich zajęcia. Można je jednak zarządzić jedynie wówczas, gdy wymaganego poziomu zabezpieczenia nie można osiągnąć w drodze zajęcia majątku.

Nakaz tymczasowy (w jakiegokolwiek formie) ma na celu zapobieżenie zmianie obecnej sytuacji, która doprowadziłaby do udaremnienia lub znacznego utrudnienia realizacji praw strony lub stosunku prawnego. Przedmiotem nakazu mogą być roszczenia wymagające (tymczasowego) wydania rzeczy bądź (tymczasowego) znoszenia lub podjęcia konkretnego działania (§ 935, 938 i 940 kodeksu postępowania cywilnego). Do nakazów tymczasowych mają zasadniczo zastosowanie przepisy mające zastosowanie do zajęcia i zatrzymania (§ 936 kodeksu). W wyraźnie wyjątkowych okolicznościach sąd może również zarządzić dokonanie tymczasowej płatności. Przesłanki roszczenia i wniosku o zajęcie należy uprawdopodobnić, na przykład przez złożenie przed sądem oświadczenia pod przysięgą lub przedłożenie dokumentów (§ 920 ust. 2 kodeksu). Ma to umożliwić sądowi ocenę wniosku i uznanie jego pilnego charakteru za „niezwykle prawdopodobny”. Powyższe ma również zastosowanie do postanowienia o nakazie tymczasowym (§ 936 kodeksu).

Uprzednie przesłuchanie stron jest możliwe, lecz nie jest bezwzględnie konieczne w postępowaniu w sprawie zajęcia lub zatrzymania (§ 922 kodeksu).

Jeżeli natomiast dłużnik, któremu należy doręczyć postanowienie w sprawie zajęcia lub zatrzymania nie później niż w terminie tygodnia od wykonania, wniesie zażalenie na to postanowienie, konieczne jest późniejsze przesłuchanie (§ 924 kodeksu). Przesłuchanie jest zazwyczaj wymagane w postępowaniu w sprawie nakazu tymczasowego; można od niego odstąpić wyłącznie w pilnych przypadkach lub w przypadku odrzucenia wniosku (§ 937 ust. 2 kodeksu).

Nie obowiązują żadne terminy na przesłuchanie stron.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Zabezpieczenie może obejmować wszystkie składniki majątku podlegające egzekucji.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Skutkiem zajęcia jest zatrzymanie mienia; zarówno dłużnik główny, jak i dłużnicy zajętej wierzytelności tracą prawa do rozporządzania zajęętym mieniem.

§ 136 kodeksu karnego (Strafgesetzbuch – StGB) zawiera przepisy obejmujące ochroną samo zajęcie. Artykuł ten dotyczy bowiem zniszczenia zajętych przedmiotów. Ponadto naruszenie może doprowadzić do roszczeń o odszkodowanie na gruncie prawa cywilnego.

Do nakazów tymczasowych zastosowanie mają następujące zasady. Komornik dokonuje zajęcia mienia zgodnie z § 883 kodeksu postępowania cywilnego.

Sądowa egzekucja podjęcia lub zaniechania pewnych czynności odbywa się zgodnie z § 887 (sądowe upoważnienie wierzyciela do podjęcia uzasadnionego działania) lub zgodnie z § 888 i 890 (nałożenie kar pieniężnych lub grzywnien, ograniczenie lub pozbawienie wolności w celu zapobieżenia nieuzasadnionym działaniom bądź nałożenie obowiązku zaniechania lub znoszenia pewnych działań).

W przypadku zajęcia rachunków bankowych zastosowanie mają przepisy szczególne § 835 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego, zgodnie z którym środków na rachunku bankowym dłużnika będącego osobą fizyczną nie można wypłacić wierzycielowi przed upływem czterech tygodni od doręczenia polecenia przelewu dłużnikowi zajętej wierzytelności. Procedura ta daje dłużnikowi możliwość złożenia wniosku o zwolnienie z zajęcia przed wypłatą środków z rachunku wierzycielowi, na którego wniosek przeprowadza się egzekucję.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Postanowienie w sprawie zajęcia lub zatrzymania bądź nakaz tymczasowy należy wykonać w terminie jednego miesiąca od daty wydania lub doręczenia orzeczenia.

Środki te są ważne, dopóki istnieją przesłanki uzasadniające zastosowanie środków tymczasowych lub udzielenie zabezpieczenia roszczenia. Ponadto środki wygasają w przypadku wydania wyroku co do istoty sprawy.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Jak opisano powyżej, sąd może zarządzić zajęcie mienia lub zatrzymanie osoby oraz wykonanie nakazu tymczasowego w drodze wyroku kończącego postępowanie w sprawie (*Urteil*) lub postanowienia (*Beschluss*) (§ 922 i 936 kodeksu postępowania cywilnego).

Strony mogą odwołać się od wyroku, jeżeli zostaną zobowiązane do zapłaty kwoty powyżej 600 euro.

W przypadku nakazu wydanego w drodze postanowienia zastosowanie mają zasady opisane poniżej.

Dłużnik może wnieść zażalenie na postanowienie w sprawie zajęcia lub zatrzymania bądź na postanowienie o wykonaniu nakazu tymczasowego (§ 924 kodeksu). Przeprowadza się wówczas rozprawę celem wydania wyroku w sprawie legalności środka. Od wyroku wydanego w wyżej opisanych okolicznościach przysługuje natomiast apelacja.

W przypadku oddalenia wniosku w drodze postanowienia wierzyciel może wnieść natychmiastowy środek zaskarżenia (*sofortige Beschwerde*) w terminie dwóch tygodni od doręczenia. To samo ma zastosowanie w przypadku wydania postanowienia w sprawie zajęcia lub zatrzymania bądź nakazu tymczasowego, ale wierzyciel musi wówczas wnieść kaucję zabezpieczającą.

Ponadto dłużnik może złożyć wniosek o uchylenie postanowienia w sprawie zajęcia lub zatrzymania bądź nakazu tymczasowego, jeżeli wierzyciel nie wystąpił z roszczeniem w przewidzianym terminie (§ 926 kodeksu) lub w związku ze zmianą okoliczności (§ 927 kodeksu).

Jeżeli chodzi o rozporządzenie (UE) nr 655/2014, w § 953 kodeksu postępowania cywilnego przewidziano środki zaskarżenia w odniesieniu do wyroków wydanych w związku z nakazem zabezpieczenia na rachunku bankowym.

Ponadto § 945 kodeksu postępowania cywilnego przewiduje spoczywający na stronie, na której korzyść wydano nakaz tymczasowy, obowiązek naprawienia szkody, jeżeli okaże się, że wydanie postanowienia w sprawie zajęcia lub nakazu tymczasowego było od początku niezasadne, lub jeżeli zarządzony środek zostanie uchylony na podstawie § 926 ust. 2 lub § 942 ust. 3 kodeksu.

Wierzyciel może złożyć wniosek o wykonanie postanowienia w sprawie zajęcia lub zatrzymania bądź nakazu tymczasowego w terminie jednego miesiąca.

Zasadniczo mają tutaj zastosowanie przepisy ogólne dotyczące wykonania (§§ 928 i 936 kodeksu). Postanowienie w sprawie zajęcia wykonuje się w drodze zajęcia mienia (§ 930); zatrzymanie dłużnika odbywa się zazwyczaj za pomocą wydania nakazu aresztowania (§ 933).

Ostatnia aktualizacja: 02/11/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Estonia

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

Środki zabezpieczające roszczenie:

obciążenie nieruchomości, statku lub statku powietrznego należącego do pozwanego hipoteką przymusową;

zajęcie składnika majątku pozwanego znajdującego się w posiadaniu pozwanego lub innej osoby oraz sporządzenie, na podstawie tego zajęcia, adnotacji o zakazie rozporządzania nim w rejestrze gruntów, dzięki czemu zakaz zostaje ujawniony, lub dokonanie wpisu w innym rejestrze, dzięki czemu zakaz rozporządzania zostaje ujawniony;

ustanowienie zakazu wykonywania przez pozwanego określonych transakcji lub podejmowania określonych czynności, w tym również poprzez wydanie nakazu sądowego;

ustanowienie zakazu przenoszenia składników majątku na pozwanego przez inne osoby lub wykonywania innych zobowiązań w odniesieniu do pozwanego, co może również obejmować obowiązek przeniesienia składnika majątku na komornika lub wpłaty określonej kwoty na wyznaczony w tym celu rachunek bankowy;

zobowiązanie pozwanego do złożenia rzeczy do depozytu u komornika;

zawieszenie postępowania egzekucyjnego, dopuszczenie możliwości kontynuowania postępowania egzekucyjnego wyłącznie w przypadku wniesienia zabezpieczenia lub cofnięcie decyzji o wszczęciu postępowania egzekucyjnego w przypadku zakwestionowania tytułu wykonawczego poprzez wniesienie powództwa lub w przypadku wniesienia przez osobę trzecią powództwa o zwolnienie zajętego majątku lub o uznanie przymusowej egzekucji za niedopuszczalną z innego względu;

zakazanie pozwanemu opuszczania jego miejsca zamieszkania, zatrzymanie lub aresztowanie pozwanego;

zobowiązanie pozwanego oraz, przede wszystkim, ubezpieczyciela do dokonania płatności równych kwocie minimalnej, która prawdopodobnie stanie się należna w toku postępowania dotyczącego szkód wynikających z przestępstwa lub umowy ubezpieczeniowej;

zobowiązanie pozwanego do zaprzestania stosowania niesprawiedliwego standardowego warunku umownego lub zobowiązanie osoby zalecającej stosowanie takiego warunku do odwołania lub wycofania zalecenia w ramach powództwa o zaprzestanie stosowania niesprawiedliwego standardowego warunku umownego lub powództwa o odwołanie i wycofanie zalecenia stosowania warunku umownego przez osobę zalecającą jego stosowanie;

wszelkie inne środki, które sąd uzna za konieczne.

Aby zabezpieczyć roszczenie z tytułu naruszenia majątkowych praw autorskich lub pokrewnych lub praw własności przemysłowej, sąd może między innymi zająć rzeczy w przypadku podejrzenia naruszenia praw własności intelektualnej lub nałożyć obowiązek przekazania takich rzeczy w celu uniemożliwienia ich wprowadzenia do obrotu lub dystrybucji. Jeżeli zajęcie rachunku bankowego lub innych składników majątku pozwanego jest konieczne w celu zabezpieczenia roszczenia z tytułu naruszenia majątkowych praw autorskich lub pokrewnych lub praw własności przemysłowej w celach komercyjnych, sąd może nałożyć obowiązek przekazania dokumentów bankowych, finansowych lub handlowych lub umożliwienia ich zbadania.

W celu zabezpieczenia roszczenia z tytułu bezprawnego pozyskania, wykorzystywania lub ujawnienia tajemnicy handlowej sąd może między innymi zająć rzeczy w przypadku podejrzenia, że pozwany odnosi znaczne korzyści z bezprawnie pozyskanej, wykorzystywanej lub ujawnionej tajemnicy handlowej w odniesieniu do wzoru, charakterystyki, funkcjonowania, produkcji lub wprowadzania do obrotu tych rzeczy lub nałożyć obowiązek przekazania takich rzeczy w celu uniemożliwienia ich wprowadzenia do obrotu lub dystrybucji.

W sprawie małżeńskiej, sprawie dotyczącej alimentów lub innej sprawie rodzinnej sąd może również uregulować następujące kwestie na czas prowadzenia postępowania:

prawa rodzicielskie względem wspólnego dziecka;

kontakty rodzica z dzieckiem;

przekazanie dziecka drugiemu z rodziców;

wywiązywanie się z obowiązków alimentacyjnych wynikających z przepisów prawa, a także między innymi zobowiązanie pozwanego do zapewnienia wsparcia finansowego lub wniesienia zabezpieczenia na czas postępowania;

prawo do korzystania z wszelkich przedmiotów znajdujących się we wspólnym gospodarstwie domowym i prawo do korzystania ze wspólnego miejsca zamieszkania małżonków;

przekazanie lub korzystanie z wszelkich przedmiotów przeznaczonych do osobistego użytku przez małżonka lub dziecko;

inne kwestie dotyczące małżeństwa lub rodziny, które wymagają szybkiego uregulowania z uwagi na zaistniałe okoliczności.

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Sąd rozpoznaje wnioski o ustanowienie zabezpieczenia nie później niż w następnym dniu roboczym po dniu złożenia wniosku. Sąd może wydać postanowienie w sprawie wniosku o ustanowienie zabezpieczenia w późniejszym terminie, jeżeli uzna, że należy najpierw przesłuchać pozwanego.

Sąd nie powiadamia pozwanego ani innych uczestników postępowania o rozpoznaniu wniosku o ustanowienie zabezpieczenia. Jeżeli jest to wyraźnie uzasadnione oraz przede wszystkim jeżeli we wniosku zwrócono się o tymczasowe uregulowanie spornego stosunku prawnego, sąd może najpierw przesłuchać pozwanego.

Sąd może również ustanowić zabezpieczenie na podstawie złożonego wniosku przed wniesieniem powództwa. We wniosku należy wskazać przyczyny, dla których powództwo nie zostało wniesione bezzwłocznie. Wniosek należy złożyć do właściwego sądu zgodnie z przepisami w zakresie właściwości. Jeżeli sąd ustanowi zabezpieczenie przed wniesieniem powództwa, sąd wyznaczy wnioskodawcy termin na wniesienie powództwa. Termin ten nie powinien być dłuższy niż jeden miesiąc. Jeżeli powództwo nie zostanie wniesione w wyznaczonym terminie, sąd uchyli zabezpieczenie.

W razie konieczności sąd może zastosować środek zabezpieczający, jeżeli dany składnik majątku znajduje się na obszarze jego właściwości miejscowej, nawet jeżeli powództwo zostało wniesione lub powinno zostać wniesione do innego sądu estońskiego, sądu w państwie trzecim lub organu arbitrażowego. W odniesieniu do składnika majątku wpisanego do rejestru publicznego środek zabezpieczający może również zastosować sąd właściwy dla miejsca prowadzenia rejestru, a w przypadku statku – sąd właściwy dla miejsca, w którym położony jest port macierzysty statku.

Sąd może uzależnić ustanowienie zabezpieczenia lub jego kontynuowanie od ustanowienia innego zabezpieczenia w celu pokrycia wszelkich możliwych szkód wyrządzonych stronie przeciwnej lub osobie trzeciej.

Sąd orzeka o zabezpieczeniu powództwa obejmującego roszczenie pieniężne wyłącznie w przypadku wniesienia zabezpieczenia w kwocie co najmniej 5% kwoty roszczenia, przy czym kwota ta nie może być niższa niż 32 euro ani wyższa niż 32 000 euro. Jeżeli wnioskowane zabezpieczenie obejmuje zatrzymanie pozwanego lub objęcie pozwanego zakazem opuszczania miejsca zamieszkania, kwota wniesionego zabezpieczenia nie może być niższa niż 3200 euro ani wyższa niż 32 000 euro.

Jeżeli warunki konieczne do ubiegania się o zabezpieczenie są spełnione, sąd może mimo to odmówić uwzględnienia żądania ustanowienia zabezpieczenia w całości lub w części lub może nakazać jego wniesienie w ratach, jeżeli nie można racjonalnie oczekiwać ustanowienia zabezpieczenia przez powoda ze względów ekonomicznych lub z innych względów, a jego brak może mieć poważne konsekwencje dla powoda, lub jeżeli żądanie ustanowienia zabezpieczenia byłoby z innego powodu niesprawiedliwe w stosunku do powoda.

2.2 Najważniejsze warunki

Sąd może zabezpieczyć powództwo na wniosek powoda, jeżeli istnieje powód by przypuszczać, że brak zabezpieczenia może utrudnić lub uniemożliwić wykonanie wyroku sądu. Jeżeli jest oczywiste, że wyrok sądu ma zostać wykonany poza terytorium Unii Europejskiej oraz że wykonanie wyroku nie zostało zagwarantowane na mocy umowy międzynarodowej, domniemywa się, że niezabezpieczenie powództwa może utrudnić lub uniemożliwić wykonanie takiego wyroku.

Aby zabezpieczyć powództwo, którego przedmiotem nie jest roszczenie pieniężne wobec pozwanego, sąd może tymczasowo uregulować sporny stosunek prawny oraz, przede wszystkim, sposób korzystania z rzeczy, jeżeli jest to konieczne, aby zapobiec wystąpieniu poważnych szkód lub podjęciu arbitralnych działań, lub jeżeli jest to konieczne z innego powodu. Sąd może podjąć takie działanie niezależnie od tego, czy istnieje powód by przypuszczać, że nieudzielenie zabezpieczenia może utrudnić lub uniemożliwić wykonanie wyroku sądu. w sprawie małżeńskiej, sprawie dotyczącej alimentów lub innej sprawie rodzinnej sąd może również stosować środki zabezpieczające z urzędu.

Powództwo obejmujące roszczenie przyszłe lub warunkowe lub powództwo o ustalenie również może podlegać zabezpieczeniu. Roszczenie warunkowe nie podlega zabezpieczeniu w przypadku domniemania, że dany warunek nie zaistnieje w trakcie postępowania.

Sąd może również zastosować środek zabezpieczający w związku z postępowaniem sądowym lub arbitrażowym prowadzonym za granicą.

Środek zabezpieczający powództwo może również zostać zastosowany w przypadku, gdy powód dąży do zabezpieczenia szeregu roszczeń wobec tego samego pozwanego.

Środek zabezpieczający powództwo należy wybrać w taki sposób, aby jego zastosowanie stanowiło dla pozwanego obciążenie wyłącznie w takim stopniu, w jakim można uznać to za zasadne, biorąc pod uwagę uzasadnione interesy powoda i okoliczności danej sprawy. Przy zabezpieczaniu powództwa obejmującego roszczenie pieniężne należy wziąć pod uwagę wartość przedmiotu sporu. Sąd może zastosować jednocześnie kilka środków zabezpieczających powództwo.

Środek polegający na zatrzymaniu osoby lub ustanowieniu zakazu opuszczania przez nią jej miejsca zamieszkania można zastosować w celu zabezpieczenia powództwa wyłącznie w przypadku, gdy jest to konieczne do zapewnienia wykonania wyroku sądu oraz gdy inne środki zabezpieczające powództwo byłyby wyraźnie niewystarczające do zabezpieczenia roszczenia, przede wszystkim jeżeli istnieją podstawy by przypuszczać, że dana osoba może wyjechać do państwa trzeciego lub przenieść składniki swojego majątku do państwa trzeciego. Zatrzymania dokonuje policja na podstawie nakazu sądowego.

Środek polegający na zatrzymaniu osoby lub ustanowieniu zakazu opuszczania przez nią jej miejsca zamieszkania można zastosować w celu zabezpieczenia roszczenia majątkowego wyłącznie w przypadku, gdy wartość przedmiotu sporu przekracza 32 000 euro.

Jeżeli sąd wyda nakaz zatrzymania osoby lub ustanowi zakaz opuszczania przez nią jej miejsca zamieszkania w drodze postanowienia w sprawie zabezpieczenia powództwa obejmującego roszczenie pieniężne lub postanowienia o zabezpieczeniu powództwa, sąd określa kwotę pieniężną, którą należy wpłacić na rachunek bankowy prowadzony w tym celu lub w odniesieniu do której należy przedstawić gwarancję bankową. Po wpłaceniu odpowiedniej kwoty lub przedstawieniu gwarancji wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu powództwa zostaje wstrzymane. w takich przypadkach oraz na wniosek pozwanego sąd uchyli środek zabezpieczający powództwo i zastąpi go kwotą pieniężną lub gwarancją bankową.

Tymczasową ochronę prawną można przyznać w postępowaniu na wniosek wyłącznie w przypadkach, w których jest to przewidziane w przepisach prawa. Jeżeli zgodnie z przepisami istnieje możliwość przyznania tymczasowej ochrony prawnej w sprawie na wniosek, ochrona taka może zostać przyznana, jeżeli jest to konieczne do utrzymania lub tymczasowego uregulowania istniejącej sytuacji lub stanu rzeczy, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej.

Przepisy dotyczące zabezpieczenia powództwa mają również zastosowanie do tymczasowej ochrony prawnej, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej. Jeżeli postępowanie wszczyną się wyłącznie na wniosek, sąd może zastosować tymczasową ochronę prawną i uchylić lub zmienić postanowienie o przyznaniu tymczasowej ochrony prawnej wyłącznie na wniosek, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

W zależności od charakteru i celu środka może on mieć zastosowanie zarówno w odniesieniu do ruchomości, jak i nieruchomości, uwzględniając środki pieniężne, a także statki i statki powietrzne.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Zajęcie mienia

W przypadku zajęcia mienia pozwany nie może rozporządzać tym mieniem. Poza zajęciem innych ruchomości, z wyjątkiem statku wpisanego do rejestru statków lub statku powietrznego wpisanego do rejestru cywilnych statków powietrznych, powstaje tytuł zabezpieczenia na podstawie zajęcia.

W przypadku zajęcia nieruchomości lub zarejestrowanej ruchomości lub innego przedmiotu w rejestrze gruntów lub innym rejestrze należy wprowadzić adnotację dotyczącą zakazu rozporządzania danym składnikiem majątku na podstawie wniosku złożonego przez powoda oraz postanowienia o zabezpieczeniu powództwa. Na wniosek powoda sąd samodzielnie przekazuje postanowienie o wprowadzeniu adnotacji dotyczącej zakazu do rejestru. Na wniosek powoda lub pozwanego sąd może wydać nakaz sprzedaży zajętego przedmiotu oraz zdeponowania zysków ze sprzedaży takiego przedmiotu na wyznaczonym do tego celu rachunku bankowym, jeżeli wartość danego przedmiotu mogłaby znacznie się zmniejszyć lub jeżeli dalsze przechowywanie tego przedmiotu wiązałoby się z koniecznością ponoszenia nieuzasadnionych kosztów.

Zajęcia mienia dokonuje komornik. Obejmuje on nadzorem zajęty przedmiot na wniosek osoby, która złożyła wniosek o zabezpieczenie powództwa. w takim przypadku komornik zakazuje używania danego przedmiotu w części lub w całości i może rozporządzać takim przedmiotem, w tym również podejmować decyzje dotyczące sposobu jego przechowywania.

Hipoteka przymusowa

Hipoteka przymusowa ustanowiona na nieruchomości, statku wpisanym do rejestru statków lub statku powietrznym wpisanym do rejestru cywilnych statków powietrznych przysługują osobie, która złożyła wniosek o zabezpieczenie powództwa, takie same prawa w stosunku do innych praw obciążających dany składnik majątku, jakie przysługują wierzycielowi hipotecznemu z tytułu ustanowienia hipoteki lub hipoteki morskiej lub jakie przysługują zastawnikowi z tytułu zastawu rejestrowego, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej.

Suma hipoteki jest równa kwocie zabezpieczonego roszczenia, które wpisano do rejestru gruntów, rejestru statków lub rejestru cywilnych statków powietrznych. Jeżeli kwota roszczenia głównego jest niższa niż 640 euro, nie ustanawia się hipoteki przymusowej, o ile możliwe jest zastosowanie innych środków zabezpieczających powództwo, które są mniej uciążliwe dla pozwanego.

Hipotekę przymusową wpisuje się do rejestru gruntów, rejestru statków lub rejestru cywilnych statków powietrznych na rzecz powoda na podstawie złożonego przez niego wniosku oraz postanowienia sądu o zabezpieczeniu powództwa. Na wniosek powoda sąd samodzielnie przekazuje postanowienie o wpisaniu hipoteki przymusowej do rejestru. Hipoteka powstaje z chwilą wpisu do rejestru.

Po obciążeniu statku lub statku powietrznego hipoteką przymusową komornik obejmuje dany statek lub statek powietrzny swoim nadzorem na wniosek osoby, która złożyła wniosek o zabezpieczenie powództwa. w takim przypadku komornik ustanawia częściowy lub całkowity zakaz korzystania z danego statku i jest uprawniony do wydawania innych poleceń dotyczących tego statku.

Zakaz opuszczania miejsca zamieszkania

Na mocy zakazu opuszczania miejsca zamieszkania osoba nim objęta nie może opuścić swojego miejsca zamieszkania na okres dłuższy niż dwadzieścia cztery godziny bez zgody sądu. Aby wydać zakaz opuszczania miejsca zamieszkania, sąd wzywa pozwanego do stawienia się przed sądem, jeżeli pozwany jest osobą fizyczną, lub członka organu zarządzającego pozwanego, jeżeli pozwany jest osobą prawną, oraz uzyskuje jego podpis.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Jeżeli sąd wyda nakaz zatrzymania osoby lub ustanowi zakaz opuszczania przez nią jej miejsca zamieszkania w drodze postanowienia w sprawie zabezpieczenia powództwa obejmującego roszczenie pieniężne lub postanowienia o zabezpieczeniu powództwa, sąd określa kwotę pieniężną, którą należy wpłacić na wyznaczony do tego celu rachunek bankowy lub w odniesieniu do której należy przedstawić gwarancję bankową. Po wpłaceniu odpowiedniej kwoty lub przedstawieniu gwarancji wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu powództwa zostaje wstrzymane.

Na wniosek strony sąd może, w drodze postanowienia, zastąpić jeden środek zabezpieczający powództwo innym.

W przypadku obciążenia szeregu nieruchomości, statków lub statków powietrznych hipoteką przymusową sąd określa w postanowieniu o zabezpieczeniu powództwa, w odniesieniu do każdej obciążonej rzeczy, kwotę pieniężną, którą należy wpłacić na wyznaczony do tego celu rachunek bankowy lub w odniesieniu do której należy przedstawić gwarancję bankową. Po wpłaceniu odpowiedniej kwoty lub przedstawieniu gwarancji uchyla się zabezpieczenie powództwa. Jeżeli zabezpieczenie powództwa zostanie uchylone lub środek zabezpieczający powództwo zostanie zastąpiony innym środkiem, właściciel nieruchomości, statku lub statku powietrznego staje się właścicielem hipoteki. Na wniosek właściciela hipoteka przymusowa zostaje usunięta z rejestru gruntów, rejestru statków i rejestru cywilnych statków powietrznych na podstawie postanowienia sądu uchylającego zabezpieczenie powództwa.

Sąd może uchylić zabezpieczenie powództwa na wniosek strony jeżeli okoliczności ulegną zmianie oraz, przede wszystkim, jeżeli ustanie przyczyna ustanowienia zabezpieczenia powództwa lub wniesione zostanie zabezpieczenie albo z innego powodu przewidzianego przepisami prawa. Zabezpieczenie roszczeń niepieniężnych można uchylić lub zmienić poprzez ich zastąpienie płatnością pieniężną wyłącznie za zgodą powoda lub w przypadku, gdy jest to należyście uzasadnione.

W przypadku nieuwzględnienia powództwa sąd uchyla zabezpieczenie powództwa w drodze wyroku sądowego, natomiast w przypadku oddalenia powództwa lub umorzenia postępowania w sprawie sąd uchyla zabezpieczenie powództwa w drodze postanowienia. Sąd uchyla również zabezpieczenie powództwa, jeżeli inny sąd wydał postanowienie o zabezpieczeniu powództwa, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej.

W sprawach małżeńskich, sprawach dotyczących alimentów lub innych sprawach rodzinnych sąd może zmienić lub uchylić postanowienie o zabezpieczeniu powództwa z urzędu.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Strona może wnieść zażalenie na postanowienie o zabezpieczeniu powództwa, zastąpieniu jednego środka zabezpieczającego powództwo innym lub uchyleniu zabezpieczenia powództwa wydane przez sąd rejonowy lub sąd okręgowy. Postanowienie dotyczące zażalenia na postanowienie sądu rejonowego wydane przez sąd okręgowy podlega zaskarżeniu do Sądu Najwyższego (Riigikohus) wyłącznie w przypadku, gdy wartość zabezpieczonego powództwa przekracza 100 000 euro lub w przypadku, gdy w ramach środka zabezpieczającego doszło do zatrzymania osoby lub ustanowiono zakaz opuszczania przez nią jej miejsca zamieszkania.

Na postanowienie w sprawie tymczasowej ochrony prawnej przysługuje zażalenie. O ile ustawa nie stanowi inaczej, orzeczenia sądu okręgowego w sprawie takiego zażalenia nie można zaskarżyć do Sądu Najwyższego.

Ostatnia aktualizacja: 22/02/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Irlandia

1 Jakże wyróżnia się rodzaje środków?

Poszczególne rodzaje środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego, które mogą zastosować sądy irlandzkie, przybierają postać nakazów/zakazów sądowych. Nakaz sądowy to postanowienie sądu nakazujące stronie podjęcie określonego działania, natomiast zakaz sądowy to postanowienie sądu nakazujące stronie powstrzymanie się od podejmowania określonego działania. Niezastosowanie się do nakazu/zakazu sądowego stanowi obrazę sądu, a osoba, która narusza takie postanowienie, może zostać skazana na karę pozbawienia wolności. Nakaz/zakaz sądowy może zostać zarządzony:

- (i) bezterminowo,
- (ii) na czas określony albo
- (iii) tymczasowo do czasu wszczęcia postępowania w sprawie.

Jeżeli powód uważa, że pozwany może usunąć lub zniszczyć istotne przedmioty lub dokumenty, może zwrócić się *ex parte* do sądu o wydanie nakazu przeszukania (*Anton Piller order*), który jest rodzajem nakazu sądowego nakładającego na pozwanego obowiązek udostępnienia powodowi swoich pomieszczeń w celu zapewnienia mu możliwości zapoznania się z dokumentami lub dokonania oględzin innych przedmiotów i zabrania wszelkich rzeczy należących do powoda. Jeżeli powód obawia się, że pozwany może zbyć część lub całość swojego majątku i nie być w stanie zaspokoić roszczenia powoda w przypadku, gdyby ten ostatecznie wygrał sprawę, powód może zwrócić się do sądu o wydanie nakazu zabezpieczenia lub nakazu zamrożenia aktywów (*Mareva injunction*) uniemożliwiającego pozwanemu rozporządzenie należącymi do niego składnikami majątku przez okres obowiązywania nakazu. Nakaz zabezpieczenia zasadniczo uniemożliwia pozwanemu, który nie zamieszkuje na obszarze właściwości danego sądu, ale którego majątek jest położony na tym obszarze, przeniesienie tych składników majątku w oczekiwaniu na rozprawę.

Jeżeli przedmiotem roszczenia powoda jest zapłata określonej sumy pieniężnej, może się on zwrócić do sądu o wydanie postanowienia nakazującego pozwanemu tymczasowe wniesienie części lub całości kwoty będącej przedmiotem roszczenia. Z kolei pozwany, który obawia się, że w przypadku gdyby roszczenie powoda zostało oddalone, powód może nie być w stanie pokryć poniesionych przez pozwanego kosztów sądowych związanych ze skuteczną obroną w postępowaniu, może zwrócić się do sądu o wydanie postanowienia nakazującego powodowi zabezpieczenie kosztów postępowania przez złożenie w sądzie kaucji w określonej wysokości. Jeżeli sąd wyda postanowienie w sprawie „zabezpieczenia kosztów postępowania” na korzyść pozwanego, powód nie będzie mógł kontynuować dochodzenia roszczenia do momentu wpłacenia kwoty wskazanej w postanowieniu sądu.

Wysoki Trybunał (High Court) jest właściwy do wydawania postanowień o udzieleniu zabezpieczenia w toku postępowania prowadzonego przed innym sądem właściwym, jeżeli uzna to za stosowne. Wysoki Trybunał może wydać „światowy nakaz zabezpieczenia” mający zastosowanie do składników majątku położonych w innych jurysdykcjach, jeżeli istnieje zagrożenie lub obawa, że pozwany może dążyć do zbycia swojego majątku w celu uniknięcia konieczności wykonania wydanego przeciwko niemu wyroku.

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Większość wniosków o wydanie nakazu/zakazu sądowego można wnieść do sądu okręgowego albo do Wysokiego Trybunału. Niektóre rodzaje środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego może jednak zarządzić wyłącznie Wysoki Trybunał, na przykład nakazy zabezpieczenia, nakazy przeszukania i nakazy w odniesieniu do postępowania prowadzonego w państwach trzecich.

Strona zwracająca się o wydanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia musi złożyć wniosek wraz z oświadczeniem z mocą przysięgi (*affidavit*). Wnioskodawca musi przedstawić wszystkie istotne fakty, zwłaszcza jeśli wniosek zostaje złożony bez powiadomienia o tym fakcie strony przeciwnej. W oświadczeniu z mocą przysięgi należy również przedstawić projekt postanowienia, określając wyraźnie, o co dokładnie występuje się do sądu. Dodatkowe informacje na temat wymaganych formularzy sądowych można uzyskać na stronie internetowej [Służby Sądowej](#).

Jeżeli sąd uwzględni wniosek o wydanie nakazu/zakazu sądowego, wnioskodawca będzie zazwyczaj musiał złożyć tzw. zobowiązanie do wypłacenia odszkodowania (*undertaking as to damages*), na wypadek gdyby ostatecznie przegrał sprawę, tak aby zapewnić stronie przeciwnej, przeciwko której sąd wydał nakaz/zakaz, możliwość odzyskania kosztów poniesionych w rezultacie wydania takiego postanowienia.

Wnioski o wydanie nakazu/zakazu sądowego można składać *ex parte* lub bez powiadamiania strony przeciwnej, jeżeli istnieją ku temu uzasadnione przesłanki. Tego rodzaju wnioski można również składać przed wszczęciem postępowania, jeżeli uzasadnia to pilny charakter sytuacji, w jakiej znajduje się powód. (Jeżeli chodzi o środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego lub środki tymczasowe w sądzie gospodarczym, zob. [regulamin sądów wyższej instancji](#) z 1986 r. (Order 63A, rule 6(3); Rules of the Superior Courts)).

2.2 Najważniejsze warunki

Sądy dysponują swobodą uznania przy podejmowaniu decyzji w sprawie wydania tymczasowego nakazu/zakazu sądowego lub odstąpieniu od wydania takiego nakazu w przypadkach, gdy będzie to uzasadnione i stosowne ([regulaminu sądów wyższej instancji](#) z 1986 r., Order 50 rule 6(1)). Ustalając, czy wydanie tymczasowego nakazu/zakazu sądowego jest zasadne w danym przypadku, sąd powinien:

- (i) rozważyć, czy roszczenie zostało uprawdopodobnione;
- (ii) rozważyć, czy zasądzenie odszkodowania stanowiłoby odpowiedni środek ochrony prawnej, w przypadku gdyby wniosek o wydanie nakazu/zakazu sądowego został oddalony, a wnioskodawca wygrałby następnie sprawę;
- (iii) uwzględnić interes obu stron i przewidywane skutki wydania nakazu/zakazu (*balance of convenience*).

Wnioskodawca musi przede wszystkim uprawdopodobnić swoje roszczenie. Spełnienie tego wymogu jest stosunkowo proste, ale w ostatnich latach wnioskodawcy napotykali coraz większe trudności w wywiązaniu się z tego obowiązku w sytuacji, w której środkiem, o zastosowanie którego wnioskodawca zwraca się na etapie postępowania zabezpieczającego, jest nakaz podjęcia określonej czynności przez stronę przeciwną. Obecnie wyraźnie wynika z orzecznictwa, że w takim przypadku wnioskodawca musi wykazać wysokie prawdopodobieństwo wygrania przez niego danej sprawy.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Z wnioskiem o wydanie nakazu/zakazu sądowego można wystąpić z różnych powodów, m.in. w celu uniemożliwienia stronie zabudowy lub wykorzystania gruntów w sposób sprzeczny z warunkami zagospodarowania przestrzennego lub przyjętymi ustaleniami, umożliwienia przeszukania nieruchomości i usunięcia przedmiotów, zmuszenia pracodawcy do dalszego wypłacania wynagrodzenia pracownikowi lub uniemożliwienia pracodawcy zatrudniania nowych pracowników do momentu rozstrzygnięcia sporu. Jeżeli wydano nakaz zabezpieczenia lub nakaz zamrożenia aktywów (*Mareva*), strona, do której skierowany jest nakaz, nie może rozporządzać swoimi aktywami w sposób, który byłby sprzeczny z treścią postanowienia sądu. Przykładowo strona taka może mieć możliwość wypłacania wyłącznie określonych kwot ze swojego rachunku bankowego, a ponadto może mieć zakaz obniżania wartości składników swojego majątku poniżej określonej kwoty do momentu wydania prawomocnego orzeczenia w sprawie.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Niezastosowanie się przez stronę do treści postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia może zostać uznane za obrazę sądu, co podlega karze pozbawienia wolności, grzywny lub przepadku składników majątku. Na pierwszej stronie postanowienia sądu powinno znajdować się pouczenie dla adresata o potencjalnych konsekwencjach karnych niezastosowania się do nakazu/zakazu sądowego. Podobnie jeżeli osoba trzecia umyślnie pomaga pozwanemu zbyć składniki majątku objęte nakazem zabezpieczenia, osoba taka może również zostać uznana winną obrazy sądu. Z tego względu odpisy wszelkich nakazów zabezpieczenia wydanych przez sąd doręcza się zazwyczaj również wszystkim zainteresowanym osobom trzecim, takim jak dyrektorzy banków, księgowi i pełnomocnicy zatrudniani przez stronę, do której skierowany jest nakaz, lub świadczący usługi na rzecz tej strony.

Każda umowa zawarta z naruszeniem nakazu/zakazu sądowego jest niezgodna z prawem i niemożliwa do wykonania przez stronę, która wiedziała o wydaniu postanowienia sądowego. Niezgodność umowy z prawem nie uniemożliwia jednak przeniesienia prawa własności na jej mocy, dlatego też w przypadku wykonania takiej umowy odzyskanie składnika majątku będącego przedmiotem przeniesienia co do zasady nie będzie możliwe – w takiej sytuacji jedynym środkiem ochrony prawnej dostępnym dla powoda będzie odszkodowanie.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Co do zasady nakaz/zakaz sądowy zachowuje ważność do momentu zakończenia postępowania (tymczasowy nakaz/zakaz sądowy). W przypadku wydania zabezpieczającego nakazu/zakazu sądowego bez powiadomienia strony przeciwnej o tym fakcie, taki nakaz zazwyczaj zachowuje ważność przez określony czas, po którego upływie zachodzi konieczność wydania kolejnego postanowienia sądu.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Tak. Pozwany lub dowolna osoba, której dotyczy wydany zabezpieczający nakaz/zakaz sądowy, może w dowolnym momencie zwrócić się do sądu o jego zmianę lub uchylene. Strona, która zamierza go zaskarżyć, musi powiadomić o tym fakcie pełnomocnika strony przeciwnej. Sąd może go uchylić, jeżeli pozwany jest w stanie wykazać, że nakaz/zakaz przede wszystkim nie powinien być zostać wydany, jeżeli od chwili jego wydania zaszła istotna zmiana okoliczności lub jeżeli jego uchylene jest zasadne i słuszne. Jak wspomniano powyżej, sąd może zobowiązać stronę wnoszącą o wydanie nakazu/zakazu sądowego do złożenia tzw. zobowiązania do wypłacenia odszkodowania (*undertaking as to damages*), aby w razie ostatecznego przegrania sprawy przez wnioskodawcę zapewnić stronie, przeciwko której wydano nakaz/zakaz sądowy, pewną ochronę, jeżeli chodzi o koszty poniesione w rezultacie jego wydania. Ostatnia aktualizacja: 16/04/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Grecja

1 Jakże wyróżnia się rodzaje środków?

Środki tymczasowe i środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego, zwane bardziej ogólnie „tymczasowymi środkami ochrony prawnej” (*asfalistiká métra*), są to środki zarządzane przez sąd w toku postępowania co do istoty sprawy lub przed wszczęciem takiego postępowania, jeżeli istnieje roszczenie, które w międzyczasie wymaga ochrony prawnej. Tego rodzaju tymczasowa ochrona sądowa ma na celu zapewnienie, aby zabezpieczona została możliwość faktycznego spełnienia roszczenia, w sprawie którego sąd ma wydać orzeczenie co do istoty sprawy. Sąd może zarządzić następujące środki: złożenie kaucji (*engyodosía*), tymczasowy wpis o ustanowieniu hipoteki na majątku dłużnika do rejestru (*engrafí prosiméiosis ypothikís*), zajęcie na zabezpieczenie (*syntiritikí katáchesi*), zajęcie sądowe (*dikastikí mesengýisi*), tymczasowe uwzględnienie roszczeń (*prosoriní epidíkasi apaitíseon*), postanowienie tymczasowe co do istoty sprawy (*prosoriní rýthmisi katástasis*), opieczętowanie (*sfrágisi*), zdjęcie pieczęci (*aposfrágisi*), sporządzenie spisu inwentarza (*apografi*) i złożenie rzeczy do depozytu (*dimósia katáthesi*) oraz środki zabezpieczające posiadanie (*asfalistiká métra nomís*).

2 Jakże są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Środki tego rodzaju musi zawsze zarządzać sąd.

Właściwość ogólną w zakresie zarządzania takich środków posiada sąd pierwszej instancji orzekający w składzie jednoosobowym (*monomelís protodikeío*). Sąd pierwszej instancji orzekający w składzie jednoosobowym może jednak utracić tę właściwość ogólną na rzecz sądu rejonowego w sprawach cywilnych (*eirynodikeío*) w sprawach dotyczących tymczasowego uregulowania praw posiadania lub posiadania samoistnego (*nomi*) lub w sprawach, w których zgodnie z przepisami ogólnymi kodeksu postępowania cywilnego sądem właściwym do rozpatrywania głównego roszczenia jest sąd rejonowy w sprawach cywilnych. Sąd ten posiada właściwość wyłączną w sprawach, w których ma nastąpić tymczasowy wpis o ustanowieniu hipoteki do rejestru lub wykreślenie takiego wpisu z rejestru na mocy porozumienia stron. Tymczasowe środki ochrony prawnej może również zarządzić sąd pierwszej instancji orzekający w składzie wieloosobowym (*polymelís protodikeío*), jeżeli rozpoznaje on powództwo główne; w takim przypadku występuje właściwość zbieżna z sądem pierwszej instancji orzekającym w składzie jednoosobowym. Właściwy miejscowo jest zwykle sąd posiadający właściwość miejscową do rozpatrywania powództwa głównego, ale tymczasowe środki ochrony prawnej może zarządzić również sąd znajdujący się najbliżej miejsca, w którym środki te mają zostać wykonane. Orzeczenie sądowe zarządzające takie środki jest doręczane stronie zobowiązanej do ich wykonania oraz wykonywane przez komornika sądowego (*dikastikós epimelitís*). Jeżeli komornik sądowy nie jest w stanie przeprowadzić egzekucji, może zwrócić się o wsparcie do policji. Trudno jest określić koszty, ponieważ honoraria adwokatów i komorników są różne. Orientacyjny koszt wynosi około 250,00 EUR.

2.2 Najważniejsze warunki

Sąd zarządzi tymczasowe środki ochrony prawnej, jeżeli:

- istnieje pilna konieczność lub bezpośrednie zagrożenie – w celu ochrony lub zachowania uzasadnionego interesu lub uregulowania sytuacji; oraz
- istnieją uzasadnione podstawy, by sądzić, że prawo, w odniesieniu do którego wnioskuje się o zastosowanie tymczasowego środka ochrony prawnej, faktycznie istnieje.

Muszą zostać przedstawione wstępne dowody na to, że istnieją uzasadnione podstawy do zastosowania środka; nie wymaga się udowodnienia faktów, które należy ustalić, wystarczy ich uprawdopodobnienie; sąd może przyznać ochronę, jeżeli uzna, że domniemane fakty są prawdopodobne. Sąd przyzna ochronę jedynie wówczas, gdy istnieje pilna konieczność lub bezpośrednie zagrożenie, że dłużnik rozporządzi majątkiem, który ma być przedmiotem zajęcia, w sposób uniemożliwiający zaspokojenie roszczenia na późniejszym etapie, jeżeli po zakończeniu postępowania głównego wierzyciel otrzyma tytuł wykonawczy.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakże składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Przedmiotem tego rodzaju środków mogą być wszelkie aktywa dłużnika, bez względu na to, czy znajdują się one w jego posiadaniu czy w posiadaniu osoby trzeciej, jeżeli są one zbywalne zgodnie z przepisami prawa prywatnego i nie zostały wyłączone od egzekucji na mocy prawa. Środki takie mogą zostać zastosowane w szczególności do nieruchomości i rzeczy ruchomych, których nie uznaje się za niepodlegające zajęciu, takich jak statki, statki powietrzne, pojazdy drogowe, depozyty bankowe i akcje zdematerializowane.

3.2 Jakże skutki mają te środki?

Po wydaniu przez sąd postanowienia tymczasowego w odniesieniu do majątku, np. postanowienia zarządzającego zajęciem na zabezpieczenie lub wpis o ustanowieniu tymczasowej hipoteki na nieruchomości do rejestru, dłużnik nie ma możliwości przeniesienia własności majątku na osoby trzecie.

Niezastosowanie się do postanowienia podlega karze w minimalnym wymiarze sześciu miesięcy pozbawienia wolności przewidzianej w art. 232A kodeksu karnego.

W dekrecie z mocą ustawy (*nomothetikó diátagma*) nr 1059/1971 wprowadzono obowiązek zachowania poufności w odniesieniu do depozytów bankowych i przewidziano karę w minimalnym wymiarze sześciu miesięcy pozbawienia wolności dla dyrektorów, kierowników lub pracowników banków, którym zostanie udowodnione, że naruszyli ten obowiązek. Nie stanowi to przeszkody dla zastosowania zajęcia na zabezpieczenie, ponieważ postanowienie sądowe zarządzające zajęcie nie musi określać, które depozyty lub akcje zdematerializowane mają zostać zajęte. Postanowienie uniemożliwia bankom przeniesienie aktywów, ale nie wpływa na obowiązek zachowania poufności, ponieważ banki nie są proszone o ujawnianie istnienia jakichkolwiek depozytów. Wszelkie osoby trzecie, które znajdują się w posiadaniu majątku podlegającego zajęciu, mają obowiązek oświadczyć, czy roszczenia lub prawa, których dotyczy zajęcie, faktycznie istnieją i czy dokonano innego zajęcia majątku znajdującego się w ich posiadaniu, a jeżeli tak, to do jakiej wartości.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Zgodnie z prawem tego rodzaju środki są ważne:

- a) do chwili wydania i uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie w postępowaniu głównym na niekorzyść wnioskodawcy;
- b) do chwili wydania i wykonania orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie na korzyść wnioskodawcy;
- c) do chwili zawarcia ugody między stronami postępowania głównego;
- d) przez 30 dni po dacie umorzenia postępowania lub jego zakończenia przez sąd w inny sposób;
- e) do chwili uchylecia lub zmiany postanowienia zarządzającego środkiem przez sąd, który wydał to postanowienie, w oparciu o nowe dowody, albo przez sąd rozpoznający powództwo główne, który nie musi opierać się na nowych dowodach; lub
- f) jeżeli w postanowieniu został wyznaczony termin, w którym wnioskodawca ma wytoczyć postępowanie główne przed sąd, a wnioskodawca nie uczyni tego w wyznaczonym terminie.

Jeżeli któraś ze stron nie stawia się na rozprawie w sprawie wniosku, mimo że została należycie wezwana z odpowiednim wyprzedzeniem, wniosek zostanie rozpoznany pod nieobecność tej strony. Sąd rozpoznaje jednak sprawę w taki sposób, jakby wszystkie strony były obecne, ponieważ niestawiennictwo na rozprawie w postępowaniu zabezpieczającym nie jest uznawane za przyznanie faktów, na których opiera się wniosek. Sąd może ponownie rozpoznać sprawę jedynie wówczas, gdy pozwany wniesie o uchylenie lub zmianę orzeczenia sądu w oparciu o nowe dowody, na podstawie których sąd mógłby dojść do innego wniosku.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Postanowienia zarządzające tymczasowe środki ochrony prawnej co do zasady nie podlegają zaskarżeniu; jedynym wyjątkiem są postanowienia dotyczące tymczasowego uregulowania praw posiadania i posiadania samoistnego, które – zgodnie z dosłownym brzmieniem przepisów prawa – mogą być zaskarżone przed właściwym sądem pierwszej instancji orzekającym w składzie wieloosobowym w terminie 10 dni od dnia ich doręczenia. Prokurator Sądu Najwyższego (*Árēios Págos*) może wnieść skargę kasacyjną na dowolne orzeczenie sądowe ze względu na interes publiczny. Sąd Najwyższy rozpatruje wówczas daną sprawę i albo podtrzymuje, albo uchyla zaskarżone orzeczenie. Wydany wyrok jest ważny jedynie tymczasowo. Jak już wspomniano, każda strona postępowania może wystąpić do sądu, który wydał postanowienie, o jego uchylenie lub zmianę. Każda osoba trzecia, która nie została wezwana do udziału w postępowaniu i która nie brała w nim udziału, również może wnieść o to do sądu, jeżeli ma w tym uzasadniony interes prawny.

Ostatnia aktualizacja: 04/01/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [es](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki: [en](#)

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Hiszpania

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

Prawo cywilne procesowe [zasadniczo kodeks postępowania cywilnego (Ley de Enjuiciamiento Civil)] stanowi podstawę prawną środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego, istnieją jednak również inne środki ustanowione w przepisach szczególnych prawa materialnego.

W art. 727 kodeksu wymieniono między innymi następujące środki:

zajęcie zabezpieczające (*embargo preventivo de bienes*), którego celem jest zapewnienie wykonania wyroków nakazujących zapłatę sum pieniężnych lub wydanie pożytków, płatność czynszów i wydanie rzeczy zamiennych, których wartość można oszacować w gotówce, stosując ceny stałe;

ustanowienie nadzoru lub zarządu przymusowego nad majątkiem produkcyjnym (*intervención o la administración de bienes productivos*), jeżeli wnioskodawca wnosi o wydanie orzeczenia nakazującego wydanie takiego majątku osobie, której przysługuje prawo własności, użytkowania lub jakiegokolwiek inne prawo obejmujące uzasadniony interes związany z utrzymaniem lub poprawą wydajności, lub jeżeli zabezpieczenie wydajności ma zasadnicze znaczenie dla skuteczności orzeczenia, które ma zostać wydane;

wydanie rzeczy ruchomej (*depósito de cosa mueble*), jeżeli celem wytoczonego powództwa jest uzyskanie orzeczenia nakazującego wydanie rzeczy, która znajduje się w posiadaniu pozwanego;

sporządzenie spisu inwentarza majątku (*formación de inventarios de bienes*) zgodnie z warunkami określonymi przez sąd;

tymczasowy wpis roszczeń (*anotación preventiva de demanda*), jeżeli dotyczy składników majątku lub praw podlegających wpisowi do rejestrów publicznych;

inne wpisy do rejestru (*otras anotaciones registrales*) w przypadkach, w których jawność rejestru może pomóc w dokonaniu egzekucji;

sądowy nakaz tymczasowego zaniechania działalności (*orden judicial de cesar provisionalmente en una actividad*), tj. tymczasowego zaniechania postępowania w określony sposób bądź tymczasowego zawieszenia lub zaprzestania wykonywania dotychczas świadczonych usług;

konfiskata i zajęcie dochodów (*intervención y depósito de ingresos*) pochodzących z działalności uznanej za niezgodną z prawem, której zakazu lub zaprzestania dotyczy powództwo, jak również oddanie na przechowanie lub złożenie do depozytu kwot będących przedmiotem roszczenia o zapłatę wynagrodzenia związanego z prawami własności intelektualnej;

czasowe złożenie do depozytu egzemplarzy utworów lub innych przedmiotów (*depósito temporal*) rzekomo wytworzonych niezgodnie z prawem własności intelektualnej lub przemysłowej, jak również złożenie do depozytu materiału wykorzystanego do ich wytworzenia;

wstrzymanie wykonania zaskarżonych uchwał podjętych przez organy spółki (*suspensión de acuerdos sociales*), jeżeli powód lub powodowie posiadają co najmniej 1% lub 5% kapitału zakładowego, w zależności od tego, czy pozwana spółka wyemitowała papiery wartościowe, które – w chwili zaskarżenia – były dopuszczane do obrotu na rynku regulowanym.

Oprócz wspomnianych środków art. 727 ustęp ostatni kodeksu uprawnia sędziego do zarządzania innymi, niewymienionymi powyżej środkami, co oznacza, że ich katalog nie jest zamknięty (np. środków określonych w art. 762 kodeksu):

Chodzi o wszelkie **inne środki** wyraźnie ustanowione w przepisach prawa w celu ochrony niektórych praw lub uznanych za niezbędne do zapewnienia skuteczności ochrony sądowej, która może zostać zarządzona w toku postępowania.

Poza tym systemem ogólnym istnieją również inne przepisy prawne w zakresie zabezpieczenia interesu prawnego, wśród których można wymienić: postępowanie dotyczące **zdolności do czynności prawnych osób fizycznych**: zgodnie z art. 762 kodeksu sąd może z urzędu zarządzić środki, które uzna za niezbędne dla ochrony osoby uznanej za niezdolną do czynności prawnych lub ochrony jej majątku;

postępowanie dotyczące **pochodzenia dziecka, ojcostwa i macierzyństwa**: art. 768 kodeksu ustanawia środki ochronne na rzecz osoby i majątku podlegających władzy rodzicielskiej osoby, która wydaje się być rodzicem, oraz przewiduje przyznanie tymczasowych świadczeń alimentacyjnych na rzecz powoda, nawet bez wcześniejszego posiadzenia w sprawach pilnych;

ochrona **masy spadkowej spadkodawcy**: konieczne może być między innymi zabezpieczenie majątku spadkowego oraz dokumentów spadkodawcy, ustanowienie kuratora spadku lub ustalenie krewnych spadkodawcy (art. 790–796 kodeksu).

Istnieją również szczególne środki zabezpieczające interes prawny w przepisach szczególnych, do których należą między innymi:

ustawa o własności intelektualnej (Ley de Propiedad Intelectual) – królewski dekret ustawodawczy nr 1/1996 z 12 kwietnia 1996 r. – art. 138 i 141 (konfiskata i zajęcie dochodów uzyskanych w tej dziedzinie z nielegalnej działalności, zawieszenie powielania, dystrybucji i publicznego udostępniania, zajęcie wytworzonych egzemplarzy, zajęcie wyposażenia, sprzętów i nośników materialnych itp.);

ustawa nr 17/2001 o znakach towarowych (Ley de Marcas) z dnia 7 grudnia 2001 r. – art. 61 (wpis zabezpieczający na temat wniosku do rejestru znaków towarowych);

ustawa nr 24/2015 o patentach (Ley de Patentes) z dnia 24 lipca 2015 r. – art. 11 (zawieszenie procedury wydawania patentów), art. 117 i 127 oraz następne (zakaz dokonywania czynności, które mogłyby naruszać prawo wnioskodawcy, zajęcie i zabezpieczenie towarów, które naruszają domniemanie prawo posiadacza patentu, poręczenie dotyczące odszkodowania i powstałych opłat wpisowych);

ustawa nr 22/2003 o niewypłacalności (Ley Concursal) z dnia 9 lipca 2003 r. – art. 48 pkt b (zamrożenie majątku kadry kierowniczej spółki) i art. 17 (między innymi zabezpieczenie nienaruszalności majątku);

ustawa nr 14/2014 o żegludze morskiej (Ley de Navegación Marítima) z dnia 24 lipca 2014 r. – art. 43, 470 i nast. (zajęcie statków morskich);

ustawa nr 49/1960 o współwłasności (Ley de Propiedad Horizontal) z dnia 21 lipca 1960 r. – art. 7 (zaprzestanie zakazanej działalności) i art. 18 (zawieszenie porozumień przyjętych przez zgromadzenie ogólne współwłaścicieli).

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Środki zarządza sędzia lub sąd właściwy rzeczowo lub miejscowo właściwy do rozpatrzenia sprawy lub – jeżeli postępowanie nie zostało jeszcze wszczęte – sędzia lub sąd, który będzie rozpatrywał sprawę.

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego można stosować przed wytoczeniem powództwa, pod warunkiem że ich charakter nie uniemożliwia ich zastosowania (jak na przykład w przypadku tymczasowego wpisu roszczenia) oraz pod warunkiem że prawo nie wymaga złożenia wniosku wraz z pozwem (jak na przykład w przypadku zaprzestania zakazanej działalności lub zawieszenia porozumień współwłaścicieli w sporach dotyczących współwłasności). Z uwagi na wyjątkowy charakter tych środków (zazwyczaj wnosi się o ich zastosowanie w samym pozwie) muszą one być konieczne i pilne zarazem. Środki takie można zarządzić bez przesłuchania strony przeciwnej (nie naruszając jej prawa do wniesienia zażalenia na postanowienie w przedmiocie środków po ich zarządzeniu), wygasają one jednak w przypadku niewniesienia pozwu w terminie dwudziestu dni od ich zarządzenia.

Jak wskazano powyżej, częściej wnosi się jednak o zarządzenie środków jednocześnie ze złożeniem pozwu. W tym przypadku sędzia lub sąd zarządza przygotowanie odrębnych akt dotyczących środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego, które zostaną rozpatrzone w tym samym czasie, co postępowanie główne, w toku którego można przeprowadzić i przedstawić dowody w celu wykazania, że spełniono warunki dotyczące udzielenia tymczasowej ochrony prawnej. Co do zasady strony są wzywane do sądu przed zarządzeniem środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego. Strony składają oświadczenia i mogą przedstawiać wszelkie dowody na poparcie twierdzenia o zasadności lub braku zasadności zastosowania środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego; w stosownych przypadkach strona wnosząca o ich zastosowanie może zostać zobowiązana do złożenia kaucji na wypadek oddalenia powództwa. Wnioskodawca może jednak wnieść o zastosowanie środka bez przesłuchania drugiej strony, jeżeli przedstawi dowody, że środek jest uzasadniony pilną potrzebą lub że przesłuchanie mogłoby zagrozić powodzeniu środka, na przykład jeżeli istnieje ryzyko ukrycia lub roztrwonienia majątku dłużnika. W takim przypadku strona poszkodowana zastosowaniem takiego środka może go zaskarżyć po jego zarządzeniu. O zastosowanie środków można również wnieść po wytoczeniu powództwa lub w toku postępowania odwoławczego, chociaż tego rodzaju wnioski musi być poparty faktami lub okolicznościami uzasadniającymi konieczność ich zastosowania w określonym czasie.

W sprawach, w których istnieje przymus adwokacki, zastępstwo procesowe jest obowiązkowe w trakcie składania wniosku o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego. W sprawach pilnych, w przypadku środków stosowanych przed wytoczeniem powództwa, przymus adwokacki nie obowiązuje (art. 23 i 31 kodeksu).

2.2 Najważniejsze warunki

Aby sąd mógł zarządzić którykolwiek z wymienionych powyżej środków, muszą być spełnione poniższe przesłanki.

Ryzyko związane z upływem czasu – *periculum in mora* – ryzyko powstania szkody, którą powód mógłby ponieść wskutek zwłoki w postępowaniu, co mogłoby uniemożliwić wykonanie wyroku lub postanowienia kończącego postępowanie w sprawie. Strona wnosząca o zastosowanie środka musi uprawdopodobnić, że w braku tego środka w okresie zawisłości sprawy zaistniałyby sytuacje mogące zakłócić lub utrudnić skuteczność ochrony, która mogłaby zostać przyznana w wyroku uwzględniającym roszczenie. Środka nie zarządza się, jeżeli wnioskodawca tolerował przez długi czas sytuację stwarzającą ryzyko, chyba że przedstawi on dowody wyjaśniające, dlaczego wcześniej nie wniósł o zastosowanie środka.

Uprawdopodobnienie roszczenia lub *fumus boni iuris*: wnioskodawca musi przedstawić sądowi powody, na podstawie których sąd oceni zasadność roszczenia. Zgodnie z tą przesłanką wnioskodawca musi przedstawić szczegółowe informacje, twierdzenia i dowody z dokumentów, na których sąd może się oprzeć, nie orzekając co do istoty sprawy (ponieważ w Hiszpanii środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego zarządza ten sam sąd, który będzie później rozpatrywał sprawę), lecz wydając postanowienie wstępne opierające się na zasadności roszczenia (art. 728 ust. 2 kodeksu). Oprócz dowodów z dokumentów dopuszczalne są inne rodzaje dowodów (dowody z przesłuchania świadków, opinie biegłych, twierdzenia stron).

Kaucja: o ile sąd nie postanowi wyraźnie inaczej, wnioskodawca wnoszący o zastosowanie środka musi złożyć kaucję wystarczającą do zrehabilitowania w szybki i skuteczny sposób szkody w majątku pozwanego, jaką może wyrządzić zastosowanie środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego. Sąd ustala wysokość kaucji, biorąc pod uwagę: a) charakter i przedmiot roszczenia; b) swoją ocenę podstawy wniosku o zastosowanie środka; oraz c) przyczyny uzasadniające odpowiedniość lub adekwatność kaucji w odniesieniu do wysokości szkody, jaką środek mógłby wyrządzić.

Proporcjonalność: wymóg ten nie jest wyraźnie określony w kodeksie postępowania cywilnego, ale co do zasady uznaje się, iż uzupełnia on pozostałe wymogi, ponieważ sąd zarządzi tylko te środki, które są absolutnie niezbędne do osiągnięcia celu zabezpieczenia postępowania w drodze zapewnienia tymczasowej ochrony prawnej. Wynika to z zasad państwa prawa oraz minimalnej ingerencji w sferę wolności jednostki. Te konstytucyjne zasady są podstawą całego systemu prawnego.

Komplementarność: środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego zależą od charakteru postępowania główne, z którym są powiązane.

Możliwość zmiany: środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego można zmienić pod warunkiem przytoczenia i udowodnienia faktów lub okoliczności, których nie można było uwzględnić w chwili jego zarządzenia lub w okresie przewidzianym na jego zaskarżenie.

3 Przedmiot i charakter takich środków

Zastosowanie środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego ma na celu uwzględnienie możliwości zobowiązania pozwanego w toku obecnego lub przyszłego postępowania do dokonania lub zaniechania pewnych czynności w odniesieniu do jego majątku. Stanowi to próbę powstrzymania pozwanego od dokonania czynności uniemożliwiających nabycie składników majątku i praw, wyrządzenia szkody lub pozwolenia na jej powstanie w składnikach majątku lub usunięcia niektórych składników majątku poza obszar właściwości organów wymiaru sprawiedliwości przez ogłoszenie upadłości, tak aby uniemożliwić wykonanie jakiegokolwiek ewentualnego wyroku.

Zgodnie z hiszpańskimi przepisami środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego może zarządzić wyłącznie sąd. Nie mogą ich zarządzić sędziowie sądu polubownego ani mediatorzy; nie istnieje numerus clausus tych środków; mają one charakter dyspozytywny (można je zastosować tylko na wniosek strony); mają one charakter majątkowy, ponieważ ich przedmiotem są majątek i prawa pozwanego; ich celem jest zapewnienie wykonalności ewentualnego wyroku uwzględniającego roszczenie; ponadto mają one charakter incydentalny wobec wyroku wydanego w postępowaniu głównym.

Ich przedmiotem mogą być zarówno rzeczy materialne, jak i niematerialne. Mają ściśle majątkowy charakter; środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego nie można zastosować w celu ograniczenia praw osobistych.

Środki takie umożliwiają wydawanie nakazów i zakazów, a zatem mogą zawierać nakaz dokonania pewnych czynności lub powstrzymania się od dokonania określonych czynności.

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Sąd może zarządzić środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego w odniesieniu do konkretnych rzeczy oznaczonych co do tożsamości, jak i do wszystkich rzeczy, które można wyrazić w kategoriach pieniężnych, takich jak pożytki, czynsze i dochody, które uzyskuje się z tych rzeczy.

Istnieje możliwość wniesienia wniosku o zajęcie tych rzeczy w drodze uzyskania prawa do zaspokojenia wierzytelności z tytułu zobowiązania rodzajowego, zgodnie z którym należne rzeczy nie są oznaczone co do tożsamości, przy czym można je zastąpić konkretną kwotą pieniężną, którą da się obliczyć przy użyciu prostych działań matematycznych.

Rzeczy ruchome oznaczone co do tożsamości są składane u depozytariusza wyznaczonego przez sąd.

Istnieje również możliwość zajęcia, oddania na przechowanie i przepadku kwot pieniężnych. Istnieje różnica między konfiskatą i zajęciem dochodów pochodzących z nielegalnej działalności a konfiskatą i zajęciem dochodów pochodzących z dozwolonej działalności, takich jak wynagrodzenie z tytułu praw własności intelektualnej.

Do kolejnej grupy środków należą środki, które może zarządzić sąd w odniesieniu do roszczenia stanowiącego przedmiot wniosku, a które nie dotyczą rzeczy oznaczonej co do tożsamości.

Istnieje możliwość zarządzenia przez sąd nadzoru nad majątkiem produkcyjnym lub zarządu przymusowego nad tym majątkiem, jeżeli wnioskodawca wnosi o wydanie postanowienia nakazującego wydanie takiego majątku osobie, której przysługuje prawo własności, użytkowania lub jakiegokolwiek inne prawo z tytułu uzasadnionego interesu.

Można również wnieść o sporządzenie spisu inwentarza majątku zgodnie z warunkami określonymi przez sąd.

Dokonanie tymczasowego wpisu roszczenia jest możliwe, jeżeli dotyczy składników majątku lub praw podlegających wpisowi do rejestrów publicznych lub innych wpisów do rejestru w przypadkach, w których jawność rejestru może pomóc w dokonaniu egzekucji.

Ponadto sąd może wydać nakaz tymczasowego zaniechania działalności, tymczasowego zaniechania postępowania w określony sposób bądź tymczasowego zawieszenia lub zaprzestania świadczenia dotychczas świadczonej usługi.

Ostatnią grupą rzeczy, których mogą dotyczyć środki, są materiały i rzeczy związane z prawami wyłącznymi (w praktyce jest to nadzór lub zarząd przymusowy nad majątkiem wykorzystywanym do produkcji utworów objętych prawami własności przemysłowej i intelektualnej).

Można również wstrzymać wykonanie wszelkiego rodzaju uchwał podjętych przez organy spółki handlowej.

Ponadto zgodnie z hiszpańskimi przepisami istnieje możliwość realizacji szeregowej nieokreślonych środków na rzecz ochrony niektórych praw ustanowionych w przepisach prawa lub uznanych za niezbędne do zapewnienia skuteczności ochrony sądowej. Ich przedmiot nie jest określony i mogą one obejmować środki wszelkiego rodzaju, pod warunkiem że są konieczne.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Zajęcie na zabezpieczenie rzeczy policzalnych, środków pieniężnych, dochodów i pożytków jest stosowane w celu zapewnienia pozwanemu możliwości zaspokojenia roszczeń pieniężnych w razie uzyskania nakazu sądowego, w szczególności jeżeli wykonanie wyroku nie nastąpi dobrowolnie.

Sąd może zarządzić złożenie rzeczy ruchomych do depozytu jedynie wówczas, gdy wniosek dotyczy wydania konkretnej rzeczy, która znajduje się w posiadaniu pozwanego.

Celem ustanowienia zarządu lub nadzoru przymusowego jest zabezpieczenie w szczególności majątku produkcyjnego w celu zapobieżenia nieprawidłowemu zarządzaniu prowadzącemu do zmniejszenia lub utraty dochodów z produkcji.

Oddanie dóbr kapitałowych pod nadzór wiąże się z nadzorem sądowym, lecz nie pozbawia pozwanego prawa do sprawowania zarządu nad tymi dobrami; z kolei zarząd przymusowy idzie o krok dalej, mianowicie zarządca przejmuje sprawowanie zarządu od pozwanego.

Wniosek o sporządzenie spisu inwentarza majątku może zostać uwzględniony w każdym postępowaniu, niezależnie od jego celu, przy czym jedyny wymóg polega na tym, by sporządzenie spisu inwentarza zapewniało możliwość uzyskania wyroku uwzględniającego roszczenie. Sędzia ma obowiązek wskazać wyraźnie dane szczegółowe, jakie musi zawierać spis inwentarza, oraz sposób, w jaki należy go sporządzić.

Skutki tymczasowego wpisu roszczenia rozciągają się na sferę procesową związaną z postępowaniem, w toku którego zarządzono ten środek. Procedura ta ma na celu zawieszenie ochrony, jaką zapewnia jawność rejestrów, oraz pewności, jaką mogłoby to zagwarantować posiadaczowi majątku lub prawa, przy czym osoby trzecie nie mogą się powołać na brak wiedzy co do treści roszczenia będącego przedmiotem takiego wpisu. Sąd może zarządzić tymczasowy wpis roszczenia we wszystkich rodzajach postępowań, co pozwala na uzyskanie ochrony zapewnianej przez każdy rejestr publiczny, taki jak rejestr nieruchomości czy rejestr działalności gospodarczej.

Tymczasowe ograniczenie czynności podejmowanych przez pozwanego: przepisy w tym zakresie zawierają odrębne ustawy szczególne, dlatego też tego rodzaju środki powinny być zarządzane zgodnie z przepisami takich ustaw. Środki te obejmują: wydanie nakazu tymczasowego zaniechania działalności prowadzonej przez pozwanego, nakazu tymczasowego zaniechania postępowania w określony sposób lub nakazu tymczasowego zawieszenia lub zaprzestania świadczenia dotychczas świadczonej usługi.

Konfiskata, złożenie do depozytu i zajęcie sum pieniężnych: jest to środek służący wyraźnie zabezpieczeniu interesu prawnego, który stanowi zajęcie na zabezpieczenie, ponieważ zapewnia zaspokojenie roszczenia o spełnienie konkretnego świadczenia pieniężnego. Środek ten umożliwia konfiskatę i zajęcie dochodów pochodzących z nielegalnej działalności. Środków tych nie można stosować odrębnie, dlatego sąd zarządza zarówno konfiskatę, jak i zajęcie. Jeżeli chodzi o zastosowanie jednego z tych środków, należy zastosować środki rodzajowe opisane powyżej. Środek ten można zarządzić również w

odniesieniu do złożenia do depozytu lub przepadku sum pieniężnych będących przedmiotem roszczenia o zapłatę wynagrodzenia związanego z prawem własności intelektualnej; roszczenie takie dotyczy praw twórców do otrzymania zapłaty za ich pracę w postaci proporcjonalnego udziału w dochodach uzyskanych w związku z różnymi przypadkami publicznego wykorzystania ich utworów określonymi w ustawie o własności intelektualnej. Złożenie do depozytu materiałów lub przedmiotów objętych prawami wyłącznymi: jest to środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego wywodzący się z obszaru ochrony prawa do wyłącznego korzystania, które przyznaje się w ustawach szczególnych o własności przemysłowej i intelektualnej posiadaczom praw. Jest to ustanowienie szczególnego zarządu sądowego na rzeczach lub materiałach niezbędnych do produkcji stanowiących przedmiot postanowienia. Zawieszenie wykonania uchwał podjętych przez organy spółki: zarządzenie tego środka zależy od spełnienia niezbędnych przesłanek wniesienia wniosku o ten środek: posiadania przez powoda 1% kapitału zakładowego, jeżeli spółka wyemitowała akcje, które w chwili zgłoszenia roszczenia były dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, lub 5% kapitału zakładowego w pozostałych przypadkach. Można zastosować ten środek w przypadku wszystkich rodzajów spółek handlowych.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Co do zasady środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego sąd zarządza po przesłuchaniu pozwanego. Jeżeli wnioskodawca złoży stosowny wniosek i przedstawi dowody potwierdzające niecierpiący zwłoki charakter sprawy, sędzia może zarządzić te środki bez podejmowania dalszych czynności formalnych, przedstawiając w terminie pięciu dni uzasadnienie postanowienia o nieprzesłuchaniu strony przeciwnej. Zarządzone środki mogą być zmienione, jeżeli zostaną przedstawione i udowodnione fakty lub okoliczności, które nie były znane w chwili zarządzenia tych środków lub w okresie przewidzianym na ich zaskarżenie.

W przypadku oddalenia powództwa powoda sędzia musi niezwłocznie zarządzić uchylenie środka, uwzględniając okoliczności sprawy i zwiększając wysokość kaucji, chyba że wpłynie wniosek o nieuchylanie takiego środka.

W przypadku częściowego uwzględnienia powództwa po przesłuchaniu strony przeciwnej sędzia orzeka o uchyleniu bądź utrzymaniu środka w mocy.

W przypadku potwierdzenia oddalenia powództwa sąd z urzędu uchyla środki po wydaniu orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, a strona, której środki dotyczyły, może wystąpić z roszczeniem z tytułu wyrządzonych szkód (zasada ta ma również zastosowanie w przypadku zrzeczenia się roszczenia lub cofnięcia pozwu przez powoda).

Inny przypadek, w którym środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego można zmienić, obejmuje sytuację, w której środek zarządzono przed wytoczeniem powództwa i bez przesłuchania pozwanego. W tym przypadku jeżeli wnioskodawca/powód nie wytoczy powództwa w przewidzianym w przepisach prawa terminie dwudziestu dni, a termin ten upłynie, środek zostaje niezwłocznie uchylony, pozwany otrzymuje odszkodowanie, a powoda obciąża się kosztami postępowania.

Podobnie środka nie można utrzymać w mocy, jeżeli postępowanie zawieszono na okres powyżej sześciu miesięcy z winy powoda.

W przypadku zarządzenia tymczasowego wykonania wyroku wszelkie zarządzone środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego związane z tym wykonaniem muszą zostać uchylone i zastąpione środkami egzekucyjnymi w taki sposób, by środki zarządzone pierwotnie jako środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego zmieniły swój charakter.

Ponadto pozwany może zwrócić się do sądu o zastąpienie środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego kaucją w wysokości wystarczającej do skutecznego wykonania wyroku. Sędzia, który zarządził środek, jest właściwy w tym zakresie i może zarządzić złożenie kaucji w gotówce albo w postaci poręczenia.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Przepisy procesowe przewidują możliwość odwołania się do sądu wyższej instancji.

Istnieje zatem możliwość zaskarżenia postanowienia zarządzającego środki, chociaż złożenie zażalenia nie skutkuje zawieszeniem stosowania takich środków. Na postanowienie o odmowie zarządzenia środków również przysługuje zażalenie.

Oprócz wspomnianej możliwości wniesienia zażalenia w każdej sprawie wnioskodawca może ponownie złożyć wniosek, jeżeli zaszła zmiana okoliczności w porównaniu z pierwotnym wnioskiem.

Od postanowienia o zastosowaniu środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego nie przysługują środki zaskarżenia – bez uprzedniego przesłuchania pozwanego – a prawidłowym środkiem zaskarżenia w takim przypadku jest zażalenie skierowane do sędziego, który zarządził dany środek. Pozwany może zaskarżyć postanowienie o oddaleniu tego zażalenia, przy czym czynność ta nie ma skutku zawieszającego. Osobie wnoszącej wniosek o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego również przysługuje prawo do wniesienia środka zaskarżenia, jeżeli zażalenie pozwanego zostanie częściowo albo w całości uwzględnione.

W odróżnieniu od powyższego środek zaskarżenia nie przysługuje w przypadku wyrażenia zgody na złożenie kaucji lub odmowy jej złożenia.

Sposób sporządzenia i uzasadnienia środka zaskarżenia podlega przepisom ogólnym (art. 458). W przypadku kilku osób wnoszących środek zaskarżenia obowiązujące ich terminy oblicza się indywidualnie.

Jak wspomniano powyżej, złożenie zażalenia nie wywołuje skutku zawieszającego w postępowaniu zabezpieczającym: sędzia nadal będzie wydawał postanowienia, które uzna za niezbędne do celów wykonania środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego.

Postanowienia o odmowie zastosowania środków są traktowane przez sąd apelacyjny priorytetowo; terminy rozprawy, obrad sądu i ogłoszenia wyroku są podawane jak najszybciej.

KOSZTY POSTĘPOWANIA W POSTĘPOWANIU ZABEZPIECZAJĄCYM

Ogólnie rzecz biorąc, koszty postępowania zasądza się zgodnie z zasadą, w myśl której strona przegrywająca zostaje obciążona kosztami postępowania. Koszty ponosi strona przeciwna wobec strony, której żądanie (ustanowienie lub uchylenie środka) zostało utrzymane w wyroku. W szczególności w art. 736 kodeksu postępowania cywilnego określono, że wnioskodawca pokrywa koszty postępowania w razie oddalenia wniosku o udzielenie zabezpieczenia (zasada „przegrywający płaci”), ale brak jest równoważnego przepisu, stanowiącego, że koszty postępowania pokrywa pozwany, jeśli sąd zarządził udzielenie zabezpieczenia. Doktryna i orzecznictwo nie są zgodne co do rozstrzygnięcia o kosztach w takim wypadku.

Ostatnia aktualizacja: 02/04/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Francja

1 Jakże wyróżnia się rodzaje środków?

Sąd orzekający w przedmiocie środków tymczasowych (rozpatrzenie sprawy w postępowaniu przyspieszonym, złożenie kaucji, dokonanie eksmisji, zakaz dokonywania określonych czynności pod groźbą kary, zabezpieczenie dowodów) jest uprawniony do zarządzenia takich środków w dowolnej chwili w postępowaniu przyspieszonym.

Nie istnieje katalog zamknięty środków tymczasowych. Do sądu rozpatrującego tego rodzaju wnioski można wnioskować o zarządzenie dowolnego pilnego środka, wobec którego nie wniesiono zasadnego sprzeciwu lub którego zastosowanie jest uzasadnione ze względu na istnienie sporu (złożenie kaucji, dokonanie eksmisji osoby zajmującej lokal bez tytułu prawnego, przeprowadzenie ekspertyzy lub ustalenie szkody itd.). Ponadto sąd prowadzący tego rodzaju postępowanie może w postępowaniu przyspieszonym zarządzić wszelkie środki, jakie uzna za niezbędne do zapobieżenia powstaniu bezpośredniej szkody (między innymi podjęcie czynności zabezpieczających) albo nakazania zaprzestania dokonywania czynności wyraźnie niezgodnych z prawem. Istnieje szczególny system obejmujący środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego (zajęcie na zabezpieczenie oraz zabezpieczenie sądowe), które pozwalają wierzycielowi, zazwyczaj po uzyskaniu zezwolenia sądu, na uniemożliwienie dłużnikowi dostępu do całości lub części jego majątku oraz ustanowienie szczególnego zabezpieczenia na tym majątku w celu zagwarantowania spłaty wierzytelności, które nie zostały jeszcze uznane w orzeczeniu, ale których odzyskanie wydaje się zagrożone.

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego mogą przyjąć jedną z dwóch następujących form:

zajęcia na zabezpieczenie (*saisie conservatoire*) umożliwiającego zajęcie rzeczy materialnych (mebli, pojazdów itd.), rzeczy niematerialnych (sumy pieniężnej, praw spółników, papierów wartościowych itd.) lub wierzytelności (środków zgromadzonych na rachunkach bankowych, opłat czynszowych itd.); zabezpieczenia sądowego (*sûreté judiciaire*) na nieruchomości, majątku przedsiębiorstwa, udziałach spółników lub papierach wartościowych (tymczasowy wpis o ustanowieniu hipoteki, ustanowienie zastawu na udziałach lub papierach wartościowych).

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Środki tymczasowe: postępowanie wszczyna się w drodze wezwania do stawienia się przed sądem (*assignation*) doręczonego za pośrednictwem komornika sądowego (*huissier de justice*). Jest to przyspieszone postępowanie kontrydiktoryjne. Pod określonymi warunkami środki tymczasowe mogą zostać zarządzone na wniosek, bez uprzedniej rozprawy kontrydiktoryjnej.

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego: co do zasady wymagane jest uzyskanie wcześniejszego zezwolenia sądu. Wierzyciel jest jednak zwolniony z obowiązku uzyskania takiego zezwolenia, jeżeli dysponuje tytułem wykonawczym lub orzeczeniem sądu, które nie jest jeszcze opatrzone klauzulą wykonalności. Ta sama zasada ma zastosowanie do zwłoki w płatności z tytułu przyjętego weksla, skryptu dłużnego, czeku lub niezapłaconego czynszu z tytułu najmu nieruchomości (jeżeli umowę sporządzono na piśmie).

W przypadku środków tymczasowych właściwość sądu zależy od charakteru wniosku. Właściwość ogólna przysługuje prezesowi sądu powszechnego (*tribunal judiciaire*). W postępowaniu zabezpieczającym mogą również orzekać, w granicach swojej właściwości, sędziowie sądów grodzkich (*tribunaux de proximité*) oraz prezesi sądów gospodarczych (*tribunaux de commerce*), sądów pracy (*conseils des prud'hommes*) i sądów rozjemczych do spraw dzierżawy nieruchomości rolnych (*tribunaux paritaires des baux ruraux*).

W przypadku środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego właściwy jest sąd przeprowadzający postępowanie egzekucyjne, czyli sąd powszechny (*tribunal judiciaire*), albo prezes sądu gospodarczego, jeżeli wniosek został wniesiony przed rozpoczęciem postępowania sądowego i dotyczy zabezpieczenia wierzytelności należącej do zakresu właściwości sądu gospodarczego.

Sądem właściwym jest sąd właściwy dla miejsca pobytu dłużnika, jeżeli dłużnik zamieszkuje we Francji. W przeciwnym wypadku sądem właściwym jest sąd miejsca wykonania środka.

Co do zasady w postępowaniu przed sądem orzekającym w przedmiocie środków tymczasowych i przed sądem egzekucyjnym obowiązuje przymus adwokacki, z wyjątkiem niektórych wniosków, w szczególności takich, które dotyczą kwoty mniejszej niż 10 000 euro. Zajęcia na zabezpieczenie musi dokonać komornik sądowy. Nie jest to konieczne w przypadku dokonania wpisu o zabezpieczeniu sądowym. W przypadku tego ostatniego środka ze względu na złożoność prawną procedury wierzyciele korzystają jednak zwykle z usług prawnika.

Koszty zastosowania środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego ponosi ostatecznie dłużnik, nawet jeżeli wierzyciel może mieć obowiązek złożenia kaucji. Koszty egzekucji podlegają taryfie, w której określono stawki wynagrodzenia należnego komornikom sądowym z tytułu każdej czynności egzekucyjnej oraz każdego środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego.

Zgodnie z dekretem nr 96-1080 z dnia 12 grudnia 1996 r. wynagrodzenie należne komornikom sądowym obejmuje kwotę ryczałtową, wyrażoną łącznie lub rozłącznie w zależności od rozpatrywanej sprawy, w postaci kwoty stałej lub obliczanej proporcjonalnie, w tym w stosownych przypadkach, opłaty z tytułu wszczęcia postępowania.

Jeżeli chodzi o środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego, proporcjonalne opłaty za odzyskanie obliczone na podstawie odzyskanych kwot będą należne wyłącznie w sytuacji, gdy komornik sądowy jest zobowiązany do odzyskania należnych kwot. Nota załączona do wspomnianego wyżej dekretu wyklucza możliwość ustalenia dodatkowego, swobodnie negocjowanego wynagrodzenia, z wyjątkiem zajęcia na zabezpieczenie dotyczącego praw spółników i papierów wartościowych.

2.2 Najważniejsze warunki

Sąd nie wykonuje danego środka, lecz jedynie wydaje zezwolenie na jego wykonanie. Środek wykonuje komornik sądowy na wniosek uprawnionego, który uzyskał zezwolenie sądu.

W przypadku gdy wydanie przez sędziego uprzedniego zezwolenia jest wymagane roszczenie musi być niepodważalne (*fondée en son principe*).

W przypadku środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego nie ma wyraźnej przesłanki pilnego charakteru środka.

Wierzyciel musi wykazać, że istnieją „okoliczności mogące utrudnić odzyskanie” wierzytelności (na przykład zła wiara dłużnika ukrywającego swój majątek, istnienie kilku wierzycieli itd.).

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Cały majątek dłużnika, który zgodnie z prawem nie jest wyłączony spod zajęcia (taki jak przedmioty codziennego użytku lub przedmioty niezbędne do osobistej pracy zarobkowej), może być przedmiotem zajęcia na zabezpieczenie. Ta sama zasada ma zastosowanie do wierzytelności; wynagrodzenie nie może jednak być przedmiotem środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego (nawet jeżeli może zostać zajęte na mocy orzeczenia sądu lub innego tytułu wykonawczego zgodnie z procedurą zajmowania wynagrodzeń).

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Majątek zajęty w ramach środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego staje się niedostępny. Dłużnik może korzystać z tego majątku na własną odpowiedzialność, ale nie może go zbyć. Jeżeli dłużnik sprzeniewierzy zajęty majątek, popełni przestępstwo zagrożone karą grzywny lub więzienia.

Zajęte kwoty pieniężne przechowywane są na rachunku bankowym.

Dłużnik może sprzedać rzeczy, na których ustanowiono zabezpieczenie sądowe, lecz wierzyciel ma prawo dochodzić należnej mu kwoty z tytułu sprzedaży tych rzeczy.

Za majątek zajęty w ramach środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego odpowiedzialność ponosi dłużnik, który staje się jego „kuratorem”. Zajęcie nie jest skuteczne wobec osób trzecich. Zabezpieczenia sądowe, które należy ujawnić (w rejestrze handlowym lub w rejestrze gruntów), są natomiast skuteczne wobec wszystkich osób.

Bank (oraz co do zasady wszystkie osoby trzecie), który otrzymuje wniosek o dokonanie zajęcia na zabezpieczenie w odniesieniu do jednego z klientów, ma obowiązek niezwłocznego ujawnienia komornikowi sądowemu wszystkich swoich zobowiązań względem dłużnika (wszystkich rachunków bankowych otwartych na nazwisko dłużnika oraz wszystkich kwot zaksięgowanych na rachunku dłużnika). Jeżeli bank bez uzasadnionego powodu odmówi przekazania tego rodzaju informacji, może zostać zobowiązany do spłaty długu w miejsce dłużnika.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego musi zostać wykonany w terminie trzech miesięcy od dnia, w którym sędzia wydał zezwolenie na wykonanie środka. W przeciwnym razie zezwolenie staje się nieważne.

Jeżeli wierzyciel nie wytoczył jeszcze powództwa o uznanie swojego roszczenia, musi tego dokonać w ciągu miesiąca od dnia zastosowania środka. W przeciwnym razie zabezpieczenie upada.

O zastosowaniu środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego należy poinformować dłużnika najpóźniej w terminie ośmiu dni. Dłużnik ma prawo zaskarżyć środek lub zezwolenie do sądu. Sąd ma również prawo wyznaczyć z wyprzedzeniem datę posiedzenia, na które strony zostaną wezwane w celu omówienia środka. Co do zasady wniesienie zażalenia przez dłużnika jest dopuszczalne do chwili dokonania zajęcia na zabezpieczenie po wydaniu przez sąd orzeczenia dotyczącego roszczenia wierzyciela.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Dłużnik może jednocześnie zaskarżyć postanowienie oraz zarządzone środki.

Sąd właściwy dla miejsca wykonania orzeczenia, posiadający również właściwość w sprawie wydania zezwolenia na zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego, rozpatruje także zażalenia na postanowienie. Wydane przez niego orzeczenia można zaskarżyć do sądu apelacyjnego. Ponieważ dłużnik dowiaduje się o wydaniu zezwolenia na zastosowanie środka w tym samym czasie, co o samym środku, wniesienie zażalenia na postanowienie podlega tym samym zasadom, co zaskarżenie samego środka, tj. jest dopuszczalne wyłącznie do chwili wykonania środka.

Wniesienie zażalenia pozostaje bez uszczerbku dla skutków środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego, który pozostaje skuteczny do chwili wydania przez sąd postanowienia o jego uchyleniu lub stwierdzenia przez sąd jego nieważności.

Postanowienie o zastosowaniu środków tymczasowych można wzruszyć (przez wniesienie środka odwoławczego, jeżeli postanowienie wydano w postępowaniu kontradiktoryjnym, albo – w postępowaniu nieprocesowym – przez cofnięcie wniosku).

Powiązane strony

 [Legifrance](#)

 [Strona internetowa Ministerstwa Sprawiedliwości](#)

 [Strona internetowa Krajowej Izby Komorników Sądowych](#)

Ostatnia aktualizacja: 05/04/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [hr](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie

tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Chorwacja

1 Jakże wyróżniają się rodzaje środków?

W części trzeciej ustawy o postępowaniu egzekucyjnym (Ovršni zakon) (Dziennik Urzędowy Republiki Chorwacji [Narodne Novine, NN] nr 112/12, 25/13, 93 /14, 55/16 i 73/17; zwanej dalej „OZ”) zatytułowanej „Postępowanie zabezpieczające” (*Osiguranje*) przewidziano następujące środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego:

- udzielenie zabezpieczenia przez ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomości – tytuł 28;
- udzielenie zabezpieczenia sądowego lub notarialnego przez ustanowienie zastawu na podstawie umowy zawartej przez strony – tytuł 29;
- udzielenie zabezpieczenia sądowego lub notarialnego przez przeniesienie prawa własności rzeczy lub przeniesienie praw – tytuł 30;
- udzielenie zabezpieczenia przez przeprowadzenie egzekucji zabezpieczającej – tytuł 31;
- udzielenie zabezpieczenia przez zastosowanie środków zabezpieczających – tytuł 32;
- środki tymczasowe – tytuł 33.

Zgodnie z OZ za środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego uznaje się wyłącznie środki określone jako takie w OZ lub innej ustawie. Nie dopuszcza się możliwości stosowania środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego w odniesieniu do rzeczy i praw, które zgodnie z OZ nie podlegają egzekucji, chyba że ustawa ta stanowi inaczej.

2 Jakże są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Jako środek (długoterminowy) w rozumieniu przymusowego zabezpieczania wierzytelności OZ uprawnia do udzielenia zabezpieczenia przez ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomościach oraz zastawu na ruchomościach (np. wierzytelnościach pieniężnych, dochodach – wynagrodzeniu, rencie lub emeryturze itd., rachunku bankowym, papierach wartościowych oraz akcjach lub udziałach) oraz do udzielenia zabezpieczenia przez przeniesienie prawa własności rzeczy oraz przeniesienie praw. Udzielenie zabezpieczenia przez ustanowienie zastawu może mieć charakter dobrowolny lub przymusowy, natomiast udzielenie zabezpieczenia przez przeniesienie prawa własności rzeczy i przeniesienie praw ma charakter wyłącznie dobrowolny i może nastąpić wyłącznie w postępowaniu sądowym bądź w postępowaniu prowadzonym przez notariusza.

Do innych środków uregulowanych na mocy OZ należą: udzielenie zabezpieczenia przez przeprowadzenie egzekucji zabezpieczającej oraz udzielenie zabezpieczenia przez zastosowanie środków zabezpieczających i tymczasowych. Środki te może zastosować wyłącznie sąd w sposób przymusowy – na wniosek stron albo z urzędu.

Sądy rejonowe (*općinski sudovi*) są właściwe do zarządzania i udzielania zabezpieczenia, chyba że właściwość ta została delegowana innemu sądowi na mocy przepisów prawa, natomiast sądy gospodarcze (*trgovački sudovi*) są właściwe do zarządzania i udzielania zabezpieczenia w sprawach, w których są one właściwe do wszczęcia egzekucji.

Właściwość do zarządzania i udzielania zabezpieczenia z urzędu przysługuje sądowi właściwemu do rozpatrzenia wniosku uprawnionego, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej.

Właściwość do rozpatrywania wniosków o zabezpieczenie roszczeń pieniężnych przez ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomości przysługuje sądowi prowadzącemu księgę wieczystą, w której należy dokonać wpisu na podstawie tytułu wykonawczego stwierdzającego istnienie roszczenia

pieniężnego. Celem zastosowania tego środka jest zabezpieczenie roszczenia pieniężnego w drodze ustanowienia hipoteki na nieruchomości przez dokonanie wpisu. Skutkiem wpisania hipoteki do księgi wieczystej jest fakt, że można przeprowadzić egzekucję z tej nieruchomości również w stosunku do osób trzecich, które następnie nabędą tę nieruchomość.

Sąd może udzielić sądowego zabezpieczenia roszczenia pieniężnego przez ustanowienie zastawu na określonych rzeczach na podstawie umowy zawartej między stronami na wspólny wniosek uprawnionego i obowiązowanego w celu zabezpieczenia roszczenia pieniężnego. Właściwość miejscową do rozpatrywania wniosków o zabezpieczenie roszczeń pieniężnych uprawnionego na rzeczach i prawach obowiązowanego oraz do udzielania zabezpieczenia ustala się przez odpowiednie zastosowanie przepisów OZ dotyczących właściwości miejscowej sądu w postępowaniu egzekucyjnym obejmującym egzekucję roszczeń pieniężnych z określonych rodzajów rzeczy podlegających egzekucji. W protokole sądowym odnotowuje się osiągnięte przez strony porozumienie co do istnienia roszczenia oraz terminu jego wymagalności, jak również umowę stron dotyczącą zabezpieczenia tego roszczenia przez ustanowienie zastawu. Podpisana umowa ma moc ugody sądowej.

Notarialne zabezpieczenie roszczenia pieniężnego przez ustanowienie zastawu na podstawie umowy zawartej między stronami może zostać udzielone na podstawie umowy zawartej między wierzycielem a dłużnikiem w formie aktu notarialnego lub poświadczonego dokumentu prywatnego, który zawiera również oświadczenie dłużnika o wyrażeniu zgody na ustanowienie zastawu na określonych rzeczach będących jego własnością.

Sądowe zabezpieczenie przez przeniesienie prawa własności określonych rzeczy oraz przeniesienie praw może zostać udzielone na podstawie zawartego między stronami porozumienia o wpisaniu do protokołu rozprawy informacji o zawarciu przez strony umowy dotyczącej przeniesienia prawa własności (określonych rzeczy należących do obowiązowanego na rzecz uprawnionego w celu zabezpieczenia określonego roszczenia pieniężnego uprawnionego) lub przeniesienia określonych praw przysługujących obowiązowanemu (na rzecz uprawnionego, w tym samym celu). Można zabezpieczyć również przyszłe roszczenia. Umowa wywołuje skutki prawne ugody sądowej. Sąd posiadający właściwość miejscową do rozpatrywania wniosków o zabezpieczenie roszczeń pieniężnych przez przeniesienie prawa własności określonych rzeczy i przeniesienie praw ustala się przez odpowiednie zastosowanie przepisów OZ dotyczących właściwości miejscowej sądu w postępowaniu egzekucyjnym obejmującym egzekucję roszczeń pieniężnych z określonych rodzajów rzeczy podlegających egzekucji.

Notarialne zabezpieczenie przez przeniesienie prawa własności określonych rzeczy i przeniesienie praw, tj. akcji, udziałów lub udziałów kapitałowych, może zostać udzielone na podstawie umowy zawartej między wierzycielem a dłużnikiem w formie aktu notarialnego lub poświadczonego dokumentu prywatnego. Właściwość notariusza do dokonania określonych czynności w postępowaniu zabezpieczającym ustala się zgodnie z przepisami dotyczącymi siedzib kancelarii notariuszy oraz okręgów, w których działają.

Właściwość miejscowa do rozpatrywania wniosków o przeprowadzenie egzekucji zabezpieczającej oraz do przeprowadzenia tego rodzaju egzekucji przysługuje sądowi, który byłby właściwy do przeprowadzenia egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego. Sąd udziela zabezpieczenia w drodze egzekucji oraz ją przeprowadza. Na podstawie wyroku wydanego w postępowaniu cywilnym sąd zarządza egzekucję zabezpieczającą w celu zabezpieczenia roszczenia niepieniężnego, którego nie można zabezpieczyć przez dokonanie wstępnego wpisu do rejestru publicznego, jeżeli wierzyciel egzekucyjny uprawdopodobni ryzyko, że ze względu na odroczenie egzekucji do chwili uprawomocnienia się wyroku egzekucja będzie niemożliwa lub znacznie trudniejsza do przeprowadzenia, oraz jeżeli wierzyciel egzekucyjny udzieli zabezpieczenia na poczet ewentualnej szkody, którą dłużnik egzekucyjny może ponieść w wyniku takiej egzekucji.

Właściwość miejscowa do rozpatrywania wniosków o udzielenie zabezpieczenia przez zastosowanie środków zabezpieczających oraz do stosowania tego rodzaju środków przysługuje sądowi, który byłby właściwy do przeprowadzenia egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego, na mocy którego sąd udzielił zabezpieczenia. Przy ocenie dopuszczalności zarządzenia środków zabezpieczających sąd bierze pod uwagę, czy uprawniony uprawdopodobnił ryzyko, że w przypadku niezastosowania tych środków zaspokojenie roszczenia byłoby niemożliwe lub znacznie trudniejsze. W określonych sytuacjach sąd może uzależnić zastosowanie środka zabezpieczającego od złożenia kaucji na pokrycie szkody, jaką obowiązany może ponieść w wyniku zastosowania takiego środka. Uzasadnione postanowienie o zastosowaniu środka zabezpieczającego musi określać wartość roszczenia będącego przedmiotem zabezpieczenia, w tym odsetki i wydatki, wskazywać środek zabezpieczający oraz termin obowiązywania środka (nie dłużej niż 50 dni od dnia spełnienia przesłanek wszczęcia egzekucji).

Przed wszczęciem postępowania cywilnego lub dowolnego innego postępowania sądowego w sprawie roszczenia będącego przedmiotem zabezpieczenia właściwość miejscowa do rozpatrywania wniosków o udzielenie zabezpieczenia przez zastosowanie środków tymczasowych przysługuje sądowi, który byłby właściwy do rozpatrywania wniosków o wszczęcie egzekucji. Właściwość miejscowa do zastosowania środków tymczasowych przysługuje sądowi, który byłby właściwy do przeprowadzenia egzekucji. Po wszczęciu postępowania właściwość do rozpatrywania wniosków o udzielenie zabezpieczenia przez zastosowanie środków tymczasowych przysługuje sądowi, który wszczął postępowanie. Jeżeli uzasadniają to okoliczności konkretnej sprawy, wnioskodawca może również złożyć wniosek do sądu posiadającego właściwość miejscową do wszczęcia egzekucji. Sąd, który byłby właściwy do rozpatrzenia wniosku o wszczęcie egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego wydanego w postępowaniu administracyjnym, jest właściwy również do rozpatrywania wniosków o zarządzenie środków tymczasowych po zakończeniu tego rodzaju postępowania. Sąd zarządza środki tymczasowe na podstawie wniosku złożonego przed wszczęciem lub w toku postępowania sądowego lub administracyjnego oraz po ich zakończeniu – do chwili wszczęcia egzekucji. Postanowienie o zastosowaniu środków tymczasowych ma moc tytułu egzekucyjnego. Rodzaje środków tymczasowych zależą od tego, czy zabezpieczają one roszczenie pieniężne, czy też niepieniężne. W stosownych przypadkach sąd może – w zależności od okoliczności danej sprawy – zarządzić kilka środków tymczasowych.

Obciążenia, prawa lub zakazy dotyczące rzeczy ruchomych, akcji, udziałów lub udziałów kapitałowych zostają wpisane – na podstawie postanowienia sądu, aktu notarialnego lub poświadczonego dokumentu prywatnego – do rejestru wiarygodności wierzycieli będących przedmiotem zabezpieczenia sądowego i notarialnego (rejestr zastawów) (Upisnik založnih prava) prowadzonego przez Agencję Finansową, który stanowi wyłączną bazę danych wpisanych obciążeń, praw lub zakazów, natomiast hipoteki i zmiany dotyczące praw majątkowych do nieruchomości podlegają wpisowi do księgi wieczystej.

2.2 Najważniejsze warunki

Sąd, udzielając zabezpieczenia przez ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomości, rozstrzyga wniosek o zabezpieczenie roszczeń pieniężnych na podstawie tytułu wykonawczego stwierdzającego istnienie tego roszczenia pieniężnego. Nie istnieją wymogi szczególne dotyczące udzielania zabezpieczenia. Sąd na wniosek udziela zabezpieczenia oraz wpisuje do księgi wieczystej hipotekę ustanowioną na nieruchomości na rzecz uprawnionego wraz ze wzmianką o wykonalności roszczenia. Jeżeli obowiązany nie jest wpisany do księgi wieczystej jako właściciel nieruchomości, uprawniony składa wraz z wnioskiem dokument uprawniający do wpisania do księgi wieczystej prawa własności obowiązowanego.

Uprawniony oraz obowiązany mogą – w celu zabezpieczenia roszczenia pieniężnego uprawnionego przez ustanowienie zastawu na określonych rzeczach będących przedmiotem zabezpieczenia – wspólnie zwrócić się do sądu o wydanie postanowienia w przedmiocie ustanowienia hipoteki na nieruchomościach obowiązowanego lub zastawu na należących do niego ruchomościach, wierzytelnościach pieniężnych oraz innych rzeczach i prawach oraz o wykonanie tego postanowienia lub zawrzeć w tym przedmiocie umowę w formie aktu notarialnego lub dokumentu prywatnego zawierającego oświadczenie dłużnika o zgodzie na ustanowienie zastawu na tych rzeczach.

Podpisany protokół rozprawy, akt notarialny lub poświadczony dokument prywatny również wywołuje skutki prawne ugody sądowej w stosunku do osoby, która wyraziła zgodę na ustanowienie zastawu na jej rzeczy lub prawie. Na podstawie tych dokumentów można wnieść o bezpośrednią egzekucję z należącej do tej osoby rzeczy, na której ustanowiono zastaw w celu zabezpieczenia roszczenia, aby wyegzekwować wierzytelność zabezpieczoną. Strony mogą wspólnie zwrócić się do sądu o wyznaczenie rozprawy oraz wpisanie do protokołu tej rozprawy zawartej przez nie umowy o przeniesieniu prawa własności określonych rzeczy obowiązanego na rzecz uprawnionego w celu zabezpieczenia określonego roszczenia pieniężnego uprawnionego lub przeniesieniu określonych praw przysługujących obowiązanemu na rzecz uprawnionego w tym samym celu. Można zabezpieczyć również przyszłe roszczenia. Tego rodzaju umowa może mieć formę aktu notarialnego lub poświadczonego dokumentu prywatnego. Umowa powinna zawierać postanowienie dotyczące terminu wymagalności roszczenia będącego przedmiotem zabezpieczenia, jak również sposobu obliczania tego terminu. Osobą udzielającą zabezpieczenia może być również osoba, przeciwko której uprawnionemu nie przysługuje roszczenie będące przedmiotem zabezpieczenia, tj. osoba trzecia, która zgadza się na zabezpieczenie tego rodzaju roszczenia. Strony mogą zawrzeć umowę również w celu zabezpieczenia roszczeń niepieniężnych, w tym przypadku w umowie należy wskazać jednak wartość pieniężną roszczenia. Wysokość roszczenia powinna być ustalona lub możliwa do ustalenia. W umowie można zawrzeć oświadczenie obowiązanego o wyrażeniu zgody na bezpośrednie – na podstawie protokołu – dochodzenie przeciwko niemu egzekucji przez uprawnionego w celu wydania rzeczy będącej przedmiotem zabezpieczenia po upływie terminu wymagalności roszczenia będącego przedmiotem zabezpieczenia. Protokół zawierający tego rodzaju oświadczenie stanowi tytuł wykonawczy. W przypadku przeniesienia prawa własności nieruchomości wpisanej do księgi wieczystej w drodze umowy umowa ta powinna zawierać oświadczenie obowiązanego o wyrażeniu zgody na bezpośrednie wpisanie przeniesienia do księgi wieczystej na podstawie umowy oraz na to, by skutkiem wpisu do księgi wieczystej było przeniesienie prawa własności nieruchomości na rzecz uprawnionego, a także na opatrzenie wpisu wzmianką wskazującą, że przeniesienia dokonano w celu zabezpieczenia określonego roszczenia uprawnionego. O ile nie postanowiono inaczej, obowiązywać jest uprawniony do dalszego użytkowania rzeczy, której prawo własności przeniesiono na uprawnionego, tj. wykonywania prawa przeniesionego na rzecz uprawnionego, natomiast uprawniony ma prawo zbyć otrzymaną rzecz lub otrzymane prawo po upływie terminu wymagalności przysługującego mu roszczenia lub obciążyć nieruchomość hipoteką.

Udzielenie zabezpieczenia w drodze zarządzenia odpowiednich środków w celu zabezpieczenia roszczeń pieniężnych może zostać udzielone na podstawie orzeczenia sądu lub decyzji organu administracji, które jeszcze się nie uprawomocniły, na podstawie ugody zawartej przed sądem lub organem administracji, jeżeli roszczenie, którego istnienie w ten sposób stwierdzono, nie jest jeszcze wymagalne, lub na podstawie wydanego przez notariusza postanowienia lub aktu notarialnego, jeżeli roszczenie, którego istnienie w ten sposób stwierdzono, nie jest jeszcze wymagalne. Sąd zarządza środek zabezpieczający na podstawie tych dokumentów, jeżeli uprawniony uprawdopodobni ryzyko, że zaspokojenie roszczenia będzie niemożliwe lub znacznie trudniejsze w przypadku nieudzielenia zabezpieczenia. Uznaje się, że tego rodzaju ryzyko istnieje, jeżeli wniesiono o zarządzenie środka zabezpieczającego w oparciu o nakaz zapłaty lub tytuł egzekucyjny na podstawie dokumentu urzędowego wydanego w oparciu o inny dokument urzędowy lub dokument poświadczony przez notariusza, weksel lub czek, które to dokumenty zaskarżono w przewidzianym terminie; wyrok wydany w postępowaniu karnym w sprawie dotyczącej roszczenia praworzeczonego, w przypadku której istnieje możliwość wznowienia postępowania; orzeczenie, które podlega wykonaniu za granicą; wyrok wydany w oparciu o uznanie powództwa, od którego wniesiono apelację; ugodę zaskarżoną w trybie przewidzianym w przepisach; postanowienie wydane przez notariusza lub akt notarialny, jeżeli roszczenie, którego istnienie w ten sposób stwierdzono, nie jest jeszcze wymagalne, które to postanowienie lub akt notarialny zaskarżono w trybie przewidzianym w przepisach. Sąd odrzuci wniosek o zastosowanie środka zabezpieczającego lub uchyli uprzednio zarządzonego środka zabezpieczającego i umorzy postępowanie, jeżeli obowiązywać uprawdopodobni, że ryzyko nie istnieje lub przestało istnieć.

Wniosek o zastosowanie środka tymczasowego można złożyć przed wszczęciem lub w toku postępowania sądowego lub administracyjnego oraz po ich zakończeniu – do chwili wszczęcia egzekucji. We wniosku o zastosowanie środka tymczasowego uprawniony musi sformułować swoje żądanie, dokładnie określić roszczenie, o którego zabezpieczenie wnosi, określić rodzaj środka, o którego zastosowanie wnosi, oraz jego termin obowiązywania, a także – w stosownych przypadkach – instrumenty zabezpieczające, za których pośrednictwem środek tymczasowy zostanie przymusowo wykonany, jak również przedmiot zabezpieczenia. We wniosku należy wskazać okoliczności faktyczne, na których opiera się wniosek o zastosowanie środka tymczasowego, oraz dowody na ich potwierdzenie. Jeżeli istnieje taka możliwość, uprawniony ma obowiązek dołączenia tych dowodów do wniosku. Sąd może zarządzić środek tymczasowy w celu zabezpieczenia wierzytelności niewymagalnych i warunkowych, jest to jednak niedopuszczalne, jeżeli spełniono przesłanki zarządzenia środka zabezpieczającego, w oparciu o który można osiągnąć taki sam skutek. Sąd może zarządzić środek tymczasowy w celu zabezpieczenia roszczenia pieniężnego, jeżeli uprawniony uprawdopodobni istnienie roszczenia oraz uprawdopodobni ryzyko, że w braku takiego środka obowiązywać uniemożliwiłby lub znacznie utrudnił egzekucję roszczenia przez sprzedaż majątku, jego ukrycie lub zbycie w dowolny inny sposób. Uprawniony nie musi uprawdopodobniać istnienia ryzyka, jeżeli uprawdopodobni, że w przypadku zastosowania środka będącego przedmiotem wniosku obowiązywać poniósłby wyłącznie nieznaczną szkodę, oraz jeżeli uznaje się, że uprawdopodobniono istnienie ryzyka w przypadku konieczności egzekucji roszczenia za granicą. W celu zabezpieczenia roszczenia niepieniężnego sąd może zarządzić środek tymczasowy, jeżeli uprawniony uprawdopodobni istnienie swojego roszczenia oraz uprawdopodobni ryzyko, że w braku takiego środka obowiązywać uniemożliwiłby lub znacznie utrudnił egzekucję roszczenia, w szczególności przez zmianę bieżącej sytuacji, lub jeżeli uprawdopodobni, że środek jest konieczny, aby zapobiec przemocy lub wystąpieniu nieodwracalnej szkody. Ponadto uprawniony nie musi uprawdopodobniać istnienia ryzyka, jeżeli uprawdopodobni, że w przypadku zastosowania środka będącego przedmiotem wniosku obowiązywać poniósłby wyłącznie nieznaczną szkodę, oraz jeżeli uznaje się, że uprawdopodobniono istnienie ryzyka w przypadku konieczności egzekucji roszczenia za granicą. Sąd może zarządzić środek tymczasowy na wniosek uprawnionego nawet wówczas, gdy nie uprawdopodobnił on istnienia roszczenia oraz ryzyka, jeżeli uprzednio – w terminie wyznaczonym przez sąd – złożył kaucję na pokrycie szkody, jaką obowiązywać może ponieść w wyniku zarządzenia i zastosowania środka tymczasowego. Jeżeli uprawniony nie złożył kaucji zabezpieczającej w wyznaczonym terminie, sąd odrzuci wniosek o udzielenie zabezpieczenia. Sąd może – w świetle okoliczności danej sprawy – zarządzić szereg środków tymczasowych, jeżeli istnieje taka konieczność; jeżeli w danej sprawie dopuszczalne jest zarządzenie kilku środków tymczasowych, sąd zarządza środek najodpowiedniejszy do osiągnięcia celu zabezpieczenia (a jeżeli wszystkie środki są równie odpowiednie, sąd zarządza środek najmniej uciążliwy dla obowiązanego).

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Przedmiotem środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego oraz środków tymczasowych mogą być wszelkie rzeczy lub prawa należące do obowiązanego, np. nieruchomości, rzeczy ruchome, wierzytelności pieniężne, emerytury, renty inwalidzkie, środki pieniężne zdeponowane na rachunkach bankowych lub rachunkach oszczędnościowych oraz inne prawa majątkowe w zakresie, w jakim nie są one wyłączone spod egzekucji na mocy przepisów ani nie podlegają ustanowionemu na mocy przepisów ograniczeniu prawa do egzekucji z określonych rzeczy (np. rzeczy niezbywalnych, działek rolnych i budynków rolniczych należących do rolników w zakresie, w jakim są im one potrzebne do utrzymania siebie i członków najbliższej rodziny, a także innych osób pozostających na ich utrzymaniu zgodnie z przepisami itd.).

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Zabezpieczenia nieruchomości przez ustanowienie hipoteki (dobrowolnej lub przymusowej, sądowej lub notarialnej) dokonuje się przez dokonanie wpisu hipoteki do księgi wieczystej, do której wpisano tę nieruchomość.

W drodze sądowego i notarialnego zabezpieczenia obejmującego przeniesienie prawa własności rzeczy oraz przeniesienie praw uprawniony staje się właścicielem rzeczy lub prawa z chwilą dokonania wpisu do wymaganych w przepisach ksiąg wieczystych lub rejestrów. Uprawniony i obowiązany mogą – w celu zabezpieczenia roszczenia pieniężnego uprawnionego przez ustanowienie zastawu na określonych rzeczach będących przedmiotem zabezpieczenia – wspólnie zwrócić się do sądu o zarządzenie oraz dokonanie na rzecz uprawnionego:

1. wpisu do księgi wieczystej hipoteki na nieruchomości obowiązanej;
2. złożenia we właściwym sądzie umowy zawartej między stronami dotyczącej ustanowienia hipoteki na nieruchomości niewpisanej do księgi wieczystej;
3. wpisu do rejestru zastawu na ruchomościach obowiązanej;
4. wpisu do rejestru zastawu na wierzytelności pieniężnej obowiązanej;
5. wpisu do rejestru zastawu na części dochodów obowiązanej uzyskanych z tytułu umowy o pracę lub umowy o świadczenie usług;
6. wpisu do rejestru zastawu na części emerytury, renty inwalidzkiej lub odszkodowania z tytułu utraconych dochodów;
7. wpisu do rejestru zastawu na wierzytelności obowiązanej z rachunku bankowego lub książeczki oszczędnościowej;
8. wpisu do rejestru zastawu na wierzytelności dotyczącej wydania lub dostarczenia ruchomości lub wydania nieruchomości;
9. wpisu do rejestru zastawu na innych prawach majątkowych lub rzeczowych;
10. wpisu do rejestru zastawu na świadectwach depozytowych i innych papierach wartościowych oraz ich złożenia do depozytu;
11. wpisu do rejestru zastawu na akcjach, w przypadku których nie wydano świadectw depozytowych, oraz na udziałach i udziałach kapitałowych w przedsiębiorstwach;
12. wpisu do rejestru zastawu na papierach wartościowych przechowywanych przez Przedsiębiorstwo Depozytowe (Depozitno društvo).

Udzielenie zabezpieczenia w drodze egzekucji: aby zabezpieczyć egzekucję roszczeń niepieniężnych, których nie można zabezpieczyć przez dokonanie warunkowego wpisu do rejestru publicznego, sąd może – na podstawie wyroku wydanego w postępowaniu cywilnym – zarządzić egzekucję zabezpieczającą.

Udzielenie zabezpieczenia w drodze zastosowania środka zabezpieczającego: sąd może zarządzić następujące środki zabezpieczające:

1. wpis do księgi wieczystej hipoteki na nieruchomości obowiązanej lub prawa ustanowionego na nieruchomości;
2. złożenie do odpowiedniego sądu umowy zawartej między stronami dotyczącej ustanowienia hipoteki na nieruchomości niewpisanej do księgi wieczystej;
3. wpis do rejestru zastawu na ruchomościach obowiązanej;
4. wpis do rejestru zastawu na wierzytelności pieniężnej obowiązanej;
5. wpis do rejestru zastawu na części dochodów obowiązanej uzyskanych z tytułu umowy o pracę lub umowy o świadczenie usług;
6. wpis do rejestru zastawu na części emerytury, renty inwalidzkiej lub odszkodowania z tytułu utraconych dochodów;
7. wpis do rejestru zastawu na wierzytelności obowiązanej z rachunku bankowego lub książeczki oszczędnościowej;
8. wpis do rejestru zastawu na wierzytelności dotyczącej wydania lub dostarczenia ruchomości lub wydania nieruchomości;
9. wpis do rejestru zastawu na innych prawach majątkowych lub rzeczowych;
10. wpis do rejestru zastawu na świadectwach depozytowych i innych papierach wartościowych oraz ich złożenia do depozytu;
11. wpis do rejestru zastawu na akcjach, w przypadku których nie wydano świadectw depozytowych, oraz na udziałach i udziałach kapitałowych w przedsiębiorstwach;
12. wpis do rejestru zastawu na papierach wartościowych przechowywanych przez Przedsiębiorstwo Depozytowe (Depozitno društvo).

13. zakaz wypłacania przez bank kwoty, w odniesieniu do której zarządzono środek zabezpieczający, z rachunku obowiązanej lub osoby trzeciej.

Na podstawie środka zabezpieczającego można ustanowić zastaw na rzeczy będącej przedmiotem zabezpieczenia na rzecz uprawnionego. W przypadku zarządzenia zakazu wypłacania przechowywanej przez bank kwoty pieniężnej należącej do obowiązanej nie można wypłacić tej kwoty z rachunku przez okres trwania zakazu, chyba że w celu zaspokojenia roszczenia będącego przedmiotem zabezpieczenia.

Środki tymczasowe

– Aby zabezpieczyć roszczenie pieniężne, sąd może zarządzić dowolny środek umożliwiający osiągnięcie tego celu, w szczególności następujące środki:

1. zakazanie obowiązanemu zbycia lub obciążania rzeczy ruchomych; zajęcie tych rzeczy i oddanie ich na przechowanie uprawnionemu lub osobie trzeciej;
2. zajęcie i złożenie do depozytu sądowego lub notarialnego środków pieniężnych, papierów wartościowych itd.;
3. zakazanie obowiązanemu zbycia lub obciążania nieruchomości lub praw rzeczowych ustanowionych na nieruchomości na jego rzecz oraz opatrzenie wpisu w księdze wieczystej ostrzeżeniem o tym zakazie;
4. zakazanie dłużnikowi obowiązanej dobrowolnego wykonania zobowiązania wobec obowiązanej oraz zakazanie obowiązanemu przyjęcia tego świadczenia, tj. ustanowienie zakazu rozporządzania wierzytelnościami;
5. nakazanie bankowi odmowy dokonania wypłaty kwoty, w odniesieniu do której zarządzono środek tymczasowy, z rachunku obowiązanej na rzecz obowiązanej lub osoby trzeciej na wniosek obowiązanej.

– Aby zabezpieczyć roszczenie niepieniężne, sąd może zarządzić dowolny środek umożliwiający osiągnięcie tego celu, w szczególności następujące środki:

1. ustanowienie zakazu zbycia i obciążania rzeczy ruchomych, których dotyczy roszczenie, ich zajęcie i powierzenie na przechowanie uprawnionemu lub osobie trzeciej;
2. ustanowienie zakazu zbycia i obciążania akcji, udziałów lub udziałów kapitałowych, których dotyczy roszczenie, wraz z wpisaniem ostrzeżenia o zakazie w rejestrze akcji, udziałów lub udziałów kapitałowych oraz, w razie potrzeby, w rejestrze sądowym; ustanowienie zakazu korzystania z praw lub wykonywania praw z takich akcji, udziałów lub udziałów kapitałowych; powierzenie zarządu akcjami, udziałami lub udziałami kapitałowymi osobie trzeciej; ustanowienie zarządu tymczasowego w przedsiębiorstwie;
3. ustanowienie zakazu zbycia i obciążania innych praw, których dotyczy roszczenie, oraz powierzenie zarządu tymi prawami osobie trzeciej;
4. ustanowienie zakazu zbycia i obciążania nieruchomości, których dotyczy roszczenie, lub praw rzeczowych zarejestrowanych na nieruchomości, których dotyczy roszczenie, wraz z wpisaniem ostrzeżenia o zakazie do księgi wieczystej; zajęcie nieruchomości i powierzenie zarządu nieruchomością uprawnionemu lub osobie trzeciej;
5. zakazanie dłużnikowi obowiązanej wydania rzeczy, przeniesienia prawa lub spełnienia dowolnego innego świadczenia niepieniężnego, którego dotyczy roszczenie, na rzecz obowiązanej;
6. zakazanie obowiązanemu dokonywania wszelkich czynności, które mogłyby wyrządzić szkodę uprawnionemu, oraz zakazanie dokonywania wszelkich modyfikacji rzeczy będących przedmiotem roszczenia;
7. nakazanie obowiązanemu dokonania określonych czynności koniecznych do zachowania stanu ruchomości lub nieruchomości bądź zachowania obecnego stanu rzeczy;
8. udzielenie zezwolenia uprawnionemu na zatrzymanie znajdujących się w jego posiadaniu rzeczy obowiązanej, których dotyczy roszczenie, do chwili rozwiązania sporu;
9. udzielenie zezwolenia uprawnionemu na dokonanie określonych czynności bądź uzyskanie określonych rzeczy samodzielnie lub za pośrednictwem pełnomocnika, w szczególności w celu przywrócenia stanu poprzedniego;

10. tymczasowe przywrócenie pracownika do pracy; wypłata odszkodowania w czasie trwania sporu z zakresu prawa pracy, jeżeli jest ono konieczne do zapewnienia środków utrzymania pracownikowi i osobom pozostającym na jego utrzymaniu zgodnie z przepisami prawa.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Zabezpieczenie sądowe lub notarialne przez przeniesienie prawa własności rzeczy lub przeniesienie praw obowiązuje co do zasady do chwili prawomocnego zakończenia postępowania.

Postanowienie o zastosowaniu środka zabezpieczającego musi określać wartości roszczenia będącego przedmiotem zabezpieczenia, w tym odsetki i wydatki, wskazywać środek zastosowany w celu zabezpieczenia roszczenia oraz termin obowiązywania środka. Termin obowiązywania środka zabezpieczającego nie może przekraczać 15 dni od dnia spełnienia przesłanek wszczęcia egzekucji. W przypadku upływu tego terminu przed uprawomocnieniem się postanowienia w sprawie zastosowania środka zabezpieczającego sąd – na wniosek uprawnionego złożony do sądu przed upływem terminu obowiązywania środka zabezpieczającego – przedłuża termin, pod warunkiem że okoliczności, w jakich zarządzono środek, się nie zmieniły. W postanowieniu w przedmiocie zastosowania środka tymczasowego sąd określa również termin obowiązywania tego środka, przy czym jeżeli środek zarządzono przed wytoczeniem powództwa lub wszczęciem innego postępowania, sąd określa również termin, w którym uprawniony musi wytoczyć powództwo lub wnieść pozew w celu wszczęcia innego postępowania, aby uzasadnić środek. Sąd – na wniosek uprawnionego – przedłuża termin obowiązywania środka tymczasowego, pod warunkiem że okoliczności, w których go zarządzono, się nie zmieniły.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Od postanowienia wydanego w pierwszej instancji można wnieść zażalenie w terminie ośmiu dni od dnia doręczenia takiego postanowienia, chyba że przepisy OZ stanowią inaczej. Co do zasady wniesienie zażalenia nie skutkuje odroczeniem wykonania postanowienia. Zażalenie rozpatruje sąd apelacyjny. Zażalenia na postanowienie w sprawie wniosku o zastosowanie środka tymczasowego nie doręczają się stronie przeciwnej na potrzeby wniesienia przez nią odpowiedzi; sąd apelacyjny ma obowiązek rozpatrzenia zażalenia w terminie trzydziestu dni od dnia jego otrzymania.

Nie istnieje możliwość zaskarżenia aktu notarialnego ani poświadczanego dokumentu prywatnego, dłużnik może jednak zaskarżyć zabezpieczenie udzielone przez notariusza w postępowaniu odrębnym, w którym przysługuje mu możliwość zaskarżenia zawartych umów. Osoby trzecie mogą zaskarżyć zabezpieczenie udzielone przez notariusza w postępowaniu sądowym zgodnie z przepisami regulującymi tryb zaskarżenia zabezpieczenia sądowego. Nadzwyczajny środek zaskarżenia (*revizija*) jest dopuszczalny w postępowaniu zabezpieczającym jedynie wówczas, gdy wydanie wyroku w drugiej instancji zależy od rozstrzygnięcia kwestii materialno- lub formalnoprawnej istotnej dla zapewnienia jednolitości stosowania przepisów oraz równości wszystkich stron wobec prawa zgodnie z przepisami procesowymi. Nie dopuszcza się możliwości uchywienia postępowania, a przywrócenie terminu jest dopuszczalne wyłącznie w przypadku uchybienia terminu wniesienia apelacji lub zażalenia.

Ostatnia aktualizacja: 06/02/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Włochy

1 Jakle wyróżniają się rodzaje środków?

Włoski system prawny przewiduje środki tymczasowe, które mogą mieć również charakter zapobiegawczy, a które są zasadniczo środkami zabezpieczającymi roszczenie. Środki tymczasowe można zastosować przed wytoczeniem powództwa (środki *ante causam*) lub w trakcie postępowania. Można o nie również wystąpić w chwili wnoszenia pozwu. Przepisy ogólne regulujące postępowanie w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych określono w art. 669-*bis* i nast. kodeksu postępowania cywilnego. Wyróżnia się kilka rodzajów środków tymczasowych: a) środki zabezpieczające mają na celu zachowanie stanu faktycznego w toku postępowania lub zabezpieczenie mienia. Do tej kategorii zalicza się np. zajęcie (*sequestro conservativo*). Co do zasady tymczasowe środki zabezpieczające służą uniknięciu sytuacji, w której czas trwania postępowania spowoduje, że wykonanie uzyskanego w toku postępowania tytułu egzekucyjnego stanie się w praktyce niemożliwe z powodu utraty lub zniszczenia mienia będącego przedmiotem roszczenia; b) środki zapobiegawcze są to środki stosowane przed wydaniem orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, które przewidują jego skutki. Tymczasowe środki zapobiegawcze służą zatem zapewnieniu, aby osoba, której przysługuje prawo, nie pozostała w stanie niezaspokojenia, ponieważ stan ten może spowodować powstanie nieodwracalnych szkód.

Środki tymczasowe są zasadniczo środkami „typowymi”. Są one również przewidziane w przepisach szczególnych, np. dotyczących spraw rodzinnych, świadczeń alimentacyjnych, patentów itp. Istnieje również możliwość wystąpienia o zastosowanie „nietypowych” środków tymczasowych: są to tzw. środki pilne (*provvedimenti d'urgenza*), które reguluje art. 700 kodeksu postępowania cywilnego. Przepis ten stanowi, że kto ma uzasadnione powody, by obawiać się, że czas niezbędny do wykonania przysługujących mu praw w trybie zwykłym może spowodować powstanie nieuchronnej i nieodwracalnej szkody, może wystąpić do sądu z wnioskiem o zastosowanie pilnych środków tymczasowych, które w danych okolicznościach wydają się bardziej odpowiednie do tymczasowego zabezpieczenia skutków orzeczenia co do istoty sprawy.

2 Jakle są warunki orzeczenia takich środków?

Zastosowanie środka tymczasowego podlega dwóm wymogom:

A) *periculum in mora*, tj. wystąpienie uzasadnionej obawy, że w trakcie oczekiwania na wydanie orzeczenia co do istoty sprawy może dojść do nieodwracalnego naruszenia prawa, które ma zostać zabezpieczone danym środkiem tymczasowym;

B) *fumus boni juris*, tj. istnienie wiarygodnych dowodów przemawiających za roszczeniem.

2.1 Postępowanie

Przepisy procesowe określono w art. 669-*bis* i nast. kodeksu postępowania cywilnego. Wniosek o zastosowanie środka tymczasowego ma formę wniosku skierowanego do sądu (*ricorso*) składanego w sekretariacie właściwego sądu. Przed wszczęciem postępowania głównego wniosek składa się do sądu właściwego rzeczowo. Jeżeli postępowanie co do istoty sprawy jest w toku, wniosek składa się do sądu orzekającego w danej sprawie. Po wysłuchaniu stron i pominięciu wszelkich formalności, które nie są konieczne do zachowania zasady kontradyktoryjności, sąd – w sposób, który uzna za najbardziej odpowiedni – przystępuje do oceny spełnienia przesłanek niezbędnych do celów wnioskowanego środka, a następnie wydaje postanowienie w sprawie uwzględnienia lub oddalenia wniosku. W przypadku gdy wezwanie strony przeciwnej mogłoby uniemożliwić zastosowanie środka, sąd może wydać postanowienie z uzasadnieniem (*decreto motivato*) zawierające, w stosownych przypadkach, streszczenie sprawy. W takim przypadku w postanowieniu sąd wyznacza termin przesłuchania stron przypadający nie później niż w ciągu kolejnych piętnastu dni. Wyznacza również powodowi termin zawity nie dłuższy niż osiem dni na powiadomienie o wniosku oraz o postanowieniu. Podczas przesłuchania sąd – w drodze postanowienia – potwierdza, zmienia lub uchyla środki przyjęte we wcześniejszym postanowieniu.

Sąd może zakończyć postępowanie, wydając postanowienie oddalające bądź częściowo lub w całości uwzględniające wniosek. W przypadku uwzględnienia wniosku złożonego przed wszczęciem postępowania głównego sąd wyznacza termin zawity nie dłuższy niż sześćdziesiąt dni na wszczęcie postępowania głównego: zasada ta nie dotyczy środków zapobiegawczych i środków pilnych, jak określono w art. 700 kodeksu postępowania cywilnego.

2.2 Najważniejsze warunki

Zastosowanie środka tymczasowego podlega dwóm wyżej wymienionym wymogom: *periculum in mora* oraz *fumus boni iuris*.

3 Przedmiot i charakter takich środków

Środki tymczasowe mają charakter środków przejściowych, stosowanych do chwili wydania orzeczenia w postępowaniu głównym. W każdym przypadku dotyczy to środków zabezpieczających, co do których istnieje wymóg, aby postępowanie dotyczące głównego sporu było w toku, natomiast zasada ta ma jedynie częściowe zastosowanie w przypadku środków zapobiegawczych, które pozostają skuteczne niezależnie od tego, czy postępowanie jest w toku, chociaż nie mają takiej samej mocy jak orzeczenie kończące postępowanie w sprawie, w którym rozstrzyga się kwestie będące przedmiotem sporu.

Zakres środków tymczasowych jest różny w zależności od rodzaju zagrożenia, któremu mają zapobiec. Przykładowo wobec majątku dłużnika stosuje się zajęcie. Nakaz ponownego zatrudnienia pracownika niesłusznie zwolnionego z pracy stanowi natomiast obowiązek wykonania określonego działania.

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

W zależności od potrzeby, którą należy zaspokoić, środki tymczasowe można zastosować wobec ruchomości lub nieruchomości, ale także wobec własności intelektualnej i dzieł chronionych prawami autorskimi.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Środki zabezpieczające służą utrzymaniu sytuacji prawnej i faktycznej istniejącej w chwili złożenia wniosku w celu zagwarantowania, że w czasie koniecznym do zakończenia postępowania głównego nie dojdzie do naruszenia praw powoda. Środki zapobiegawcze są natomiast stosowane w oczekiwaniu na wydanie orzeczenia kończącego główne postępowanie w sprawie.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Środki tymczasowe pozostają w mocy do czasu wydania orzeczenia w postępowaniu głównym, które je zastąpi. Środki zabezpieczające, w przypadku których konieczne jest wszczęcie postępowania głównego (np. zezwolenie na zajęcie sądowe na mocy art. 670 kodeksu postępowania cywilnego lub na zajęcie zabezpieczające na mocy art. 671 kodeksu postępowania cywilnego), także tracą moc, jeżeli postępowanie główne nie zostanie wszczęte lub nie będzie kontynuowane w terminie określonym w prawie lub przez sąd lub jeżeli nie ustanowiono zabezpieczenia wymaganego przez sąd. Środki zapobiegawcze, w tym środki nietypowe (takie, których zakres zostaje określony nie na podstawie prawa, lecz przez sąd, zgodnie z art. 700 kodeksu postępowania cywilnego), pozostają w mocy, nawet jeżeli nie mogą stanowić elementu orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, nawet wówczas, gdy postępowanie główne nie zostało wszczęte albo zostało wszczęte, a następnie umorzono.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Od postanowień w sprawie środków tymczasowych, zarówno uwzględniających, jak i odrzucających wniosek o ich zastosowanie, można się odwołać (art. 669-terdecies), twierdząc, że są one obarczone błędem, lub przedstawiając sądowi apelacyjnemu dodatkowe okoliczności i powody, które nie zostały uwzględnione w pierwotnym pozwie.

Powiązane strony

► [Konstytucja Republiki Włoskiej](#) (EN)

► https://www.senato.it/sites/default/files/media-documents/COST_INGLESE.pdf

► [Włoskie ustawy i kodeksy](#) (IT)

► <https://www.normattiva.it/?language=en>

► [Włoski kodeks postępowania cywilnego](#) (IT)

► <http://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2015/01/02/codice-di-procedura-civile>

► [Włoski kodeks postępowania administracyjnego](#) (EN)

► https://www.giustizia-amministrativa.it/cdsintra/wcm/idc/groups/public/documents/document/mday/mzk3/~edisp/nsiga_4276977.pdf

► [Włoski kodeks postępowania administracyjnego](#) (FR)

► https://www.giustizia-amministrativa.it/cdsintra/wcm/idc/groups/public/documents/document/mday/njz/~edisp/nsiga_4506451.pdf

► [Włoski kodeks postępowania administracyjnego](#) (DE)

► https://www.giustizia-amministrativa.it/cdsintra/wcm/idc/groups/public/documents/document/mday/nda5/~edisp/nsiga_4289867.pdf

► [System sądowy we Włoszech](#) (EN)

► https://www.csm.it/web/csm-international-corner/consiglio-superiore-della-magistratura/sistema-giudiziario-italiano?show=true&title=&show_bcrumb=

► [Ordynacja podatkowa](#) (EN)

► <http://def.finanze.it/DocTribFrontend/getAttoNormativoDetail.do?id=%7bECD81E71-D37B-4722-AA36-116B5BCB2232%7d>

► [Ministerstwo Sprawiedliwości](#) (IT)

► <https://www.giustizia.it/giustizia>

Ostatnia aktualizacja: 28/12/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Cypr

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

A. Każdy sąd, w ramach swojej właściwości cywilnej, może wydać nakaz sądowy (nakaz tymczasowy, bezterminowy lub określonego działania) lub wyznaczyć zarządcę we wszystkich przypadkach, w których uzna takie działanie za sprawiedliwe i właściwe, nawet jeżeli powód nie dochodzi żadnego odszkodowania ani zasądzenia innych środków i nie zostały one zasądzone. Sąd wydaje nakaz tymczasowy, jeżeli jest przekonany, że istnieje ważna kwestia, która wymaga rozstrzygnięcia w toku postępowania, że istnieje możliwość, iż powód jest uprawniony do otrzymania odszkodowania, oraz że brak nakazu tymczasowego może utrudnić lub uniemożliwić wymierzenie sprawiedliwości na późniejszym etapie (art. 32 ust. 1 ustawy o sądach 14/1960, z późniejszymi zmianami).

B. Sąd, przed którym toczy się postępowanie cywilne, może w dowolnym momencie wydać nakaz zajęcia, zabezpieczenia, oddania na przechowanie, sprzedaży, zatrzymania lub kontroli mienia będącego przedmiotem postępowania lub nakaz zapobiegający powstaniu szkody na osobie lub mieniu lub wystąpieniu negatywnych skutków, które poniosłaby dana osoba lub którym zostałoby poddane mienie, gdyby nakaz nie został wydany, w okresie oczekiwania na wydanie wyroku sądowego kończącego postępowanie mającego wpływ na taką osobę lub mienie lub na wykonanie wyroku sądu (rozdział 6

art. 4 ust. 1 ustawy o postępowaniu cywilnym). Celem nakazu wydanego na podstawie tego przepisu jest zabezpieczenie (poprzez wydanie konkretnych nakazów, o których mowa) mienia będącego przedmiotem postępowania w toku postępowania lub do czasu wykonania wyroku.

C. Każdy sąd, przed którym toczy się postępowanie cywilne dotyczące zadłużenia lub odszkodowania, może w dowolnym momencie po wniesieniu powództwa zarządzić, że pozwany nie może przenieść prawa własności do takiej części nieruchomości zapisanej na jego nazwisko lub którą ma prawo zapisać na swoje nazwisko jako właściciel, z danym sądu, jest wystarczająca do pokrycia roszczenia powoda i kosztów postępowania. Nakaz zostanie wydany tylko wtedy, gdy sąd będzie przekonany, że roszczenie wniesione przez powoda jest zasadne oraz że w wyniku sprzedaży lub przeniesienia własności na osobę trzecią powód może zostać pozbawiony możliwości wykonania wydanego wyroku sądu (rozdział 6 art. 5 ust. 1 i 2). Wspomniany artykuł stosuje się w sprawach dotyczących zadłużenia lub odszkodowania, przy czym na mocy tego artykułu sąd ma kompetencje do wydania nakazu dotyczącego nieruchomości zapisanej na nazwisko pozwanego lub którą pozwany ma prawo zapisać na swoje nazwisko jako właściciel. Ma on na celu zamrożenie mienia do momentu wydania w przyszłości wyroku na korzyść powoda.

Zakres uprawnień sądu opisanych w pkt A powyżej jest wyraźnie szerszy niż zakres opisany w pkt B i C i odnosi się do kompetencji sądu do wydawania tymczasowych nakazów zaniechania określonego działania w ujęciu ogólnym. W pkt B i C wskazano konkretne rodzaje nakazów, jakie może wydać sąd. Jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego, ogólne uprawnienie, o którym mowa w pkt A (art. 32 ustawy o sądach), są szerokie i umożliwiają wydanie tymczasowego nakazu w odniesieniu do mienia, które nie jest przedmiotem powództwa głównego. Zgodnie z orzecznictwem sądy cypryjskie są uprawnione, na mocy art. 32 ustawy o sądach, do wydawania tymczasowych nakazów „Mareva” [nakazów, na mocy których zostają zamrożone aktywa (środki pieniężne lub ruchomości), których wydawanie mieści się w zakresie właściwości sądu, aby uniemożliwić wywiezienie aktywów poza granice właściwości sądu lub ich zbycie].

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Wnioski o wydanie nakazu tymczasowego można składać na każdym etapie postępowania w toczącej się sprawie cywilnej. Procedury składania wniosków są regulowane przepisami procesowymi dotyczącymi postępowania cywilnego. Ewentualna zwłoka po stronie powoda w złożeniu wniosku o zarządzenie środków tymczasowych stanowi czynnik, który sąd powinien wziąć pod uwagę.

Na mocy prawa cypryjskiego istnieje możliwość wydania nakazu tymczasowego bez powiadomienia drugiej strony (postępowanie z udziałem jednej strony, zob. rozdział 6 art. 9 ustawy o postępowaniu cywilnym). Tego rodzaju postępowanie stanowi środek wyjątkowy i w takim przypadku warunkiem procesowym, który musi być spełniony, aby sąd mógł skorzystać ze swobody uznania i zasądzić środek bez wysłuchania drugiej strony, jest pilny charakter sprawy. Sądy stosują tę zasadę w sposób rygorystyczny. Skutki nieuwjawnienia przez powoda istotnych faktów w przypadku złożenia jednostronnego wniosku o wydanie nakazu tymczasowego (postępowanie z udziałem jednej strony) również są poważne.

Nakaz tymczasowy wydany w postępowaniu z udziałem jednej strony staje się skuteczny natychmiast po doręczeniu go pozwanemu, ale może zostać zwrócony do sądu niezwłocznie po doręczeniu, aby umożliwić pozwanemu zgłoszenie sprzeciwu wobec wydania nakazu. Każda strona trzecia, na którą nakaz ma bezpośredni wpływ, także może zwrócić się do sądu o wysłuchanie jej opinii w tej sprawie. Jeżeli pozwany zgłosi sprzeciw wobec nakazu, sąd przeprowadzi rozprawę, aby rozstrzygnąć, czy nakaz zostanie utrzymany w mocy, czy też należy go uchylić lub zmienić. Jeżeli nakaz nie zostanie utrzymany w mocy, powód ma prawo ponownie zwrócić się do sądu, pod warunkiem że zmieniły się istotne okoliczności sprawy. Należy także zauważyć, że we wszystkich przypadkach, w których wydano nakaz tymczasowy na podstawie jednostronnego wniosku (postępowanie z udziałem jednej strony), sąd nakazuje powodowi, na mocy wyraźnego przepisu prawnego, wniesienie kaucji zabezpieczającej w kwocie określonej przez sąd na poczet wszelkich strat, jakie może ponieść pozwany. Zgodnie z orzecznictwem sąd nie jest uprawniony do wydania nakazu, dopóki powód nie wniesie kaucji zabezpieczającej. Możliwe jest, oczywiście, uzyskanie nakazu tymczasowego na podstawie wniosku z powiadomieniem (tj. przez powiadomienie drugiej strony). W takim przypadku sąd nie uwzględni jednak czynnika, jakim jest pilny charakter sprawy.

2.2 Najważniejsze warunki

Sąd wydaje tymczasowy nakaz zaniechania określonego działania według swego uznania. Istnieją trzy podstawowe warunki, które muszą być spełnione, zanim sąd zdecyduje się skorzystać ze swobody uznania i po wyważeniu interesu stron podjęć decyzję o ewentualnym wydaniu nakazu, którego dotyczy wniosek:

kwestia, którą należy rozpatrzyć, jest poważna (wystarczające będzie przedstawienie wrzuszalnego domniemania na podstawie dowodów);

istnieje prawdopodobieństwo wygrania sprawy (oczywista możliwość wygrania sprawy/oczywista szansa, że powód jest uprawniony do odszkodowania);

wymierzenie sprawiedliwości na późniejszym etapie będzie trudne lub niemożliwe bez wydania nakazu (gdy przyznanie odszkodowania powodowi na końcowym etapie jest niewystarczające do zabezpieczenia jego praw).

Jak wspomniano powyżej, w tym zakresie zastosowanie ma zasada swobody sędziowskiej. Spełnienie powyższych trzech warunków nie oznacza automatycznego wydania nakazu. Sąd ma obowiązek rozważyć, czy w świetle wszystkich faktów i okoliczności wydanie żądanego nakazu jest sprawiedliwe i właściwe.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Z orzecznictwa wynika, że charakter/rodzaj składników mienia nie jest czynnikiem, który może ograniczać uprawnienia sądu. Charakter składników mienia może być jednak istotnym czynnikiem przy ocenie interesu stron przez sąd korzystający ze swobody uznania w zakresie wydania nakazu. Powód może w łatwiejszy sposób udowodnić ryzyko utraty środków pieniężnych na rachunku bankowym niż ryzyko przeniesienia praw własności do nieruchomości.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Po wydaniu nakazu każda strona, której dotyczy nakaz, ma prawni obowiązek zastosowania się do niego. Niezastosowanie się do nakazu stanowi obrazę sądu i podlega karze zgodnie z prawem. Ponadto każda osoba, która podlega do nieprzestrzegania nakazu wydanego przez sąd lub ułatwia jego nieprzestrzeganie, może zostać uznana winną obrazy sądu (art. 42 ustawy o sądach 14/1960, z późniejszymi zmianami).

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Nakaz wydany przez sąd zawiera specjalną klauzulę określającą okres jego obowiązywania. Zazwyczaj nakaz obowiązuje do momentu wydania wyroku kończącego postępowanie w sprawie lub do momentu jego uchylenia lub zmiany przez kolejny nakaz sądowy. Wydając wyrok kończący postępowanie w odniesieniu do postępowania głównego, sąd może umieścić w nim specjalną klauzulę dotyczącą utrzymania nakazu w mocy przez określony czas po wydaniu wyroku, aby ułatwić jego wykonanie.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Od wyroku sądu o wydaniu nakazu tymczasowego przysługuje środek zaskarżenia do Sądu Najwyższego. Od wyrok sądu o odmowie wydania nakazu tymczasowego także przysługuje środek zaskarżenia do Sądu Najwyższego.

Rozpatrując sprawę, Sąd Najwyższy dysponuje szerokim zakresem uprawnień. Sąd Najwyższy może wydać nakaz, którego wydania odmówił sąd pierwszej instancji, lub uchylić bądź zmienić nakaz wydany przez sąd niższej instancji. Należy jednak zauważyć, że postępowanie to nie stanowi ponownego rozpoznania sprawy. Wyrok sądu pierwszej instancji nie zostanie uchylone tylko dlatego, że Sąd Najwyższy skorzystałby ze swobody uznania w inny sposób. Sąd Najwyższy podejmie działanie tylko wtedy, gdy uzna, że sąd pierwszej instancji *błędnie* skorzystał ze swobody uznania.

Ostatnia aktualizacja: 07/12/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Łotwa

1 Jakże wyróżnia się rodzaje środków?

Zgodnie z ustawodawstwem łotewskim środki tymczasowe i środki służące ochronie interesu prawnego, które można zastosować przed wydaniem orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, mogą służyć zabezpieczeniu zgłoszonego lub potencjalnego roszczenia, zagwarantowaniu ochrony praw własności intelektualnej będących przedmiotem sporu lub zabezpieczeniu dowodów. Środki te może zarządzić wyłącznie sąd na wniosek zainteresowanej strony. Stosowną procedurę określono w kodeksie postępowania cywilnego (Civilprocesa likums).

W chwili zgłaszania roszczenia lub na wcześniejszym etapie uprawniony może skorzystać z następujących środków w celu zabezpieczenia roszczenia:

zajęcie ruchomości lub środków pieniężnych należących do obowiązanego;

dokonanie wpisu ustanawiającego zabezpieczenie (*aizlieguma atzīme*) w rejestrze właściwym dla danej ruchomości lub w innym rejestrze publicznym;

dokonanie wpisu dotyczącego hipoteki w rejestrze nieruchomości lub zastawu w rejestrze statków;

zajęcie statku w związku z roszczeniem morskim;

ustanowienie zakazu dokonywania określonych czynności przez obowiązanego;

zajęcie wierzytelności należnych obowiązanemu od osób trzecich, z uwzględnieniem środków zdeponowanych w instytucjach kredytowych i innych instytucjach finansowych;

wstrzymanie czynności egzekucyjnych (obejmujące wydanie zakazu przekazania przez komornika środków pieniężnych lub składników majątku wierzycielowi lub podmiotowi zajmującemu się odzyskiwaniem długów lub zawieszenie sprzedaży składników majątku).

Roszczenie można zabezpieczyć wyłącznie w przypadku, gdy ma charakter majątkowy.

Jeżeli roszczenie ma zostać zabezpieczone w drodze wpisania zakazu w rejestrze ruchomości lub innym rejestrze publicznym, w postanowieniu należy określić rodzaj zakazu.

Jeżeli przedmiotem powództwa jest własność majątku, tj. ruchomości lub nieruchomości, lub jeżeli powództwo ma na celu potwierdzenie praw własności, roszczenie można zabezpieczyć w drodze zajęcia spornej ruchomości lub w drodze dokonania stosownego wpisu do odpowiedniego działu rejestru nieruchomości.

Jeżeli przedmiotem powództwa jest roszczenie pieniężne, roszczenie można zabezpieczyć na nieruchomości, dokonując wpisu potwierdzającego prawo do ustanowienia hipoteki (*kūlās tiesības atzīme*) w odpowiednim dziale rejestru nieruchomości.

Jeżeli przedmiotem powództwa jest prawo rzeczowe do nieruchomości, zabezpieczenie polega na wpisaniu hipoteki (*apgrūtinājuma atzīme*) w odpowiednim dziale rejestru nieruchomości.

Zajęcia statku można dokonać wyłącznie w sprawach dotyczących roszczeń morskich.

Zawieszenie sprzedaży składników majątku nie jest dozwolone w sprawach dotyczących odzyskiwania należności pieniężnych.

Zajęcie wierzytelności należnych od osób trzecich, z uwzględnieniem środków zdeponowanych w instytucjach kredytowych i innych instytucjach finansowych, nie jest dozwolone w sprawach dotyczących roszczeń odszkodowawczych, w których wysokość odszkodowania ustala sąd.

W sporach dotyczących własności intelektualnej dostępne są następujące tymczasowe środki ochrony:

zajęcie ruchomości, która, według oświadczeń, służy do naruszania praw własności intelektualnej;

nakaz wycofania z obrotu towarów, które – według oświadczeń – służą do naruszania praw własności intelektualnej;

zakaz podejmowania określonych czynności przez pozwanego lub przez osoby świadczące usługi, które są wykorzystywane do naruszania praw własności intelektualnej, lub przez osoby, które umożliwiają popełnienie tego rodzaju naruszeń.

Zabezpieczenie dowodów

Jeżeli osoba ma podstawy, by sądzić, że przedłożenie dowodów, których będzie ona potrzebować, może stać się niemożliwe lub utrudnione, może zwrócić się o zabezpieczenie dowodów.

Wnioski o zabezpieczenie dowodów można składać na dowolnym etapie postępowania, nawet przed wytoczeniem powództwa przed sąd.

Przed wytoczeniem powództwa dowody muszą zostać zabezpieczone przez sąd rejonowy (*rajona tiesa* lub miejski (*pilsētas tiesa*)) właściwy dla miejsca, w którym znajduje się źródło dowodów podlegających zabezpieczeniu. Po wytoczeniu powództwa dowody zabezpiecza sąd rozpoznający daną sprawę.

2 Jakże są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Zabezpieczenie roszczenia

Jeżeli istnieje powód, by przypuszczać, że wykonanie wyroku sądu w sprawie rozpoznawanej przez ten sąd może stać się utrudnione lub niemożliwe, sąd (lub sędzia) może – na uzasadniony wniosek powoda – wydać postanowienie o zabezpieczeniu roszczenia. Roszczenie można zabezpieczyć wyłącznie w przypadku, gdy ma charakter majątkowy. Wniosek o zabezpieczenie roszczenia można złożyć na dowolnym etapie postępowania, nawet przed wytoczeniem powództwa przed sąd.

Wniosek o zabezpieczenie roszczenia musi zawierać:

oznaczenie sądu, do którego wniosek jest kierowany;

imię i nazwisko uprawnionego, jego osobisty numer identyfikacyjny oraz zadeklarowane miejsce zamieszkania, a w przypadku braku takiego miejsca –

faktyczne miejsce zamieszkania; w przypadku osoby prawnej – nazwę, numer rejestracyjny i adres siedziby statutowej; jeżeli uprawniony zgodzi się prowadzić korespondencję z sądem drogą elektroniczną lub jeżeli jest jednym z podmiotów wymienionych w art. 56 ust. 23 kodeksu postępowania cywilnego, należy również wskazać adres e-mail oraz, w przypadku gdy uprawniony jest zarejestrowany w internetowym systemie korespondencji z sądem, dane rejestracyjne. Uprawniony może również dodatkowo wskazać inny adres do celów korespondencji z sądem;

imię i nazwisko, osobisty numer identyfikacyjny oraz zadeklarowane miejsce zamieszkania (a w przypadku braku takiego miejsca – faktyczne miejsce zamieszkania) obowiązanego oraz osób trzecich; w przypadku osoby prawnej – nazwę, numer rejestracyjny i adres siedziby statutowej; Należy również podać osobisty numer identyfikacyjny lub numer rejestracyjny obowiązanego, jeżeli jest on znany;

imię i nazwisko pełnomocnika uprawnionego, jego osobisty numer identyfikacyjny i adres do korespondencji (jeżeli pozew wnosi pełnomocnik); w przypadku osoby prawnej – nazwę, numer rejestracyjny i adres siedziby statutowej; jeżeli pełnomocnik uprawnionego, posiadający zadeklarowane miejsce zamieszkania lub adres korespondencyjny na Łotwie, zgodzi się prowadzić korespondencję z sądem drogą elektroniczną, należy również wskazać adres e-mail oraz, w przypadku gdy pełnomocnik jest zarejestrowany w internetowym systemie korespondencji z sądem, dane rejestracyjne. Jeżeli zadeklarowane miejsce zamieszkania lub adres korespondencyjny pełnomocnika znajdują się poza terytorium Łotwy, należy również wskazać adres e-mail lub dane rejestracyjne w internetowym systemie korespondencji z sądem. Jeżeli pełnomocnikiem uprawnionego jest adwokat, należy również podać jego adres e-mail; przedmiot sporu;

wartość przedmiotu sporu;

wskazanie żądanego sposobu zabezpieczenia roszczenia, którego dotyczy wniosek;

uzasadnienie konieczności zabezpieczenia roszczenia.

Wniosek o zabezpieczenie roszczenia przed wszczęciem powództwa należy wnieść do sądu właściwego do rozpoznania sprawy. Jeżeli strony uzgodniły, że spór zostanie rozstrzygnięty w postępowaniu polubownym, wniosek o zabezpieczenie roszczenia wnosi się do sądu powszechnego właściwego dla miejsca zamieszkania dłużnika lub dla miejsca położenia majątku dłużnika.

Zawieszenie sprzedaży składników majątku nie jest dozwolone w sprawach dotyczących odzyskiwania należności pieniężnych.

Zajęcie wierzytelności należnych od osób trzecich, z uwzględnieniem środków zdeponowanych w instytucjach kredytowych i innych instytucjach finansowych, nie jest dozwolone w sprawach dotyczących roszczeń odszkodowawczych, w których wysokość odszkodowania ustala sąd.

Rozpatrując wniosek od jednej ze stron sąd może zastąpić sposób zabezpieczenia roszczenia podany we wniosku innym sposobem zabezpieczenia.

Podmiot, który potencjalnie wytoczy powództwo, może wnieść wniosek o udzielenie zabezpieczenia, nawet przed wytoczeniem powództwa przed sądem i przed terminem wymagalności zobowiązania, jeżeli dłużnik, w celu uniknięcia wywiązania się ze zobowiązania, wyzybywa się majątku, opuszcza miejsce zamieszkania bez poinformowania wierzyciela o tym fakcie lub podejmuje innego rodzaju działania świadczące o tym, że nie działa w dobrej wierze.

Wnosząc wniosek o udzielenie zabezpieczenia przed wytoczeniem powództwa przed sądem, podmiot ten musi przedstawić dowody potwierdzające przysługujące mu prawa i uzasadniające konieczność zabezpieczenia roszczenia.

Sąd (lub sędzia) podejmuje decyzję w sprawie wniosku o udzielenie zabezpieczenia najpóźniej w dniu następującym po otrzymaniu wniosku, przy czym nie powiadamia obowiązanego ani innych podmiotów biorących udział w postępowaniu o tym fakcie z wyprzedzeniem. Przy podejmowaniu decyzji sąd (lub sędzia) analizuje formalną podstawę prawną bez rozstrzygania co do istoty sprawy. Jeżeli wniosek o udzielenie zabezpieczenia zostanie uwzględniony, sąd (lub sędzia) może zobowiązać uprawnionego do złożenia do depozytu kaucji na pokrycie ewentualnych strat, jakie obowiązanemu może ponieść w wyniku zastosowania środka zabezpieczającego roszczenie, w drodze wniesienia określonej kwoty na rachunek depozytowy komornika.

Sąd wydaje tytuł wykonawczy (*izpildu raksts*) dotyczący udzielenia zabezpieczenia, który jest następnie przekazywany do wykonania przysięgiemu komornikowi sądowemu (*zvērīnāts tiesu izpildītājs*).

Roszczenie jest zabezpieczone do dnia uprawomocnienia się wyroku kończącego postępowanie w sprawie. Jeżeli sąd pozostawi powództwo bez rozpoznania lub postępowanie zostanie umorzone, środek zabezpieczający roszczenie zostanie uchylony postanowieniem sądu. Roszczenie jest zabezpieczone do dnia uprawomocnienia się postanowienia. W przypadku oddalenia powództwa orzeczenie sądu uchyla zabezpieczenie roszczenia. Jeżeli postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia zostanie wydane przed wytoczeniem powództwa, przy czym powództwo nie zostanie wytoczone w terminie wyznaczonym przez sąd, sędzia może uchylić zabezpieczenie roszczenia na wniosek potencjalnego powoda lub pozwanego.

Tymczasowe środki ochrony

Jeżeli istnieją powody, by przypuszczać, że doszło lub może dojść do naruszenia praw własności intelektualnej osoby, której te prawa przysługują, sąd może – na uzasadniony wniosek uprawnionego – zarządzić tymczasowe środki ochrony. Wniosek o zarządzenie tymczasowych środków ochrony musi zawierać wskazanie konkretnych środków, które mają zostać zarządzone (art. 250.10 kodeksu postępowania cywilnego).

Wniosek o zarządzenie tymczasowych środków ochrony można złożyć na dowolnym etapie postępowania, nawet przed wytoczeniem powództwa przed sądem.

Wniosek o zarządzenie tymczasowych środków ochrony zostanie rozpatrzony przez sąd lub sędziego w terminie 10 dni od daty jego otrzymania lub od daty wszczęcia postępowania, jeżeli został wniesiony razem z pozewem.

Jeżeli zwłoka w rozpatrzeniu wniosku może przyczynić się do powstania nieodwracalnej szkody dla uprawnionego, sąd (lub sędzia) podejmuje decyzję w sprawie wniosku o zarządzenie tymczasowych środków ochrony najpóźniej w dniu następującym po otrzymaniu wniosku, bez konieczności wcześniejszego powiadomienia o tym fakcie pozwanego i innych podmiotów biorących udział w postępowaniu. Jeżeli postanowienie o zarządzeniu tymczasowych środków ochrony zostanie wydane pod nieobecność pozwanego lub innych podmiotów biorących udział w postępowaniu, pozwanego lub inny podmiot biorący udział w postępowaniu należy powiadomić o wydaniu postanowienia najpóźniej w momencie jego wykonania.

Jeżeli sąd (lub sędzia) uwzględni wniosek o udzielenie zabezpieczenia złożony przed wytoczeniem powództwa, może on zobowiązać uprawnionego do złożenia do depozytu kaucji na pokrycie wszelkich strat, jakie pozwany lub dostawcy usług mogą ponieść w wyniku zastosowania tymczasowych środków ochrony, w drodze wniesienia określonej kwoty na rachunek depozytowy komornika lub ustanowienia równoważnego zabezpieczenia.

Na wniosek uprawnionego sąd może zastąpić wcześniej zarządzone tymczasowe środki ochrony innymi środkami.

Tymczasowe środki ochrony mogą zostać uchylone przez ten sam sąd na wniosek innej strony postępowania.

W przypadku oddalenia powództwa wyrok sądu uchyla tymczasowe środki ochrony. Tymczasowe środki ochrony pozostają w mocy do dnia uprawomocnienia się wyroku.

Jeżeli sąd pozostawi powództwo bez rozpoznania lub umorzy postępowanie, tymczasowe środki ochrony uchylane są postanowieniem sądu. Tymczasowe środki ochrony pozostają w mocy do dnia uprawomocnienia się wyroku.

Jeżeli postanowienie o zarządzeniu tymczasowych środków ochrony zostanie wydane przed wytoczeniem powództwa, przy czym powództwo nie zostanie wytoczone w terminie wyznaczonym przez sąd, sędzia może uchylić tymczasowe środki ochrony na wniosek potencjalnego powoda lub pozwanego bądź innego podmiotu biorącego udział w postępowaniu.

Jeżeli wniosek o zarządzenie tymczasowych środków ochrony został wniesiony łącznie z pozewem, postanowienie o zarządzeniu tymczasowych środków ochrony należy wykonać w terminie 30 dni od daty jego wydania. Wniesienie zażalenia (*blakus sūdzība*) na postanowienie nie ma skutku zawieszającego. Postanowienie o zarządzeniu tymczasowych środków ochrony wydane z uwagi na fakt, że zwłoka może spowodować powstanie nieodwracalnej szkody dla uprawnionego, podlega wykonaniu po przekazaniu przez uprawnionego kaucji w wysokości ustalonej przez sąd lub sędziego na rachunek depozytowy komornika lub po ustanowieniu równoważnego zabezpieczenia. Tytuł wykonawczy doręcza się po otrzymaniu wskazanej kaucji lub otrzymaniu równoważnego zabezpieczenia.

Postanowienie o zarządzeniu tymczasowych środków ochrony w postaci zajęcia ruchomości, która – według oświadczenia – służy do naruszania praw własności intelektualnej, podlega wykonaniu zgodnie z zasadami postępowania egzekucyjnego z majątku ruchomego przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego.

Postanowienie o zarządzeniu tymczasowych środków ochrony w postaci nałożenia zakazu dokonywania określonych czynności lub nałożenia zobowiązania do wycofania z obrotu towarów, które – według oświadczenia – służą do naruszania praw własności intelektualnej, wykonuje komornik, przy czym o wydanym postanowieniu powiadamia się pozwanego lub inny podmiot biorący udział w postępowaniu listownie za potwierdzeniem odbioru lub listem poleconym.

Uchylenia tymczasowego środka ochrony, który był wcześniej stosowany, dokonuje komornik, który wykonał pierwotne postanowienie o zarządzeniu tego środka.

Uchylenia tymczasowego środka ochrony, który był wcześniej stosowany, dokonuje komornik, który wykonał pierwotne postanowienie o zarządzeniu tego środka.

W rozdziale 30.5 kodeksu postępowania cywilnego przewiduje się również tymczasowe środki ochrony przed przemocą.

Tymczasową ochronę przed przemocą można zarządzić w związku ze sprawami o rozwód lub unieważnienie małżeństwa; powództwem wniesionym w następstwie poniesienia szkody na osobie; powództwem o odzyskanie należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych; powództwem o dokonanie podziału wspólnego lokalu oraz określenie zasad korzystania ze wspólnego lokalu, jeżeli strony zamieszkują w nim razem oraz kwestiami związanymi z prawem do opieki nad dzieckiem i prawem do osobistego kontaktu z dzieckiem.

Wniosek o tymczasową ochronę przed przemocą może złożyć małżonek lub byłą małżonek; osoby pozostające w stosunku rodzic-dziecko; osoby, między którymi istnieje lub istniał stosunek wynikający z kurateli lub jakiegokolwiek inny stosunek wynikający z opieki pozarodzinnej; osoby pozostające w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa; osoby, które mieszkają lub mieszkały w tym samym lokalu; osoby, które posiadają wspólne dziecko lub spodziewają się wspólnego dziecka, niezależnie od tego, czy pozostają ze sobą w związku małżeńskim i czy zamieszkują wspólnie lub osoby, które pozostają lub pozostawały ze sobą w bliskich relacjach o charakterze osobistym lub intymnym.

Dopuszcza się możliwość jednoczesnego zastosowania kilku tymczasowych środków ochrony przed przemocą.

Jeżeli osoba jest ofiarą przemocy fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej, do której doszło między byłymi lub obecnymi małżonkami lub osobami, które łączy relacja o innym charakterze, niezależnie od tego, czy sprawca takiej przemocy zamieszkuje lub zamieszkiwał z ofiarą w jednym lokalu, sąd (lub sędzia) może zarządzić tymczasowe środki ochrony przed przemocą na uzasadniony wniosek takiej osoby lub na wniosek przekazany przez policję. Podobne środki są dostępne, jeżeli osoba jest ofiarą agresywnych działań służących jej podporządkowaniu, tj. działania lub szeregu działań obejmujących między innymi nękanie, wykorzystywanie seksualne, groźby, poniżanie lub zastraszanie lub inne agresywne działania, mających na celu wyrządzenie ofierze krzywdy, jej ukaranie lub zastraszanie.

O zarządzenie tymczasowych środków ochrony przed przemocą można zwrócić się na dowolnym etapie postępowania, nawet przed wytoczeniem powództwa przed sąd.

Zabezpieczenie dowodów

Jeżeli osoba ma podstawy, by sądzić, że przedłożenie dowodów, których będzie ona potrzebować, może stać się niemożliwe lub utrudnione, może zwrócić się o zabezpieczenie dowodów. Wnioski o zabezpieczenie dowodów można składać na dowolnym etapie postępowania, nawet przed wytoczeniem powództwa przed sąd.

Wniosek o zabezpieczenie dowodów rozpatruje się na posiedzeniu, na które sąd wzywa wnioskodawcę i inne podmioty biorące udział w postępowaniu. Sąd może jednak rozpatrzyć wniosek nawet w przypadku, gdy żadna z tych osób nie stawi się na rozprawie.

Jeżeli wniosek o zabezpieczenie dowodów zostanie złożony przed wniesieniem powództwa, sąd (lub sędzia) rozpatruje taki wniosek w terminie 10 dni od daty jego otrzymania.

Dowody mogą zostać zabezpieczone bez wzywania do stawienia potencjalnych stron wyłącznie w pilnych przypadkach, tj. w przypadku naruszenia lub potencjalnego naruszenia praw własności intelektualnej lub w przypadku niemożności ustalenia, kto będzie stroną postępowania.

Jeżeli postanowienie o zabezpieczeniu dowodów wydano pod nieobecność pozwanego lub innych zainteresowanych podmiotów, pozwanego lub te inne podmioty powiadamia się o wydaniu postanowienia najpóźniej w chwili jego wykonania.

W przypadku uwzględnienia wniosku o zabezpieczenie dowodów przed wytoczeniem powództwa sędzia wyznacza termin na wytoczenie powództwa, który nie może przekraczać 30 dni.

Jeżeli sędzia uwzględni wniosek o zabezpieczenie dowodów wniesiony przed wytoczeniem powództwa, może zobowiązać powoda do złożenia do depozytu kaucji na pokrycie wszelkich strat, jakie pozwany może ponieść w wyniku zastosowania środka zabezpieczającego dowody, w drodze wniesienia określonej kwoty na rachunek depozytowy komornika lub ustanowienie równoważnego zabezpieczenia.

Sąd właściwy do rozpatrzenia powództwa głównego przechowuje protokół posiedzenia sądu i wszelkie dokumenty zgromadzone w trakcie zabezpieczania dowodów do momentu, w którym będą one potrzebne.

Jeżeli sąd rozpoznający sprawę nie jest w stanie zebrać dowodów znajdujących się w innym mieście lub okręgu, zwraca się do odpowiedniego sądu o podjęcie stosownych czynności procesowych w jego imieniu.

2.2 Najważniejsze warunki

Tymczasowe środki ochrony można zarządzić wyłącznie w przypadku, gdy istnieją powody, by przypuszczać, że wykonanie wyroku sądu rozstrzygającego spór o charakterze majątkowym może być utrudnione lub stać się niemożliwe; lub że doszło lub może dojść do naruszenia praw własności intelektualnej osoby, której te prawa przysługują; lub że przedstawienie koniecznych dowodów może być utrudnione lub stać się niemożliwe.

3 Przedmiot i charakter takich środków

Wniosek o zarządzenie tymczasowych środków ochrony własności intelektualnej musi zawierać wskazanie tymczasowego środka ochrony.

Dostępne tymczasowe środki ochrony obejmują:

zajęcie ruchomości, która, według oświadczeń, służy do naruszania praw własności intelektualnej;

nakaz wycofania z obrotu towarów, które – według oświadczeń – służą do naruszania praw własności intelektualnej;

zakaz podejmowania określonych czynności przez pozwanego lub przez osoby świadczące usługi, które są wykorzystywane do naruszania praw własności intelektualnej, lub przez osoby, które umożliwiają popełnienie tego rodzaju naruszeń.

Wniosek o udzielenie zabezpieczenia musi zawierać wskazanie pożądanego sposobu zabezpieczenia roszczenia.

Dostępne środki zapewniające możliwość zabezpieczenia roszczenia obejmują:

zajęcie ruchomości lub środków pieniężnych należących do pozwanego;

dokonanie wpisu ustanawiającego zabezpieczenie (*aizlieguma atzīme*) w rejestrze właściwym dla danej ruchomości lub w innym rejestrze publicznym;

dokonanie wpisu dotyczącego hipoteki w rejestrze nieruchomości lub zastawu w rejestrze statków;

zajęcie statku w związku z roszczeniem morskim;

ustanowienie zakazu dokonywania określonych czynności przez pozwanego;

zajęcie wierzytelności należnych od osób trzecich, z uwzględnieniem środków zdeponowanych w instytucjach kredytowych i innych instytucjach finansowych;

wstrzymanie czynności egzekucyjnych (obejmujące wydanie zakazu przekazania przez komornika środków pieniężnych lub składników majątku wierzycielowi lub podmiotowi zajmującemu się odzyskiwaniem długów lub zawieszenie sprzedaży składników majątku).

Wniosek o zarządzenie tymczasowych środków ochrony przed przemocą musi zawierać wskazanie środka, który ma zostać nałożony.

Dostępne środki zapewniające tymczasową ochronę przed przemocą są następujące:

pozwany może zostać zobowiązany do opuszczenia lokalu, w którym powód ma zwykle miejsce pobytu, oraz może zostać objęty zakazem powrotu do tego lokalu lub przebywania w nim;

pozwany może zostać objęty zakazem zbliżania się do lokalu, w którym powód ma zwykle miejsce pobytu, na określonej odległość krótszą niż odległość wskazana w postanowieniu sądu zarządzającym tymczasową ochronę przed przemocą;

pozwany może zostać objęty zakazem odwiedzania określonych miejsc;

pozwany może zostać objęty zakazem spotykania się z powodem i nawiązywania z nim kontaktu fizycznego lub wzrokowego;

pozwany może zostać objęty zakazem podejmowania jakichkolwiek prób nawiązania kontaktu z powodem;

pozwany może zostać objęty zakazem organizowania spotkań z powodem lub podejmowania prób nawiązania kontaktów z powodem za pośrednictwem osób trzecich;

pozwany może zostać objęty zakazem wykorzystywania danych osobowych powoda;

sąd (lub sędzia) może nałożyć na pozwanego innego rodzaju zakazy lub obowiązki w celu zapewnienia powodowi tymczasowej ochrony przed przemocą.

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Majątek ruchomy i nieruchomości, w tym statki, gotówka i środki zdeponowane w instytucjach kredytowych i innych instytucjach finansowych.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Majątek ruchomy dłużnika podlega zajęciu po przeprowadzeniu jego inwentaryzacji, opieczątowaniu (ze wskazaniem podmiotu, który dokonał zajęcia, oraz formy zajęcia) oraz objęciu go ochroną. Majątku nie należy opieczątowywać, jeżeli mogłoby to doprowadzić do jego uszkodzenia lub do znacznego obniżenia jego wartości.

Komornik oddaje zajęty majątek na przechowanie osobie fizycznej, która podpisuje pokwitowanie. Dłużnik lub członkowie jego rodziny mogą w dalszym ciągu korzystać z danego składnika majątku, jeżeli, biorąc pod uwagę jego właściwości, dalsze korzystanie z takiego składnika majątku nie prowadzi do jego zniszczenia ani do znacznego obniżenia jego wartości.

Jeżeli sąd (lub sędzia) uwzględni wniosek o udzielenie zabezpieczenia przed wytoczeniem powództwa, może zobowiązać uprawnionego do złożenia do depozytu kaucji na pokrycie wszelkich strat, jakie obowiązany może ponieść w wyniku zastosowania środka służącego zabezpieczeniu roszczenia, w drodze wniesienia określonej kwoty na rachunek depozytowy komornika. Lokaty i inne papiery wartościowe należące do dłużnika i zdeponowane w instytucjach kredytowych lub w innym miejscu podlegają zajęciu wyłącznie na podstawie tytułu wykonawczego wydanego przez sąd, komornika lub prokuratora. Dokonanie wpisu w rejestrze nieruchomości dotyczącego egzekucji lub zabezpieczenia roszczenia uniemożliwia dokonanie jakiegokolwiek dobrowolnego wpisu dotyczącego tej nieruchomości przez jej właściciela.

Jeżeli sąd (lub sędzia) uwzględni wniosek o zabezpieczenie dowodów przed wytoczeniem powództwa, może zobowiązać uprawnionego do złożenia do depozytu kaucji na pokrycie wszelkich strat, jakie obowiązany może ponieść w wyniku zastosowania środka służącego zabezpieczeniu dowodów, w drodze wniesienia określonej kwoty na rachunek depozytowy komornika lub poprzez ustanowienie równoważnego zabezpieczenia.

Dzięki tymczasowym środkom ochrony twórca może zwrócić się do sądu o zabezpieczenie powództwa cywilnego nawet w przypadku, gdy nie ma ono charakteru majątkowego, co umożliwi zmniejszenie liczby potencjalnych naruszeń praw własności intelektualnej oraz ograniczenie rozmiarów strat ponoszonych przez twórcę. Zarządzenie takich środków pozwala zapobiec naruszeniom praw własności intelektualnej i przywrócić przewidziane w obowiązujących przepisach prawa i interesy twórcy, które zostały naruszone.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Środki zabezpieczające roszczenie pozostają w mocy do dnia uprawomocnienia się wyroku lub zakończenia postępowania, do momentu uchylenia danego środka zabezpieczającego roszczenie przez sędziego lub do momentu, w którym sędzia zastąpi dany środek zabezpieczający roszczenie innym środkiem. Tymczasowe środki ochrony pozostają w mocy do dnia uprawomocnienia się wyroku.

Tymczasowe środki ochrony mogą zostać uchylone przez ten sam sąd na wniosek innej strony postępowania. W przypadku oddalenia powództwa wyrok sądu uchyla tymczasowe środki ochrony. Jeżeli sąd pozostawi powództwo bez rozpoznania lub umorzy postępowanie, tymczasowe środki ochrony uchylane są postanowieniem sądu. Tymczasowe środki ochrony pozostają w mocy do dnia uprawomocnienia się wyroku.

Jeżeli postanowienie o zarządzeniu tymczasowych środków ochrony zostanie wydane przed wytoczeniem powództwa, przy czym powództwo nie zostanie wytoczone w terminie wyznaczonym przez sąd, sędzia może uchylić te środki na wniosek potencjalnego powoda lub potencjalnego pozwanego bądź innego podmiotu, który mógłby wziąć udział w postępowaniu.

Jeżeli postanowienie o zarządzeniu środka zabezpieczającego dowody zostanie wydane przed wytoczeniem powództwa, przy czym powództwo nie zostanie wytoczone w terminie wyznaczonym przez sąd, sędzia może uchylić środek zabezpieczający dowody na wniosek potencjalnego powoda lub potencjalnego pozwanego.

Tymczasowe środki ochrony przed przemocą pozostają w mocy do dnia uprawomocnienia się wyroku kończącego postępowanie w danej sprawie.

W niektórych przypadkach sąd może wskazać w wyroku, że tymczasowe środki ochrony przed przemocą mają pozostać w mocy również po uprawomocnieniu się wyroku, przy czym okres ten nie może być dłuższy niż jeden rok, licząc od daty uprawomocnienia się wyroku. W przypadku zarządzenia tymczasowego środka ochrony przed przemocą przeciwko obowiązanemu, który miał miejsce zwykłego pobytu w tym samym lokalu, na przykład jeżeli obowiązany został zobowiązany do opuszczenia lokalu, w którym uprawniony ma miejsce zwykłego pobytu, oraz objęty zakazem powrotu do tego lokalu i przebywania w nim lub zakazem zbliżania się do lokalu, w którym uprawniony ma miejsce zwykłego pobytu, na określonej odległość krótszą niż odległość wskazana w postanowieniu sądu zarządzającym tymczasową ochronę przed przemocą, sąd może postanowić, że tymczasowy środek ochrony przed przemocą ma pozostać w mocy nie dłużej niż przez 30 dni od daty uprawomocnienia się wyroku.

Środki zapewniające tymczasową ochronę przed przemocą pozostają w mocy do dnia uprawomocnienia się postanowienia sędziego o uchyleniu środków lub o zastąpieniu ich innymi środkami.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Zabezpieczenie roszczenia

W odpowiedzi na uzasadniony wniosek strony sąd, który zarządził dany środek zabezpieczający roszczenie, lub sąd, który ma wydać orzeczenie co do istoty sprawy, może uchylić ten środek.

Zażalenie (*blakus sūdžība*) można wnieść w terminie 10 dni od dnia wydania postanowienia sądu o zastąpieniu środka zabezpieczającego roszczenie innym środkiem, postanowienia o oddaleniu wniosku o udzielenie zabezpieczenia lub postanowienia o oddaleniu wniosku o uchylenie środka zabezpieczającego roszczenia.

W przypadku uwzględnienia wniosku o udzielenie zabezpieczenia uprawniony może zaskarżyć część postanowienia sądu nakładającego na niego obowiązek złożenia do depozytu kaucji na pokrycie wszelkich strat, jakie mogą zostać poniesione przez obowiązwanego w wyniku zarządzenia środka zabezpieczającego.

Jeżeli postanowienie zabezpieczeniu roszczenia zostanie wydane pod nieobecność strony postępowania, dziesięciodniowy termin na wniesienie zażalenia rozpoczyna bieg w dniu doręczenia postanowienia tej stronie.

Tymczasowe środki ochrony

Tymczasowe środki ochrony mogą zostać uchylone przez ten sam sąd na wniosek innej strony postępowania.

Na postanowienie sądu w sprawie złożonego przez uprawnionego wniosku o zastąpienie wcześniej zarządzonego tymczasowego środka ochrony innym środkiem, na postanowienie o oddaleniu wniosku o zarządzenie tymczasowego środka ochrony lub na postanowienie o oddaleniu wniosku o uchylenie tymczasowego środka ochrony przysługuje zażalenie.

Jeżeli postanowienie o zarządzeniu tymczasowych środków ochrony zostanie wydane pod nieobecność strony postępowania, dziesięciodniowy termin na wniesienie zażalenia rozpoczyna bieg w dniu doręczenia postanowienia.

Zabezpieczenie dowodów

Na postanowienie o uwzględnieniu wniosku o zabezpieczenie dowodów nie przysługuje zażalenie. Pozwany może jednak dochodzić odszkodowania za straty poniesione w wyniku zastosowania środka zabezpieczającego dowody, jeżeli:

dowody zostały zabezpieczone przed wytoczeniem powództwa, przy czym powództwo nie zostało wytoczone w terminie wskazanym przez sąd;

powództwo przeciwko pozwanemu zostało oddalone;

sąd pozostawił powództwo bez rozpoznania;

postępowanie zostało umorzone, ponieważ powództwo wytoczyła osoba, która nie była do tego uprawniona, lub ponieważ powód wycofał pozew.

Na postanowienie sędziego o oddaleniu wniosku o zabezpieczenie dowodów lub na postanowienie sędziego wydane bez wezwania potencjalnych stron do stawiennictwa przed sądem przysługuje zażalenie. Jeżeli postanowienie o zabezpieczeniu dowodów zostanie wydane pod nieobecność strony postępowania, dziesięciodniowy termin na wniesienie zażalenia rozpoczyna bieg w dniu doręczenia postanowienia lub zawiadomienia o nim.

Tymczasowa ochrona przed przemocą

W odpowiedzi na uzasadniony wniosek strony sąd, który zarządził tymczasowy środek ochrony przed przemocą, lub sąd, który ma wydać orzeczenie co do istoty danej sprawy, może zastąpić ten środek innym środkiem.

W odpowiedzi na uzasadniony wniosek strony sąd, który zarządził tymczasowy środek ochrony przed przemocą, lub sąd, który ma wydać orzeczenie co do istoty danej sprawy, może uchylić ten środek.

W ciągu 10 dni od wydania postanowienia można wnieść zażalenie na postanowienie o zastąpieniu środka zapewniającego tymczasową ochronę przed przemocą innym środkiem, postanowienie o oddaleniu wniosku o zastosowanie środka zapewniającego tymczasową ochronę przed przemocą lub na postanowienie o oddaleniu wniosku o uchylenie środka zapewniającego tymczasową ochronę przed przemocą. Jeżeli postanowienie zostanie wydane pod nieobecność strony postępowania, dziesięciodniowy termin na wniesienie zażalenia rozpoczyna bieg w dniu doręczenia postanowienia.

Ostatnia aktualizacja: 05/04/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Litwa

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

W art. 145 kodeksu postępowania cywilnego (Civilinio proceso kodeksas) ustanawia się różne rodzaje środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego. Dostępne są następujące środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego:

zajęcie nieruchomości pozwanego;

wpisanie do rejestru publicznego zakazu przenoszenia prawa własności;

zajęcie ruchomości i środków pieniężnych będących własnością pozwanego lub praw własności należących do pozwanego oraz znajdujących się w posiadaniu pozwanego lub osób trzecich;

zajęcie majątku będącego własnością pozwanego;

ustanowienie zarządcy majątku pozwanego;

zakaz udziału w określonych transakcjach lub dokonywania określonych czynności przez pozwanego;

zakaz przenoszenia przez inne osoby składników majątku na rzecz pozwanego lub wywiązywania się z innych zobowiązań;

w wyjątkowych okolicznościach – zakaz opuszczania przez pozwanego miejsca zamieszkania lub zakaz wywiezienia dziecka z jego miejsca zamieszkania bez zezwolenia sądu;

zawieszenie upłynniania aktywów w związku ze złożonym wnioskiem o uchylenie zajęcia majątku;

zawieszenie postępowania egzekucyjnego;

ustanowienie tymczasowego zarządu lub nałożenie tymczasowych ograniczeń;

wydanie postanowienia mającego na celu zapobieżenie powstaniu szkody lub jej zwiększeniu;

inne środki przewidziane w przepisach prawa lub zarządzone przez sąd, w braku których wykonanie orzeczenia sądu może być trudne lub niemożliwe.

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

Na wniosek uczestników postępowania lub innych zainteresowanych osób sąd może zarządzić środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego, jeżeli osoby takie uprawdopodobnią swoje roszczenie oraz jeżeli niezastosowanie takich środków może utrudnić lub uniemożliwić wykonanie orzeczenia sądu.

Sąd może z urzędu zastosować środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego wyłącznie wówczas, gdy jest to konieczne dla ochrony interesu publicznego oraz gdy niezastosowanie takich środków doprowadziłoby do naruszenia praw i uzasadnionego interesu danej osoby, społeczeństwa lub państwa.

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego można zastosować zarówno w przypadku niewytoczenia powództwa, jak i na każdym etapie postępowania cywilnego.

2.1 Postępowanie

Wnioski dotyczące środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego rozpoznaje sąd pierwszej instancji lub – w przypadkach określonych w [ustawie o arbitrażu handlowym](#) (Komerčinio arbitražo įstatymas) – Sąd Okręgowy w Wilnie (Vilniaus apygardos teismas). Jeżeli wniosek o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego dołączony jest do wnoszonego pozwu, sąd rozstrzygnie kwestię środków służących zabezpieczeniu interesu

prawnego dopiero po ustaleniu dopuszczalności pozwu, do którego załączono taki wniosek. Sąd orzeka w sprawie wniosku o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego bez zbędnej zwłoki w postępowaniu pisemnym, jednak nie później niż w terminie trzech dni roboczych od dnia otrzymania wniosku. Jeżeli sąd uzna to za konieczne, pozwanego zawiadamia się o fakcie rozpatrywania wniosku o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego.

Uczestnicy postępowania mają prawo do składania wniosków o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego w sądzie apelacyjnym lub kasacyjnym, przed którym toczy się postępowanie co do istoty sprawy.

Sąd może zarządzić zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego na podstawie uzasadnionego wniosku o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego sporządzonego na piśmie i złożonego przez zainteresowaną osobę przed datą wytoczenia powództwa. We wniosku tym wnioskodawca musi wskazać przyczyny, dla których złożeniu przedmiotowego wniosku nie towarzyszy złożenie pozwu, przedstawić dowody potwierdzające istnienie ryzyka dla interesu wnioskodawcy oraz wpłacić kaucję w wysokości połowy opłaty sądowej w momencie wniesienia wniosku o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego, tj. 100 LTL. W przypadku wniosków o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego w odniesieniu do spraw zawisłych przed krajowymi lub zagranicznymi sądami arbitrażowymi lub przed sądami zagranicznymi pobierana jest kaucja w wysokości 1 000 LTL. Sąd może obniżyć jej wysokość, jeżeli wnioskodawca znajduje się w trudnej sytuacji finansowej, pod warunkiem że złożył on w tym celu uzasadniony wniosek potwierdzający jego sytuację. Zarządzając środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego, sąd ustala termin wytoczenia powództwa. Termin ten nie może przekraczać 14 dni. Jeżeli powództwo należy wytoczyć przed sąd zagraniczny lub sąd arbitrażowy, termin nie może przekraczać 30 dni. Jeżeli powództwo nie zostanie wytoczone w wyznaczonym terminie, środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego zostaną uchylone. Jeżeli powództwo nie zostanie wytoczone z winy zainteresowanej osoby, kaucja nie zostanie zwrócona.

Wniosek o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego należy złożyć w tym samym sądzie, który rozpoznaje powództwo główne zgodnie z przepisami dotyczącymi właściwości. Wniosek o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego odnoszący się do sprawy zawisłej przed sądem zagranicznym lub zagranicznym lub krajowym sądem arbitrażowym musi zostać złożony w Sądzie Okręgowym w Wilnie.

Na uzasadniony wniosek uczestników postępowania lub innych zainteresowanych osób sąd może zastąpić dany środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego innym środkiem tego rodzaju. Sąd musi poinformować uczestników postępowania lub inne zainteresowane osoby o każdym takim wniosku, a uczestnicy postępowania i zainteresowane osoby mają prawo do wniesienia sprzeciwu.

Sąd może orzec o niezastosowaniu środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego, jeżeli pozwany wpłaci wymaganą kwotę na rachunek sądu lub jeżeli przedłoży poręczenie. Ponadto pozwany może zastawić swój majątek na rzecz wnioskodawcy.

2.2 Najważniejsze warunki

(Zobacz sekcja 2.)

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego można zastosować w odniesieniu do nieruchomości, ruchomości, środków pieniężnych i praw własności.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego to środki, w braku których wykonanie orzeczenia sądu może być trudne lub niemożliwe. W przypadkach obejmujących czasowe ograniczenie praw własności rzeczy będącej przedmiotem współwłasności można dokonać zajęcia wyłącznie tej części majątku, która należy do osoby, której dotyczą środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego. Jeżeli udział takiej osoby we współwłasności nie został ustalony, możliwe jest zajęcie całego majątku do chwili ustalenia takiego udziału.

Po dokonaniu zajęcia środków pieniężnych znajdujących się na rachunkach w bankach i innych instytucjach kredytowych korzystanie z tego rodzaju środków pieniężnych jest dopuszczalne wyłącznie w odniesieniu do czynności określonych w postanowieniu sądu.

W przypadku zajęcia rzeczy będących przedmiotem swobodnego obrotu, surowców, półproduktów lub produktów gotowych posiadacz takich rzeczy może zmienić ich skład lub formę wyłącznie wówczas, gdy ich całkowita wartość nie zmniejszy się, o ile postanowienie sądu nie stanowi inaczej.

Osoba, której majątek zajęto, odpowiada za każde naruszenie nałożonych ograniczeń od chwili doręczenia postanowienia o zajęciu majątku, a jeżeli doręczenie jest niemożliwe, w tym jeżeli postanowienie o zastosowaniu środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego zostało wydane pod nieobecność takiej osoby – od chwili wpisu tego rodzaju postanowienia do rejestru zajętych rzeczy.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Jeżeli sąd oddali powództwo, wszelkie wcześniejsze środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego pozostają w mocy do chwili uprawomocnienia się orzeczenia sądu. O uchyleniu środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego decyduje sąd w drodze postanowienia.

W przypadku uwzględnienia powództwa wszelkie wcześniejsze środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego pozostają w mocy do chwili wykonania orzeczenia sądu. Komornik sądowy wykonujący orzeczenie sądu informuje podmiot prowadzący odnośny rejestr publiczny o uchyleniu środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego w danej sprawie.

W przypadku zajęcia ruchomości, która nie podlega wpisowi do rejestru rzeczy zajętych, lub jeżeli w chwili wydania postanowienia wartość i charakter majątku pozwanego nie są znane sądowi, osoba składająca wniosek o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego musi zwrócić się do komornika sądowego z wnioskiem o ustalenie miejsca położenia i opisanie majątku pozwanego. Jeżeli nie złożono tego rodzaju wniosku do komornika sądowego i nie podano szczegółowych danych majątku podlegającego zajęciu, środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego pozostają w mocy przez czternaście dni od dnia wydania postanowienia o ich zastosowaniu. Na wniosek uczestników postępowania lub innych zainteresowanych osób sąd rozstrzygający co do istoty sprawy może uchylić środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego.

Sąd z urzędu uchyli środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego, jeżeli osoba składająca wniosek o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego nie wytoczy powództwa w terminie wyznaczonym przez sąd. Na postanowienie w tym przedmiocie nie przysługuje osobne zażalenie. Sąd może również z urzędu uchylić środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego również wówczas, gdy jest to konieczne dla ochrony interesu publicznego oraz gdy nieuchylenie tego rodzaju środków doprowadziłoby do naruszenia praw i uzasadnionego interesu danej osoby, społeczeństwa lub państwa. Jeżeli środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego zarządzane przez sąd ograniczają lub naruszają prawa osób niebędących stronami postępowania, osoby takie mają prawo do złożenia w sądzie rozstrzygającym co do istoty sprawy wniosku o uchylenie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Strony postępowania mogą zaskarżyć w sądzie wyższej instancji każde postanowienie dotyczące środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego wydane przez sąd pierwszej instancji, z wyjątkiem niektórych przypadków wymienionych w kodeksie postępowania cywilnego. Osoby trzecie niebiorące udziału w postępowaniu mogą wnieść odrębnie zażalenie wyłącznie na postanowienia sądu pierwszej instancji z powodu oddalenia ich wniosku o uchylenie wykonanych wobec nich środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego. Odrębne wniesienie zażalenia nie skutkuje zawieszeniem postępowania. Od postanowień sądu dotyczących środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego nie przysługuje skarga kasacyjna.

Ostatnia aktualizacja: 21/10/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Luksemburg

1 Jakże wyróżnia się rodzaje środków?

W prawie luksemburskim występują różne formy środków służących zabezpieczeniu praw stron w oczekiwaniu na zakończenie procesu i ostateczne rozstrzygnięcie sporu.

Rozróżnia się:

środki podejmowane przez sąd bez rozprawy kontradiktoryjnej. W takim przypadku sąd otrzymuje jednostronną skargę jednej ze stron z wnioskiem o zarządzenie środka tymczasowego lub zabezpieczającego i wydaje orzeczenie wyłącznie na podstawie informacji dostarczonych przez tę stronę;

środki podejmowane przez sąd po rozprawie kontradiktoryjnej. W takim przypadku sąd wydaje orzeczenie po przeprowadzeniu jawnej rozprawy (lub niekiedy na posiedzeniu niejawnym), w trakcie której strony mogą przedstawić swoje stanowisko. Rozprawę zwołuje się na podstawie wezwania do stawienia się (*assignation*, doręczanego przez pracownika sądowego) lub zwołuje ją sekretarz sądu w zależności od wymaganej prawem procedury.

2 Jakże są warunki orzeczenia takich środków?

We wszystkich pilnych przypadkach sędzia orzekający w przedmiocie środków tymczasowych może zarządzić wszystkie środki tymczasowe, które nie są przedmiotem poważnego sprzeciwu lub są uzasadnione ze względu na wystąpienie sporu.

Sędzia może również wydać orzeczenie w przedmiocie trudności związanych z wykonaniem zarządzonych środków.

Podobnie sędzia może zarządzić niezbędne środki zabezpieczające lub naprawcze, aby zapobiec powstaniu szkody, albo położyć kres oczywiście bezprawnemu zakłóceniu.

2.1 Postępowanie

Pozew doręcza się w formie wezwania (*assignation*) na rozprawę odbywającą się w dniu i o godzinie, które są zazwyczaj przewidziane dla spraw w przedmiocie środków tymczasowych.

Jeżeli sprawa jest pilna, prezes sądu lub sędzia, który go zastępuje, może wezwać strony do stawienia się o podanej godzinie, nawet w dni świąteczne lub zwyczajowo wolne od pracy, na rozprawę do sądu albo do swojego prywatnego mieszkania.

W pilnych sprawach prezes sądu okręgowego lub sędzia, który go zastępuje, może zarządzić wszystkie środki tymczasowe, które nie są przedmiotem poważnego sprzeciwu lub ze względu na wystąpienie sporu. Sędzia może również wydać orzeczenie w przedmiocie trudności związanych z wykonaniem wyroku lub innego tytułu wykonawczego. Jeżeli przedmiotem postępowania w przedmiocie środków tymczasowych są trudności dotyczące wykonania tytułu lub wyroku, właściwym sądem jest sąd w miejscu, w którym ma nastąpić ich wykonanie.

Prezes sądu lub sędzia, który go zastępuje, może zarządzić niezbędne środki zabezpieczające lub naprawcze, aby zapobiec powstaniu szkody, albo położyć kres oczywiście bezprawnemu zakłóceniu. Aby zapobiec osłabieniu dowodów, może on zarządzić każdy niezbędny środek dowodowy, w tym przesłuchanie świadków.

Istnieje wiele szczegółowych przepisów ustawowych dotyczących środków tymczasowych i zabezpieczających mających zastosowanie w konkretnych sprawach (np. w odniesieniu do najmu, wspólności majątkowej, współwłasności nieruchomości, dziedziczenia, ustrojów małżeńskich itp.). Przepisy dotyczące właściwości sądu wynikają zazwyczaj z brzmienia ustaw szczególnych, które nadają sądowi uprawnienia do zarządzenia środka tymczasowego. Nie ma ogólnej zasady dotyczącej właściwości sądu, z wyjątkiem zasady mówiącej, że uprawnienie do zarządzenia środka tymczasowego posiada zwykle prezes sądu, przed którym toczy się postępowanie co do istoty sporu.

Jeżeli nie przewidziano konkretnej procedury, strona domagająca się zarządzenia środka tymczasowego musi zwrócić się do sądu orzekającego w przedmiocie środków tymczasowych. W zależności od wartości przedmiotu sporu należy zwrócić się do sędziego pokoju (wartość przedmiotu sporu do 15 000 euro) lub do sędziego orzekającego w sprawie środków tymczasowych przy sądzie okręgowym. Sędziowie ci mają ogólne upoważnienie do zarządzania niezbędnymi środkami zabezpieczającymi lub naprawczymi, aby zapobiec powstaniu szkody, albo położyć kres oczywiście bezprawnemu zakłóceniu. Zazwyczaj w takich sprawach nie ma przymusu adwokackiego.

2.2 Najważniejsze warunki

Sąd może zwykle przyjąć środki tymczasowe tylko wówczas, gdy w jego ocenie zachodzi wyraźna konieczność lub sprawa ma pilny charakter.

Jeżeli wierzyciel ubiega się o upoważnienie do zajęcia majątku, sąd musi sprawdzić, czy na podstawie przedstawionych dokumentów i wyjaśnień roszczenie można co do zasady uznać za zasadne.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakże składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Środki tymczasowe mogą dotyczyć całego majątku ruchomego osoby. Wyłączone są jedynie niektóre składniki majątku, które z mocy prawa uznaje się za niezbędne do codziennej egzystencji. Zob. również sekcja „[Procedury służące wykonaniu orzeczenia – Luksemburg](#)”.

Prawo luksemburskie dopuszcza zajmowanie wynagrodzeń i dochodów, a nawet dochodów zastępczych (z tytułu renty, emerytury itp.). Istnieje jednak część dochodu, która nie podlega zajęciu, czyli kwota niezbędna do pokrycia kosztów utrzymania.

Wierzyciel nie ma jednak możliwości zajęcia majątku nieruchomego. Zajęcie majątku nieruchomego wymaga prawomocnego orzeczenia sądu.

3.2 Jakże skutki mają te środki?

W większości przypadków sąd sam określa skutki zarządzonego przez siebie środka. Sąd może ograniczyć ważność czasową swojego postanowienia lub ograniczyć postanowienie do konkretnego składnika majątku lub czynności.

W przypadku gdy sąd zarządza zajęcie majątku na jednostronny wniosek jednej ze stron, prawo przewiduje terminy na złożenie do sądu wniosku w tej sprawie. Jeżeli wniosek nie zostanie złożony w tym terminie, zajęcie staje się nieważne z mocy prawa.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

O środkach tymczasowych mówimy wtedy, gdy prawo pozwala sądowi tymczasowo uregulować sporną sytuację między stronami do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia kończącego postępowanie co do istoty sprawy.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej zdefiniował je jako „środki przyjmowane w celu zabezpieczenia praw, o uznanie których zainteresowane osoby zwracają się do sądu rozstrzygającego sprawę co do istoty, przy zachowaniu istniejącego stanu rzeczy zarówno pod względem faktycznym, jak i prawnym”. Są to zatem środki, które zarządza się po to, aby zapobiec dalszemu pogorszeniu sytuacji.

W praktyce środki te umożliwiają wierzycielowi ochronę przed ryzykiem nieuzyskania zapłaty na dwa sposoby: albo przez uniemożliwienie dłużnikowi zbycia majątku, albo przez obciążenie majątku umożliwiające wierzycielowi dochodzenie roszczenia w stosunku do tego majątku w przypadku zmiany właściciela.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Istnieje możliwość odwołania się od postanowień wydanych przez sąd orzekający w przedmiocie środków tymczasowych po przeprowadzeniu rozprawy kontradyktoryjnej. Termin na wniesienie odwołania wynosi jednak tylko 15 dni od daty doręczenia orzeczenia.

Od orzeczeń wydanych przez sąd w odpowiedzi na wniosek jednostronny nie przysługuje odwołanie. Strona przekonana o tym, że środek przyjęto bezprawnie, może zwrócić się do sądu orzekającego w przedmiocie środków tymczasowych o zarządzenie nowego środka zabezpieczającego polegającego na zawieszeniu skutków środka zarządnego przez sąd orzekający wyłącznie na podstawie informacji od jednej strony.

Powiązane strony

<http://www.legilux.lu/>

Ostatnia aktualizacja: 11/01/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służbę Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informację na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Węgry

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

Aby zapewnić egzekucję spornych roszczeń, w ustawie nr CXXX z 2016 r. Kodeks postępowania cywilnego przewiduje się dwa rodzaje środków prawnych, mianowicie udzielenie zabezpieczenia i tymczasowe wykonanie, które zapewniają ochronę, zanim sąd wyda orzeczenie kończące postępowanie w sprawie. Dostępne są także środki zabezpieczające roszczenia przewidziane w ustawie nr LIII z 1994 r. o egzekucji sądowej.

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

O udzielenie zabezpieczenia można wnieść w toku postępowania i przez złożeniem pisma procesowego wszczynającego postępowanie. Sąd rozpatrzy wniosek o udzielenie zabezpieczenia, jeżeli na podstawie pisma wszczynającego postępowanie można przeprowadzić etap przygotowawczy postępowania. Sąd rozpoznaje wniosek o udzielenie zabezpieczenia w trybie pilnym i stosuje środki bezzwłocznie, w terminie nieprzekraczającym ośmiu dni. Rozpoznając wniosek, sąd bierze pod uwagę to, czy środki wyrządzą stronie przeciwnej większą szkodę, niż tę, którą w braku takich środków poniosłaby strona wnosząca o udzielenie zabezpieczenia, a także rozważyć możliwość zobowiązania strony do złożenia kaucji. Sąd umożliwia stronie przeciwnej udzielenie odpowiedzi na wniosek o udzielenie zabezpieczenia. Sąd wzywa strony do przedstawienia uwag dotyczących wniosku w sposób, który uzna za najwłaściwszy. Sąd może zarządzić przesłuchanie stron, jeżeli uzna to za niezbędne do rozpatrzenia wniosku, a w szczególności jeżeli musi orzec w sprawie złożenia kaucji. Strony, które nie stawiają się na przesłuchaniu w przewidzianym terminie, nie mogą wnieść o wyznaczenie nowego terminu. Orzekając w sprawie udzielenia zabezpieczenia, sąd może przeprowadzić dowód wyłącznie wówczas, gdy brak takiego dowodu uniemożliwiłby ocenę istoty wniosku. Sąd może również przeprowadzić dowód, jeżeli uzna to za konieczne, podczas etapu przygotowawczego postępowania. Sąd orzeka w sprawie udzielenia zabezpieczenia, wydając postanowienie, na które przysługuje odrębne zażalenie. Sąd może sam zmienić postanowienie na wniosek. Postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia jest opatrzone klauzulą tymczasowej wykonalności. Bieg terminu wyznaczonego na zastosowanie się do postanowienia rozpoczyna się w dniu następującym po dniu doręczenia jego odpisu, chyba że sąd postanowi inaczej. Postanowienie pozostaje w mocy do momentu jego uchylenia przez sąd na mocy postanowienia wydanego na wniosek którejkolwiek ze stron – po wysłuchaniu strony przeciwnej – bądź na mocy wyroku lub innego postanowienia kończącego postępowanie w sprawie. Jeżeli postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia nie zostanie uchylone wyrokiem sądu ani innym postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie, traci moc w momencie uprawomocnienia się wyroku wydanego w pierwszej instancji. Udzielone zabezpieczenie traci moc w przypadku zakończenia postępowania lub jego umorzenia po zawieszeniu. Sąd stwierdza ten fakt w postanowieniu kończącym postępowanie lub w postanowieniu stwierdzającym zakończenie postępowania. Wstrzymanie biegu postępowania lub zawieszenie postępowania pozostają bez uszczerbku dla skutków udzielonego zabezpieczenia.

Wniosek o udzielenie zabezpieczenia można złożyć przed wniesieniem pisma wszczynającego postępowanie, jeżeli wnioskodawca wykaże, że opóźnienie spowodowane złożeniem wniosku po wszczęciu postępowania prawdopodobnie zagrozi realizacji celu udzielenia zabezpieczenia. Wniosek o udzielenie zabezpieczenia należy złożyć do sądu właściwego do rozpoznania sprawy. Jeżeli więcej niż jeden sąd jest właściwy miejscowo do rozpoznania sprawy, wniosek można złożyć do któregośkolwiek z tych sądów. Wybrany sąd ma właściwość wyłączną do prowadzenia wszczętego postępowania. Do przymusu adwokackiego w takim postępowaniu zastosowanie mają ogólne przepisy cywilnoprosesowe. Sąd rozpoznaje wniosek o zastosowanie środka tymczasowego w trybie priorytetowym. W postanowieniu o udzieleniu zabezpieczenia sąd wyznacza termin na wniesienie pisma wszczynającego postępowanie, który nie może być dłuższy niż czterdzieści pięć dni od dnia doręczenia postanowienia. Jeżeli pismo wszczynające postępowanie nie zostanie wniesione w terminie wyznaczonym przez sąd lub jeżeli w ciągu ośmiu dni od dnia upływu terminu wnioskodawca nie udowodni sądowi, który wydał postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia, że wniósł pismo wszczynające postępowanie, udzielone zabezpieczenie zostanie uchylone postanowieniem tego sądu i straci moc w dniu następującym po dniu upływu terminu wyznaczonego na wniesienie pisma wszczynającego postępowanie. Jeżeli wszczęto postępowanie, zabezpieczenie udzielone przed wniesieniem pisma wszczynającego postępowanie pozostaje w mocy aż do chwili jego uchylenia lub – w stosownych przypadkach – do chwili uprawomocnienia się wyroku wydanego w pierwszej instancji. Jeżeli pismo wszczynające postępowanie wniesiono w wyznaczonym terminie, ale sąd je odrzuci, udzielone zabezpieczenie pozostaje w mocy aż do chwili ustania skutków prawnych wszczęcia postępowania. Sąd orzeka w sprawie tymczasowego wykonania w wyroku wydanym w pierwszej instancji.

Sąd ma obowiązek zarządzić zabezpieczenie roszczenia w trybie pilnym w terminie nieprzekraczającym ośmiu dni i bezzwłocznie przesłać postanowienie o zabezpieczeniu roszczenia do komornika, który natychmiast wszczyna egzekucję. Zażalenie na postanowienie nie ma skutku zawieszającego.

Środkiem służącym zabezpieczeniu roszczenia może być również europejski nakaz zabezpieczenia na rachunku bankowym, o który można się ubiegać nawet przed wniesieniem przez wierzyciela pisma wszczynającego postępowanie co do istoty sprawy. W takim przypadku pismo wszczynające postępowanie co do istoty sprawy należy wnieść w możliwie najkrótszym terminie.

2.2 Najważniejsze warunki

Sąd może – na wniosek – postanowić o udzieleniu zabezpieczenia, aby zapobiec wszelkim zmianom bieżącej sytuacji, gdyby późniejsze przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe, aby zabezpieczyć późniejsze wykonanie praw przez wnioskodawcę lub wyeliminować wszelkie bezpośrednie szkody dla wnioskodawcy bądź z dowolnej innej przyczyny, która wymaga szczególnego uwzględnienia. Udzielenie zabezpieczenia może wiązać się z obowiązkiem dokonania czynności, której wnioskodawca miałby prawo się domagać na mocy uprawnienia dochodzonego w postępowaniu. Jeżeli powyższe przesłanki są spełnione, wniosek o udzielenie zabezpieczenia można złożyć przed wniesieniem pisma wszczynającego postępowanie, jeżeli wnioskodawca wykaże, że opóźnienie spowodowane złożeniem wniosku po wszczęciu postępowania prawdopodobnie zagrozi realizacji celu udzielenia zabezpieczenia. We wniosku o udzielenie zabezpieczenia należy wskazać, że przesłanka wydania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia została spełniona, a także przedstawić i uzasadnić fakty potwierdzające spełnienie tej przesłanki. Wnioskodawca musi dokładnie wskazać, o jakie środki się ubiega. Jeżeli wniosek o udzielenie zabezpieczenia złożono przed wniesieniem pisma wszczynającego postępowanie, wnioskodawca musi również przedstawić dane niezbędne do ustalenia

sądu właściwego do prowadzenia postępowania, które zostanie wszczęte. Należy również wskazać uprawnienie dochodzone w postępowaniu. Sąd uzależnia postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia od złożenia kaucji, jeżeli strona przeciwna wykaże prawdopodobieństwo poniesienia szkody wskutek środków, o które ubiega się wnioskodawca, która to szkoda może stanowić podstawę do dochodzenia odszkodowania lub żądania przywrócenia stanu poprzedniego od wnioskodawcy, jeżeli strona przeciwna wygra sprawę. Podejmując decyzję w sprawie kaucji, sąd bierze pod uwagę stopień prawdopodobieństwa wystąpienia okoliczności, na które powołuje się strona wnosząca o nałożenie przez sąd obowiązku złożenia kaucji. Jeżeli szkoda jest nieznaczna, sąd nie powinien nakładać obowiązku złożenia kaucji. Sąd nałoży obowiązek złożenia kaucji w dwóch przypadkach. W pierwszym przypadku następuje to na wniosek strony przeciwnej, która jest w stanie wykazać prawdopodobieństwo poniesienia szkody, której wartość odpowiada kwocie kaucji będącej przedmiotem wniosku. W drugim przypadku wnioskodawca proponuje kaucję, a strona przeciwna przyjmuje propozycję. W pierwszym przypadku kwota kaucji odpowiada wartości prawdopodobnej szkody wskazanej przez stronę przeciwną. W drugim przypadku jest to kwota zaproponowana przez wnioskodawcę i przyjęta przez stronę przeciwną. Jeżeli wnioskodawca proponuje kaucję w konkretnej kwocie, sąd bezzwłocznie wzywa stronę przeciwną do jej przyjęcia w drodze odrębnego oświadczenia. Przyjęcie kwoty kaucji nie oznacza, że strona przeciwna przyznaje fakty, na które się powołano w celu uzasadnienia wniosku o udzielenie zabezpieczenia. Złożenie kaucji oznacza złożenie w sądzie środków pieniężnych, papierów wartościowych, substytutów pieniądza lub, w przypadku gwarancji bankowej, zaświadczenia o gwarancji. Wykonalność wyroku należy stwierdzić niezależnie od ewentualnej apelacji, jeżeli przewidziano w nim którykolwiek z następujących obowiązków: obowiązek alimentacyjny, obowiązek wypłaty renty lub innych świadczeń okresowych w tym samym celu; obowiązek zaprzestania naruszania własności; obowiązek zaspokojenia roszczenia uznanego przez pozwanego; obowiązek uiszczenia kwoty z tytułu zobowiązania wynikającego z dokumentu urzędowego lub prywatnego o pełnej wartości dowodowej, jeżeli dokumenty te potwierdzają okoliczności, na których opiera się zobowiązanie; inne zobowiązania niepieniężne, w przypadku których opóźnienie egzekucji wyrządziłoby powodowi nieproporcjonalnie dotkliwą szkodę lub szkodę, którą trudno oszacować, a powód złoży odpowiednią kaucję. Sąd może nie zarządzić tymczasowego wykonania, jeżeli obciążenie dla strony wynikające z takiego wykonania byłoby nieproporcjonalnie większe w porównaniu z obciążeniem dla strony przeciwnej wynikającym z niezarządzenia tymczasowego wykonania. Pozwany musi złożyć wniosek w tym przedmiocie przed zakończeniem rozprawy. Sąd może orzec, że wyrok jest częściowo wykonalny w zakresie, w jakim pozwalają na to okoliczności. W wyjątkowych i należyście uzasadnionych przypadkach sąd może nie rozstrzygnąć kwestii dotyczących tymczasowej wykonalności wyroku w odniesieniu do tych elementów, które utraciły już znaczenie, zanim wyrok został wydany. Tymczasowe wykonanie nie obejmuje kosztów postępowania, nieuiszczonych opłat sądowych i kosztów poniesionych przez Skarb Państwa.

Jeżeli wydanie tytułu egzekucyjnego w celu zaspokojenia roszczenia nie jest jeszcze możliwe, ale strona zwracająca się o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wykazała istnienie znacznego ryzyka, że roszczenia nie będzie można zaspokoić w późniejszym terminie, sąd może na wniosek tej strony zabezpieczyć środki na poczet roszczenia lub zając określone przedmioty jako zabezpieczenie roszczenia. Sąd może zarządzić zabezpieczenie roszczenia, np. jeżeli roszczenie opiera się na wyroku, na podstawie którego można by było wydać tytuł wykonawczy, ale wyrok nie jest jeszcze prawomocny lub nie jest tymczasowo wykonalny albo jest prawomocny, lecz nie upłynął jeszcze termin jego wykonania. Zabezpieczenie roszczenia można także ustanowić w odniesieniu do roszczeń dochodzonych przed sądem krajowym w drodze wniosku złożonego na podstawie przepisów mających zastosowanie do małżeńskiego ustroju majątkowego lub ochrony patentów, wzorów użytkowych, topografii układów scalonych, odmian roślin, znaków towarowych, oznaczeń geograficznych i wzorów, dodatkowych świadectw ochronnych lub ochrony praw autorskich bądź na podstawie § 4 i 6 ustawy nr LVII z 1996 r. o zakazie nieuczciwych i ograniczających praktyk rynkowych – zgodnie z kryteriami określonymi w mających zastosowanie przepisach – lub w drodze innych wniosków, w których podane zostaną podstawa, kwota i termin przedawnienia roszczenia potwierdzone załączonym dokumentem urzędowym lub prywatnym o pełnej wartości dowodowej.

Środkiem służącym zabezpieczeniu roszczenia może być również europejski nakaz zabezpieczenia na rachunku bankowym – w celu jego zastosowania należy skorzystać z formularza określonego w rozporządzeniu wykonawczym Komisji.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

W przypadku postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia sąd zarządza dokonanie czynności będących przedmiotem pozwu lub wniosku o udzielenie zabezpieczenia. Może to obejmować wszelkie roszczenia lub składniki majątku wskazane w pozwie. Niezastosowanie się do postanowienia sądu w sposób dobrowolny powoduje wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Od tego momentu majątek wyłączony spod egzekucji ustala się na podstawie przepisów dotyczących egzekucji.

Tymczasowe wykonanie oznacza wykonanie postanowień nieprawomocnego wyroku wydanego przez sąd pierwszej instancji. Egzekucję można przeprowadzić z dowolnych składników majątku pozwanego, chyba że są one objęte wyłączeniem na mocy przepisów dotyczących egzekucji.

Jako zabezpieczenie roszczenia sąd może zarządzić zajęcie określonych rzeczy lub środków pieniężnych. Jeżeli sąd zarządzi zabezpieczenie roszczenia, komornik przekaze dłużnikowi na miejscu postanowienie sądu, jednocześnie nakazując dłużnikowi niezwłoczne wpłacenie mu odnośnej kwoty. Jeżeli dłużnik nie zastosuje się do postanowienia, komornik może zając dowolny składnik majątku dłużnika i zamrozić środki na jego rachunku; wynagrodzenie i świadczenia przysługujące dłużnikowi można jednak zamrozić wyłącznie wtedy, gdy dłużnik nie posiada żadnego innego majątku, z którego można przeprowadzić egzekucję celem zaspokojenia roszczenia. Postanowienie o zajęciu określonych rzeczy może objąć wszelkie ruchomości i nieruchomości mające jakąś wartość.

W postępowaniu o wydanie europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym można złożyć wniosek o udzielenie informacji o rachunku, na podstawie którego właściwy organ podejmie próbę uzyskania danych na temat rachunków dłużnika od dostawców usług płatniczych, którzy obsługują te rachunki.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

W przypadku postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia i tymczasowego wykonania dłużnik musi zastosować się do postanowienia sądu. Na podstawie tego postanowienia może zostać wszczęte przeciwko dłużnikowi postępowanie egzekucyjne.

Istnieją dwa rodzaje środków służących zabezpieczeniu roszczenia o różnych skutkach. Jeżeli mają one na celu zabezpieczenie środków na zaspokojenie roszczenia, dłużnik musi przekazać określoną kwotę komornikowi. Jeżeli dłużnik tego nie uczyni, komornik dokona odpowiedniej czynności, zajmując majątek lub zamrażając środki na rachunku dłużnika na kwotę równoważną wartości roszczenia. Środków uzyskanych od dłużnika lub podczas postępowania nie można udostępnić stronie wnoszącej o egzekucję. Będą one natomiast przechowywane na rachunku depozytowym służby komorniczej. W przypadku zajęcia rzeczy co do zasady dochodzi do zajęcia komorniczego, co oznacza, że dłużnik może kontynuować ich użytkowanie, ale nie może swobodnie nimi rozporządzać. Rzeczy mogą zostać ponadto urzędowo zatrzymane. W takim przypadku zostają zatrzymane przez komornika w depozycie lub przekazane zarządcy, który będzie nimi administrował.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Postanowienie sądu o udzieleniu zabezpieczenia pozostaje w mocy do chwili jego uchylecia lub – w stosownych przypadkach – do chwili uprawomocnienia się wyroku wydanego w pierwszej instancji. Udzielone zabezpieczenie traci moc w przypadku zakończenia postępowania lub jego umorzenia po zawieszeniu. Sąd stwierdza ten fakt w postanowieniu kończącym postępowanie lub w postanowieniu stwierdzającym zakończenie postępowania. Wstrzymanie biegu postępowania lub zawieszenie postępowania pozostają bez uszczerbku dla skutków udzielonego zabezpieczenia.

Tymczasowe wykonanie oznacza wykonanie obowiązku określonego w wyroku sądu przed jego uprawomocnieniem, niezależnie od tego, czy wniesiono odwołanie. Środek ten nie jest zatem ograniczony czasowo.

Środki zabezpieczające roszczenia pozostają w mocy do momentu wydania orzeczenia o wszczęciu postępowania egzekucyjnego lub podjęcia przez sąd decyzji o uchyleniu tego środka.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Istnieje możliwość wniesienia odrębnego zażalenia na postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia. Wnoszenie takich zażaleń podlega zasadom ogólnym. Termin do wniesienia zażalenia wynosi 15 dni. Zażalenie należy wnieść do sądu, który wydał postanowienie. Jeżeli zażalenie jest zasadne, sąd uchyla postanowienie. W innym przypadku sąd może sam zmienić postanowienie z urzędu lub na wniosek, jeżeli wnioskodawca obniżył kwotę roszczenia. Sąd jest obowiązany zarządzić tymczasowe wykonanie w przypadkach wymienionych w ustawie. Strona może zwrócić się do sądu o niezarządzenie tymczasowego wykonania, jeżeli mogłoby to stanowić dla tej strony nieproporcjonalnie duże obciążenie. Stosowny wniosek należy złożyć w sądzie rozpoznającym sprawę.

Od postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia można wnieść zażalenie do sądu rozpoznającego sprawę. Nie ma ono jednak skutku zawieszającego wykonanie. Strony mogą wnieść zażalenie w ciągu 15 dni od ogłoszenia postanowienia.

Wniosek o środek odwoławczy przeciwko europejskiemu nakazowi zabezpieczenia na rachunku bankowym lub jego wykonaniu należy złożyć w sądzie rozpoznającym sprawę. Decyzję dotyczącą środka odwoławczego można zaskarżyć na zasadach ogólnych.

Ostatnia aktualizacja: 15/01/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Malta

1 Jakże wyróżniają się rodzaje środków?

Istnieją różne środki zapobiegawcze, mianowicie:

nakaz opisu (*il-mandat ta' deskrizzjoni*);

nakaz zajęcia (*il-mandat ta' qbid*);

nakaz zajęcia funkcjonującego przedsiębiorstwa (*il-mandat ta' qbid fuq azjenda kummercjali*);

nakaz zajęcia majątku dłużnika będącego w posiadaniu osoby trzeciej (*il-mandat ta' sekwestru*);

nakaz wstrzymania odpłynięcia (*il-mandat ta' impediment tas-safar*);

nakaz aresztu statków morskich (*il-mandat ta' arrest ta' b'cejje tal-baħar*);

nakaz aresztu statków powietrznych (*mandat ta' arrest ta' inġenji tal-ajru*);

nakaz ochronny (*il-mandat ta' inibizzjoni*).

2 Jakże są warunki orzeczenia takich środków?

Środki te są regulowane na mocy przepisów rozdziału 12 zbioru praw Malty art. 829 i nast. W niektórych przypadkach zastosowanie mają także postanowienia przepisów szczególnych.

2.1 Postępowanie

O wydanie jednego ze wspomnianych środków można wystąpić na podstawie wniosku sporządzonego przez powoda pod przysięgą, przy czym we wniosku należy określić pochodzenie i rodzaj zadłużenia lub roszczenia, które ma być przedmiotem zabezpieczenia. W przypadku gdy zabezpieczona ma zostać wierzytelność lub roszczenie, które można zaspokoić poprzez wpłacenie określonej sumy pieniężnej, odpowiednią kwotę należy wskazać w roszczeniu.

2.2 Najważniejsze warunki

Przedmiotowe nakazy wydaje sąd. Nakazu opisu lub nakazu wstrzymania odpłynięcia w oparciu o przysięgę złożoną przez pozwanego nie może wydać Niższa Izba Sądu Pokoju (dla Malty) ani Sądu Pokoju (dla Gozo). Ponadto nie wydaje się nakazów zajęcia ani nakazów zajęcia majątku dłużnika będącego w posiadaniu osoby trzeciej przeciwko skarbowi państwa w celu zabezpieczenia praw lub roszczeń. Nie wydaje się nakazów zajęcia ani nakazów zajęcia majątku dłużnika będącego w posiadaniu osoby trzeciej w celu zabezpieczenia praw lub roszczeń wobec członków sił zbrojnych ani w stosunku do jakiegokolwiek statku całkowicie wycarterowanego w służbie rządu Malty, jeżeli dana osoba znajduje się na Malcie wraz z siłami zbrojnymi lub ze statkiem, na którym jest zaokrętowana. Nie wydaje się nakazu wstrzymania odpłynięcia w celu zabezpieczenia jakichkolwiek praw lub roszczeń wobec kapitana, marynarza lub innej osoby regularnie wchodzącej w skład załogi, jeżeli statek, na którym taka osoba jest zaokrętowana, uzyskał klarowanie, oraz inżyniera jakiegokolwiek rangi zatrudnionego na dowolnym statku parowym.

Zawsze należy umieścić odniesienie do art. 829 i nast. rozdziału 12 zbioru praw Malty. W niektórych przypadkach zastosowanie mają także postanowienia przepisów szczególnych.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakże składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Składniki majątku podlegające tym środkom to nieruchomości i ruchomości. Nakaz zajęcia można także wydać wobec funkcjonującego przedsiębiorstwa. Nakaz zapobiegawczego aresztu można wydać w odniesieniu do statków morskich o długości powyżej dziesięciu metrów, jak również w odniesieniu do statku powietrznego.

3.2 Jakże skutki mają te środki?

Skutki środków zapobiegawczych różnią się w zależności od charakteru środka, ale na ogół ani ruchomości, ani nieruchomości nie można sprzedać ani przenieść na osoby trzecie.

Nakaz opisu można wydać celem zabezpieczenia prawa do składników majątku ruchomego: w tym przypadku aby wnioskodawca mógł skorzystać z takiego prawa, w jego interesie może leżeć zachowanie składników majątku ruchomego w ich rzeczywistym miejscu lub stanie. W przypadku nakazu zajęcia ruchomości sekretarz przejmuje od dłużnika składnik lub składniki majątku wskazane we wniosku. Skutkiem nakazu zajęcia funkcjonującego przedsiębiorstwa jest zachowanie całości majątku takiego przedsiębiorstwa, w tym licencji i wartości firmy, zakazanie ich sprzedaży w całości lub w części oraz równoczesne nakazanie ich zatrzymania w przedsiębiorstwie: w każdym przypadku sąd może jednak nie przyjąć wniosku o wydanie nakazu, jeżeli jest przekonany, że istnieją inne sposoby zabezpieczenia należnej kwoty. Z drugiej strony skutkiem nakazu aresztu statków morskich i statków powietrznych jest

przejęcie od dłużnika statku morskiego o długości powyżej dziesięciu metrów lub statku powietrznego, przekazanie tych składników majątku organowi właściwemu na terenie, na którym znajduje się dany składnik majątku, a także zakazanie takiemu organowi zwolnienia takiego statku morskiego lub statku powietrznego lub zezwolenia dłużnikowi na zbycie tych składników majątku w dowolny sposób w całości lub w części bądź przekazania lub oddania dowolnej osobie praw do takiego majątku. Celem nakazu ochronnego jest zakazanie jakichkolwiek czynności, które mogą zaszkodzić osobie występującej o wydanie nakazu.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Każdy środek zapobiegawczy pozostaje w mocy przez 15 dni od uprawomocnienia się postanowienia o jego wydaniu, chyba że zostanie uchylony przez sąd lub wycofany przez stronę wnoszącą o wydanie nakazu.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Nie ma możliwości zaskarżenia tych środków. Istnieje jednak możliwość wydania nakazu wzajemnego. W takim przypadku pozwany, przeciwko któremu wydano środek zapobiegawczy, może złożyć wniosek w sądzie, który wydał taki środek zapobiegawczy, ewentualnie, jeżeli wszczęto postępowanie sądowe, pozwany może złożyć wniosek w sądzie, w którym prowadzona jest dana sprawa, z żądaniem uchylecia takiego środka zapobiegawczego, całkowicie lub częściowo, z jednego z następujących powodów:

przedmiotowy środek zapobiegawczy przestał obowiązywać;

nie zachodzi już żaden z warunków wymaganych prawem do wydania środka zapobiegawczego;

dostępne jest inne zabezpieczenie wystarczające do zaspokojenia roszczenia osoby, na której wniosek wydano środek zapobiegawczy, albo w postaci innego wydanego środka zapobiegawczego, albo jeżeli inne zabezpieczenie tego rodzaju może stanowić wystarczające zabezpieczenie roszczenia w sposób przekonywający dla sądu; lub

jeżeli wykazano, że kwota będąca przedmiotem roszczenia nie jest na pierwszy rzut oka uzasadniona lub jest wygórowana; lub

jeżeli sąd uzna, że ustanowione zabezpieczenie jest wystarczające; lub

jeżeli okaże się, że w danych okolicznościach nierozsądne byłoby utrzymanie w mocy środka zapobiegawczego w całości lub w części lub że dokument zapobiegawczy w całości lub w części przestał być konieczny lub uzasadniony.

Ostatnia aktualizacja: 22/03/2017

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Niderlandy

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

Jakie rodzaje środków można wyróżnić?

Wyróżnia się dwa rodzaje środków: środki tymczasowe i środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego.

Środki tymczasowe to środki poprzedzające wydanie orzeczenia sądowego rozstrzygającego co do istoty sprawy. W wyroku rozstrzygającym co do istoty sprawy sąd może zatwierdzić środek tymczasowy lub go uchylić.

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego to środki służące zapewnieniu wywiązania się przez dłużnika ze spoczywających na nim zobowiązań.

Środki te zapewniają wierzycielom możliwość zabezpieczenia się przed ryzykiem nieodzyskania wierzytelności.

Sąd może zastosować środki tymczasowe i środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego w odniesieniu do składników majątku dłużnika. Zgodnie z obowiązującymi przepisami wierzyciel może zwrócić się o podjęcie określonych środków przed wydaniem wyroku, a nawet przed wszczęciem postępowania, aby zabezpieczyć prawa, które mogą zostać wykonane wyłącznie po wydaniu wyroku. Celem takich środków jest uniemożliwienie stronie przeciwnej doprowadzenia do sytuacji, w której prawo wierzyciela do odzyskania należności stanie się czysto teoretyczne, na przykład skutek sprzedaży składników majątku, ich ukrycia, rozdania lub obciążenia zastawem bądź hipoteką.

1.1. Środki tymczasowe

Środki tymczasowe mogą zostać zastosowane w postępowaniu zabezpieczającym lub w toczącym się przed sądem postępowaniu rozstrzygającym co do istoty sprawy.

W odniesieniu do środków tymczasowych zarządzanych w postępowaniu rozwodowym zastosowanie mają przepisy szczególne.

1.2. Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego

A. Zajęcie (*conservatoir beslag*)

Sąd może udzielić wierzycielowi zgody na zajęcie składników majątku dłużnika, aby zabezpieczyć te składniki majątku do momentu ustalenia, czy osobie wnoszącej o dokonanie zajęcia przysługuje prawo będące przedmiotem roszczenia.

Wyróżnia się cztery rodzaje zajęcia:

zajęcie celem odzyskania wierzytelności (*conservatoire verhaalsbeslagen*). Majątek podlega zajęciu po wydaniu przez sąd orzeczenia uwzględniającego roszczenie pieniężne;

zajęcie celem wydania ruchomości lub dostarczenia towarów (*conservatoir beslag tot afgifte van roerende zaken of levering van goederen*). W tym przypadku zajęcie przeprowadza się wobec dłużnika, aby zabezpieczyć prawa właściciela lub uprawnionego do otrzymania towarów;

zajęcie poprzedzające wydanie wyroku w sprawie małżeńskiej (*conservatoir marital beslag*). Małżonek występujący z pozwem o rozwód, separację sądową lub zniesienie małżeńskiej wspólności majątkowej może wystąpić o dokonanie takiego zajęcia, aby zabezpieczyć majątek wspólny małżonków przed uszczupleniem, zanim zostanie dokonany podział składników majątku;

zajęcie celem zabezpieczenia dowodów (*conservatoir bewijsbeslag*). Zajęcie to służy zabezpieczeniu dowodów.

B. Złożenie do depozytu

Środek ten dotyczy głównie przypadków, w których istnieje ryzyko zniknięcia podlegających zajęciu przedmiotów. Na wniosek osoby wnoszącej o dokonanie zajęcia sąd wydaje postanowienie o przekazaniu zajętych przedmiotów lub przedmiotów, które mają zostać zajęte, depozytariuszowi wyznaczonemu przez sąd.

Sąd może również wydać postanowienie w sprawie złożenia przedmiotów do depozytu niezależnie od postanowienia o zajęciu.

C. Objęcie zarządkiem sądowym

Składnik majątku, co do którego własności toczy się spór, może zostać objęty zarządkiem sądowym. Na przykład strony prowadzą spór w kwestii prawa do dostaw realizowanych przez spółkę. W takim przypadku zajęcie towarów spółki lub ich złożenie do depozytu mogłoby utrudnić dalsze prowadzenie działalności przez spółkę. Do momentu zakończenia postępowania spółką może kierować wyznaczony przez sąd zarządca.

D. Opieczętowanie i sporządzenie spisu inwentarza

Za zgodą sędziego wydziału rejonowego sądu okręgowego (*kantonrechter*) składniki majątku wchodzące w skład masy spadkowej lub niektórych rodzajów majątku wspólnego mogą zostać opieczętowane przez notariusza. Czynność tę można przeprowadzić bez udziału adwokata. Środek ten jest rzadko stosowany. O jego zastosowanie mogą wystąpić np. spadkobiercy, pozostający przy życiu małżonek lub zarejestrowany partner, wykonawcy testamentu lub osoby, którym przysługuje (ograniczone) prawo do udziału w majątku wspólnym.

Wniosek o zdjęcie pieczęci również wnosi się do sędziego wydziału rejonowego.

Sędzia wydziału rejonowego może nakazać notariuszowi sporządzenie spisu inwentarza m.in. na wniosek wspomnianych powyżej osób. Czynność tę można przeprowadzić bez udziału adwokata. Sporządzenie spisu inwentarza ma na celu ustalenie wielkości (i wartości) masy spadkowej. Wniosek o sporządzenie spisu inwentarza można złożyć razem z wnioskiem o opieczętowanie lub zdjęcie pieczęci. Spis inwentarza obejmuje krótki opis wszystkich aktywów i zobowiązań spadkowych oraz – na wniosek strony – wycenę wartości ruchomości. Jeżeli strony nie będą w stanie dojść do porozumienia w kwestii wyznaczenia biegłego rzeczoznawcy lub biegłych rzeczoznawców, wyznacza ich notariusz.

1.3. Tymczasowe wykonanie

W razie konieczności sąd może nadać wyrokowi klauzulę tymczasowej wykonalności we wszystkich sprawach, które wpłyną, chyba że obowiązujące przepisy stanowią inaczej bądź byłoby to sprzeczne z charakterem danej sprawy. Jeżeli nie zostało to uregulowane w obowiązujących przepisach, o nadanie klauzuli tymczasowej wykonalności musi wnieść powód. Sąd nie może zastosować tego środka z urzędu.

Wyrok, któremu nadano klauzulę tymczasowej wykonalności, może zostać wykonany natychmiast, nawet jeżeli w danej sprawie wniesiono zażalenie, środek odwoławczy lub skargę kasacyjną. Klauzula wykonalności może obejmować całość lub część wyroku. Wyrok, który nie został opatrzony klauzulą tymczasowej wykonalności, również może zostać wykonany, ale w takim przypadku wniesienie środka odwoławczego zawiesza możliwość jego wykonania. W przypadku gdy wyrok został opatrzony klauzulą tymczasowej wykonalności, po wniesieniu środka odwoławczego, jego wykonanie może być kontynuowane, a nawet wszczęte.

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

A. Zajęcie

Zajęcia dokonuje się za zgodą sędziego sądu okręgowego (*rechtbank*), przed którym toczy się postępowanie zabezpieczające. Wniosek o udzielenie zgody na dokonanie zajęcia składa adwokat. Sędzia może co do zasady oprzeć się na twierdzeniach wnioskodawcy. W takim przypadku z reguły nie przesłuchuje się dłużnika. Sąd wydaje postanowienie zazwyczaj tego samego dnia. Jeżeli chodzi o roszczenie pieniężne, sędzia określa kwotę, która może podlegać zajęciu. Sędzia może nakazać złożenie kaucji na zabezpieczenie ewentualnego roszczenia o odszkodowanie z tytułu szkody wyrządzonej przez zajęcie. Zajęcia dokonuje się na mocy pisma doręczanego przez pracownika sądowego doręczającego pisma sądowe. Jeżeli na późniejszym etapie postępowania okaże się, że dokonanie zajęcia było niezasadne, osoba wnosząca o dokonanie zajęcia może zostać zobowiązana do zapłacenia odszkodowania. Z procedurą dotyczącą dokonania zajęcia wiążą się następujące koszty: opłata sądowa za wniesienie wniosku (<http://www.rechtspraak.nl>), honorarium adwokackie (<http://www.advocatenorde.nl>) oraz wynagrodzenie urzędnika sądowego (komornika) (<http://www.kbvg.nl>).

B. Złożenie do depozytu

Złożenie do depozytu zarządza sędzia sądu okręgowego, przed którym toczy się postępowanie zabezpieczające, na wniosek strony wnoszącej o dokonanie zajęcia. Sąd przesłuchuje stronę, wobec której dokonuje się zajęcia, oraz wszelkie inne zainteresowane strony, chyba że pilny charakter sprawy to uniemożliwia. Na postanowienie sądu nie przysługuje zażalenie. Sędzia może zarządzić złożenie kaucji.

Sędzia sądu okręgowego, przed którym toczy się postępowanie zabezpieczające, może wydać postanowienie o złożeniu do depozytu niezależnie od postanowienia o zajęciu.

Z procedurą wnoszenia o zarządzenie złożenia do depozytu wiążą się następujące koszty: opłata sądowa za wniesienie wniosku (<http://www.rechtspraak.nl>), honorarium adwokackie (<http://www.advocatenorde.nl>) oraz wynagrodzenie urzędnika sądowego (komornika) (<http://www.kbvg.nl>).

C. Objęcie zarządem sądowym

Na wniosek zainteresowanej strony sędzia sądu okręgowego, przed którym toczy się postępowanie zabezpieczające, obejmuje majątek będący przedmiotem sporu zarządem sądowym. Środek ten nie jest powiązany z ewentualnym zajęciem tego majątku. Wszelkie zajęcia dokonane na składnikach majątku nie ograniczają zakresu uprawnień zarządcy. Środek ten może obejmować wszelkiego rodzaju przedmioty, rzeczy ruchome i nieruchomości oraz prawa rzeczowe. Zarząd sądowy służy przede wszystkim zapewnieniu sprawowania ciągłego zarządu nad składnikami majątku spółki przez niezależną osobę trzecią np. przez czas trwania postępowania.

Z procedurą wnoszenia o objęcie zarządem sądowym wiążą się następujące koszty: opłata sądowa za wniesienie wniosku (<http://www.rechtspraak.nl>), honorarium adwokackie (<http://www.advocatenorde.nl>) oraz wynagrodzenie urzędnika sądowego (komornika) (<http://www.kbvg.nl>).

D. Środki tymczasowe

Postępowanie zabezpieczające może zostać przeprowadzone całkowicie niezależnie od postępowania rozstrzygającego co do istoty sprawy, a także nie ma konieczności wszczęcia tego postępowania po zakończeniu postępowania zabezpieczającego.

Sędzia sądu okręgowego, przed którym toczy się postępowanie zabezpieczające, jest właściwy do zarządzenia tymczasowych środków ochrony prawnej we wszystkich rodzajach spraw, w których uzna to za stosowne. Sędzia wydziału rejonowego posiada również właściwość w sprawach, w których jest on uprawniony do wydania wyroku rozstrzygającego co do istoty sprawy. Niezależnie od zwykłej właściwości miejscowej sąd, w którego okręgu ma zostać zastosowany dany środek, posiada właściwość uzupełniającą. W toku postępowania zabezpieczającego można wystąpić o wydanie dowolnego nakazu lub zakazu, o który można wystąpić w toku postępowania rozstrzygającego co do istoty sprawy. Pod pewnymi warunkami może być dopuszczalne zgłoszenie roszczeń pieniężnych (zob. pkt 2.2).

W postępowaniu zabezpieczającym powód musi być reprezentowany przez adwokata. W przypadku pozwanego nie istnieje przymus adwokacki. W postępowaniu przed sędzią wydziału rejonowego strony nie muszą być reprezentowane przez adwokata. Postępowanie to ma ustny i nieformalny charakter. Wyrok zapada zazwyczaj w ciągu kilku tygodni. Sąd może z urzędu nadać środkowi tymczasowemu klauzulę tymczasowej wykonalności. „Tymczasowość” oznacza w tym kontekście, że wyrok może zostać zgodnie z prawem uchylony. W postępowaniu rozstrzygającym co do istoty sprawy sąd może wydać inny wyrok.

Z procedurą tą wiążą się następujące koszty: opłata sądowa za wniesienie wniosku (<http://www.rechtspraak.nl>), wynagrodzenie urzędnika sądowego (komornika) (<http://www.kbvg.nl>) oraz – po stronie wnioskodawcy – honorarium adwokackie (<http://www.advocatenorde.nl>).

Tymczasowe środki ochrony prawnej mogą również zostać zarządzone w toku postępowania sądowego rozstrzygającego co do istoty sprawy i wówczas obowiązują przez czas trwania postępowania. Tymczasowe środki ochrony prawnej będące przedmiotem wniosku muszą być związane z roszczeniem zgłoszonym w postępowaniu głównym. Procedura ta jest rzadko stosowana.

W sprawach rozwodowych można wnosić o zarządzenie środków tymczasowych na cały okres trwania postępowania i przez pewien okres po jego zakończeniu. Mogą one dotyczyć na przykład: wspólnego miejsca zamieszkania małżonków, przedmiotów codziennego użytku, dzieci oraz świadczeń alimentacyjnych na rzecz współmałżonka.

O zastosowanie tych środków można wystąpić w drodze wniesienia odrębnego wniosku przed wszczęciem postępowania rozwodowego, w toku tego postępowania lub nawet po jego zakończeniu – środki te obowiązują do momentu ich wygaśnięcia. W takim przypadku postępowanie ustne musi rozpocząć się najpóźniej w trzecim tygodniu od dnia złożenia wniosku, a sędzia wyda orzeczenie najszybciej, jak tylko będzie to możliwe.

Z procedurą tą wiążą się następujące koszty: opłata sądowa za wniesienie wniosku (<http://www.rechtspraak.nl/>) oraz honorarium adwokackie (<http://www.advocatenorde.nl/>).

E. Tymczasowe wykonanie

W toku zwyczajnego postępowania wszczynanego za pośrednictwem wezwania do stawienia się przed sądem sąd może – na wniosek powoda – nadać całości lub części wyroku klauzulę tymczasowej wykonalności, chyba że obowiązujące przepisy stanowią inaczej bądź byłoby to sprzeczne z charakterem danej sprawy. Sąd może uzależnić nadanie wyrokowi klauzuli tymczasowej wykonalności od złożenia kaucji. W postępowaniu zabezpieczającym dopuszcza się również możliwość nadania klauzuli tymczasowej wykonalności z urzędu. To samo dotyczy postępowania wszczętego po wniesieniu pozwu.

2.2 Najważniejsze warunki

A. Zajęcie

Wniosek musi zawierać określone informacje: charakter zajęcia, które ma zostać dokonane, i prawa, na które powołuje się wnioskodawca, oraz – w przypadku roszczenia pieniężnego – również (maksymalną) kwotę tego roszczenia. Ponadto w zależności od charakteru zajęcia, które ma zostać dokonane, należy wykazać, że obawa o sprzeniewierzenie majątku jest uzasadniona. Wykazanie istnienia pilnego interesu nie jest konieczne.

B. Złożenie do depozytu

W przypadku wniosku złożonego przez osobę wnoszącą o dokonanie zajęcia wykazanie istnienia pilnej konieczności nie jest wymagane. W postępowaniu zabezpieczającym wnioskodawca musi jednak wykazać istnienie pilnego interesu. Nie ma konieczności wykazania obawy o sprzeniewierzenie majątku.

C. Objęcie zarządem sądowym

Środek ten zarządza się w postępowaniu zabezpieczającym, dlatego też wnioskodawca musi wykazać istnienie pilnego interesu. Nie ma konieczności wykazania obawy o sprzeniewierzenie majątku.

D. Środki tymczasowe

W toku postępowania zabezpieczającego wnioskodawca musi wykazać istnienie pilnego interesu, po czym sąd waży interesy stron postępowania i wydaje postanowienie w sprawie tymczasowych środków ochrony prawnej. Pilny interes wnioskodawcy nie musi dotyczyć okoliczności związanych z pozwanym. Roszczenie mogło lub może zostać podważone. Bardziej rygorystyczne wymagania mają zastosowanie do dopuszczalności roszczeń pieniężnych w postępowaniu zabezpieczającym. Ważąc interesy stron, sąd zwróci również szczególną uwagę na pilny interes wnioskodawcy, jak również na ryzyko braku możliwości odzyskania środków, co może doprowadzić do odmowy zastosowania tymczasowych środków ochrony prawnej. We wszystkich sądach okręgowych można wszcząć postępowanie zabezpieczające dotyczące zaspokojenia uznanych roszczeń lub roszczeń, które nie mogą zostać w zasadny sposób nieuznane (*incasso-kort geding*), ponieważ wynikają z postanowień umowy na dostawę towarów lub świadczenie usług.

Jeżeli chodzi o środki tymczasowe w postępowaniu rozwodowym i w innych postępowaniach rozstrzygających co do istoty sprawy, nie mają zastosowania wymogi dotyczące możliwości nieuznania roszczeń lub pilności interesu. Obawy o sprzeniewierzenie majątku również się nie uwzględnia.

E. Tymczasowe wykonanie

Nie dotyczy.

3 Przedmiot i charakter takich środków

Celem środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego jest utrzymanie sytuacji faktycznej lub prawnej w celu zabezpieczenia praw (do zaspokojenia roszczeń). Celem środków tymczasowych jest stworzenie sytuacji faktycznej lub prawnej obowiązującej do momentu wydania orzeczenia rozstrzygającego co do istoty sprawy.

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

A. Zajęcie

Co do zasady zajęciu podlegają wszystkie rodzaje przedmiotów, z wyjątkiem aktywów wykorzystywanych do świadczenia usług publicznych i przedmiotów wyszczególnionych w art. 447, 448 i 712 kodeksu postępowania cywilnego (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*). Wynagrodzenie i inne płatności okresowe nie podlegają zajęciu. Zajęciu może również podlegać ograniczone prawo rzeczowe lub udział w składniku majątku. W odniesieniu do takich składników majątku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zajęcia (art. 707 kodeksu postępowania cywilnego).

B. Złożenie do depozytu

Ruchomości, które nie zostały wpisane do rejestru.

C. Objęcie zarządem sądowym

Wszystkie składniki majątku, do których prawo jest przedmiotem sporu.

D. Środki tymczasowe

Wniosek wniesiony w postępowaniu zabezpieczającym lub w postępowaniu rozstrzygającym co do istoty sprawy może dotyczyć dowolnych składników majątku.

E. Tymczasowe wykonanie

Nie dotyczy.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

A. Zajęcie

Zajęcie skutkuje zamrożeniem zajmowanych składników majątku. Strona, wobec której dokonano zajęcia, nie może już sprzedawać, odstępować, obciążać ani wynajmować składników majątku itp. To ograniczenie prawa do dysponowania majątkiem ma charakter względny: wywiera skutek wyłącznie w odniesieniu do osoby wnoszącej o dokonanie zajęcia. Jeżeli chodzi o zajęcie w formie nakazu zajęcia wierzyciela dłużnika znajdującej się u osoby trzeciej, osoba, wobec której wydano taki nakaz, musi również powstrzymać się od dokonywania jakichkolwiek dalszych płatności lub darowizn. Działający w dobrej wierze nabywca będący osobą trzecią jest jednak pod pewnymi warunkami objęty ochroną. Jeżeli został wydany nakaz zajęcia wierzyciela dłużnika znajdującej się u osoby trzeciej, osoba, wobec której wydano taki nakaz, jest zobowiązana wskazać majątek dłużnika w jej posiadaniu. Rozporządzanie zajęętymi składnikami majątku podlega karze.

B. Złożenie do depozytu

Wycofanie składników majątku złożonych do depozytu podlega karze.

C. Objęcie zarządem sądowym

Prawo do rozporządzania składnikami majątku przechodzi na zarządcę.

D. Środki tymczasowe

Przestrzeganie środków tymczasowych jest często zapewniane poprzez nakładanie okresowej kary pieniężnej.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

A. Zajęcie

Udzielając zgody na dokonanie zajęcia, sąd musi każdorazowo wyznaczyć termin na wytoczenie powództwa głównego. Jeżeli powództwo główne nie zostało jeszcze wytoczone, sąd wyznacza termin na wytoczenie powództwa głównego wynoszący co najmniej osiem dni od daty dokonania zajęcia. Za powództwo główne można uznać wyłącznie postępowanie w sprawie wydania nakazu zapłaty podlegającego wykonaniu dotyczącego kwoty będącej przedmiotem roszczenia, w odniesieniu do której dokonano zajęcia na zabezpieczenie. Sąd może tymczasem uchylić zajęcie na wniosek osoby, której składniki majątku zostały zajęte, lub na wniosek innej zainteresowanej strony. W przypadku przekroczenia terminu wyznaczonego przez sąd zajęcie upada.

Zajęcie podlega wykonaniu z chwilą uzyskania przez osobę wnoszącą o dokonanie zajęcia tytułu wykonawczego oraz doręczenia tego tytułu stronie, wobec której dokonuje się zajęcia (a w przypadku nakazu zajęcia wierzytelności dłużnika znajdującej się u osoby trzeciej, również z chwilą doręczenia tego tytułu osobie trzeciej).

W przypadku ostatecznego oddalenia powództwa głównego zajęcie upada. Zajęcie może zostać również uchylone na wniosek strony, wobec której dokonano zajęcia.

B. Złożenie do depozytu

Sędzia prowadzący postępowanie zabezpieczające może uchylić postanowienie dotyczące złożenia majątku do depozytu na wniosek dowolnej zainteresowanej strony postępowania. W stosownych przypadkach sędzia wskazuje stronę, której depozytariusz jest zobowiązany wydać majątek. Uchylenie zajęcia, na którym opiera się złożenie do depozytu, skutkuje uchyleniem złożenia do depozytu. Następnie depozytariusz wydaje majątek stronie, wobec której dokonano zajęcia. Po ustaleniu osoby, której przysługuje prawo do majątku, na mocy prawomocnego wyroku lub wyroku objętego klauzulą tymczasowej wykonalności, depozytariusz wydaje majątek tej osobie.

C. Objęcie zarządem sądowym

Jeżeli nie wytoczono jeszcze powództwa głównego, należy to zrobić w terminie wyznaczonym przez sąd. W przypadku przekroczenia tego terminu zarząd sądowy ustaje.

Po ustaleniu osoby, której przysługuje prawo do majątku, na mocy prawomocnego wyroku lub wyroku objętego klauzulą tymczasowej wykonalności, zarządca wydaje majątek tej osobie. Sędzia prowadzący postępowanie zabezpieczające uchyla zarząd sądowy na wspólny wniosek stron lub na wniosek jednej ze stron.

D. Środki tymczasowe

Tymczasowe środki ochrony prawnej obowiązują do momentu wydania wyroku w postępowaniu rozstrzygającym co do istoty sprawy.

Sędzia prowadzący postępowanie zabezpieczające może również ograniczyć okres ważności tych środków lub uzależnić możliwość ich zastosowania od wszczęcia postępowania rozstrzygającego co do istoty sprawy w wyznaczonym terminie. Środki tymczasowe zarządzane w postępowaniu rozstrzygającym co do istoty sprawy również wygasają, jeżeli postępowanie główne zostanie zakończone przed ich wygaśnięciem.

Środki tymczasowe zarządzane w postępowaniu rozwodowym mogą zachować ważność przez pewien okres po orzeczeniu rozwodu. Środki te można zmienić lub uchylić. Środki tymczasowe zarządzane przed wszczęciem postępowania rozwodowego wygasają, jeżeli pozew o rozwód nie zostanie wniesiony w terminie czterech tygodni od ogłoszenia postanowienia o zarządzeniu tych środków tymczasowych.

E. Tymczasowe wykonanie

Sąd apelacyjny może zawiesić wykonanie. O zawieszenie egzekucji można również wystąpić w drodze wniesienia środka służącego obronie przed egzekucją.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Zasady ogólne

Od wyroku przysługuje możliwość wniesienia sprzeciwu, środka odwoławczego i skargi kasacyjnej.

Strona skazana zaocznie może wnieść sprzeciw do sądu, który wydał wyrok zaoczny, w terminie czterech tygodni (zmienna data rozpoczęcia biegu terminu). Strona przegrywająca może wnieść środek odwoławczy (jeżeli kwota roszczenia przekraczała 1 750 EUR) do sądu apelacyjnego w terminie trzech miesięcy od dnia wydania wyroku.

Strona przegrywająca może wnieść skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego Niderlandów (Hoge Raad der Nederlanden) w terminie trzech miesięcy od dnia wydania wyroku w pierwszej i najwyższej instancji albo od dnia wydania wyroku w postępowaniu apelacyjnym.

Od postanowienia sądu przysługuje możliwość wniesienia zażalenia do sądu apelacyjnego oraz skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego Niderlandów. Zażalenie może zostać wniesione przez wnioskodawcę i zainteresowane strony, które brały udział w postępowaniu, w terminie trzech miesięcy od dnia wydania wyroku oraz przez inne zainteresowane strony w terminie trzech miesięcy od dnia powiadomienia ich o treści postanowienia sądu.

Skarga kasacyjna może zostać wniesiona przez strony, które brały udział w postępowaniu przed sądami niższej instancji, w terminie trzech miesięcy od dnia wydania wyroku.

Zastosowanie tych środków ochrony prawnej skutkuje zawieszeniem egzekucji, chyba że wyrok został objęty klauzulą tymczasowej wykonalności.

A. Zajęcie

Na postanowienie o ustanowieniu zajęcia nie przysługuje zażalenie do sądu wyższej instancji (art. 700 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Wnioskodawca może wnieść zażalenie, a następnie skargę kasacyjną na postanowienie o oddaleniu wniosku.

B. Złożenie do depozytu

Jeżeli postanowienie dotyczące złożenia majątku do depozytu zostało wydane na wniosek osoby wnoszącej o dokonanie zajęcia, na postanowienie to nie przysługuje zażalenie do sądu wyższej instancji.

Wnioskodawca może wnieść zażalenie, a następnie skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, na postanowienie o oddaleniu wniosku.

Stronie przysługuje prawo do wniesienia sprzeciwu, środka odwoławczego i skargi kasacyjnej na postanowienie sądu w sprawie środka tymczasowego.

C. Objęcie zarządem sądowym

Stronie przysługuje prawo do wniesienia sprzeciwu, środka odwoławczego i skargi kasacyjnej na postanowienie w sprawie objęcia majątku zarządem sądowym.

D. Środki tymczasowe

Stronie przysługuje prawo do wniesienia sprzeciwu, środka odwoławczego i skargi kasacyjnej na postanowienie sądu w sprawie środka tymczasowego wydane w postępowaniu zabezpieczającym bądź w postępowaniu rozstrzygającym co do istoty sprawy. Na środki tymczasowe zarządzane w toku postępowania rozwodowego nie przysługuje zażalenie ani skarga kasacyjna.

E. Tymczasowe wykonanie

Jeżeli wyrok nie został objęty klauzulą tymczasowej wykonalności, w dalszym ciągu można uzyskać taką klauzulę w wyniku środka odwoławczego lub skargi kasacyjnej bądź w postępowaniu egzekucyjnym. Jeżeli wyrok został objęty klauzulą tymczasowej wykonalności, sędzia rozpatrujący środek odwoławczy może zawiesić egzekucję. Możliwość taka nie istnieje w przypadku skargi kasacyjnej. O zawieszenie egzekucji można również wystąpić w drodze wniesienia środka służącego obronie przed egzekucją.

Ostatnia aktualizacja: 10/05/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [de](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki: [en](#)

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Austria

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

Środki tymczasowe i zapobiegawcze stanowią przykłady środków zabezpieczających. W prawie austriackim przewiduje się następujące środki zabezpieczające:

środki służące zabezpieczeniu dowodów;

środki służące dokonaniu przymusowej sprzedaży przedmiotu zabezpieczenia;

nakazy tymczasowe.

Wspólną cechą wszystkich tego rodzaju środków zabezpieczających jest fakt, że strony nie są zobowiązane do udowodnienia swoich roszczeń, a jedynie do przedstawienia dowodów *prima facie* na ich poparcie (tj. do przedstawienia roszczenia w wiarygodny sposób).

Najważniejszymi środkami tego rodzaju są nakazy tymczasowe, w związku z czym poniższe uwagi ograniczają się do tych środków.

Nakazy tymczasowe są to orzeczenia sądowe w postaci postanowienia, mające na celu zabezpieczenie przyszłego postępowania egzekucyjnego, regulowanie bieżącej sytuacji przez pewien okres lub tymczasowe zaspokojenie roszczenia.

Nakazy tymczasowe dzieli się na:

nakazy zabezpieczające roszczenie dotyczące świadczenia pieniężnego;

nakazy zabezpieczające roszczenie dotyczące wykonania określonej czynności;

nakazy służące ochronie prawa lub stosunku prawnego.

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Nakazy tymczasowe wydaje się wyłącznie na wniosek. Stronami są powód i pozwany. Następujące sądy są sądami właściwymi do wydawania nakazów:

podczas postępowania w toku – sąd rozpatrujący sprawę w tej samej instancji;

podczas postępowania egzekucyjnego – sąd orzekający o egzekucji;

przed wniesieniem głównego powództwa w postępowaniu spornym lub w okresie pomiędzy rozprawą a postępowaniem egzekucyjnym – sąd rejonowy (*Bezirksgericht*) w okręgu, w którym mieści się sąd właściwości ogólnej dla pozwanego;

ewentualnie sąd właściwy rzeczowo dla przedmiotu nakazu lub sąd właściwy miejscowo dla miejsca pobytu stałego lub czasowego osoby trzeciej będącej dłużnikiem, lub sąd rejonowy prowadzący pierwszą rozprawę w sprawie egzekucji.

Ponieważ postępowanie toczy się zgodnie z przepisami prawa egzekucyjnego, nie istnieje przymus adwokacki przed sądem pierwszej instancji.

Faktyczne czynności egzekucyjne (takie jak zajęcie sądowe) są wykonywane z urzędu (przez komornika). Co do zasady koszty związane z nakazem tymczasowym, które zależą od wartości przedmiotu sporu podlegającego zabezpieczeniu, wstępnie ponosi powód. Powód może ubiegać się o zwrot kosztów tylko w przypadku wygrania sprawy w postępowaniu głównym, w którym przedstawił wniosek o zwrot takich kosztów. Jeżeli jednak postanowienie w sprawie nakazu tymczasowego zostanie wydane na korzyść pozwanego, będzie on uprawniony do zwrotu kosztów już na tym etapie.

2.2 Najważniejsze warunki

Warunkiem uzyskania nakazu tymczasowego jest złożenie przez poszkodowanego wniosku, w którym przedstawia on dowody na poparcie roszczenia pieniężnego, roszczenia niepieniężnego dotyczącego wykonania innego rodzaju czynności lub prawa bądź stosunku prawnego będącego przedmiotem sporu, a także uprawdopodobnia istnienie ryzyka.

Warunkiem uzyskania nakazu zabezpieczenia roszczenia pieniężnego jest przedstawienie przez powoda dowodów na istnienie subiektywnego ryzyka, tj. dowodów *prima facie*, że w przypadku braku nakazu pozwany podejmie działania w celu uniemożliwienia lub utrudnienia zaspokojenia danego roszczenia pieniężnego.

W przypadku wszystkich pozostałych rodzajów nakazów wymagane jest jedynie wykazanie obiektywnego ryzyka, tj. ryzyka, że w przypadku braku nakazu dochodzenie i zaspokojenie roszczenia na drodze sądowej byłoby uniemożliwione lub znacznie utrudnione, w szczególności w wyniku zmiany istniejącej sytuacji.

Zarówno w przypadku nakazów służących zabezpieczeniu roszczeń pieniężnych, jak i innego rodzaju nakazów, dowody na to, że roszczenie będzie musiało zostać wykonane w państwach, w których nie ma zastosowania rozporządzenie UE w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych („rozporządzenie WE”) i w których wykonanie roszczenia nie jest zagwarantowane ani postanowieniami umów międzynarodowych, ani przepisami prawa UE.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Wszystkie środki dostępne do celów zabezpieczenia roszczenia pieniężnego są wymienione w kodeksie postępowania egzekucyjnego (Exekutionsordnung).

Są to:

środki służące zajęciu ruchomości i zarządzaniu nimi;

zakaz zbycia lub zastawienia składników rzeczowych majątku ruchomego;

zakaz dotyczący osoby trzeciej (*Drittverbot*);

środki służące zarządzaniu majątkiem pozwanego;

zakaz zbycia lub obciążania majątku lub praw wpisanych do rejestru gruntów.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Skutki takich środków są różne w zależności od rodzaju wniesionego zabezpieczenia. Zajęcie ruchomości i objęcie ich zarządem skutkuje wyłączeniem takich składników majątku spod bezpośredniego osobistego wpływu pozwanego. Zasadniczo nawet zgodne z prawem zbycie zajętych i objętych zarządem

składników majątku jest nieważne. Zgodnie z prawem sąd dysponuje szerokimi uprawnieniami do wydawania „koniecznych lub przydatnych” dyspozycji w okresie zajęcia rzeczy i zarządzania nimi w celu uniknięcia zmian prowadzących do zmniejszenia wartości takich rzeczy lub pobieranych z nich pożytków. Dyspozycje takie mogą obejmować na przykład sprzedaż zajętych łatwo psujących się towarów.

Rozporządzenie rzeczą naruszające zakaz zbycia lub zastawienia trwałych składników majątku ruchomego jest nieważne.

Na mocy wydanego przez sąd zakazu dotyczącego osoby trzeciej zakazuje się pozwanemu zbycia lub egzekucji wszelkich roszczeń wobec osób trzecich. Jednocześnie osobom trzecim zakazuje się – do odwołania przez sąd – spłaty kwot należnych pozwanemu oraz wydawania wszelkich należnych mu przedmiotów lub wykonywania jakichkolwiek innych czynności, które mogłyby uniemożliwić lub znacznie utrudnić egzekucję w odniesieniu do roszczenia lub przedmiotów należnych lub podlegających wydaniu. Innymi słowy osobom trzecim będącym dłużnikami można jedynie zakazać wykonania zobowiązania lub podjęcia czynności mogących wywrzeć negatywny wpływ na przedmiot zabezpieczenia; nie można jednak zakazać im dokonywania płatności na rzecz powoda ani wykonywania innych praw. Niezastosowanie się przez osobę trzecią do zakazu spowoduje zobowiązanie jej do zapłaty odszkodowania. Kwestia tego, czy rozporządzenia naruszające nakaz są nieważne, nie jest wyraźnie uregulowana w prawie, a opinie doktryny na ten temat w Austrii są podzielone. Do zarządzania nieruchomością należącą do pozwanego wyznacza się zarządcę, który będzie nadzorowany przez sąd.

W rejestrze gruntów dokonuje się wpisu, zgodnie z którym dłużnikowi zabrania się zbycia lub zastawienia majątku lub praw wpisanych do tego rejestru. Po dokonaniu wpisu możliwe jest dobrowolne rozporządzenie majątkiem lub prawami przez pozwanego i dokonywanie odpowiednich wpisów w rejestrze gruntów, pod warunkiem jednak że mają one ograniczony skutek w odniesieniu do powoda. Dopiero w przypadku oddalenia roszczenia powoda prawomocnym wyrokiem sądu lub unieważnienia nakazu w inny sposób osoba trzecia może w pełni korzystać ze swoich praw, w tym z praw względem powoda, i może zwrócić się o uchylenie zakazu.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Nakaz tymczasowy jest ważny tylko przez określony czas, chociaż sąd może go przedłużyć na wniosek powoda. Jeżeli nakaz tymczasowy jest wydawany niezależnie od postępowania co do istoty sprawy, sąd musi wyznaczyć odpowiedni termin na przedstawienie uzasadnienia dotyczącego zabezpieczonego roszczenia i wniesienie odpowiedniego pozwu lub wniosku o egzekucję. Pozwany może wstrzymać wykonanie nakazu oraz spowodować uchylenie nakazów już wykonanych poprzez zapłatę należnych kwot.

Nakazy muszą zostać uchylone na stosowny wniosek lub z urzędu, jeżeli:

nie przedstawiono uzasadnienia roszczenia w wyznaczonym terminie;

nakaz tymczasowy został wykonany w szerszym zakresie niż było to konieczne dla ochrony powoda;

warunki uzasadniające nakaz nie są już spełnione;

pozwany wpłacił należną kwotę lub wniósł zabezpieczenie;

nie istnieją już podstawy wydania nakazu.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

W ramach postępowania nakazowego istnieją dwa rodzaje odwołania, z których żaden nie ma skutku opóźniającego postępowanie:

sprzeciw od samego nakazu tymczasowego: pozwany oraz jego dłużnicy mogą wnieść sprzeciw w terminie 14 dni, jeżeli wcześniej nie zostali wysłuchani.

Można przedstawić nowe dowody w celu zapewnienia sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy. Sąd pierwszej instancji orzeka w sprawie takich sprzeciwów w drodze postanowienia wydanego w postępowaniu odwoławczym, które nie jest otwarte dla publiczności;

na postanowienia wydane w postępowaniu w sprawie nakazów tymczasowych przysługuje również zażalenie zwane „*Rekurs*”. Termin na wniesienie zażalenia wynosi 14 dni. Postępowanie odwoławcze przybiera formę postępowania pisemnego, w ramach którego nie można przedstawiać żadnych nowych dowodów. Dopuszcza się również wniesienie skargi kasacyjnej od potwierdzonego postanowienia o wydaniu nakazu tymczasowego, ale nie wtedy, gdy wniosek o wydanie nakazu tymczasowego został oddalony.

Zasady szczególne

W prawie przewiduje się:

tymczasowe zakwaterowanie (rozwidzonego) małżonka;

tymczasowe uregulowanie, wykorzystanie lub zabezpieczenie majątku dorobkowego i oszczędności zgromadzonych w trakcie małżeństwa;

tymczasowe zakwaterowanie dziecka;

nakazy służące zapobieganiu przemocy w rodzinie;

nakazy służące zapobieganiu szeroko pojętej przemocy;

tymczasowy czynsz;

nakazy mające na celu zapobieganie naruszeniu prywatności;

środki służące zaspokojeniu pilnych potrzeb mieszkaniowych jednego z małżonków.

Wśród wymienionych zasad szczególnych wyjątkowe znaczenie mają nakazy tymczasowe służące zapobieganiu przemocy. W Austrii funkcjonuje bardzo skuteczny, a zarazem prosty system zapobiegania przemocy, umożliwiający usunięcie z lokalu agresywnego lokatora oraz zakazanie mu powrotu.

W stosunku do każdej osoby, której agresywne zachowanie sprawia, że nie można oczekiwać, by inna osoba była skłonna do kontaktów z taką osobą, można wystosować zakaz przebywania w określonych miejscach lub kontaktowania się. Co istotne, w ramach tego systemu zapewnia się bliską współpracę w celu zapobiegania przemocy w rodzinie pomiędzy policją, sądami, lokalnym ośrodkiem ds. zapobiegania przemocy w rodzinie oraz – w przypadku sprawy z udziałem małoletnich – urzędy ds. opieki społecznej nad dziećmi i młodzieżą (*Kinder- Jugendhilfeträgern*).

Zgodnie z odpowiednimi przepisami organy bezpieczeństwa mają prawo wydać obowiązujący przez dwa tygodnie nakaz opuszczenia lokalu lub zakaz zbliżania się wobec osób, które swoim działaniem zagroziły życiu, zdrowiu lub wolności innej osoby. W przypadku złożenia do sądu wniosku o wydanie nakazu okres obowiązywania nakazu zostaje wydłużony do maksymalnie czterech tygodni. Ponadto policja musi poinformować o sprawie lokalny ośrodek ds. zapobiegania przemocy w rodzinie, aby mógł on udzielić wsparcia poszkodowanemu.

Co więcej, w odniesieniu do osoby fizycznej, której zachowanie w stosunku do innej osoby sprawia, że dalsze wspólnie zamieszkiwanie z tą osobą nie jest możliwe, czy to ze względu na napaść fizyczną, groźbę napaści czy przemoc psychiczną, sąd musi zarządzić na wniosek poszkodowanego:

opuszczenie mieszkania i bezpośredniego sąsiedztwa oraz

zakaz powrotu do mieszkania lub jego bezpośredniego sąsiedztwa, jeżeli mieszkanie ma na celu zaspokajanie pilnych potrzeb mieszkaniowych powoda.

Ponadto sąd może zakazać osobie, której nakazano opuszczenie mieszkania, przebywanie w określonych miejscach (takich jak ulica na zewnątrz domu lub szkoły dziecka) i może zarządzić, by taka osoba powstrzymała się od spotykania się z powodem lub kontaktowania się z nim, pod warunkiem że nie narusza to istotnych interesów pozwanego.

Nakazy tymczasowe wydane w związku z postępowaniem głównym, takim jak postępowanie rozwodowe, postępowanie w sprawie unieważnienia małżeństwa, podziału majątku bądź ustalenia praw dotyczących korzystania z mieszkania, mają zastosowanie aż do momentu wydania prawomocnego wyroku w postępowaniu głównym. Nakazy tymczasowe mogą być wydawane bez względu na to, czy strony nadal wspólnie zamieszkują, oraz niezależnie od postępowania głównego. Jeżeli postępowanie główne nie jest w toku, nakaz taki można wydać na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy.

Jeżeli spełnione są odpowiednie warunki, nakaz tymczasowy musi zostać wykonany niezwłocznie z urzędu albo na wniosek. Organ egzekucyjny (komornik) musi nakazać pozwanemu opuszczenie mieszkania, odebrać od niego wszystkie klucze do mieszkania oraz złożyć je w sądzie. W przypadku wykonania nakazu mającego na celu zapobieżenie przemocy w rodzinie sąd może nakazać organom bezpieczeństwa skorzystanie z usług służb bezpieczeństwa i porządku publicznego, które mają do dyspozycji. W praktyce zdarza się to bardzo często, co oznacza, że nakazy mające na celu zapobieganie przemocy z reguły nie są wykonywane przez komornika sądowego, tylko przez policję.

Ostatnia aktualizacja: 05/06/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Polska

1 Jakże wyróżnia się rodzaje środków?

Rodzaj środka zależy od charakteru roszczenia, które ma być zabezpieczone. Na podstawie art. 747 k.p.c. zabezpieczenie roszczeń pieniężnych następuje przez:

zajęcie ruchomości, wynagrodzenia za pracę, wierzytelności z rachunku bankowego albo innej wierzytelności lub innego prawa majątkowego;

obciążenie nieruchomości obowiązanego hipoteką przymusową;

ustanowienie zakazu zbywania lub obciążania nieruchomości, która nie ma urzędowej księgi wieczystej lub której księga wieczysta zaginęła lub uległa zniszczeniu;

obciążenie statku albo statku w budowie hipoteką morską;

ustanowienie zakazu zbywania spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu;

ustanowienie zarządu przymusowego nad przedsiębiorstwem lub gospodarstwem rolnym obowiązanego albo zakładem wchodzącym w skład przedsiębiorstwa lub jego częścią albo częścią gospodarstwa rolnego obowiązanego.

Jeżeli przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie pieniężne, sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych do zabezpieczenia roszczeń pieniężnych (art. 755 k.p.c.). W szczególności może on:

unormować prawa i obowiązki stron lub uczestników postępowania na czas trwania postępowania;

ustanowić zakaz zbywania przedmiotów lub praw objętych postępowaniem;

zawiesić postępowanie egzekucyjne lub inne postępowanie zmierzające do wykonania orzeczenia;

uregulować sposób roztoczenia pieczy nad małoletnimi dziećmi i kontaktów z dzieckiem;

nakazać wpisanie stosownego ostrzeżenia w księdze wieczystej lub we właściwym rejestrze.

Przy wyborze sposobu zabezpieczenia należy uwzględnić interesy stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę.

2 Jakże są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Wszczęcie postępowania zabezpieczającego następuje:

na wniosek strony lub uczestnika postępowania złożony w sądzie, do którego właściwości należy rozpoznanie sprawy w pierwszej instancji. Jeżeli nie można ustalić takiego sądu, właściwy jest sąd, w którego okręgu ma być wykonane postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia, a z braku tej podstawy lub w przypadku, w którym postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia miało być wykonane w okręgach różnych sądów - sąd rejonowy dla m.st. Warszawy. Wniosek o udzielenie zabezpieczenia zgłoszony w toku postępowania rozpoznaje sąd tej instancji, w której toczy się postępowanie, z wyjątkiem przypadku, gdy sądem tym jest Sąd Najwyższy. Wtedy o zabezpieczeniu orzeka sąd pierwszej instancji (art. 734 k.p.c.).

z urzędu w wypadkach, w których postępowanie może być wszczęte z urzędu (art. 732 k.p.c.).

Wniosek o udzielenie zabezpieczenia składa się na piśmie. Powinien on odpowiadać wymaganiom przepisanych dla pisma procesowego, a nadto zawierać wskazanie sposobu zabezpieczenia, a w sprawach o roszczenie pieniężne także wskazanie sumy zabezpieczenia (suma ta nie może być wyższa od dochodzonego roszczenia liczonego wraz z odsetkami do dnia wydania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia oraz z kosztami wykonania zabezpieczenia, może obejmować także przewidywane koszty postępowania) oraz uprawdopodobnienie okoliczności uzasadniających wniosek. Jeżeli wniosek o udzielenie zabezpieczenia złożono przed wszczęciem postępowania, należy nadto zwięźle przedstawić przedmiot sprawy (art. 736 k.p.c.).

Udzielenie zabezpieczenia może nastąpić przed wszczęciem postępowania lub w jego toku. Po uzyskaniu przez uprawnionego tytułu wykonawczego dopuszczalne jest udzielenie zabezpieczenia tylko wtedy, jeżeli ma ono na celu zabezpieczenie roszczenia o świadczenie, którego termin spełnienia jeszcze nie nastąpił (art. 730 § 2 k.p.c.).

Udzielając zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania w sprawie, sąd wyznacza termin, w którym pismo wszczynające postępowanie powinno być wniesione pod rygorem upadku zabezpieczenia. Termin ten nie może przekraczać dwóch tygodni (art. 733 k.p.c.).

Wniosek o udzielenie zabezpieczenia podlega rozpoznaniu bezzwłocznie, nie później jednak niż w terminie tygodnia od dnia jego wpływu do sądu, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Jeżeli ustawa przewiduje rozpoznanie wniosku na rozprawie, należy ją wyznaczyć tak, aby rozprawa mogła odbyć się w terminie miesięcznym od dnia wpływu wniosku (art. 737 k.p.c.).

Udzielenie zabezpieczenia następuje na mocy orzeczenia sądu.

2.2 Najważniejsze warunki

Udzielenie zabezpieczenia można żądać w każdej sprawie cywilnej podlegającej rozpoznaniu przez sąd lub sąd polubowny (art. 730 k.p.c.).

Przesłanki udzielenia zabezpieczenia: uprawdopodobnienie roszczenia oraz interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie (art. 730 (1) k.p.c.).

Zabezpieczenie nie może zmierzać do zaspokojenia roszczenia, chyba że ustawa stanowi inaczej (art. 731 k.p.c.).

Wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia sąd może uzależnić od złożenia przez uprawnionego kaucji na zabezpieczenie roszczeń obowiązanego powstałych w wyniku wykonania postanowienia o zabezpieczeniu z wyłączeniem przypadków, gdy uprawnionym jest Skarb Państwa oraz w wypadku zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych, o rentę, a także należności pracownika w sprawach z zakresu prawa pracy, w części nieprzekraczającej pełnego jednomiesięcznego wynagrodzenia pracownika (art. 739 k.p.c.).

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakże składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Przedmiotem zabezpieczenia mogą być:

ruchomości,
wynagrodzenie za pracę,
wierzytelności z rachunku bankowego albo innej wierzytelności lub innego prawa majątkowego,
nieruchomości,
statki albo statki w budowie,
spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu;

przedsiębiorstwo lub gospodarstwo rolne, zakład wchodzący w skład przedsiębiorstwa lub jego części albo części gospodarstwa rolnego
Zabezpieczenie nie może obejmować rzeczy, wierzytelności i praw, z których egzekucja jest wyłączona. Rzeczy ulegające szybkiemu zepsuciu mogą stanowić przedmiot zabezpieczenia, gdy obowiązanemu nie ma innego mienia, które mogłoby zabezpieczyć roszczenia uprawnionego, istnieje zaś możliwość sprzedaży tych rzeczy niezwłocznie.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Podstawową funkcją postępowania zabezpieczającego jest zapewnienie uprawnionemu (najczęściej wierzycielowi) ochrony przed możliwymi niekorzystnymi skutkami w czasie trwania sprawy rozpoznawanej przez sąd (jak i również przed wytoczeniem powództwa), a także polepszenie sytuacji uprawnionego w postępowaniu egzekucyjnym, jeżeli przedmiotem postępowania sądowego i zabezpieczenia jest roszczenie, które nadaje się do przymusowego wykonania. W ograniczonym zakresie zabezpieczenie może także służyć uzyskaniu świadczenia pieniężnego przez osobę uprawnioną.

Ponadto zabezpieczenie może stanowić odpowiedź na działanie obowiązanego szkodzące usprawiedliwionym interesom uprawnionego.

W zależności od wybranego sposobu zabezpieczenia jego skutki są różne dla obowiązanego i mogą polegać na:

w przypadku zajęcia ruchomości, rozporządzenie nią dokonane po zajęciu nie ma wpływu na dalszy bieg postępowania, a postępowanie egzekucyjne z zajętej ruchomości może być prowadzone również przeciwko nabywcy,

w razie zajęcia na zabezpieczenie rachunku bankowego przedsiębiorcy lub właściciela gospodarstwa rolnego, obowiązanemu może pobierać na bieżące wypłaty wynagrodzeń za pracę wraz z podatkiem od wynagrodzenia i innymi ustawowymi ciężarami, a także na bieżące koszty prowadzonej działalności gospodarczej, jedynie kwoty określone przez sąd,

ograniczona możliwość korzystania z innych zajętych wierzytelności i praw majątkowych (sposób korzystania określa sąd)

sprzedaży przez komornika każdej zajętej rzeczy, a także praw z instrumentów finansowych zapisanych na rachunku papierów wartościowych lub innym rachunku w rozumieniu przepisów o obrocie instrumentami finansowymi i złożenie uzyskanej sumy na rachunek depozytowy sądu,

zakazie zbywania lub obciążania nieruchomości, a także spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu,

obciążeniu statku albo statku w budowie hipoteką morską;

pozbawienie obowiązanego wykonywania zarządu i ustanowienia zarządu przymusowego, uzyskane dochody z wykonywania zarządu przymusowego stanowią przedmiot zabezpieczenia;

zobowiązaniu obowiązanego w sprawach o alimenty do zapłaty uprawnionemu jednorazowo albo okresowo określonej sumy pieniężnej.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Obowiązanemu może w każdym czasie żądać uchylecia lub zmiany prawomocnego postanowienia, którym udzielono zabezpieczenia, gdy odpadnie lub zmieni się przyczyna zabezpieczenia (art. 742 k.p.c., art.754 (1) §3 k.p.c., art 757 k.p.c.

Upadek zabezpieczenia następuje w przypadku:

złożenia przez zobowiązanego na rachunek depozytowy Ministra Finansów sumy zabezpieczenia żądanej przez uprawnionego we wniosku o udzielenie zabezpieczenia,

prawomocnego zwrotu albo odrzucenia pozwu lub wniosku,

oddalenia powództwa lub wniosku albo umorzenia postępowania,

niewystąpienia przez uprawnionego we wszczętym postępowaniu w sprawie o całość roszczenia lub też wystąpienia o roszczenia inne niż to, które zostało zabezpieczone przed wszczęciem postępowania,

uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu (upadek następuje po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia),

niewniesienia przez uprawnionego w terminie dwóch tygodni od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie o dokonanie dalszych czynności egzekucyjnych, w sprawach, w których udzielono zabezpieczenia poprzez zajęcie ruchomości, wynagrodzenia za pracę, wierzytelności z rachunku bankowego albo innej wierzytelności lub innego prawa majątkowego bądź poprzez ustanowienie zarządu przymusowego nad przedsiębiorstwem lub gospodarstwem rolnym obowiązanego albo zakładem wchodzącym w skład przedsiębiorstwa lub jego częścią albo częścią gospodarstwa rolnego obowiązanego.

Ponadto zabezpieczenie upada (art. 754 (1) k.p.c.);

po upływie dwóch miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu, albo od uprawomocnienia się postanowienia o odrzuceniu apelacji lub innego środka zaskarżenia wniesionego przez obowiązanego od orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu;

jeżeli uprawniony w terminie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie albo od uprawomocnienia się postanowienia o odrzuceniu apelacji lub innego środka zaskarżenia wniesionego przez obowiązanego od orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu, nie wniósł o dokonanie dalszych czynności egzekucyjnych, w przypadku zabezpieczenia polegającego m.in. na zajęciu ruchomości.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Zarówno uprawniony jak i obowiązanemu mogą wnieść zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie zabezpieczenia (art. 741 k.p.c.).

Ostatnia aktualizacja: 19/04/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [pt](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki: [en](#)

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Portugalia

1 Jakże wyróżnia się rodzaje środków?

Środki, o których zarządzenie można wystąpić do sądu w ramach postępowania zabezpieczającego, mają zapewnić ochronę w określonych sytuacjach prawnych. Są to na przykład: a) środki tymczasowe stosowane w ramach instytucji prawnej osoby ubezwłasnowolnionej (*maior acompanhado*) wprowadzonej [§] ustawą nr 49/2018 z dnia 14 sierpnia 2018 r.; b) objęcie majątku osoby nieobecnej tymczasową kuratelą (art. 1021 kodeksu postępowania cywilnego); c) wyznaczenie kuratora sądowego (art. 17 kodeksu postępowania cywilnego); lub d) środki niezbędne do zapewnienia ochrony majątku stanowiącego spadek bezdziedziczny (art. 938 kodeksu postępowania cywilnego).

Udzielenie zabezpieczenia (np. środków określonych w art. 362 i nast. kodeksu postępowania cywilnego) służy wyeliminowaniu *periculum in mora* (obawy, że zwłoka w wydaniu wyroku sądu doprowadzi do poważnego i nieodwracalnego naruszenia dochodzonego prawa) oraz zagwarantowaniu wykonalności prawomocnego wyroku (art. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

O ile nie nastąpi odwołanie odpowiedzialności za wytoczenie powództwa (*inversão do contencioso*), postępowanie zabezpieczające prowadzi się w sprawach, których podstawą są prawa chronione (art. 364 kodeksu postępowania cywilnego), w celu ochrony lub tymczasowego zabezpieczenia przewidywanych skutków środka ostatecznego przy założeniu, że orzeczenie wydane w postępowaniu głównym będzie korzystne dla powoda.

Zagrożenie *periculum in mora* upoważnia sąd do wstępnego rozpatrzenia istotnego stosunku prawnego w trybie przyspieszonym, przy czym stosunek ten następnie wymaga przeprowadzenia bardziej dogłębnej i szerszej zakrojonej analizy. Jeżeli wynik takiego wstępnego rozpatrzenia okaże się pomyślny dla powoda, sąd zarządza określone środki w celu zabezpieczenia przed zagrożeniem *periculum in mora*.

Celem zabezpieczenia jest zagwarantowanie praktycznych rezultatów powództwa, uniknięcie poważnej szkody lub prowizoryczne wykonanie prawa, przy zapewnieniu możliwie jak największej równowagi między interesem związanym z szybkością prowadzenia postępowania a pewnością prawa.

W portugalskim prawie cywilnym procesowym wyróżnia się dwa rodzaje zabezpieczenia:

a) zabezpieczenie zwykłe (*procedimento cautelar comum*) (art. 362–376 kodeksu postępowania cywilnego);

b) szczególne sposoby zabezpieczenia (*procedimentos cautelares especificados*) (art. 377–409 kodeksu postępowania cywilnego).

Pierwsze regulują przepisy art. 362 kodeksu postępowania cywilnego, który stanowi, że w przypadku wykazania uzasadnionej obawy, iż inna osoba może doprowadzić do poważnego i nieodwracalnego naruszenia praw, osoba, której te prawa przysługują, może, jeżeli żadne z zabezpieczeń ustanowionych w prawie nie jest odpowiednie w jej sprawie, wystąpić do sądu o zarządzenie stosownego zabezpieczenia konserwacyjnego (*providência conservatória*) lub nowacyjnego (*providência antecipatória*) w celu zagwarantowania możliwości skutecznego korzystania z zagrożonego prawa (art. 362 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Interes powoda może opierać się na istniejącym prawie lub prawie wynikającym z wyroku konstytucyjnego, który ma zostać wydany w toczącym się postępowaniu lub w postępowaniu, które dopiero zostanie wszczęte (art. 362 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Zabezpieczenie zwykłe nie ma zastosowania wówczas, gdy celem jest zabezpieczenie przed ryzykiem szkody, przed którym chroni którykolwiek ze szczególnych sposobów zabezpieczenia (art. 362 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego).

Szczególne sposoby zabezpieczenia to środki wyraźnie przewidziane w kodeksie postępowania cywilnego lub w odrębnym akcie prawnym.

W portugalskim kodeksie postępowania cywilnego przewidziano następujące szczególne sposoby zabezpieczenia:

a) tymczasowe przywrócenie własności (art. 377 kodeksu postępowania cywilnego);

b) wstrzymanie uchwały wspólników lub organu spółki (art. 380 kodeksu postępowania cywilnego);

c) tymczasowe świadczenie alimentacyjne (art. 384 kodeksu postępowania cywilnego);

d) tymczasowe odszkodowanie (art. 388 kodeksu postępowania cywilnego);

e) zajęcie (art. 391 kodeksu postępowania cywilnego);

f) zakaz podejmowania nowych robót (art. 397 kodeksu postępowania cywilnego);

g) przekazanie majątku do przechowawcy (art. 403 kodeksu postępowania cywilnego).

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

Osoba, która wykaże uzasadnioną obawę, że może dojść do poważnego i nieodwracalnego naruszenia jej praw przez inną osobę, może wystąpić o zarządzenie odpowiedniego zabezpieczenia konserwacyjnego lub nowacyjnego (*providência conservatória ou antecipatória*) w celu zagwarantowania możliwości skutecznego korzystania z zagrożonego prawa (art. 362 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Interes powoda może opierać się na istniejącym prawie lub prawie wynikającym z wyroku konstytucyjnego, który ma zostać wydany w toczącym się postępowaniu lub w postępowaniu, które dopiero zostanie wszczęte (art. 362 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Tego rodzaju zabezpieczenie stosuje się, jeżeli istnieje duże prawdopodobieństwo, że przedmiotowe prawo faktycznie przysługuje danej osobie oraz że istnieje dostatecznie uzasadnione ryzyko naruszenia tego prawa (art. 368 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Sąd może jednak odmówić udzielenia zabezpieczenia, jeżeli szkoda, jaką pozwany poniósłby w jego wyniku, byłaby znacznie większa niż szkoda, jakiej powód chce uniknąć za jego pomocą (art. 368 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Możliwość zastosowania zabezpieczenia zwykłego w sposób pomocniczy zależy również od braku szczególnego sposobu zabezpieczenia odpowiedniego dla danej sytuacji (art. 362 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego).

Dlatego też stosowanie **środków niebędących szczególnymi sposobami zabezpieczenia**, o których mowa w art. 362 kodeksu postępowania cywilnego, podlega następującym wymogom prawnym:

a) z okoliczności wynika, że prawo istnieje;

b) uzasadniona obawa, że inna osoba może doprowadzić do poważnego i nieodwracalnego naruszenia prawa przysługującego danej osobie (*periculum in mora*);

c) praktyczna możliwość zastosowania danego sposobu zabezpieczenia konserwacyjnego lub nowacyjnego w celu zapewnienia skutecznego korzystania z zagrożonego prawa;

d) żądany środek nie może być objęty innym postępowaniem o charakterze zabezpieczającym.

Aby środki mogły zostać zarządzone, konieczne jest zwięzłe przedstawienie dowodów potwierdzających istnienie dużego prawdopodobieństwa, że przedmiotowe prawo faktycznie przysługuje danej osobie (*fumus bonis juris*) oraz że zachodzi uzasadniona obawa, iż standardowy czas potrzebny na wydanie orzeczenia rozstrzygającego dany spór może doprowadzić do powstania nieodwracalnych lub trudnych do naprawienia szkód dla danej osoby (*periculum in mora*). Sąd musi mieć uzasadnione podstawy do tego, by przypuszczać, że rozstrzygnięcie powództwa głównego okaże się korzystne dla powoda, ponieważ udzielenie zabezpieczenia ma ewidentny wpływ na interes prawny pozwanego (art. 368 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

W odniesieniu do **szczególnych środków zabezpieczających**:

a) **zabezpieczenie roszczenia przez przywrócenie posiadania**: w przypadku rozboju właściciel rzeczy może zwrócić się o tymczasowe zwrócenie mu jego własności, przedstawiając fakty na potwierdzenie posiadania, wystąpienia rozboju i zastosowania przemocy. Sąd może zarządzić przywrócenie posiadania bez konieczności wzywania sprawcy rozboju do stawienia się przed sądem ani przesłuchiwanie go, jeżeli po zapoznaniu się z przedstawionymi dowodami uzna, że powód posiadał daną rzecz, która została mu następnie odebrana w rezultacie rozboju (art. 377, 378 i 379 kodeksu postępowania cywilnego);

b) **wstrzymanie uchwały wspólników lub organu spółki**: jeżeli jakkolwiek spółka osobowa lub kapitałowa podejmie uchwały sprzeczne z prawem, umową spółki lub aktem założycielskim, każdy ze wspólników może zwrócić się o wstrzymanie wykonania takich uchwał w terminie 10 dni (począwszy od daty

posiedzenia, na którym podjęto takie uchwały, lub od dnia, w którym powód dowiedział się o ich podjęciu, jeżeli nie został należycie wezwany do udziału w posiedzeniu). Powód musi uzasadnić swoją rolę jako współnika i udowodnić, że wykonanie uchwał może spowodować poważne szkody. Do wniosku dołącza się kopię protokołu posiedzenia, na którym podjęto przedmiotowe uchwały, którą następnie zastępuje się dowodem z dokumentu w postaci uchwały – nie dotyczy to obrad walnego zgromadzenia (art. 380–383 kodeksu postępowania cywilnego);

c) **zabezpieczenie roszczeń alimentacyjnych:** osoba uprawniona do świadczeń alimentacyjnych może zwrócić się z wnioskiem o ustalenie miesięcznej kwoty, jaką powinna otrzymywać w charakterze zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych, pod warunkiem że nie zrealizowano jeszcze pierwszej docelowej płatności alimentacyjnej. Po otrzymaniu wniosku o zabezpieczenie roszczeń alimentacyjnych sąd wyznacza datę rozprawy i informuje strony, że muszą stawić się na niej osobiście lub wyznaczyć pełnomocnika procesowego posiadającego uprawnienia niezbędne do zawarcia porozumienia. Odpowiedź na pozew składa się w trakcie rozprawy; sędzia dąży do osiągnięcia porozumienia w kwestii ustalenia świadczeń alimentacyjnych, które następnie zostaje zatwierdzone wyrokiem sądu (art. 384–387 kodeksu postępowania cywilnego).

W przypadku niestawienia się jednej ze stron na rozprawie lub w przypadku nieosiągnięcia porozumienia w kwestii świadczeń alimentacyjnych sędzia zarządza przeprowadzenie dowodów, a następnie wydaje wyrok w formie ustnej, który zwięźle uzasadnia (art. 385 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego);

d) **tymczasowe odszkodowanie:** w związku z roszczeniami o odszkodowanie z tytułu śmierci lub uszczerbku na zdrowiu poszkodowany i osoby, które mogą być uprawnione do świadczeń alimentacyjnych ze strony poszkodowanego, a także osoby, na rzecz których poszkodowany płacił alimenty w związku ze zobowiązaniem naturalnym, mogą zwrócić się o zasądzenie określonej kwoty pieniężnej wypłacanej co miesiąc jako tymczasowego odszkodowania za poniesioną szkodę. Sąd udzieli zabezpieczenia pod warunkiem, że istnieją dowody potwierdzające, iż dana osoba znalazła się w potrzebie wskutek doznanych szkód, a także dowody potwierdzające istnienie spoczywającego na pozwanym obowiązku wypłacenia odszkodowania. Sąd ustala tymczasowe odszkodowanie, które zostanie następnie wliczone do ostatecznie zasądzonej kwoty odszkodowania, zgodnie z zasadą słuszności. Dotyczy to również przypadków, w których roszczenie o odszkodowanie odnosi się do także do szkód, które mogą stanowić dla poszkodowanego poważne zagrożenie utraty środków utrzymania lub mieszkania. Przedstawione powyżej punkty dotyczące zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych stosuje się również odpowiednio w odniesieniu do przedmiotowego środka (art. 388–390 kodeksu postępowania cywilnego);

e) **zajęcie:** zajęcie umożliwia wierzycielowi, który żywi uzasadnioną obawę przed utratą środków majątkowych, z których ma zaspokoić swoje roszczenie, uzyskanie sądowego zajęcia mienia. Powód występujący z wnioskiem o zajęcie przedstawia okoliczności faktyczne uprawdopodobniające roszczenie i uzasadniające jego obawy, wskazując majątek, który ma zostać zajęty, i przekazując wszelkie informacje niezbędne do przeprowadzenia zajęcia. Jeżeli wniosek o zajęcie jest skierowany przeciwko nabywcy majątku dłużnika, powód jest w dalszym ciągu zobowiązany do przedstawienia okoliczności uprawdopodobniających istotę sporu nawet w przypadku, gdy transakcja nabycia majątku nie została zakwestionowana przed sądem (art. 391–396 kodeksu postępowania cywilnego).

Po zapoznaniu się z dowodami sąd wydaje nakaz zajęcia bez przesłuchania strony przeciwnej, o ile uzna, że stosowne wymogi prawne zostały spełnione (art. 393 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

W przypadku zajęcia statków lub ich ładunku powód musi nie tylko spełnić wymogi ogólne, ale musi również wykazać, że zajęcie jest dopuszczalne, biorąc pod uwagę charakter roszczenia (art. 394 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). W takim przypadku zajęcie nie zostanie przeprowadzone, jeżeli dłużnik niezwłocznie przekaze wierzycielowi satysfakcjonujące zabezpieczenie lub jeżeli sąd w terminie dwóch dni postanowi o wstrzymaniu odpłynięcia statku do chwili wniesienia zabezpieczenia (art. 394 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego);

f) **zakaz podejmowania nowych robót:** każdy, kto uważa, że jego prawo własności lub współwłasności lub jakiegokolwiek inne prawo rzeczowe lub osobiste związane z użytkowaniem lub własnością jest naruszane wskutek podejmowania nowych robót lub świadczenia nowej usługi, które powodują lub mogą powodować szkodę, może wystąpić z wnioskiem o natychmiastowe wstrzymanie takich robót lub zawieszenie świadczenia takiej usługi w terminie 30 dni od daty uzyskania informacji o takich robotach lub usłudze. Powód może również bezpośrednio zakazać prowadzenia takich robót na drodze pozasądowej, zwracając się do dewelopera lub, w przypadku jego braku, osoby odpowiedzialnej za roboty bądź jej zastępcy w obecności dwóch świadków o wstrzymanie robót. Taki zakaz pozasądowy jest bezskuteczny, jeżeli powód nie wystąpi do sądu o jego zatwierdzenie w terminie pięciu dni (art. 397–402 kodeksu postępowania cywilnego);

g) **przekazanie majątku do przechowawcy:** w przypadku uzasadnionej obawy utraty, ukrycia lub roztrwonienia majątku ruchomego lub nieruchomości lub dokumentów można wystąpić z wnioskiem o jego przekazanie do przechowawcy. Przekazanie majątku do przechowawcy przeprowadza się w związku z wnioskiem o inwentaryzację majątku lub potwierdzenie prawa własności do majątku podlegającego przekazaniu (art. 403–409 kodeksu postępowania cywilnego).

Z wnioskiem o przekazanie majątku do przechowawcy może wystąpić dowolna osoba mająca interes w zabezpieczeniu majątku lub dokumentów, chociaż wierzyciele mogą wystąpić o przekazanie majątku do przechowawcy wyłącznie wówczas, gdy jest to niezbędne do zabezpieczenia spadku. Powód musi zwięźle wykazać swoje prawo do majątku oraz przedstawić okoliczności faktyczne będące źródłem obaw o utratę lub roztrwonienie takiego majątku. Jeżeli prawo do majątku jest uzależnione od rozstrzygnięcia powództwa, które zostało lub ma zostać wytoczone przed sąd, powód musi przekonać sąd o zasadności składanego wniosku. Po przedstawieniu żądanych dowodów sędzia zastosuje przedmiotowy środek, jeżeli uzna, że w przypadku nieprzekazania majątku do przechowawcy interes powoda byłby poważnie zagrożony.

2.1 Postępowanie

Z wyjątkiem zakazu podejmowania nowych robót, który można nałożyć na drodze pozasądowej, a następnie złożyć wniosek o zatwierdzenie tego zakazu przez sąd (art. 397 ust. 2 i 3 kodeksu postępowania cywilnego), wszystkie pozostałe środki zabezpieczające są zarządzane przez sąd po otrzymaniu wniosku. W takim wniosku powód zwięźle przedstawia dowody potwierdzające, że przysługuje mu zagrożone prawo, oraz uzasadnia swoje obawy związane z możliwością doznania szkody. We wniosku przedstawia się listę świadków (maksymalnie pięć osób) oraz wnosi o przeprowadzenie innych dowodów, zgodnie z art. 365 kodeksu postępowania cywilnego.

W postanowieniu o zastosowaniu środka sędzia może, na stosowny wniosek, zwolnić wnioskodawcę z obowiązku wytoczenia powództwa głównego. Dzieje się tak wówczas, gdy materiały zgromadzone w toku postępowania skłonią sędziego do uznania, że prawo będące przedmiotem zabezpieczenia faktycznie przysługuje danej osobie, a charakter zarządzanego środka jest odpowiedni do osiągnięcia ostatecznego rozstrzygnięcia sporu (art. 369 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Wniosek o takie zwolnienie można złożyć do chwili zakończenia rozprawy końcowej. W przypadku braku wcześniejszego postępowania kontradyktoryjnego pozwany może sprzeciwić się takiemu odwróceniu obowiązku wytoczenia powództwa (*inversão do contencioso*) oraz zaskarżyć zastosowany środek (art. 369 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Odwrócenie odpowiedzialności za wytoczenie powództwa stosuje się odpowiednio w odniesieniu do zabezpieczenia roszczenia przez przywrócenie posiadania, wstrzymania uchwały współników lub organów spółki, zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych, zakazu podejmowania nowych robót oraz innych środków przewidzianych w odrębnych przepisach, które z racji swojego charakteru umożliwiają ostateczne rozstrzygnięcie sporu (art. 376 ust. 4 kodeksu postępowania cywilnego).

Jeżeli prawo nie stanowi, że dany środek można zastosować bez konieczności przesłuchania pozwanego, pozwanego przesłuchuje się przed sądem, chyba że przeprowadzenie takiego przesłuchania poważnie zagrożiłoby celom lub skuteczności środka (art. 366 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

W przypadku przesłuchania przed orzeczeniem środka pozwanego poucza się o przysługującym mu prawie do wniesienia sprzeciwu w terminie dziesięciu dni. Jeżeli pozwany został już wezwany na rozprawę, wówczas takie pouczenie zastępuje się zawiadomieniem (art. 366 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Po upływie terminu na wniesienie sprzeciwu i po przesłuchaniu pozwanego sąd, w stosownych przypadkach, przeprowadza dowody na wniosek lub z urzędu (art. 367 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

Jeżeli pozwany nie został przesłuchany, a środek zostaje orzeczony, pozwanego powiadamia się o tym fakcie dopiero po wydaniu stosownego postanowienia (art. 366 ust. 6 kodeksu postępowania cywilnego). Po otrzymaniu takiego zawiadomienia pozwany może wnieść zażalenie na warunkach ogólnych na postanowienie o zastosowaniu środka, jeżeli uzna, że w świetle okoliczności faktycznych taki środek nie powinien być zostać zarządzony.

Pozwany może również wnieść sprzeciw, jeżeli pragnie przedstawić fakty lub dowody, które nie zostały wzięte pod uwagę przez sąd, a które mogłyby podważyć przesłanki udzielenia zabezpieczenia lub spowodować ograniczenie jego zakresu (art. 372 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

Pozwany może zaskarżyć postanowienie o odwróceniu odpowiedzialności za wytoczenie powództwa, stosując którąkolwiek z powyższych metod (art. 372 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego). Jeżeli pozwany wnieśli sprzeciw, sąd decyduje o podtrzymaniu, ograniczeniu zakresu lub wycofaniu orzeczonego środka. Takie postanowienie oraz, w stosownych przypadkach, podtrzymanie lub uchylenie odwrócenia odpowiedzialności za wytoczenie powództwa podlega zaskarżeniu oraz prowadzi, w stosownych przypadkach, do przeprowadzenia przez sąd dowodów na wniosek strony lub z urzędu (art. 372 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego).

Kwestię właściwości miejscowej regulują przepisy art. 78 kodeksu postępowania cywilnego, zgodnie z którym:

a) wniosek o zajęcie sądowe i przekazanie majątku do przechowawcy można skierować do sądu, przed który należy wytoczyć powiązane powództwo, lub do sądu właściwego dla miejsca położenia składników majątku lub, jeżeli składniki majątku znajdują się w różnych okręgach, do sądu właściwego dla któregośkolwiek z nich (art. 78 ust. 1 lit. a) kodeksu postępowania cywilnego);

b) w przypadku zakazu podejmowania nowych robót właściwy jest sąd właściwy dla miejsca, w którym mają być prowadzone przedmiotowe roboty (art. 78 ust. 1 lit. b) kodeksu postępowania cywilnego);

c) w przypadku pozostałych sposobów zabezpieczenia sądem właściwym jest sąd, przed który należy wytoczyć powiązane powództwo (art. 78 ust. 1 lit. c) kodeksu postępowania cywilnego).

Jeżeli nie doszło do odwrócenia odpowiedzialności za wytoczenie powództwa, postępowanie zabezpieczające włącza się do postępowania głównego niezwłocznie po wytoczeniu powództwa; jeżeli powództwo zostało wytoczone przed inny sąd, przekazuje mu się akta sprawy. Sąd ten uzyskuje właściwość wyłączną do przeprowadzenia kolejnych etapów postępowania (art. 78 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

W przypadku domagania się udzielenia zabezpieczenia w toku postępowania stosowny wniosek należy skierować do sądu, przed którym toczy się powiązane postępowanie, chyba że w sprawie toczy się postępowanie odwoławcze. W takim przypadku do połączenia spraw dojdzie dopiero po zakończeniu postępowania lub po przekazaniu akt powództwa głównego sądowi pierwszej instancji (art. 364 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego).

Przymus adwokacki obowiązuje, jeśli wartość zabezpieczenia przekracza 5 000 euro lub jeśli dopuszczalne jest wniesienie środka odwoławczego, zgodnie z art. 58 i 1090 kodeksu postępowania cywilnego w związku z art. 44 ust. 1 ustawy o organizacji systemu sądownictwa.

Wartość zabezpieczenia określa się w następujący sposób:

a) w przypadku zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych lub tymczasowego odszkodowania – na podstawie kwoty żądanej płatności miesięcznej pomnożonej przez dwanaście (art. 304 ust. 3 lit. a) kodeksu postępowania cywilnego);

b) w przypadku zabezpieczenia roszczenia przez przywrócenie posiadania – na podstawie wartości utraconej rzeczy (art. 304 ust. 3 lit. b) kodeksu postępowania cywilnego);

c) w przypadku wstrzymania uchwały wspólników lub organu spółki – na podstawie rozmiaru szkody (art. 304 ust. 3 lit. c) kodeksu postępowania cywilnego);

d) w przypadku zakazu podejmowania nowych robót i środków niebędących szczególnymi sposobami zabezpieczenia – na podstawie wartości szkody, której środek ma zapobiec (art. 304 ust. 3 lit. d) kodeksu postępowania cywilnego);

e) w przypadku zajęcia – na podstawie kwoty roszczenia, które ma zostać zabezpieczone (art. 304 ust. 3 lit. e) kodeksu postępowania cywilnego);

f) w przypadku przekazania majątku do przechowawcy – na podstawie wartości majątku, który ma zostać przekazany do przechowawcy (art. 304 ust. 3 lit. f) kodeksu postępowania cywilnego).

2.2 Najważniejsze warunki

Podczas oceny kryteriów udzielenia zabezpieczenia sąd zawsze bada, czy obawa, na którą powołuje się strona, jest uzasadniona, jak poważna będzie ewentualna szkoda oraz jak trudno będzie naprawić skutki takiej szkody. Sąd bada również, czy zabezpieczenie konserwacyjne lub nowacyjne jest odpowiednie w danej sprawie, mając na uwadze ochronę prawa przypuszczalnie zagrożonego naruszeniem. Sąd musi stwierdzić, że występuje ryzyko związane ze zwłoką.

Sąd zbada również, czy postępowanie jest faktycznie lub potencjalnie uzależnione od powództwa dotyczącego prawa objętego ochroną, które zostało już wytoczone lub które ma zostać wytoczone.

W tego rodzaju postępowaniu to do sądu należy uzyskanie uproszczonego (tj. w mniej rygorystyczny sposób niż w postępowaniu głównym) uprawdopodobnienia istnienia prawa, które ma zostać zabezpieczone, oraz wystarczającego uzasadnienia obawy dotyczącej jego naruszenia.

Uważa się, że wszystkie środki zabezpieczające mają pilny charakter i że mają one pierwszeństwo przed wszelkimi innymi niepilnymi czynnościami sądowymi (art. 363 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego); muszą one zostać rozstrzygnięte w pierwszej instancji najpóźniej w terminie dwóch miesięcy lub, jeżeli wezwanie pozwanego nie jest konieczne, w terminie 15 dni (art. 363 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Zabezpieczenie może dotyczyć praw oraz ruchomości i nieruchomości, które nie zostały całkowicie lub częściowo wyłączone na mocy prawa.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Ponieważ zabezpieczenie zarządzają sądy, jest ono wiążące dla wszystkich podmiotów publicznych i prywatnych oraz ma pierwszeństwo przed innymi środkami stosowanymi przez wszelkie inne organy (art. 205 ust. 2 konstytucji Republiki Portugalskiej). Każdy, kto narusza udzielone zabezpieczenie, podlega karze za nieposłuszeństwo kwalifikowane, niezależnie od środków zapewniających możliwość wykonania zabezpieczenia (art. 375 kodeksu postępowania cywilnego).

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Zgodnie z art. 373 kodeksu postępowania cywilnego, niezależnie od tego, że powód jest zwolniony z obowiązku wytoczenia powództwa głównego, postępowanie o ustanowienie zabezpieczenia zostaje umorzone, a zabezpieczenie upada:

a) jeżeli powód nie wytoczy powództwa, od którego uzależnione jest zabezpieczenie, w terminie 30 dni od dnia, w którym zostanie powiadomiony o uprawomocnieniu się postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia (art. 373 ust. 1 lit. a) kodeksu postępowania cywilnego);

- b) jeżeli po wytoczeniu powództwa postępowanie zostanie zawieszona na okres dłuższy niż 30 dni z powodu niedbalstwa powoda (art. 373 ust. 1 lit. b) kodeksu postępowania cywilnego);
- c) jeżeli powództwo zostanie oddalone na mocy prawomocnego orzeczenia (art. 373 ust. 1 lit. c) kodeksu postępowania cywilnego);
- d) jeżeli powództwo zostanie oddalone ze względów proceduralnych, a powód nie wytoczy nowego powództwa na tyle wcześnie, aby skorzystać ze skutków wcześniejszego powództwa (art. 373 ust. 1 lit. d) kodeksu postępowania cywilnego);
- e) jeżeli prawo, które powód chce objąć ochroną, wygasło (art. 373 ust. 1 lit. e) kodeksu postępowania cywilnego).

Niezależnie od przepisów w zakresie ciężaru dowodu, niezwłocznie po uprawomocnieniu się postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia i odwróceniu odpowiedzialności za wytoczenie powództwa pozwany zostaje powiadomiony, że ewentualne powództwo mające na celu zakwestionowanie istnienia chronionego prawa musi zostać wytoczone w terminie 30 dni od daty otrzymania powiadomienia – w przeciwnym razie uznaje się, że udzielone zabezpieczenie rozstrzyga spór (art. 371 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

Takie samo zastrzeżenie ma również zastosowanie w przypadku gdy po wytoczeniu powództwa postępowanie zostanie zawieszona na okres powyżej 30 dni z uwagi na niedbalstwo powoda lub w przypadku gdy powództwo zostanie oddalone ze względów proceduralnych, a powód nie wytoczy nowego powództwa na tyle wcześnie, aby skorzystać ze skutków wcześniejszego powództwa (art. 371 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Po wydaniu prawomocnego orzeczenia w postępowaniu głównym zabezpieczenie upada (art. 371 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego).

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Ze zwyczajnych środków odwoławczych można skorzystać, jeżeli wartość zabezpieczenia wykracza poza właściwość sądu, przed którym zaskarżono postanowienie, a zaskarżone postanowienie obciąża stronę odwołującą się w stopniu większym niż połowa tej kwoty (art. 629 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Zażalenie przysługuje również na postanowienie dotyczące wartości zabezpieczenia, jeżeli wartość ta wykracza poza właściwość sądu, który wydał zaskarżone postanowienie (art. 629 ust. 3 lit. b) kodeksu postępowania cywilnego), oraz na wstępne postanowienie o odrzuceniu wniosku o udzielenie zabezpieczenia (art. 629 ust. 3 lit. c) kodeksu postępowania cywilnego).

Zażalenie na postanowienie o odwróceniu odpowiedzialności za wytoczenie powództwa można wnieść wyłącznie w związku z zażaleniem na postanowienie o zastosowaniu żądanego środka; postanowienia oddalające wniosek o odwrócenie odpowiedzialności za wytoczenie powództwa są prawomocne i nie podlegają zaskarżeniu (art. 370 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

Nie dopuszcza się wniesienia zażalenia na postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia, w tym na postanowienie o odwróceniu odpowiedzialności za wytoczenie powództwa, do Sądu Najwyższego (Supremo Tribunal de Justiça), z zastrzeżeniem spraw, w których zawsze dopuszcza się możliwość wniesienia odwołania (art. 370 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Zażalenie na postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia może wnieść:

każda strona postępowania przegrywająca sprawę (art. 631 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego);

każdy, kto nie jest stroną postępowania, ale ponosi bezpośrednią i faktyczną szkodę w wyniku zabezpieczenia (art. 631 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Sądem właściwym do rozpoznania zażalenia jest sąd drugiej instancji w okręgu, w którym znajduje się sąd, który wydał zaskarżone postanowienie.

Termin na wniesienie zażalenia wynosi 15 dni, licząc od daty otrzymania powiadomienia o wydaniu postanowienia (art. 638 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Jeżeli zażalenie dotyczy również ponownej oceny zebranych dowodów, termin na jego wniesienie wydłuża się o 10 dni (art. 638 ust. 7 kodeksu postępowania cywilnego).

Zażalenie na postanowienie w przedmiocie wniosku o udzielenie zabezpieczenia wywiera skutek zawieszający (art. 647 ust. 3 lit. d) kodeksu postępowania cywilnego). W pozostałych przypadkach zażalenie ma wyłącznie charakter dewolutywny.

Obowiązujące przepisy

[ustawa nr 41/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r.](#) – kodeks postępowania cywilnego

[ustawa nr 62/2013 z dnia 26 sierpnia 2013 r.](#) – ustawa o organizacji systemu sądownictwa

Powiązane linki

Dalsze informacje można znaleźć na następujących stronach internetowych:

[Strona Ministerstwa Sprawiedliwości](#)

[Dyrekcja Generalna ds. Polityki w dziedzinie Wymiaru Sprawiedliwości](#)

[Portal Citius](#)

[Baza dokumentów prawnych](#)

[Dziennik urzędowy Portugalii](#)

Uwaga:

Informacje przedstawione w tej części nie są wiążące dla punktu kontaktowego europejskiej sieci sądowej, sądów ani innych podmiotów i organów. Są one regularnie aktualizowane, lecz mogą podlegać zmianom wykładni na podstawie orzecznictwa. W związku z tym należy zapoznać się z treścią obowiązujących przepisów.

Ostatnia aktualizacja: 11/07/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Rumunia

1 Jakże wyróżnia się rodzaje środków?

W Rumunii występują następujące rodzaje środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego: zajęcie (*sechestrul asigurator*), złożenie do depozytu sądowego (*sechestrul judiciar*) oraz zajęcie wierzytelności dłużnika (*poprirea asiguratorie*). Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego są to nakazy sądowe wydawane na podstawie prawa procesowego mające na celu zabezpieczenie składników majątku dłużnika, aby uniemożliwić stronie przeciwnej zniszczenie, rozrzucenie lub uszczuplenie tego majątku.

Zajęcie zabezpieczające (*sechestrul asigurator*) polega na zabezpieczeniu możliwych do zidentyfikowania składników majątku należących do dłużnika w celu ich upłynnienia po uzyskaniu przez wierzyciela tytułu wykonawczego. W kodeksie postępowania cywilnego przewidziano szereg przepisów szczególnych dotyczących postępowania egzekucyjnego, w toku którego dokonuje się zajęcia cywilnych statków morskich.

Złożenie do depozytu sądowego (*sechestrul judiciar*) polega na zabezpieczeniu składników majątku poprzez powierzenie ich zarządcy sądowemu.

Złożenie do depozytu sądowego może zostać zarządzane w postępowaniu sądowym w przedmiocie majątku lub innego głównego prawa rzeczowego, prawa własności do składników majątku lub prawa do korzystania ze wspólnego majątku lub zarządzania wspólnym majątkiem, jeżeli dany sąd jest właściwy do zatwierdzenia złożenia danego składnika majątku do depozytu sądowego.

Zajęcie wierzytelności dłużnika (*poprirea asiguratorie*) może zostać zastosowane w odniesieniu do środków pieniężnych, papierów wartościowych lub innych możliwych do zidentyfikowania i przeniesienia dóbr niematerialnych należnych dłużnikowi od osoby trzeciej.

Zajęcie komornicze (poprirea executorie) to rodzaj pośredniego środka egzekucyjnego, na podstawie którego odzyskuje się środki pieniężne, papiery wartościowe lub inne możliwe do zidentyfikowania i przeniesienia dobra niematerialne.

Niektóre wyroki sądów pierwszej instancji są *wykonywane tymczasowo z mocy prawa* – dzieje się tak, gdy wyrok dotyczy wykonywania władzy rodzicielskiej, prawa do osobistych kontaktów z małoletnim oraz miejsca zamieszkania małoletniego; wynagrodzenia i zasiłku dla bezrobotnych; odszkodowania z tytułu wypadku w miejscu pracy; rent i świadczeń alimentacyjnych; zasiłków na dzieci i emerytur; odszkodowania z tytułu śmierci, uszkodzenia ciała lub uszczerbku na zdrowiu; przeprowadzenia pilnych napraw; opieczęgowania, zdjęcie pieczęci lub przeprowadzenia spisu inwentarza; roszczeń z tytułu posiadania; wyroków wydanych w rezultacie uznania powództwa przez pozwanego itp. Wyroki w wymienionych powyżej sprawach są wykonywane tymczasowo.

Sąd może również zarządzić tymczasowe wykonanie wyroków w sprawach majątkowych.

Jeżeli chodzi o przeprowadzenie dowodów, każda osoba mająca interes w pilnym przesłuchaniu świadka, wydaniu opinii biegłego lub zbadaniu stanu określonych składników majątku lub w uznaniu twierdzenia, faktu lub prawa, będzie uprawniona do wystąpienia o przeprowadzenie takich dowodów zarówno przed postępowaniem, jak i w jego toku.

Jeżeli uprawniony z tytułu praw własności intelektualnej przedstawi dowody potwierdzające, że przysługujące mu prawa są przedmiotem bezprawnego, trwającego lub nieuniknionego działania, które to działanie może spowodować trudną do naprawienia szkodę, może on wystąpić do sądu o zastosowanie środków tymczasowych (zakazu naruszania lub nakazu tymczasowego zaniechania naruszania; podjęcia niezbędnych czynności w celu zabezpieczenia dowodów).

W przypadku szkody wyrządzonej za pośrednictwem pisemnych lub audiowizualnych środków przekazu sąd może nakazać tymczasowe zaprzestanie działania powodującego szkodę wyłącznie wówczas, gdy szkoda wyrządzona wnioskodawcy jest poważna, gdy przedmiotowe działanie jest w oczywisty sposób niezasadzone oraz gdy środek zastosowany przez sąd nie wydaje się nieproporcjonalny do wyrządzonej szkody.

Sąd rozpoznaje wniosek zgodnie z przepisami dotyczącymi udzielania zabezpieczenia. Jeżeli wniosek złożono przed wytoczeniem powództwa co do istoty sprawy – w przeciwnym razie środek ten podlega automatycznemu uchyleniu. Jeżeli zastosowane środki mogą wyrządzić szkodę stronie przeciwnej, sąd może nakazać wnioskodawcy złożenie zabezpieczenia w kwocie ustalonej przez sąd.

Środki zastosowane przed wszczęciem postępowania sądowego w celu ochrony naruszonego prawa zostają automatycznie uchylone, jeżeli wnioskodawca nie wytoczył powództwa przed sądem w terminie wyznaczonym przez sąd, a najpóźniej w ciągu 30 dni od zastosowania przedmiotowych środków.

Jeżeli powództwo co do istoty sprawy zostanie oddalone jako bezzasadne, wnioskodawca jest zobowiązany do naprawienia – na wniosek zainteresowanej strony – szkody wyrządzonej w wyniku zastosowania środków tymczasowych. Jeżeli jednak wnioskodawca nie ponosi winy lub jego wina jest nieznaczną, sąd może, biorąc pod uwagę szczególne okoliczności, odmówić przyznania odszkodowania wnioskowanego przez stronę przeciwną albo nakazać jego zmniejszenie.

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Sąd dopuszcza nakaz zajęcia, a komornik wykonuje go bez jakiegokolwiek upoważnienia czy formalności innych niż rejestracja. Ponadto zajęcie następuje bez wezwania i uprzedniego powiadomienia dłużnika.

Postanowienia może wydawać wyłącznie właściwy rzeczowo sąd pierwszej instancji (złożenie do depozytu sądowego, zajęcie wierzytelności dłużnika), sąd pierwszej instancji rozpoznający daną sprawę lub sąd właściwy dla miejsca, w którym znajduje się dany składnik majątku (złożenie do depozytu sądowego). W przypadku tego postępowania szczególnego nie istnieje przymus adwokacki. Wyroki dotyczące zajęcia zabezpieczającego oraz zajęcia wierzytelności dłużnika wykonuje komornik. Zarządca sądu może sporządzać wszelkie dokumenty dotyczące zabezpieczenia majątku i sprawowania nim zarządu, pobierać wszelkie opłaty i kwoty należne oraz spłacać zadłużenie bieżące oraz długi wskazane w tytule wykonawczym. Możliwe do przewidzenia są wyłącznie koszty opłat sądowych, które zgodnie z art. 11 ust. 1 lit. b) nadzwyczajnego dekretu rządowego nr 80 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie opłat sądowych wynoszą 100 leków w przypadku roszczeń dotyczących środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego oraz 1 000 leków w przypadku roszczeń dotyczących zajęcia statków morskich i powietrznych. Wierzyciel może zostać zobowiązany do złożenia kaucji zabezpieczającej w wysokości określonej przez sąd. Jeżeli wierzyciel nie sformułował swojego roszczenia na piśmie, zgodnie z prawem wysokość kaucji zabezpieczającej odpowiada połowie wartości przedmiotu sporu.

Zajęcia komorniczego dokonuje na wniosek wierzyciela komornik, którego kancelaria znajduje się na obszarze właściwości sądu apelacyjnego, na którym dłużnik lub osoba trzecia, których majątek podlega zajęciu, mają miejsce zamieszkania/siedzibę, lub – w przypadku rachunków bankowych – komornik właściwy dla miejsca zamieszkania/siedziby statutowej dłużnika lub komornik właściwy dla miejsca, w którym znajduje się siedziba główna/oddział instytucji kredytowej.

Jeżeli chodzi o *tymczasowe wykonanie*, strona może wnieść wniosek pisemnie lub ustnie przed zamknięciem rozprawy. Sąd może dopuścić tymczasowe wykonanie nakazu zabezpieczającego majątek, ilekroć uzna, że istnieją oczywiste przesłanki prawne uzasadniające zastosowanie tego środka lub że dłużnik jest niewypłacalny, a niezapewnienie natychmiastowego wykonania nakazu wyrządzi oczywistą szkodę wierzycielowi. W takich przypadkach sąd może zobowiązać wierzyciela do wniesienia kaucji zabezpieczającej.

Jeżeli chodzi o przeprowadzenie dowodów, wniosek w tym zakresie należy skierować przed wszczęciem postępowania do sądu rejonowego właściwego dla miejsca zamieszkania świadka lub dla miejsca, w którym znajduje się dowód, natomiast w toku postępowania – do sądu rozpoznającego daną sprawę w pierwszej instancji. We wniosku strona przedstawia dowody i fakty, których będzie chciała dowieść, a także przesłanki uzasadniające konieczność przeprowadzenia takich dowodów lub zgodę strony przeciwnej.

2.2 Najważniejsze warunki

W przypadku *zajęcia zabezpieczającego i zajęcia wierzytelności dłużnika* sprawa musi być w toku. Jeżeli chodzi o złożenie do depozytu sądowego, nakaz może zostać wydany, nawet jeśli sprawa nie zawisła w sądzie. Wierzyciel, który nie dysponuje tytułem wykonawczym, może wystąpić o zajęcie zabezpieczające lub zajęcie wierzytelności dłużnika, jeżeli wykaże, że wniósł do sądu pozew.

W pilnych przypadkach dopuszcza się możliwość wniesienia wniosku o zajęcie statku nawet przed wytoczeniem powództwa co do istoty sprawy.

Sąd może uwzględnić wniosek o złożenie do depozytu sądowego lub zajęcie wierzytelności dłużnika, jeżeli zastosowanie tego środka jest konieczne do zabezpieczenia danego prawa, a sprawa dotycząca prawa własności lub innego głównego prawa rzeczowego, posiadania składnika majątku, dysponowania lub zarządzania majątkiem wspólnym jest w toku.

Złożenie do depozytu sądowego może zostać zatwierdzone nawet w przypadku niewytoczenia postępowania co do istoty sprawy dotyczącego składnika majątku wskazanego przez dłużnika jako zabezpieczenie; zajęcia składnika majątku, co do którego zainteresowana strona ma uzasadnione powody, by przypuszczać, że jego właściciel może go ukryć, zniszczyć lub zmodyfikować, oraz ruchomości składających się na zabezpieczenie ustanowione na rzecz wierzyciela, jeżeli wierzyciel wystąpi o stwierdzenie niewypłacalności dłużnika lub jeżeli ma podstawy, by przypuszczać, że dłużnik będzie unikał egzekucji, lub jeżeli zachodzi obawa ukrycia lub uszczuplenia majątku.

W pilnych przypadkach sąd wydaje postanowienie w sprawie wniosku o dokonanie zajęcia zabezpieczającego lub zajęcia wierzytelności dłużnika na posiedzeniu niejawnym, bez wzywania stron; w takiej sytuacji nadaje takiemu postanowieniu klauzulę wykonalności, wyznaczając – w stosownych przypadkach – kwotę kaucji i termin jej złożenia. Wniosek o złożenie do depozytu sądowego traktuje się jako sprawę pilną i wzywa się strony do stawienia się przed sądem. W przypadku uwzględnienia wniosku sąd może zobowiązać wnioskodawcę do złożenia kaucji zabezpieczającej oraz – w przypadku nieruchomości – wpisać się je do księgi wieczystej.

Nie ma wymogów odnoszących się do pilnego charakteru wniosku, ale wierzyciel ma możliwość wykazania, że postanowienie nie zostanie wykonane z uwagi na fakt, że dłużnik ukryje lub zniszczy dany składnik majątku w przypadku zajęcia zabezpieczającego lub zajęcia wierzytelności dłużnika, nawet jeżeli roszczenie nie będzie wymagalne.

Zajęcia komorniczego dokonuje się bez wzywania stron do stawienia się przed sądem, na podstawie klauzuli wykonalności, w drodze nakazu wskazującego również tytuł egzekucyjny, który doręcza się odpowiedniej osobie trzeciej wraz z klauzulą wykonalności. O wydaniu nakazu sądowego powiadamia się również dłużnika. W nakazie zajęcia sąd informuje osobę trzecią, wobec której dokonuje się zajęcia, że nie może ona wypłacać dłużnikowi środków pieniężnych ani przekazywać mu ruchomości w celu zaspokojenia obecnych lub przyszłych wierzytelności, ponieważ wspomniane środki pieniężne i ruchomości podlegają zajęciu w zakresie, w jakim jest to konieczne do zaspokojenia świadczenia.

Jeżeli chodzi o przeprowadzenie dowodów, obowiązujący wymóg w tym zakresie stanowi, że **musi istnieć ryzyko, że dowody mogą zniknąć lub że pojawią się trudności w ich przeprowadzeniu w przyszłości. Jeżeli strona przeciwna wyrazi na to zgodę, wniosek można złożyć nawet w przypadku, gdy sprawa nie jest pilna. Sąd wezwie strony do stawienia się przed sądem i doręczy odpis wniosku stronie przeciwnej. Sąd rozpozna wniosek na posiedzeniu niejawnym, wydając stosowne postanowienie. W przypadku ryzyka zwłoki sąd może uwzględnić wniosek bez wzywania stron.**

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Przedmiotem zajęcia wierzytelności dłużnika (*poprirea asiguratōrie*) mogą być środki zgromadzone na rachunkach bankowych, dobra niematerialne, papiery wartościowe itp.

Przedmiotem zajęcia zabezpieczającego (*sechestrul asiguratōr*) mogą być ruchome rzeczy materialne, zarejestrowane środki transportu, nieruchomości itp. Przedmiotem złożenia do depozytu sądowego mogą być nieruchomości, ruchomości itp.

Przedmiotem zajęcia komorniczego mogą być środki pieniężne, papiery wartościowe lub inne dobra niematerialne.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

W przypadku zajęcia zabezpieczającego i zajęcia wierzytelności dłużnika upłynnienia majątku podlegającego zajęciu można dokonać wyłącznie po uzyskaniu przez wierzyciela tytułu wykonawczego.

Nakaz zajęcia statku morskiego jest wykonywany w drodze zatrzymania statku morskiego przez kapitanat portu, w którym statek jest zacumowany. W takim przypadku kapitanat portu nie wyda wymaganych dokumentów przewozowych ani nie udzieli zgody na opuszczenie przez statek portu lub przystani.

Nażalenie grzywny uznaje się za dopuszczalne wyłącznie w przypadku, gdy wnioskodawca uzyska w złej wierze środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego ze szkodą dla pozwanego. Pozwany/dłużnik może podlegać karze zgodnie z prawem karnym za niestosowanie się do treści wyroków sądu.

Jeżeli dłużnik złoży kaucję w odpowiedniej wysokości, sąd może uchylić nakaz dokonania zajęcia na wniosek dłużnika. W sprawach pilnych sąd rozpoznaje wniosek o upadek zabezpieczenia na posiedzeniu niejawnym, na które wzywa strony z krótkim wyprzedzeniem przed wydaniem postanowienia.

Podobnie, jeżeli wniosek, na podstawie którego zastosowano środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego zostanie oddalony, cofnięty lub stanie się bezprzedmiotowy w następstwie prawomocnego orzeczenia lub jeżeli osoba, która wniosła ten wniosek, zaniecha dochodzenia roszczenia, dłużnik może zwrócić się do sądu, który wydał nakaz, o upadek zabezpieczenia. Sąd wydaje prawomocne postanowienie w sprawie wniosku bez wzywania stron.

W przypadku zajęcia komorniczego wszystkie środki pieniężne i składniki majątku zostają zajęte od dnia doręczenia nakazu zajęcia osobie trzeciej, wobec której dokonuje się zajęcia. Od chwili zajęcia majątku do chwili pełnej spłaty kwoty zobowiązań wskazanej w tytule wykonawczym, osoba trzecia, wobec której dokonano zajęcia, nie może realizować żadnych płatności ani podejmować żadnych działań, które mogłyby się przyczynić do obniżenia wartości majątku podlegającego zajęciu. Jeżeli wierzytelność podlegająca zajęciu jest zabezpieczona hipoteką lub innym zabezpieczeniem rzeczowym, wierzyciel dokonujący zajęcia jest uprawniony do zgłoszenia wniosku o wpisanie zajęcia do księgi wieczystej lub do innych rejestrów publicznych.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

W przypadku zajęcia zabezpieczającego i zajęcia wierzytelności dłużnika sąd może w postanowieniu wyznaczyć terminy, które nie obejmują okresu obowiązywania nakazu wydanego przez sąd (na przykład termin na złożenie przez wierzyciela kaucji zabezpieczającej pod groźbą upadku zabezpieczenia).

Środki są ważne do chwili wydania orzeczenia w sprawie wniosku o upadek zabezpieczenia, jeżeli taki wniosek zostanie oddalony, stanie się bezprzedmiotowy lub cofnięty, lub – w przypadku uwzględnienia wniosku – do chwili wykonania orzeczenia lub złożenia stosownej kaucji przez dłużnika.

W przypadku zaskarżenia wniosku sąd zawsze wzywa strony do sądu.

W przypadku zajęcia komorniczego wszystkie środki pieniężne i składniki majątku zostają zajęte od dnia doręczenia nakazu zajęcia osobie trzeciej, wobec której dokonuje się zajęcia. Od chwili zajęcia składników majątku do chwili pełnej spłaty kwoty zobowiązań wskazanej w tytule wykonawczym, uwzględniając okres zawieszenia egzekucji przez zajęcie, osoba trzecia, wobec której dokonano zajęcia, nie może realizować żadnych płatności ani podejmować jakichkolwiek działań, które mogłyby się przyczynić do obniżenia wartości zajętego majątku, chyba że obowiązujące przepisy stanowią inaczej.

Osoba trzecia, wobec której dokonuje się zajęcia, ma obowiązek wnieść odpowiednią kwotę pieniężną lub zamrozić zajęte dobra niematerialne w terminie pięciu dni od dnia powiadomienia o zajęciu lub od terminu wymagalności przyszłych wierzytelności. Komornik wypłaci lub przekaze wniesioną kwotę pieniężną.

Jeżeli osoba trzecia, wobec której dokonuje się zajęcia, nie wywiąże się ze swoich obowiązków, wierzyciel, który wystąpił o dokonanie zajęcia, dłużnik lub komornik mogą powiadomić o tym fakcie sąd właściwy dla postępowania egzekucyjnego w celu zatwierdzenia zajęcia. Jeżeli przedstawione dowody wskazują, że osoba trzecia, wobec której dokonuje się zajęcia, jest winna dłużnikowi środki pieniężne, sąd wyda postanowienie zatwierdzające zajęcie, zobowiązując tym samym osobę trzecią, wobec której dokonuje się zajęcia, do wypłacenia wierzycielowi sum należnych dłużnikowi; w przeciwnym wypadku sąd uchyli zajęcie. Jeżeli przedmiotem zajęcia są dobra niematerialne, które w dniu dokonania zajęcia znajdowały się w posiadaniu osoby trzeciej, wobec której dokonuje się zajęcia, sąd podejmuje decyzję o ich sprzedaży.

Jeżeli chodzi o przeprowadzenie dowodów, **sąd bada przedstawione dowody na rozprawie pod kątem ich dopuszczalności i znaczenia dla sprawy. Na przedstawione dowody może również powołać się strona, która nie wniosła o ich przeprowadzenie. Sąd rozpoznający sprawę weźmie pod uwagę wydatki poniesione w związku z przeprowadzaniem dowodów przy wydawaniu orzeczenia rozstrzygającego co do istoty sprawy.**

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

W przypadku zajęcia zabezpieczającego i zajęcia wierzytelności dłużnika na postanowienie można wnieść zażalenie do sądu wyższej instancji w nieprzekraczalnym terminie pięciu dni od daty jego wydania lub doręczenia w zależności od tego, czy postępowanie zostało przeprowadzone z udziałem stron czy też bez ich udziału. Jeżeli sądem właściwym do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji był sąd apelacyjny, środkiem zaskarżenia jest apelacja. Wspomniane środki zaskarżenia mogą doprowadzić albo do zwolnienia majątku, albo do utrzymania środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego w mocy. Każda zainteresowana strona może wnieść sprzeciw od wykonania nakazu zajęcia zabezpieczającego lub zajęcia wierzytelności dłużnika.

Jeżeli chodzi o zajęcia komornicze, na postanowienie zatwierdzające zajęcia przysługuje wyłącznie zażalenie, które należy wnieść w terminie pięciu dni od dnia jego doręczenia. Prawomocne postanowienie zatwierdzające zajęcia skutkuje cesją wierzytelności i stanowi tytuł wykonawczy skierowany przeciwko osobie trzeciej, wobec której dokonuje się zajęcia, uprawniający do dochodzenia kwot wskazanych w postanowieniu zatwierdzającym zajęcia. Po zatwierdzeniu zajęcia osoba trzecia, wobec której dokonuje się zajęcia, składa kaucję lub uiszcza płatność w wysokości wyraźnie wskazanej w postanowieniu zatwierdzającym zajęcia.

Jeżeli chodzi o tymczasowe wykonanie, w przypadku gdy wniosek zostanie oddalony przez sąd pierwszej instancji, na postanowienie sądu przysługuje zażalenie. Z wnioskiem o zawieszenie tymczasowego wykonania można wystąpić, wnosząc zażalenie albo bezpośrednio w toku postępowania odwoławczego. Do chwili rozpoznania wniosku o zawieszenie wykonania może zostać tymczasowo zatwierdzone na podstawie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia nawet przed wypłynięciem akt sprawy do sądu.

Jeżeli chodzi o przeprowadzenie dowodów, postanowienie uwzględniające wniosek o przedstawienie dowodów podlega wykonaniu i nie podlega zaskarżeniu. Strona może wnieść zażalenie na postanowienie o oddaleniu wniosku w nieprzekraczalnym terminie pięciu dni od dnia wydania tego postanowienia, jeżeli strony zostały wezwane do stawienia się przed sądem, lub w terminie pięciu dni od daty doręczenia postanowienia, jeżeli postanowienie zostało wydane na posiedzeniu niejawnym.

Wymagane dowody można przeprowadzić wyłącznie w terminie wyznaczonym przez sąd. Sąd odnotowuje, że postępowanie dowodowe zostało przeprowadzone, w postanowieniu, na które nie przysługuje żaden środek zaskarżenia.

Ostatnia aktualizacja: 08/08/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Słowenia

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

Środki tymczasowe i zapobiegawcze przewidziane w ustawie o egzekwowaniu i zabezpieczeniu roszczeń cywilnych (Zakon o izvršbi in zavarovanju, ZIZ) obejmują zarządzenia wstępne i tymczasowe.

W ZIZ przewidziano możliwość ustanowienia zabezpieczenia w formie hipoteki na nieruchomości, zastawu na ruchomości i zastawu na udziale kapitałowym jako (długoterminowych) środków zabezpieczających w kontekście przymusowego zabezpieczenia roszczeń. Wierzyciel może złożyć wniosek o zastosowanie środków przymusowego zabezpieczenia roszczeń na takiej samej podstawie jak wniosek o wszczęcie egzekucji, tj. na podstawie tytułu egzekucyjnego, w odróżnieniu od zarządzeń wstępnych i tymczasowych, które są środkami o charakterze tymczasowym i o których wydanie można zwrócić się po spełnieniu opisanych poniżej warunków.

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

Zarządzenie wstępne: sąd wydaje zarządzenie wstępne na podstawie orzeczenia sądu krajowego lub innego organu w odniesieniu do roszczenia pieniężnego, które nie podlega jeszcze egzekucji, jeżeli wierzyciel jest w stanie wykazać, że istnieje uzasadnione ryzyko, iż wyegzekwowanie roszczenia będzie w przeciwnym razie niemożliwe lub znacznie utrudnione.

Zarządzenia tymczasowe: ograniczone w czasie środki służące zabezpieczeniu roszczeń, które mają na celu albo utrzymanie istniejącego stanu rzeczy, albo stworzenie nowej, tymczasowej sytuacji, która umożliwi skuteczne wyegzekwowanie roszczeń wierzyciela w późniejszym terminie (zarządzenia o charakterze ochronnym) lub uniknięcie poważnych i szkodliwych skutków oraz zagrożenia przemocą (zarządzenia o charakterze regulacyjnym). Zgodnie z ZIZ **zarządzenia tymczasowe** można podzielić na **zarządzenia służące zabezpieczeniu roszczeń pieniężnych** oraz **zarządzenia służące zabezpieczeniu roszczeń niepieniężnych**.

Sąd wydaje **zarządzenie tymczasowe służące zabezpieczeniu roszczenia pieniężnego**, jeżeli wierzyciel jest w stanie wykazać prawdopodobieństwo istnienia roszczenia lub powstania roszczenia w stosunku do dłużnika, przy czym w takim przypadku wierzyciel musi wykazać, że z uwagi na prawdopodobne ryzyko zbycia, ukrycia lub wykorzystania składnika majątku w inny sposób przez dłużnika wyegzekwowanie roszczenia będzie niemożliwe lub znacznie utrudnione. Wierzyciel nie jest zobowiązany do udowodnienia, że takie ryzyko istnieje, jeżeli wykaze, iż prawdopodobne jest, że skutek wydania proponowanego zarządzenia dłużnik poniósłby tylko nieznaczne straty. Uznaje się, że ryzyko zostało wykazane, jeżeli roszczenie ma zostać wyegzekwowane za granicą, chyba że będzie to miało miejsce w państwie członkowskim Unii Europejskiej.

Sąd wydaje **zarządzenie tymczasowe służące zabezpieczeniu roszczenia niepieniężnego**, jeżeli wierzyciel jest w stanie wykazać prawdopodobieństwo istnienia roszczenia lub powstania roszczenia w stosunku do dłużnika.

Wierzyciel musi również udowodnić spełnienie jednego z następujących warunków wstępnych:

istnieje ryzyko, że egzekucja roszczenia będzie niemożliwa lub znacznie utrudniona;

zarządzenie jest konieczne do zapobieżenia użyciu siły lub uniknięcia wystąpienia nieodwracalnych szkód;

dłużnik nie poniesie bardziej dotkliwych konsekwencji niż wierzyciel, jeżeli w toku postępowania wydane zarządzenie tymczasowe zostanie uznane za bezpodstawne.

2.1 Postępowanie

Zarządzenie wstępne: sąd, który byłby właściwy do przeprowadzenia egzekucji roszczenia będącego przedmiotem wniosku o zabezpieczenie, jest właściwy miejscowo do rozpoznania wniosku o zabezpieczenie roszczenia w drodze zarządzenia wstępnego i do zabezpieczenia roszczenia jako takiego.

Po otrzymaniu wniosku o wydanie zarządzenia wstępnego i zbadaniu warunków jego wydania sąd wydaje postanowienie, w którym określa między innymi kwotę zabezpieczonego roszczenia wraz z odsetkami i kosztami, ustanowione zabezpieczenie oraz okres jego obowiązywania. Okres obowiązywania zarządzenia wstępnego nie może być dłuższy niż 15 dni od daty wystąpienia warunków umożliwiających przeprowadzenie egzekucji.

Jeżeli dopuszczalny okres obowiązywania zarządzenia wstępnego wskazany przez sąd upłynie, zanim postanowienie, na mocy którego zostało ono wydane, stanie się wykonalne, sąd na wniosek wierzyciela przedłuży okres obowiązywania zarządzenia, o ile okoliczności uzasadniającego jego wydanie nie uległy zmianie.

Zarządzenie tymczasowe: w przypadku wszczęcia postępowania cywilnego lub innego postępowania sądowego postanowienie wydaje sąd właściwy dla miejsca, w którym ma się odbyć postępowanie. Sądem właściwym do rozpoznawania wniosków o zabezpieczenie roszczenia w drodze zarządzenia tymczasowego złożonych przed wszczęciem postępowania sądowego, w ramach którego sąd rozstrzygałby zgodnie ze szczególną procedurą dla sporów małżeńskich i sporów związanych z odpowiedzialnością rodzicielską, oraz w sprawie zabezpieczenia roszczenia jako takiego jest sąd, który byłby właściwy w takim postępowaniu. Sądem właściwym do rozpoznawania wniosków o zabezpieczenie roszczenia w drodze zarządzenia tymczasowego złożonych przed wszczęciem postępowania sądowego na mocy ustawy o przemoc domowej oraz w sprawie zabezpieczenia roszczenia jako takiego jest sąd, który byłby właściwy w takim postępowaniu. Jeżeli postępowanie cywilne lub inne postępowanie sądowe nie zostało wszczęte, sądem właściwym do rozpoznania wniosku o zabezpieczenie roszczenia w drodze zarządzenia tymczasowego oraz do zabezpieczenia roszczenia jako takiego jest sąd właściwy miejscowo do rozpoznania wniosku o wszczęcie egzekucji.

Z powyższego wynika zatem, że właściwość miejscową sądów do wydawania zarządzeń tymczasowych w tych przypadkach ustala się w odniesieniu do przedmiotu zabezpieczenia roszczenia. Jeżeli przedmiotem zabezpieczenia jest ruchomość, sądem właściwym miejscowo jest sąd właściwy do przeprowadzenia egzekucji na obszarze, w którym znajdują się przedmioty objęte roszczeniem, lub na obszarze, w którym dłużnik ma swoje miejsce stałego lub tymczasowego zamieszkania. Jeżeli przedmiotem zabezpieczenia jest roszczenie pieniężne, zdematerializowany papier wartościowy lub inne prawo własności dłużnika, sądem właściwym miejscowo jest zazwyczaj sąd właściwy dla obszaru, w którym dłużnik ma swoje miejsce stałego zamieszkania siedzibę statutową. Jeżeli przedmiotem zabezpieczenia jest udział w spółce, sądem właściwym miejscowo jest sąd właściwy dla obszaru, w którym znajduje się siedziba statutowa tej spółki. Jeżeli przedmiotem zabezpieczenia jest nieruchomość, sądem właściwym miejscowo jest sąd właściwy dla obszaru, w którym znajduje się ta nieruchomość.

2.2 Najważniejsze warunki

Sąd wydaje **zarządzenie wstępne** na podstawie orzeczenia sądu krajowego lub innego organu w odniesieniu do roszczenia pieniężnego, które nie podlega jeszcze egzekucji, jeżeli wierzyciel jest w stanie wykazać, że istnieje uzasadnione ryzyko, iż wyegzekwowanie roszczenia będzie w przeciwnym razie niemożliwe lub znacznie utrudnione. Uznaje się, że tego rodzaju ryzyko zostało wykazane, jeżeli wniosek o zabezpieczenie roszczenia w drodze zarządzenia wstępnego opiera się na jednym z poniższych dokumentów:

wyroku wydanym w postępowaniu karnym, w którym podtrzymano wniesione przez pokrzywdzonego roszczenie na gruncie prawa rzeczowego, a w odniesieniu do wyroku złożono wniosek o ponowne rozpoznanie sprawy w postępowaniu karnym;

orzeczenia, na mocy którego roszczenie ma zostać wyegzekwowane za granicą, chyba że będzie to miało miejsce w państwie członkowskim Unii Europejskiej;

orzeczenia w sprawie uznania, od którego wniesiono odwołanie (w takim przypadku sąd może, na wniosek dłużnika, ustanowić warunek zabezpieczenia roszczenia w drodze zarządzenia wstępnego, polegający na zobowiązaniu wierzyciela do ustanowienia zabezpieczenia na pokrycie strat, jakie mógłby ponieść dłużnik wskutek wydania zarządzenia wstępnego);

ugody zawartej przed sądem lub organem administracji, która została zakwestionowana zgodnie z prawem (w takim przypadku sąd może, na wniosek dłużnika, ustanowić warunek zabezpieczenia roszczenia w drodze zarządzenia wstępnego, polegający na zobowiązaniu wierzyciela do ustanowienia zabezpieczenia na pokrycie strat, jakie mógłby ponieść dłużnik wskutek wydania zarządzenia wstępnego);

aktu notarialnego stanowiącego tytuł egzekucyjny dla roszczenia pieniężnego, które nie stało się jeszcze wymagalne.

Sąd zezwala na zabezpieczenie roszczenia w drodze zarządzenia wstępnego w odniesieniu do kwoty zasądzonych zgodnie z prawem świadczeń alimentacyjnych, które nie są jeszcze wymagalne, odszkodowania z tytułu świadczeń alimentacyjnych utraconych wskutek śmierci osoby, na której spoczywał obowiązek alimentacyjny, oraz odszkodowania za szkody spowodowane ograniczeniem aktywności życiowej lub utratą bądź ograniczeniem zdolności do pracy, wyłącznie w odniesieniu do kwot, które staną się wymagalne w ciągu jednego roku.

W takich przypadkach domniemywa się, że ryzyko zostało wykazane, jeżeli wobec danego dłużnika wystąpiono już z roszczeniem o odzyskanie wymagalnej kwoty lub jeżeli złożono już wniosek o przeprowadzenie egzekucji takiej kwoty.

Sąd wydaje **zarządzenie tymczasowe służące zabezpieczeniu roszczenia pieniężnego** pod warunkiem, że: wierzyciel jest w stanie wykazać prawdopodobieństwo istnienia roszczenia lub powstania roszczenia w stosunku do dłużnika oraz wykaże, że z uwagi na prawdopodobne ryzyko zbycia, ukrycia lub wykorzystania składnika majątku w inny sposób przez dłużnika wyegzekwowanie roszczenia będzie niemożliwe lub znacznie utrudnione (ryzyko subiektywne).

Sąd wydaje **zarządzenie tymczasowe służące zabezpieczeniu roszczenia niepieniężnego** pod warunkiem, że: wierzyciel jest w stanie wykazać prawdopodobieństwo istnienia roszczenia lub powstania roszczenia w stosunku do dłużnika oraz wykaże prawdopodobieństwo spełnienia jednego z następujących warunków wstępnych: istnieje ryzyko, że egzekucja roszczenia będzie niemożliwa lub znacznie utrudniona (ryzyko obiektywne), zarządzenie jest konieczne do zapobieżenia użyciu siły lub uniknięcia wystąpienia nieodwracalnych szkód oraz dłużnik nie poniesie bardziej dotkliwych konsekwencji niż wierzyciel, jeżeli w toku postępowania wydane zarządzenie tymczasowe zostanie uznane za bezpodstawne.

W żadnym z tych przypadków (zarządzenia tymczasowe służące zabezpieczeniu roszczenia pieniężnego i zarządzenia tymczasowe służące zabezpieczeniu roszczenia niepieniężnego) wierzyciel nie musi udowadniać istnienia ryzyka, jeżeli uprawdopodobni, że wskutek wydania proponowanego zarządzenia dłużnik poniósłby tylko nieznaczne straty. W obydwu tych przypadkach uznaje się, że ryzyko zostało wykazane, jeżeli roszczenie ma zostać wyegzekwowane za granicą, chyba że będzie to miało miejsce w państwie członkowskim Unii Europejskiej.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Przedmiotem zarządzenia wstępnego lub zarządzenia tymczasowego może być dowolny składnik majątku dłużnika, np. środki pieniężne zdeponowane na rachunkach bankowych, ruchomości, zarejestrowane pojazdy, nieruchomości i inne prawa majątkowe w zakresie, w jakim nie są to rzeczy wyłączone z egzekucji na mocy prawa lub nie istnieje prawnie ograniczone prawo do przeprowadzania egzekucji z takich rzeczy (np. rzeczy niebędące w obrocie, zasoby mineralne, rzeczy potrzebne dłużnikowi do świadczenia usługi publicznej itp.).

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Zarządzenie wstępne: sąd może wydać następujące zarządzenia wstępne: nakaz zajęcia ruchomości i dokonania wpisu zajęcia w rejestrze, jeżeli taki rejestr jest prowadzony; nakaz zajęcia wierzytelności pieniężnych lub roszczeń o wydanie rzeczy; nakaz zajęcia innych praw majątkowych lub praw rzeczowych; nakaz zajęcia wierzytelności pieniężnych na rachunku dłużnika w instytucji płatniczej; dokonanie wpisu zastawu na udziałach wspólnika w spółce w rejestrze spółek lub zastawu na zdematerializowanych papierach wartościowych w centralnym rejestrze zdematerializowanych papierów wartościowych; dokonanie tymczasowego wpisu hipoteki na nieruchomości dłużnika lub na prawie do nieruchomości.

Sąd może wydać zgodę na sprzedaż zajętych ruchomości, jeżeli w przeciwnym wypadku uległyby one zepsuciu lub jeżeli istnieje ryzyko znacznego spadku ich ceny, przy czym sprzedaż zajętych rzeczy przeprowadza się zgodnie z przepisami ZIZ dotyczącymi egzekucji z ruchomości.

Jeżeli sąd dokona zajęcia wierzytelności na mocy zarządzenia wstępnego, może, na wniosek wierzyciela lub dłużnika, zezwolić na przekazanie wierzytelności objętej zakazem wierzycielowi do celów egzekucji, jeżeli istnieje ryzyko, że zwłoka mogłaby doprowadzić do braku możliwości wyegzekwowania roszczenia lub do utraty prawa do wystąpienia z roszczeniem wobec osoby trzeciej.

Kwota uzyskana w wyniku sprzedaży rzeczy lub odzyskania wierzytelności jest przechowywana przez sąd do upływu okresu obowiązywania zarządzenia wstępnego lub do momentu wystąpienia przez wierzyciela z wnioskiem o przeprowadzenie egzekucji, ale nie dłużej niż przez 30 dni od daty powstania możliwości wyegzekwowania roszczenia na drodze prawnej.

Zarządzenie tymczasowe: *zarządzenia tymczasowe służące zabezpieczeniu roszczeń pieniężnych* mogą obejmować wszelkie środki umożliwiające zabezpieczenie roszczenia, które z uwagi na cele, których realizacji służą, mogą mieć czysto ochronny charakter. W ustawie wymieniono następujące przykładowe rodzaje zarządzeń tymczasowych służących zabezpieczeniu roszczeń pieniężnych: nałożenie zakazu swobodnego korzystania z ruchomości oraz zarządzenie przyjęcia takiej ruchomości na przechowanie; nałożenie na dłużnika zakazu przeniesienia prawa własności do nieruchomości lub praw rzeczowych do nieruchomości zarejestrowanych na jego nazwisko lub ustanowienia hipoteki na takiej nieruchomości oraz dokonanie wpisu takiego zakazu w rejestrze nieruchomości; nałożenie na dłużnika dłużnika zakazu zaspokajania roszczeń lub przekazywania składników majątku dłużnikowi, a także zakazu przyjmowania rzeczy, odzyskiwania wierzytelności i swobodnego korzystania z nich przez dłużnika; nakazanie organizacji realizującej transakcje płatnicze odmowy realizacji na polecenie dłużnika wypłaty z rachunku dłużnika kwoty pieniężnej objętej zarządzeniem wstępnym na rzecz dłużnika lub innej osoby. *Zarządzenia tymczasowe służące zabezpieczeniu roszczeń niepieniężnych* mogą również obejmować wszelkie środki umożliwiające zabezpieczenie roszczenia, które z uwagi na cele, których realizacji służą, mogą mieć charakter ochronny lub regulacyjny. W ustawie wymieniono następujące przykładowe rodzaje zarządzeń tymczasowych służących zabezpieczeniu roszczeń niepieniężnych: nałożenie zakazu przeniesienia prawa do ruchomości będącej przedmiotem roszczenia oraz nałożenie zakazu ustanowienia zastawu na takiej ruchomości, a także zarządzenie przyjęcia takiej ruchomości na przechowanie; nałożenie na dłużnika zakazu przeniesienia prawa własności do nieruchomości będącej przedmiotem roszczenia lub ustanowienia hipoteki na takiej nieruchomości i dokonanie wpisu takiego zakazu w rejestrze nieruchomości; nałożenie na dłużnika zakazu podejmowania jakichkolwiek działań, które mogłyby wyrządzić szkodę wierzycielowi, lub zakazanie mu dokonywania jakichkolwiek zmian w składnikach majątku będących przedmiotem roszczenia oraz nałożenie na niego grzywny w razie naruszenia takiego zakazu; nałożenie na dłużnika dłużnika zakazu przekazywania temu drugiemu składników majątku będących przedmiotem roszczenia; wypłata odszkodowania pracownikowi za utracone wynagrodzenie w trakcie prowadzenia sporu w sprawie zgodności z prawem decyzji o rozwiązaniu z nim stosunku pracy, jeżeli takie odszkodowanie jest konieczne w celu zapewnienia środków utrzymania temu pracownikowi i osobom, do których utrzymania jest on zobowiązany na mocy obowiązujących przepisów.

Jeżeli postanowienie w sprawie zarządzenia tymczasowego zostało wydane w postępowaniu cywilnym lub innym postępowaniu sądowym, wówczas ma ono skutek klauzuli wykonalności; pozwala ono na ingerencję wyłącznie w sferę interesów dłużnika, nie zaś w sferę interesów jakiegokolwiek osoby trzeciej.

Wydanie zarządzenia tymczasowego nie skutkuje zatem ustanowieniem zastawu na rzeczy, która ma zostać zabezpieczona.

Podobnie w sytuacji, gdy na mocy zarządzenia tymczasowego na dłużnika nałożono zakaz swobodnego korzystania z rzeczy, która ma zostać zabezpieczona, zakaz taki nie uniemożliwia podjęcia interwencji prawnej względem takiej rzeczy przez inną osobę (np. w postępowaniu egzekucyjnym).

Jedynym skutkiem niezastosowania się przez dłużnika do treści takiego zarządzenia tymczasowego jest przyznanie wierzycielowi prawa do zakwestionowania czynności prawnych, które wyrządziły mu szkodę, zgodnie z przepisami ogólnymi prawa zobowiązań. Osoby nabywające składniki majątku, którymi dłużnik nie może swobodnie dysponować, są w takim przypadku objęte ochroną, o ile nabyły takie składniki majątku w dobrej wierze (nie wiedziały i nie mogły wiedzieć, że działanie takie wyrządziło szkodę wierzycielowi). Jeżeli nabywca danego składnika majątku nie wszedł w jego posiadanie w dobrej wierze, dana czynność prawna przestaje mieć skutek prawny wyłącznie w odniesieniu do wierzyciela (powoda) w zakresie, w jakim jest to konieczne do zwrotu należnych mu wierzytelności.

Jeżeli dłużnik nie zastosuje się do zarządzenia tymczasowego, może zostać również pociągnięty do odpowiedzialności karnej z tytułu naruszenia praw osoby trzeciej. Sąd właściwy do przeprowadzenia egzekucji może również nałożyć grzywnę na dłużnika, który nie zastosuje się do zarządzenia tymczasowego, podczas gdy dłużnik ma prawo dochodzić od wierzyciela odszkodowania z tytułu szkód, jakich doznał wskutek wydania zarządzenia tymczasowego, które było bezpodstawne lub do którego wierzyciel nie był uprawniony.

Zarządzenie tymczasowe może również polegać na nałożeniu zakazu realizowania płatności na rzecz dłużnika dłużnika (np. banku); w takim przypadku wspomniany zakaz wchodzi w życie w momencie jego doręczenia dłużnikowi dłużnika. Po otrzymaniu zakazu ten ostatni nie może skutecznie wywiązać się ze zobowiązań wobec dłużnika i może również zostać zobowiązany do zapłaty odszkodowania na rzecz wierzyciela. W postępowaniu o wydanie zarządzenia tymczasowego bank może ujawnić informacje na temat istnienia i liczby rachunków transakcji finansowych lub innych zaciągniętych przez dłużnika wierzytelności wyłącznie na wniosek sądu; natomiast informacje na temat aktualnych numerów rachunków osób prawnych oraz tego, czy rachunki te zostały zamrożone, są udostępniane publicznie na stronach internetowych Agencji ds. Publicznych Rejestrów Prawnych i Powiązanych Usług Republiki Słowenii (Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve).

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

W postanowieniu w sprawie *zarządzenia wstępnego sąd określa między innymi* kwotę zabezpieczonego roszczenia wraz z odsetkami i kosztami, zastosowane zabezpieczenie oraz **okres jego obowiązywania**, przy czym *nie może on być dłuższy niż 15 dni od daty wystąpienia warunków umożliwiających przeprowadzenie egzekucji.*

Okres ważności *zarządzenia tymczasowego* nie został określony w obowiązujących przepisach; długość takiego okresu wyznacza sąd w postanowieniu o wydaniu zarządzenia tymczasowego. Jeżeli zarządzenie zostało wydane przed wytoczeniem powództwa lub przed wszczęciem innego postępowania lub jeżeli zostało ono wydane w celu zabezpieczenia roszczenia, które jeszcze nie powstało, sąd wyznacza wierzycielowi termin na wszczęcie odpowiedniego postępowania lub wytoczenie powództwa. Jeżeli wierzyciel nie wytoczy powództwa ani nie doprowadzi do wszczęcia postępowania przed upływem tego terminu, sąd wstrzyma postępowanie. Zarządzenia tymczasowe mogą pozostać w mocy po opublikowaniu orzeczenia sądowego, w odniesieniu do którego zostały wydane.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Dłużnik może wnieść zażalenie na postanowienie w sprawie zarządzenia wstępnego lub na postanowienie w sprawie zarządzenia tymczasowego w terminie ośmiu dni od daty doręczenia takiego postanowienia. Zażalenie należy wnieść do sądu, który wydał postanowienie w sprawie zarządzenia wstępnego lub zarządzenia tymczasowego; ten sam sąd rozpoznaje następnie wniesione zażalenie.

Dłużnik lub wierzyciel może zaskarżyć postanowienie sądu w sprawie zażalenia oraz postanowienie o odrzuceniu wniosku o wydanie zarządzenia tymczasowego do sądu, który wydał takie postanowienie, w terminie ośmiu dni od daty doręczenia takiego postanowienia. Odwołanie rozpoznaje sąd drugiej instancji. Co do zasady zażalenie i odwołanie nie skutkują wstrzymaniem biegu postępowania.

Powiązane strony

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

<https://www.uradni-list.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

<http://www.ajpes.si/>

Ostatnia aktualizacja: 09/01/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Słowacja

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

W prawie słowackim rozróżnia się „środki pilne” (l. poj. *neodkladné opatrenie*), „środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego” (l. poj. *zabezpečovacie opatrenie*) oraz „środki służące zabezpieczeniu dowodów” (*inštitút zabezpečenia dôkazu*). Odpowiednie przepisy można znaleźć w § 324 i nast. ustawy nr 160/2015 (kodeks postępowania cywilnego procesowego), oraz – w przypadku postępowań szczególnych – w § 360 i nast. ustawy nr 161/2015 (kodeks postępowania cywilnego nieprocesowego).

Zarządzając środkiem służącym zabezpieczeniu interesu prawnego, sąd może ustanowić zastaw na majątku, prawach lub innych aktywach dłużnika, aby zabezpieczyć roszczenie pieniężne wierzyciela w przypadku wystąpienia obawy, że egzekucja będzie utrudniona.

Sąd zarządzi środek pilny w przypadku konieczności natychmiastowego uregulowania określonej kwestii lub w przypadku wystąpienia obawy, że egzekucja nie będzie możliwa do przeprowadzenia, jeżeli tego samego celu nie można osiągnąć za pomocą środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego.

Postanowienie takie może również przyczynić się do zapewnienia skuteczności egzekucji przymusowej orzeczenia sądowego w przyszłości.

Środek służący zabezpieczeniu dowodów pozwala zabezpieczyć dowody (dowolnego rodzaju, w tym dowody z zeznań świadka, dowody z zeznań biegłego lub podobne dowody) na wniosek strony – ale nie z urzędu – przed wszczęciem postępowania. Wniosek taki może wnieść osoba posiadająca czynną legitymację procesową w postępowaniu, w którym można wykorzystać rezultaty zastosowania środka służącego zabezpieczeniu dowodów.

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Sąd rejonowy właściwy do rozpatrzenia danej sprawy jest również właściwy do zarządzenia środka pilnego lub środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego.

Sąd wydaje postanowienie o zastosowaniu środka pilnego lub środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego na wniosek strony. Jeżeli środek pilny lub środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego dotyczy postępowania, które sąd może wszcząć z urzędu, wniosek nie jest wymagany.

Przepisy prawa nie przewidują przymusu adwokackiego.

Zgodnie z prawem opłata za wniosek o wydanie lub uchylenie postanowienia o zastosowaniu środka wynosi 33 EUR.

Opłacie nie podlega wniosek o zastosowanie środka służącego zabezpieczeniu dowodów. Koszty związane z dowodami, które nie zostały pokryte z zaliczki, pokrywa Skarb Państwa. Sąd może jednak nakazać stronie, która nie kwalifikuje się do objęcia zwolnieniem z opłat sądowych, wniesienie zaliczki na poczet kosztów związanych z dowodami do depozytu sądowego, bez jednoczesnej utraty prawa do późniejszego zwrotu tych kosztów.

Również w tym przypadku przepisy prawa nie przewidują przymusu adwokackiego.

Dowody można zabezpieczyć w ten sposób zarówno w postępowaniu procesowym, jak i w postępowaniu nieprocesowym.

2.2 Najważniejsze warunki

Sąd może zarządzić środki pilne przed wszczęciem postępowania, w toku postępowania i po jego zakończeniu. Jeżeli chodzi o środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego, na podstawie wydanego postanowienia o zastosowaniu tych środków ustanawia się zastaw.

Dowody można zabezpieczyć, na wniosek, przed wszczęciem postępowania głównego, w toku postępowania i po jego zakończeniu, jeżeli istnieją obawy, że przeprowadzenie dowodu w późniejszym terminie będzie niemożliwe lub bardzo trudne. Sędem właściwym do wydania postanowienia o zastosowaniu środków służących zabezpieczeniu dowodów jest sąd właściwy do rozpatrzenia danej sprawy lub sąd właściwy dla miejsca, w którym znajdują się dowody podlegające zabezpieczeniu. Poza przepisami ogólnymi w kodeksie postępowania cywilnego procesowego przewidziano przepisy szczególne regulujące zabezpieczanie dowodów w sprawach dotyczących własności intelektualnej.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Sąd może zastosować środek pilny, zobowiązując stronę w szczególności do:

- zapłaty świadczeń alimentacyjnych w wymaganej kwocie;
- oddania dziecka pod opiekę drugiemu z rodziców lub osobie wskazanej przez sąd;
- przekazywania przynajmniej części uzyskiwanego przez stronę wynagrodzenia, jeżeli strona pracuje, w sytuacji, w której wnioskodawca – z poważanych przyczyn – musiał zaprzestać pracy zarobkowej;
- wniesienia określonej kwoty pieniężnej lub określonego składnika majątku do depozytu sądowego;
- niezbywania określonego składnika majątku lub określonych praw;
- podjęcia określonego działania, powstrzymania się od podejmowania określonego działania lub tolerowania określonego działania;
- tyczasowego powstrzymania się od przebywania w domu lub mieszkaniu, w którym zamieszkuje osoba bliska strony lub osoba, nad którą strona sprawuje pieczę, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie stosowania przemocy;
- powstrzymanie się od podejmowania działań prowadzących do naruszenia prawa własności intelektualnej lub zagrażających temu prawu.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Przedstawione definicje środków pilnych są przykładowe, a zatem sąd może również zarządzić środki pilne o innym charakterze.

Środek pilny lub środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego, na podstawie którego strona ma się powstrzymać od zbywania składników majątku lub praw, stanowi zakaz zbywania składników majątku lub praw np. w przypadku istnienia obawy o uszczerplenie majątku przez pozwanego (poprzez przeniesienie własności na inną osobę, zniszczenie lub uszkodzenie itp.).

Sąd może wydać postanowienie w przedmiocie środka pilnego lub środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego na posiedzeniu niejawnym. Innymi słowy, nie istnieje konieczność przesłuchania stron przed wydaniem postanowienia. Zasada ta wynika z faktu, że mogłoby to być sprzeczne z celem, jakim ma służyć zastosowanie środka pilnego i środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego, a także z faktu, że przy tego rodzaju czynności sąd z reguły nie przeprowadza dowodów. Nie oznacza to jednak, że sąd nie może nakazać stronom stawienia. Jeżeli sąd zdecyduje się przesłuchać strony, musi się to odbyć zgodnie ze wszystkimi przepisami dotyczącymi przeprowadzania dowodu w postępowaniu procesowym. Jeżeli sąd przeprowadza dowód wyłącznie z dokumentów, wówczas nie odbywa to się na posiedzeniu jawnym. W takiej sytuacji sąd wydaje stosowne postanowienie bez udziału stron.

Środek pilny jest wykonalny po doręczeniu stosownego postanowienia, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Środek pilny lub środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego wygasa:

- po upływie okresu, na który został zarządzony;
- jeżeli został zarządzony po wszczęciu postępowania głównego, a sąd pierwszej instancji lub sąd apelacyjny oddalił powództwo lub umorzył postępowanie;
- jeżeli w postanowieniu sąd wyznaczył termin na wytoczenie powództwa w postępowaniu głównym, lecz powództwa nie wytoczono w tym terminie;
- jeżeli sąd uwzględni powództwo w postępowaniu głównym;
- jeżeli środek stał się bezprzedmiotowy, biorąc pod uwagę przebieg egzekucji.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Na postanowienie o zastosowaniu środka pilnego lub środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego przysługuje zażalenie. Sądem właściwym do rozpoznania zażalenia jest właściwy sąd apelacyjny, tj. sąd drugiej instancji nadrzędny wobec sądu pierwszej instancji, który zarządził dany środek pilny lub środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego.

Zażalenie wnosi się do sądu, który wydał dane postanowienie, w terminie 15 dni od daty doręczenia tego postanowienia. Wniesienie zażalenia nie wywołuje skutku zawieszającego.

Ostatnia aktualizacja: 06/05/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Finlandia

1 Jakże wyróżniają się rodzaje środków?

W Finlandii wierzyciele lub inni powodowie w postępowaniu cywilnym lub handlowym mogą uzyskać środki zabezpieczające na swoją korzyść. Celem środków zabezpieczających jest zapewnienie możliwości wykonania orzeczenia co do istoty sprawy wydanego w późniejszym terminie. Przepisy dotyczące ustanawiania środków zabezpieczających określono w rozdziale 7 kodeksu postępowania sądowego (oikeudenkäymiskaari), natomiast przepisy dotyczące wykonywania orzeczeń – w rozdziale 8 kodeksu postępowania egzekucyjnego (ulosottokeari). Istnieją trzy rodzaje takich środków zabezpieczających:

zajęcie celem zabezpieczenia należności,

zajęcie celem zabezpieczenia prawa własności lub innego tak zwanego prawa pierwszeństwa oraz

pozostałe środki zabezpieczające (ogólne środki zabezpieczające).

Poniżej opisano środki zabezpieczające, które są dostępne w sprawach cywilnych dowolnego rodzaju. Istnieją również środki zabezpieczające, z których można korzystać w przypadku określonych rodzajów sporów w ramach przepisów szczególnych. Zalicza się do nich środki zabezpieczające mające na celu zabezpieczenie dowodów w sprawach cywilnych dotyczących praw własności przemysłowej i praw autorskich. W sprawach karnych można zastosować przepisy ustawy o środkach przymusu (pakkokeinolaiki); środki przymusu przewidziane w ustawie obejmują zajęcia, ograniczenie możliwości zbycia oraz zajęcia komornicze.

Istnieje rozróżnienie pomiędzy środkami zabezpieczającymi a wstępnym (tymczasowym) wykonaniem wyroków w sprawach cywilnych. Drugi przypadek dotyczy wykonania wyroku, zanim stanie się on prawomocny i nie będzie od niego przysługiwało odwołanie. Wyrok w sprawie cywilnej, który nie jest jeszcze prawomocny, jest zasadniczo bezpośrednio wykonalny z mocy prawa, chociaż wykonania zwykle nie można przeprowadzić w całości. Przykładowo na mocy nieprawomocnego wyroku wydanego przez sąd pierwszej instancji w sprawie należności można dokonać zajęcia majątku dłużnika, jeżeli dłużnik nie wniesie zabezpieczenia w odniesieniu do należności. Zajęty majątek można jednakże zbyć i z uzyskanych środków dokonać rozliczenia z wierzycielem tylko wówczas, gdy wierzyciel wniesie zabezpieczenie w odniesieniu do takich należności. Z kolei wyroki zaoczne podlegają natychmiastowemu wykonaniu w całości.

2 Jakże są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Decyzje o ustanowieniu wyżej wymienionych rodzajów środków zabezpieczających podejmują sądy powszechne, przy czym sądami pierwszej instancji są sądy rejonowe (*käräjäoikeus*). Środki zabezpieczające ustanowione przez sąd wykonują komornicy. Wniosek o ustanowienie środków zabezpieczających składa się w sądzie, przed którym toczy się postępowanie co do istoty sprawy. Jeżeli nie wszczęto jeszcze postępowania, wniosek o ustanowienie środków zabezpieczających należy złożyć w sądzie rejonowym, do którego należy także wnieść powództwo w celu wszczęcia postępowania co do istoty sprawy.

Sąd nie może ostatecznie zatwierdzić wniosku o ustanowienie środków zabezpieczających bez zapewnienia pozwanemu możliwości bycia wysłuchanym.

Sąd może jednak przychylić się do wniosku powoda o ustanowienie tymczasowych środków zabezpieczających bez wysłuchania drugiej strony, jeżeli w przeciwnym razie osiągnięcie celu środka zabezpieczającego będzie niemożliwe. W praktyce środki zabezpieczające można uzyskać bardzo szybko.

Postanowienia tymczasowe są ważne do czasu wydania odmiennego postanowienia.

Jeżeli powód ma już podstawę do przeprowadzenia egzekucji, jednak postępowanie egzekucyjne nie może zostać wszczęte niezwłocznie, komornik może w określonych okolicznościach bezpośrednio wydać tymczasowe środki zabezpieczające. Poniżej omówione zostaną jedynie środki zabezpieczające ustanawiane przez sąd.

2.2 Najważniejsze warunki

Wymogi w zakresie zajęcia celem zabezpieczenia należności lub prawa pierwszeństwa są następujące:

powód musi przedstawić wystarczająco przekonujące argumenty przemawiające za tym, że przysługują mu od pozwanego należności podlegające zajęciu lub prawo pierwszeństwa do danego składnika majątku; oraz

musi istnieć ryzyko, że pozwany podejmie czynności zagrażające spłacie długu należnego powodowi lub naruszające jego prawo.

W przypadku innych środków zabezpieczających analogicznie muszą istnieć dowody *prima facie* potwierdzające istnienie innego prawa oraz ryzyko naruszenia tego prawa przez pozwanego.

Przed wykonaniem środków zabezpieczających powód musi złożyć zabezpieczenie u komornika.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakże składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Środki zabezpieczające mogą dotyczyć majątku wszelkiego rodzaju. Jeżeli celem zajęcia jest zabezpieczenie należności, sąd zarządza zajęcie ruchomości lub nieruchomości należących do pozwanego do wysokości kwoty należnej powodowi. Następnie komornik decyduje, które składniki majątku pozwanego zostaną zajęte. Jeżeli celem zajęcia jest zabezpieczenie prawa pierwszeństwa, sąd zarządza zajęcie określonego składnika majątku będącego przedmiotem tego prawa, a komornik dokonuje zajęcia tego składnika majątku.

Za pomocą pozostałych środków zabezpieczających sąd może:

pod groźbą kary zakazać pozwanemu wykonania określonej czynności lub angażowania się w określoną działalność;
pod groźbą kary nakazać pozwanemu wykonanie określonej czynności;
upoważnić powoda do wykonania lub zlecenia wykonania określonej czynności;
zarządzić oddanie majątku pozwanego w posiadanie lub pieczę zarządcy; lub
zarządzić inny środek zabezpieczający wymagany w celu zabezpieczenia praw powoda.

3.2 Jakże skutki mają te środki?

W przypadku wykonania nakazu zajęcia majątku dłużnik traci kontrolę nad majątkiem. Dokonywanie czynności dotyczących majątku będącym przedmiotem nakazu zajęcia majątku jest przestępstwem. Jeżeli środki na rachunku bankowym dłużnika objęto nakazem zajęcia, bank nie może wypłacać takich środków na rzecz innych osób niż komornik. Nakaz zajęcia nie nadaje jednak osobie, która o niego wystąpiła, żadnego prawa pierwszeństwa do zajętych środków w stosunku do pozostałych wierzycieli dłużnika.

Skutki innych środków zabezpieczających zależą od ich charakteru.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

W terminie miesiąca od wydania postanowienia o ustanowieniu środków zabezpieczających powód musi wytoczyć przed sądem powództwo co do istoty sprawy lub wszcząć inne postępowanie, które może doprowadzić do wydania orzeczenia stanowiącego tytuł wykonawczy, na przykład postępowanie arbitrażowe. Jeżeli tego nie zrobi, środki zabezpieczające zostaną uchylone. Środki zabezpieczające można również uchylić, jeżeli podstawy ustanowienia tych środków ustaly z innego powodu. Wydając orzeczenie co do istoty sprawy, sąd musi jednocześnie orzec w sprawie środków zabezpieczających. Koszty wynikające z zastosowania środków zabezpieczających ponosi w głównej mierze powód. Jeżeli środki zabezpieczające okażą się bezpodstawne, powód ponosi odpowiedzialność za szkody wyrządzone pozwanemu w wyniku ich zastosowania, bez względu na to, czy dopuścił się zaniedbania, czy też nie. Aby zabezpieczyć się przed taką ewentualnością, powód musi wnieść zabezpieczenie, zanim środki zabezpieczające zostaną wykonane. Z drugiej strony pozwany może na ogół zapobiec wykonaniu środków zabezpieczających, wnosząc zabezpieczenie.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Od postanowień sądów o ustanowieniu środków zabezpieczających przysługuje odwołanie do sądu wyższej instancji, tj. do sądu apelacyjnego (*hovioikeus*) lub do Sądu Najwyższego (*korkein oikeus*). Wniesienie odwołania nie uniemożliwia wykonania środka zabezpieczającego, chyba że sąd odwoławczy zawiesi wykonanie takiego środka. Nie ma jednak możliwości odwołania się od postanowienia w sprawie tymczasowych środków zabezpieczających.

Zażalenia na środki i decyzje wydane przez komornika w sprawie wykonania środków zabezpieczających rozpatrują sądy rejonowe. Prawo do złożenia zażalenia mają także strony trzecie, które są zdania, że z powodu zadłużenia dłużnika zajęto ich własny majątek.

Ostatnia aktualizacja: 15/02/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Szwecja

1 Jakże wyróżnia się rodzaje środków?

Rozdział 15 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego (*rättegångsbalken*) zawiera podstawowe przepisy regulujące środki zabezpieczające w sprawach cywilnych. Co do zasady dopóki sąd nie osądzi sprawy, nie można wydać żadnego środka egzekucyjnego w odniesieniu do roszczenia cywilnoprawnego. Wyjątkiem od tej zasady są przepisy dotyczące środków zabezpieczających. Zasadniczym celem środków zabezpieczających jest zagwarantowanie, że strona przegrywająca zastosuje się do przyszłego orzeczenia sądu.

Najczęściej stosowanym środkiem zabezpieczającym jest *zajęcie*, które oznacza, że wnioskodawca może objąć w posiadanie dowolną rzecz będącą własnością drugiej strony lub może doprowadzić do odebrania stronie przeciwnej prawa do rozporządzania rzeczą w inny sposób.

Zgodnie z rozdziałem 15 art. 1 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego zajęcie można zarządzić w celu zapewnienia przyszłego wykonania wyroku dotyczącego *roszczenia*. Zasadniczo zgodnie z tym przepisem postanowienie w sprawie zajęcia musi być sformułowane w taki sposób, aby zajęciem objęty został majątek należący do dłużnika, mający pokryć określoną kwotę będącą przedmiotem roszczenia. W wyjątkowych przypadkach w postanowieniu można jednak określić, jaki majątek może podlegać egzekucji.

Zajęcie można również zarządzić w celu zapewnienia przyszłego wykonania wyroku w odniesieniu do *nadrzędnego prawa do określonego majątku* (rozdział 15 art. 2 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego). Przykładami takich wyroków są wyroki, w których sąd orzeka, iż powód ma nadrzędne prawo do określonych papierów wartościowych, jak również te, w przypadku których pozwany jest zobowiązany do niezwłocznego wydania takich papierów wartościowych.

Rozdział 5 art. 3 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego zawiera ogólny przepis dotyczący uprawnienia sądu do *zasądzenia odpowiedniego środka* w celu zabezpieczenia praw wnioskodawcy. Przepis ten stosuje się przykładowo w przypadku nakazów. Uznaje się, iż powództwo o potwierdzenie, że pozwany nie jest uprawniony do pracy z określonymi towarami określonymi w klauzuli o zakazie konkurencji, jest również objęte zakresem tego przepisu.

Ponadto zgodnie z rozdziałem 15 art. 4 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego sąd może, w przypadku nadrzędnego prawa do określonego majątku, zasądzić *zwrot zbytego składnika majątku itp.*

Ponadto rozdział 15 art. 5 ust. 3 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego stanowi, że pod pewnymi warunkami sąd może zastosować **tymczasowy** środek zabezpieczający.

Oprócz tego istnieją również odrębne przepisy dotyczące środków zabezpieczających w niektórych dziedzinach szczególnych, np. w prawie patentowym.

2 Jakże są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Postanowienia w sprawie środków zabezpieczających wydaje sąd, jeżeli postępowanie w sprawie jest w toku. Jeżeli postępowanie w sprawie nie jest w toku, zasadniczo zastosowanie mają te same przepisy dotyczące właściwości sądu co w przypadku spraw cywilnych ogółem.

Sąd nie może podnieść kwestii środków zabezpieczających z urzędu. Wymagane jest zatem, aby strona, która jest zainteresowana wydaniem takiego postanowienia, złożyła wniosek w tej sprawie. Jeżeli postępowanie w sprawie nie jest w toku, wniosek musi zostać złożony na piśmie.

Nie ma wymogu, aby wnioskodawca korzystał z pomocy lub zastępstwa procesowego adwokata. Postępowanie sądowe przed szwedzkimi sądami jest bezpłatne, z wyjątkiem opłaty za wniesienie powództwa, która obecnie wynosi 450 SEK (około 50 EUR).

2.2 Najważniejsze warunki

Warunkiem zastosowania środków zgodnie z przepisami rozdziału 15 art. 1–3 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego (*rättegångsbalken*) jest to, aby główny przedmiot sprawy (np. roszczenie zgodnie z art. 1) *mógł być przedmiotem postępowania sądowego lub rozpoznania w trybie innego, podobnego postępowania*. Takim podobnym postępowaniem może być postępowanie arbitrażowe.

Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) orzekł, że zajęcie lub inne środki zabezpieczające zgodnie z rozdziałem 15 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego mogą również zostać zastosowane w odniesieniu do *roszczeń, które muszą zostać rozpatrzone przez sądy zagraniczne*, jeżeli orzeczenie sądu może zostać wykonane w Szwecji.

Aby sąd mógł zarządzić zajęcie zgodnie z rozdziałem 15 art. 1–3 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego, muszą również zostać spełnione określone poniżej warunki.

Jednym z wymogów jest wykazanie przez wnioskodawcę *wiarygodnych podstaw* dochodzenia roszczenia w stosunku do innej osoby oraz możliwość ich rozpatrywania w ramach postępowania sądowego lub w trybie innego, podobnego postępowania.

Wnioskodawca musi również wykazać, iż można mieć *uzasadnione obawy*, że druga strona poprzez ucieczkę, wywiezienie majątku lub inne działanie uniknie wykonania zobowiązania do spłaty długu (art. 1), że druga strona wywiezie, znacznie uszkodzi lub w inny sposób rozporządzi majątkiem ze szkodą dla wnioskodawcy (art. 2) lub że druga strona poprzez wykonanie określonych czynności lub podjęcie bądź zaniechanie pewnych działań lub w inny sposób uniemożliwi lub utrudni wnioskodawcy wykonanie jego praw lub znacznie obniży wartość majątku (art. 3).

Aby sąd zasądził środek **tyczasowy**, musi również istnieć ryzyko powstania szkody w razie zwłoki. Określenie to odnosi się do sytuacji, w której wykonanie orzeczenia będzie zagrożone, jeżeli sąd nie zasądzi środka natychmiast bez przesłuchania drugiej strony. Jeżeli środek zostanie zasądzony w takim trybie, należy przesłać stronom postanowienie i zobowiązać pozwanego do ustosunkowania się do postanowienia. Po otrzymaniu uwag pozwanego sąd musi niezwłocznie ponownie zbadać kwestię, czy dany środek należy podtrzymać.

Ponadto środek można zasądzić wyłącznie wtedy, gdy wnioskodawca ustanowi *zabezpieczenie* na pokrycie wszelkich szkód, które mogą zostać wyrządzone drugiej stronie. Jeżeli wnioskodawca nie jest w stanie ustanowić zabezpieczenia, ale jednocześnie wykaże, że ma szczególne podstawy do dochodzenia roszczenia, sąd może zwolnić go z obowiązku ustanowienia zabezpieczenia.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Wykonanie postanowień w sprawie *zajęcia z tytułu roszczeń* polega na zajęciu majątku do określonej wartości. Zasadniczo do egzekucji mają zastosowanie takie same zasady jak w przypadku zajęcia komorniczego (*utmätning*). Nie ma jednak w tym przypadku mowy o sprzedaży majątku.

Zasadniczo zajęciu podczas egzekucji podlega majątek wszelkiego rodzaju. Majątek może być ruchomy albo nieruchomy.

Niektóre składniki majątku są wyłączone z egzekucji. Dotyczy to tzw. artykułów pierwszej potrzeby (*beneficieegendom*), do których zalicza się *między innymi*: odzież i inne przedmioty przeznaczone do użytku osobistego dłużnika do uzasadnionej wartości;

meble, urządzenia gospodarstwa domowego oraz inne urządzenia niezbędne do prowadzenia domu;

narzędzia i inne urządzenia niezbędne do pracy za wynagrodzeniem lub szkolenia zawodowego dłużnika;

rzeczy osobiste, np. medale i nagrody sportowe, które mają dla dłużnika taką wartość osobistą, że ich zajęcie byłoby niesprawiedliwe.

Majątek może również podlegać ochronie na mocy odrębnych przepisów. Może tak być na przykład w przypadku odszkodowania.

Zajęcie z tytułu egzekucji roszczeń można stosować do wynagrodzenia itp. dopiero wtedy, gdy zostanie ono wypłacone i może podlegać zajęciu.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Jeżeli majątek został zajęty *na poczet długów*, pozwany nie może dokonać cesji majątku ani rozporządzać nim w żaden inny sposób ze szkodą dla wnioskodawcy. Szwedzka Służba Komornicza (Kronofogdemyndigheten) może jednak dopuścić wyjątki od zakazu rozporządzania mieniem, jeżeli są ku temu szczególne powody. Wszelkie przypadki rozporządzania mieniem z naruszeniem zakazu mogą prowadzić do powstania odpowiedzialności karnej.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Jeżeli środek został zasądzony na mocy art. 15 art. 1–3 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego, a powództwa jeszcze nie wytoczono, wnioskodawca ma obowiązek wnieść sprawę w odniesieniu do tej kwestii w terminie jednego miesiąca od wydania postanowienia. Jeżeli roszczenie ma być rozpatrzone w trybie innego postępowania, wnioskodawca musi wówczas podjąć działania określone dla takiego postępowania.

W przypadku zasądzenia środka **tyczasowego** należy przesłać stronom postanowienie i zobowiązać pozwanego do ustosunkowania się do postanowienia. Po otrzymaniu uwag pozwanego sąd musi niezwłocznie ponownie zbadać kwestię, czy dany środek należy podtrzymać.

Środek należy bezzwłocznie uchylić, jeżeli po jego zasądzeniu zostanie wniesione zabezpieczenie, które zaspokaja cel, w którym środek został wydany.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Sprawa dotycząca środków zabezpieczających musi zostać rozstrzygnięta w drodze postanowienia zarówno wówczas, gdy zostanie podniesiona jako kwestia procesowa w toku postępowania, jak i wówczas, gdy zostanie wniesiona niezależnie od niego.

W obu przypadkach osoba, przeciwko której postanowienie jest skierowane, może się od niego oddzielnie odwołać. Strona, która chce odwołać się od postanowienia sądu rejonowego (*tingsrätt*), musi złożyć zażalenie na piśmie w terminie trzech tygodni od daty wydania postanowienia. Jeżeli postanowienia nie wydano na posiedzeniu ani nie ogłoszono na nim daty wydania postanowienia, termin na wniesienie odwołania będzie liczony od daty otrzymania postanowienia przez skarżącego. Odwołanie należy skierować do sądu apelacyjnego (*hovrätt*), ale należy je złożyć w sądzie rejonowym (*tingsrätt*).

Jeżeli sąd rejonowy odrzucił wniosek o zasądzenie środków zabezpieczających w sprawie cywilnej zgodnie z rozdziałem 15 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego (*rättegångsbalken*) lub uchylił postanowienie o zasądzeniu takiego środka, sąd apelacyjny może niezwłocznie zezwolić na zastosowanie takiego środka do odwołania. Jeżeli sąd rejonowy zasądził taki środek lub orzekł, że postanowienie można wykonać, mimo że nie jest ono jeszcze prawomocne, sąd apelacyjny może niezwłocznie zadecydować, że postanowienia sądu rejonowego nie można wykonać do odwołania.

Ostatnia aktualizacja: 06/09/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służbę Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Anglia i Walia

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

Zgodnie z art. 25.1 ust. 1 w części 25 regulaminu postępowania cywilnego (Civil Procedure Rules, CPR) i zgodnie z zasadą właściwości pełnej (*inherent jurisdiction*) sądy w Anglii i Walii są uprawnione do zarządzenia środków tymczasowych lub zabezpieczających służących ochronie interesów strony związanych z majątkiem albo podstawą roszczenia. Ze środków tych można skorzystać na dowolnym etapie, w tym również przed wszczęciem postępowania. Środki te stosuje się zgodnie z zasadą słuszności, co oznacza, że wydanie stosownego postanowienia leży w gestii sądu. Zasady regulujące kwestie związane z zarządzaniem tych środków ustanowiono w przełomowym wyroku w sprawie American Cyanamid Co przeciwko Ethicon^[1]. Zgodnie z zasadą 25.1 ust. 1 w części 25 regulaminu postępowania cywilnego sąd może zarządzić następujące środki:

nakazy tymczasowe;

oświadczenia tymczasowe;

postanowienia w przedmiocie majątku umożliwiające jego sprzedaż, zabezpieczenie, oględziny, objęcie nadzorem lub zrealizowanie płatności związanej z majątkiem;
nakazy umożliwienia wejścia na teren nieruchomości lub do budynków;
nakazy wydania rzeczy;
nakazy zabezpieczenia lub postanowienia pouczające stronę o obowiązku przekazania informacji na temat położenia nieruchomości lub składników majątku będących przedmiotem nakazu zabezpieczenia;
nakazy przeszukania;
nakazy ujawnienia dokumentów lub dokonania oględzin majątku przed wytoczeniem powództwa – mogą one zostać wydane wobec strony przeciwnej albo wobec osoby trzeciej, która nie bierze jeszcze udziału w postępowaniu;
nakazy wypłacenia płatności zaliczkowych na poczet odszkodowania, którego sąd jeszcze nie zasądził;
nakazy dotyczące płatności na rzecz sądu w toku postępowania;
postanowienia w przedmiocie rozliczenia środków pieniężnych;
postanowienia związane z postępowaniami w zakresie własności intelektualnej.

Zgodnie z zasadą właściwości pełnej sądów w orzecznictwie utworzono również określone środki tymczasowe, m.in. nakazy Norwich Pharmacal (nakazy ujawnienia informacji lub dokumentów, które są dostępne w Zjednoczonym Królestwie oraz w Irlandii) oraz zakazy wnoszenia pozwu. Nakazy Norwich Pharmacal mają na celu zmuszenie osoby trzeciej do ujawnienia szczegółowych informacji na temat sprawcy szkody, aby umożliwić powodowi wytoczenie imiennego powództwa przeciwko tej osobie – nakazy te stosuje się często w sprawach dotyczących korporacyjnych nadużyć służbowych. Zakazy wnoszenia pozwu mają na celu uniemożliwienie stronie wytoczenia powództwa w państwie trzecim, jeżeli stanowiłoby to działanie uciążliwe lub opresyjne lub jeżeli byłoby to sprzeczne z zasadami rzetelnego procesu sądowego. Sąd może ponadto wydać oświadczenie w przedmiocie wykładni przepisu lub postanowienia umownego będącego przedmiotem sporu.

Nakaz to postanowienie sądu zobowiązujące stronę do podjęcia określonych działań albo do zaniechania określonych działań. Nakaz tymczasowy to właśnie tego rodzaju postanowienie wydawane przed przeprowadzeniem rozprawy dotyczącej wytoczonego powództwa. Powód może podjąć próbę ochrony swojej pozycji w toku postępowania sądowego lub przed wszczęciem postępowania sądowego, występując o wydanie nakazu tymczasowego uniemożliwiającego pozwanemu podjęcie czynności, które mogłyby zaszkodzić powodowi.

Przewidziano również dwa konkretne rodzaje nakazów, o których wydanie powód może się zwrócić, jeżeli w sprawie zachodzi ryzyko, że pozwany podejmie kroki mające na celu zniszczenie dowodów lub uniemożliwienie wykonania ewentualnego wyroku wydanego na rzecz powoda. Pierwszym z nich jest nakaz przeszukania; drugi to nakaz zabezpieczenia uniemożliwiający pozwanemu rozporządzanie składnikami majątku lub ich przeniesienie poza obszar Anglii i Walii.

Jeżeli powód dochodzi zapłaty określonej sumy pieniężnej (np. spłaty długu lub wypłaty odszkodowania), sąd może nakazać pozwanemu uiszczenie płatności zaliczkowej na poczet kwoty, którą pozwany może być ostatecznie zobowiązany przekazać powodowi, aby powód nie znalazł się w trudnej sytuacji, w przypadku gdyby wyrok miał zostać wydany z opóźnieniem.

W takiej sytuacji pozwany może być narażony na ryzyko, że w przypadku oddalenia powództwa i zasądzenia kosztów postępowania od powoda wykonanie nakazu pokrycia kosztów postępowania okaże się niemożliwe. Aby zapewnić pozwanemu ochronę, sąd może w określonych przypadkach nakazać powodowi wniesienie zabezpieczenia na poczet kosztów postępowania, zazwyczaj w postaci sumy pieniężnej przekazywanej sądowi.

Wysoki Trybunał (High Court) może również zarządzić środki tymczasowe w toku postępowania prowadzonego przed sądem zagranicznym, jeżeli uzna to za konieczne i celowe. Wysoki Trybunał może również wydać „globalny nakaz zabezpieczenia” mający zastosowanie do składników majątku położonych za granicą.

[1] [1975] 1.504.

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Nakazy (w tym nakazy przeszukania i nakazy zabezpieczenia)

Zgodnie z przepisami części 25 regulaminu postępowania cywilnego wszystkie wnioski o zarządzenie środków tymczasowych należy wносить do sądu rozpoznającego sprawę lub do sądu, który będzie rozpoznawał sprawę po wytoczeniu powództwa. Niektóre rodzaje nakazów – w szczególności te dotyczące spraw z elementem obcym – może wydać wyłącznie Wysoki Trybunał, podczas gdy inne może wydać sąd hrabstwa (*county court*). Jeżeli chodzi o postępowania przed Wysokim Trybunałem, nakazy mogą zostać wydane w trybie zwykłym lub poprzez wniesienie wniosku o wydanie nakazu tymczasowego do poszczególnych wydziałów odwoławczych (*divisional courts*) lub służb tych sądów działających poza godzinami ich urzędowania – ma to niejednokrotnie znaczenie w przypadku nakazów tymczasowych dotyczących wstrzymania publikacji prasowej lub zapobieżenia deportacjom dokonywanym przez Home Office.

Zgodnie z ogólnymi wymogami wniosków należy sporządzić, korzystając z formularza zawiadomienia o złożeniu wniosku (formularz N244); do zawiadomienia należy również załączyć formularz pozwu, zeznania świadka na poparcie wniosku, oświadczenia z mocą przysięgi pełniące funkcję środków dowodowych i projekt postanowienia. Projekt postanowienia musi zawierać zobowiązanie powoda do zapłaty odszkodowania^[2] (*cross-undertaking in damages*), a także zobowiązanie do doręczenia pozwanemu wniosku, dowodów i jakiegokolwiek wydanego postanowienia. Ma to kluczowe znaczenie, jeżeli sąd rozpoznaje sprawę w toku postępowania nieprocesowego. W przypadku nakazów wydawanych w sytuacjach nadzwyczajnych należy uwzględnić zobowiązanie do niezwłocznego uiszczenia stosownych opłat; konieczne może okazać się również podjęcie zobowiązania do niezwłocznego wszczęcia postępowania formalnego.

Po złożeniu wniosku zostanie on rozpoznany przez sędziego, który wyda stosowne postanowienie, zapieczętuje je, po czym przekaże je wnioskodawcy. Za doręczenie postanowienia stronie przeciwnej odpowiada wnioskodawca.

Nakazy przeszukania mają bardzo inwazyjny charakter, dlatego też możliwość ich wydania jest obwarowana szczególnymi wymogami. W normalnych warunkach doręcza je „*solicitor* nadzorujący” zaznajomiony z problematyką związaną z nakazami przeszukania i działający niezależnie od reprezentujących powoda prawników. *Solicitor* nadzorujący ma obowiązek objaśnić treść nakazu przeszukania pozwanemu i pouczyć go o przysługującym mu prawie do skorzystania z porady prawnej. *Solicitor* nadzorujący dokonuje przeszukania lub sprawuje nadzór nad przeszukaniem po czym przekazuje protokół przeszukania reprezentującym powoda prawnikom. Nakazy przeszukania są skuteczne od dnia ich doręczenia, przy czym przeszukania można dokonać po upływie czasu, jakiego pozwany może racjonalnie potrzebować, aby zasięgnąć porady prawnej.

Nakazy zabezpieczenia to postanowienia służące powstrzymaniu strony od przeniesienia składników majątku znajdujących się w okręgu sądu, który wydał nakaz, lub ograniczeniu możliwości rozporządzania przez stronę składnikami majątku położonymi w dowolnym miejscu na świecie. Ich szczególną właściwością jest to, że stają się skuteczne z chwilą ich wydania, co sprawia, że kwestie związane z doręczeniem postanowienia mają kluczowe znaczenie. Niezastosowanie się do dowolnego z tych nakazów może zostać potraktowane jako dopuszczenie się obrazy sądu.

Płatności zaliczkowe i zabezpieczenie na poczet kosztów

Strony mogą uzgodnić kwestie związane z płatnościami zaliczkowymi i zabezpieczeniem na poczet kosztów w drodze porozumienia, ale w przypadku jego braku konieczne będzie zwrócenie się do sądu. Stosowny wniosek składa się, wnosząc do sądu zawiadomienie o złożeniu wniosku wraz z dowodami w postaci dokumentu na jego poparcie. Wniosek należy doręczyć pozwanemu, który może przedstawić w odpowiedzi własne dowody. Jeżeli sąd wyda postanowienie, określi formę i kwotę zabezpieczenia, które należy ustanowić, lub płatności, którą należy uiścić.

Koszty uzyskania postanowień

Nie przewidziano żadnych ustalonych przedziałów kosztów uzyskania którychkolwiek z opisanych powyżej postanowień. Ustanowiono jednak konkretne opłaty sądowe z tytułu wniesienia wniosku o wydanie postanowienia, których wysokość zależy od tego, czy przy składaniu wniosku przekazuje się stosowne zawiadomienie pozwanemu, czy też nie. Pełne informacje na temat tych opłat można znaleźć na stronie internetowej [Ministerstwa Sprawiedliwości](#). Powód jest zobowiązany pokryć honoraria reprezentujących go prawników (a w przypadku nakazu przeszukania – również honorarium solicitora nadzorującego), choć sąd może ostatecznie obciążyć tymi kosztami pozwanego.

[2] Zobowiązania składa się przed sądem. Niewywiązanie się z zobowiązania może podlegać surowym sankcjom.

2.2 Najważniejsze warunki

Jak wspomniano powyżej, sąd dysponuje swobodą uznania w kwestii stosowania wszystkich środków opisanych w tym punkcie i nie zarządzi ich, jeżeli uzna to za niewłaściwe lub nieproporcjonalne w okolicznościach sprawy. Sądy zachowują większą ostrożność przy wydawaniu nakazów przeszukania i nakazów zabezpieczenia z uwagi na szczególnie restrykcyjny charakter tych środków.

Nakazy tymczasowe

Rozpoznając wniosek o wydanie nakazu tymczasowego[3], sąd w pierwszej kolejności sprawdzi, czy powództwo dotyczy „istotnego zagadnienia, które może być przedmiotem postępowania” (tj. ustali, czy nie jest ono „niepoważne lub uciążliwe”). Jeżeli sąd uzna, że powództwo nie dotyczy istotnego zagadnienia, odmówi wydania nakazu.

Jeżeli jednak sąd stwierdzi, że powództwo dotyczy istotnego zagadnienia, które może być przedmiotem postępowania, przystąpi do analizy „interesu stron”. Przeprowadzenie tej analizy wiąże się z koniecznością odpowiedzi na pytanie, czy pozbawienie powoda możliwości skorzystania z nakazu do chwili przeprowadzenia rozprawy byłoby mniej korzystnym rozwiązaniem niż wydanie nakazu przeciwko pozwanemu. Rozstrzygając ten problem, sąd bierze pod uwagę poniższe kwestie w następującej kolejności:

Czy zasądzenie odszkodowania na rzecz powoda byłoby odpowiednim rozwiązaniem, gdyby powód wygrał sprawę? Jeżeli sąd uzna, że tak, wniosek o wydanie nakazu zostanie oddalony. Jeżeli sąd uzna, że nie (np. z uwagi na fakt, że szkoda poniesiona przez powoda miałaby nieodwracalny lub niepieniężny charakter), rozważy kolejne kwestie.

Czy zobowiązanie powoda do zapłaty odszkodowania zapewni pozwanemu odpowiednią ochronę, w przypadku gdyby wygrał on sprawę? Jeżeli wypłata odszkodowania zapewniłaby pozwanemu odpowiednią ochronę, uznaje się to zazwyczaj za przesłankę przemawiającą za wydaniem nakazu.

W przypadku gdy pozostałe czynniki okażą się zrównoważone, sąd utrzyma *status quo*. W tym kontekście można wziąć pod uwagę inne czynniki społeczne lub ekonomiczne, np. wpływ wydania lub odmowy wydania nakazu na zatrudnienie lub na dostępność leków.

W ostateczności sąd może wziąć pod uwagę względną zasadność argumentów stron, ale wyłącznie w przypadku, gdy będzie w stanie jednoznacznie stwierdzić, że argumenty jednej ze stron są znacznie bardziej przekonujące niż argumenty drugiej strony.

Nakazy przeszukania

Sąd może wydać nakaz przeszukania w celu zabezpieczenia dowodów lub składników majątku istotnych z punktu widzenia postępowania sądowego.

Przesłanki uzyskania nakazu przeszukania są bardziej restrykcyjne niż przesłanki obowiązujące w przypadku innych rodzajów nakazów, przy czym sąd nie wyda takiego nakazu, dopóki powód nie wykaże, że wszystkie poniższe przesłanki zostały spełnione:

uzasadnienie faktyczne i prawne stanowiące podstawę powództwa, które uprawdopodobniają jego zasadność (*fumus boni iuris*), jest szczególnie przekonujące;

działania pozwanego stanowiące przedmiot postępowania wyrządzają powodowi poważną rzeczywistą szkodę lub mogą potencjalnie wyrządzić mu poważną szkodę;

zgromadzono niezbita dowody wskazujące, że pozwany dysponuje obciążającymi go dokumentami lub materiałami;

zachodzi „realna możliwość” lub „prawdopodobieństwo”, że niewydanie nakazu przeszukania doprowadzi do zniszczenia dokumentów lub materiałów.

Nakazy zabezpieczenia

Sąd jest uprawniony do wydania nakazu zabezpieczenia, jeżeli uzna to za „sprawiedliwe i uzasadnione”. Sąd nie wyda nakazu zabezpieczenia, dopóki powód nie wykaże, że wszystkie poniższe warunki zostały spełnione:

powód wskazał zasadną podstawę roszczenia, do którego rozpoznania właściwe są sądy Anglii i Walii;

argumenty zawarte w pozwie skierowanym przez powoda przeciwko pozwanemu są przekonujące;

potwierdzono wystąpienie przesłanek pozwalających przypuszczać, że pozwany dysponuje składnikami majątku na terytorium Anglii lub Walii;

zachodzi „realne ryzyko”, że pozwany rozporządzi składnikami majątku w taki sposób, by uniemożliwić wykonanie wyroku (np. dokona zbycia składników majątku lub wywiezie je poza granice Anglii i Walii).

Sąd zachowuje szczególną ostrożność przy wydawaniu nakazów zabezpieczenia w toku postępowania przed sądem państwa trzeciego, zwłaszcza jeżeli nakaz zabezpieczenia pokrywałby się lub byłby sprzeczny z jakimkolwiek nakazem zabezpieczenia wydanym przez sąd zagraniczny, przed którym toczy się postępowanie główne, lub jeżeli sąd zagraniczny odmówił zatrzymania składników majątku.

Sąd nie wyda globalnego nakazu zabezpieczenia, jeżeli pozwany dysponuje wystarczającym majątkiem położonym w okręgu właściwości sądu. Sąd rozważy również, czy globalny nakaz zabezpieczenia będzie możliwy do wykonania w państwach, w których znajdują się składniki majątku pozwanego.

Nakazy Norwich Pharmacal

Na mocy tych ustanowionych w orzecznictwie nakazów pozwany ma obowiązek ujawnić określone dokumenty lub informacje powodowi. Choć nakazy te są podobne do nakazów ujawnienia przedsądowego i nakazów ujawnienia skierowanych do osób niebędących stroną postępowania, zakres ujawnienia dokonywanego na podstawie nakazu Norwich Pharmacal jest szerszy, ponieważ obejmuje „informacje” w odróżnieniu od dokumentów. Z wnioskiem o wydanie tego rodzaju nakazu można wystąpić na dowolnym etapie postępowania, a nawet już po wydaniu wyroku. Poza koniecznością zapewnienia zgodności z ogólnie obowiązującymi zasadami słuszności, muszą zostać spełnione następujące przesłanki: doszło do popełnienia szkody wskutek działania sprawcy, przeciwko któremu wnioskodawca wytoczyłby powództwo, gdyby znał jego tożsamość. Ponadto wydanie nakazu jest konieczne w celu wymierzenia sprawiedliwości, a osiągnięcie tego celu w inny sposób nie jest możliwe. Pozwany jest sprawcą szkody albo jego współnikiem lub osobą z nim stowarzyszoną dysponującą informacjami na temat sprawy. Wnioski o wydanie tego rodzaju nakazów, które mają zastosowanie na szczeblu międzynarodowym, należy wnosić do Wysokiego Trybunału; ujawnione informacje można wykorzystać w toku postępowania prowadzonego w państwie trzecim bez konieczności uzyskania zgody sądu, co stanowi odstępstwo od ogólnych zasad procesowych.

Zakazy wnoszenia pozwu

Środki te uniemożliwiają pozwanemu wszczęcie postępowania przed sądem zagranicznym. Poza koniecznością zapewnienia zgodności z ogólnie obowiązującymi zasadami słuszności zastosowanie takich środków wiąże się z koniecznością spełnienia innych kryteriów. Przede wszystkim należy upewnić się, że ustanowienie zakazu wszczęcia postępowania będzie leżało w interesie wymiaru sprawiedliwości; zasadniczo warunek ten uznaje się za spełniony, jeżeli wszczęcie postępowania byłoby uciążliwe lub skutkowało naruszeniem postanowienia umownego, np. postanowienia przyznającego właściwość wyłączną sądom w Anglii i Walii. Ponadto postępowanie musi toczyć się przed sądem niepodlegającym przepisom rozporządzenia Bruksela I. Jeżeli sąd mógłby wstrzymać postępowanie toczące się przed tymi sądami, skutkowało to podważeniem zasady wzajemnego zaufania między systemami sądowymi. Wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, w której sprawa dotyczy arbitrażu prywatnego, ponieważ w takim przypadku nie zachodzi tego rodzaju obawa.

Płatności zaliczkowe

Sąd może nakazać pozwanemu wniesienie płatności zaliczkowej wyłącznie w przypadku, gdy pozwany uznał spoczywające na nim zobowiązanie do zapłaty określonej sumy pieniężnej na rzecz powoda, gdy na rzecz powoda wydano już wyrok dotyczący kwoty pieniężnej, której wysokość zostanie ustalona na późniejszym etapie, lub gdy sąd upewni się, że powód będzie w stanie odzyskać „znaczną kwotę pieniężną” (lub w przypadku roszczenia dotyczącego przywrócenia posiadania nieruchomości – płatność z tytułu zajmowania nieruchomości przez pozwanego). W sprawach dotyczących szkody na osobie sąd może wydać nakaz wniesienia płatności zaliczkowej wyłącznie w przypadku, gdy zobowiązanie pozwanego zostanie pokryte przez ubezpieczyciela lub gdy pozwany jest organem publicznym.

Zabezpieczenie na poczet kosztów

Poniżej przedstawiono najczęstsze przypadki, w których sąd może nakazać powodowi wniesienie zabezpieczenia:

powód zamieszkuje poza terytorium Unii Europejskiej i poza terytorium Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (Islandia, Liechtenstein, Norwegia i Szwajcaria), a wykonanie nakazu pokrycia kosztów w jego państwie miejsca zamieszkania byłoby trudne;

powód jest spółką lub inną osobą prawną oraz występują przesłanki pozwalające przypuszczać, że nie będzie on w stanie pokryć kosztów poniesionych przez pozwanego, jeżeli sąd zasądzi je na rzecz powoda od pozwanego (podejmując decyzję w sprawie ewentualnego zarządzenia zabezpieczenia, sąd bierze pod uwagę, czy fakt, że powód nie dysponuje środkami pieniężnymi lub funduszami, nie wynika z działań pozwanego);

powód zmienił miejsce zamieszkania, aby uniknąć konsekwencji wszczęcia postępowania, lub nie podał prawidłowego adresu w formularzu pozwu;

powód podjął działania w odniesieniu do swojego majątku, które utrudniłyby wykonanie wydanego przeciwko niemu nakazu pokrycia kosztów.

Sąd wyda nakaz wniesienia zabezpieczenia wyłącznie w przypadku, gdy będzie miał pewność, że jest to sprawiedliwe, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy. Sąd rozważy, czy wystąpienie z wnioskiem o wydanie nakazu wniesienia zabezpieczenia ma na celu uniemożliwienie powodowi wytoczenia uzasadnionego powództwa oraz czy prawdopodobieństwo pomyślnego rozpoznania tego powództwa jest dostatecznie duże.

Sąd jest również uprawniony do wydania nakazu wniesienia zabezpieczenia wobec:

osoby niebędącej stroną postępowania, która pokrywa koszty związane z wytoczeniem powództwa w zamian za udział w zyskach uzyskanych po wydaniu korzystnego wyroku lub która przeniosła przysługujące jej prawo do wytoczenia powództwa na powoda, aby uniknąć ryzyka wydania wobec niej nakazu pokrycia kosztów;

dowolnej strony postępowania, która bez uzasadnionej przyczyny nie zastosowała się do regulaminu sądu.

[3] Kryteria te są skryształowaną i udoskonaloną wersją zasad ustanowionych w wyroku w sprawie American Cyanamid.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Nakazy tymczasowe

Nakaz może nakładać na stronę obowiązek podjęcia lub zaniechania podejmowania określonych działań w odniesieniu do dowolnego rodzaju majątku.

Nakazy przeszukania

Wydanie nakazu przeszukania wobec pozwanego nakłada na niego obowiązek umożliwienia wstępu do jego pomieszczeń, ale nie upoważnia powoda do uzyskania dostępu do tych pomieszczeń przy użyciu siły. Nakaz musi zawierać określenie pomieszczeń, które mogą zostać przeszukane, oraz wykaz rzeczy, które osoby dokonujące przeszukania mogą zbadać, skopiować i zabrać. Nakaz może obejmować wyłącznie dowody, które mogą okazać się istotne w toku postępowania, lub składniki majątku, które mogą być przedmiotem postępowania lub których może dotyczyć jeden z wątków postępowania.

Typowy nakaz tego rodzaju zobowiązuje pozwanego do wydania wszystkich rzeczy figurujących w zamieszczonym w nim wykazie. Jeżeli podejrzewa się, że istotne dowody mogą być przechowywane na komputerach, należy zapewnić dostęp do wszystkich komputerów znajdujących się w pomieszczeniach, aby umożliwić ich przeszukanie, a także należy sporządzić kopie wszystkich znalezionych materiałów.

Nakazy zabezpieczenia

Sąd może wydać nakaz zabezpieczenia wobec majątku pozwanego, uniemożliwiając mu pomniejszenie należącego do niego majątku położonego w Anglii i Walii poniżej ustalonej wartości, lub wobec konkretnych składników tego majątku. Pozwany będzie nadal uprawniony do przeznaczenia środków objętych nakazem na pokrycie kosztów utrzymania oraz kosztów porady prawnej i zastępstwa procesowego; w nakazie pozwanemu można również zapewnić możliwość rozporządzania składnikami majątku w toku zwykłej działalności gospodarczej.

Typową formą nakazu zabezpieczenia jest nakaz ustanawiający „kwotę maksymalną”, który ma zastosowanie do wszystkich składników majątku pozwanego poniżej ustalonej wartości. Nakaz ten obejmuje dowolne składniki majątku, którymi pozwany może samodzielnie rozporządzać, w tym składniki majątku przechowywane lub kontrolowane przez osobę trzecią zgodnie z dyspozycjami pozwanego.

Nakaz ogólny lub nakaz ustanawiający „kwotę maksymalną” obejmuje wszystkie składniki majątku, w tym ruchomości i nieruchomości, pojazdy, środki pieniężne i papiery wartościowe. Nakaz będzie również obejmował wszelkie składniki majątku nabyte po jego wydaniu. W nakazie można wskazać konkretne składniki majątku, aktywa przedsiębiorstwa i rachunki bankowe podlegające zabezpieczeniu. Wspólny rachunek bankowy nie zostanie zabezpieczony, o ile nie wskaże się go bezpośrednio w nakazie.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Pozwanego poucza się, że niezastosowanie się do nakazu tymczasowego stanowi obrazę sądu zagrożoną karą pozbawienia wolności, grzywny lub objęcia składników majątku dłużnika sekwestrem.

Sytuacja, w której osoba trzecia udziela pozwanemu zgody na zbycie składników majątku z naruszeniem nakazu zabezpieczenia, nie zawsze stanowi obrazę sądu. Jeżeli jednak osoba trzecia, która została powiadomiona o wydaniu nakazu zabezpieczenia, świadomie pomoże pozwanemu zbyć zabezpieczone składniki majątku, osoba taka dopuszcza się obrazy sądu. Powód powinien zatem doręczyć odpisy nakazu zabezpieczenia osobom trzecim, np. przedstawicielom banku pozwanego, jego księgowym i reprezentującym go prawnikom (*solicitors*). (W standardowym formularzu nakazu zabezpieczenia przyjmuje się, że powód dokona takiego doręczenia, i poucza się osoby trzeciej o potencjalnych sankcjach grożących im w przypadku niezastosowania się do treści nakazu. Nakaz zawiera również zobowiązanie powoda do pokrycia wszystkich zasadnych kosztów poniesionych przez osoby trzecie w związku z koniecznością zastosowania się do treści nakazu oraz do wypłaty na ich rzecz odszkodowania z tytułu zaciągniętych w tym celu zobowiązań.) Nawet jeżeli banki i osoby trzecie otrzymały powiadomienie o wydaniu nakazu, nadal mogą korzystać z praw do zabezpieczenia i potrącenia powstałych przed wydaniem nakazu zabezpieczenia.

Wydanie nakazu zabezpieczenia nie skutkuje przyznaniem powodowi żadnych praw rzeczowych do zabezpieczonych składników majątku. Prawo do wszczęcia postępowania z tytułu dopuszczenia się obrazy sądu jest zasadniczo jedynym środkiem dostępnym powodowi. Umowa zawarta z naruszeniem nakazu jest niezgodna z prawem, a zatem strona, która zdawała sobie sprawę, że postanowienia umowy będą sprzeczne z wydanym nakazem, może nie mieć możliwości dochodzenia jej wykonania. Ponadto sąd może niekiedy wydać odrębny nakaz uniemożliwiający pozwanemu wykonanie umowy zawartej z osobą trzecią. Na mocy niezgodnej z prawem umowy nadal może jednak dojść do przeniesienia prawa własności, a po wykonaniu takiej umowy odzyskanie przeniesionych składników majątku nie jest zasadniczo możliwe.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Jeżeli postanowienie dotyczące nakazu tymczasowego wydano w obecności stron, można wskazać w nim, że nakaz obowiązuje do dnia przeprowadzenia rozprawy, wydania wyroku lub kolejnego postanowienia sądu lub do określonej daty. (Jeżeli nakaz obowiązuje „do wydania kolejnego postanowienia”, nie zostanie zniesiony w przypadku wydania wyroku sądu, ale wyłącznie w sytuacji, gdy sąd wyda postanowienie jednoznacznie lub w dorozumiany sposób znoszące nakaz).

Nakaz tymczasowy wydany bez przekazania pozwanemu powiadomienia obowiązuje zazwyczaj przez określony czas, rzadko dłużej niż 7 dni – jego przedłużenie wymaga wydania kolejnego postanowienia przez sąd. Wydając nakaz bez powiadamiania pozwanego, sąd wyznacza z reguły termin rozprawy (*return date*), na której pozwany może się stawić i zakwestionować postanowienie o przedłużeniu nakazu. Standardowy nakaz zabezpieczenia zawiera informacje wskazujące, że ma on zastosowanie do dnia rozprawy lub do chwili wydania kolejnego postanowienia.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Pozwany lub dowolna osoba trzecia, na których nakaz tymczasowy wywiera bezpośredni wpływ, może w dowolnej chwili zwrócić się do sądu o zmianę lub uchylenie postanowienia o wydaniu nakazu (przy czym z wniesieniem zażalenia na postanowienie o wydaniu nakazu przeszukania, który został już wykonany, należy zasadniczo zaczekać do chwili przeprowadzenia rozprawy). Pozwany nie ma obowiązku czekać z wniesieniem zażalenia na postanowienie wydane bez powiadomienia do dnia rozprawy. Pozwany ma obowiązek powiadomić reprezentujących powoda prawników (*solicitors*) o zamiarze wniesienia zażalenia z wyprzedzeniem. Zażalenie z reguły wnosi się do sądu, który wydał postanowienie, przy czym często rozpoznaje je ten sam sędzia.

Przesłanki uzasadniające wniesienie zażalenia przez pozwanego obejmują: niespełnienie jednego z warunków przewidzianych w postanowieniu, istotną zmianę okoliczności skutkującą bezpodstawnością postanowienia, opresyjny charakter postanowienia, nieuzasadnioną ingerencję w prawa osób trzecich niemających związku ze sprawą oraz zwłokę powoda w dochodzeniu roszczenia. Jeżeli nakaz wydano bez powiadomienia pozwanego, przesłanki uzasadniające jego uchylenie lub zmianę obejmują również niewywiązanie się przez powoda z obowiązku poinformowania sądu o istotnych okolicznościach faktycznych przy składaniu wniosku o wydanie nakazu oraz przedstawienie niewystarczających dowodów uzasadniających zastosowanie środka tymczasowego bez powiadomienia pozwanego.

Jeżeli sąd uchylił nakaz, pozwany ma prawo powołać się na zobowiązanie powoda do zapłaty odszkodowania i dochodzić takiego odszkodowania. Sąd nakaże przeprowadzenie „postępowania w przedmiocie odszkodowania”, aby oszacować szkodę poniesioną przez pozwanego, przy czym takie postępowanie może zostać odroczone do chwili przeprowadzenia rozprawy lub przeprowadzone w późniejszym terminie.

Sąd jest również uprawniony do uchylenia lub zmiany postanowień dotyczących płatności zaliczkowych i zabezpieczenia na poczet kosztów, a także do wydania postanowienia o zwrocie całości lub części środków pieniężnych przekazanych na podstawie nakazu.

Powiązane strony

[Ministerstwo Sprawiedliwości](#)

Ostatnia aktualizacja: 30/09/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Irlandia Północna

1 Jakże wyróżnia się rodzaje środków?

Zakaz (*prohibitory/negative injunction*) – środek zabraniający podejmowania określonej czynności lub nakazujący zaprzestania podejmowania określonej czynności. Jest to najczęściej spotykany rodzaj środka zabezpieczającego.

Nakaz (*mandatory/positive injunction*) – środek zobowiązujący do podjęcia określonych czynności lub naprawienia szkody wyrządzonej wcześniejszą czynnością.

Nakaz zapobiegawczy (*quia timet injunction*) – postanowienie zobowiązujące do podjęcia określonej czynności lub zabraniające podejmowania określonej czynności, aby zapobiec szkodzie, do której jeszcze nie doszło.

Nakaz Mareva – postanowienie zakazujące pozwanemu usunięcie lub zbycie należących do niego składników majątku w celu uniemożliwienia wykonania wyroku zasądzonego odszkodowanie. Nakaz może stanowić, że pozwany zachowuje możliwość rozporządzania składnikami majątku niezbędnymi do pokrycia kosztów utrzymania, kosztów prowadzenia działalności gospodarczej lub kosztów prawnych.

Przyjęcie zobowiązania w miejsce nakazu/zakazu – z propozycją skorzystania z tego rozwiązania często wychodzi pozwany, przeciwko któremu skierowany jest wniosek o wydanie nakazu/zakazu; jeżeli powód wyrazi zgodę na jego zastosowanie, fakt przyjęcia zobowiązania przez pozwanego należy zarejestrować w formie pisemnej lub dokonać tej czynności przed sądem.

Nakaz oględzin i zabezpieczenia majątku – służy on osiągnięciu dwóch celów:

zabezpieczeniu majątku będącego przedmiotem powództwa, aby zapewnić stronie wygrywającej możliwość odzyskania tego majątku lub jego równowartości w środkach pieniężnych, oraz

zapewnieniu możliwości dokonania oględzin majątku w celu zgromadzenia dowodów na potrzeby postępowania. Sąd może również wydać postanowienie o udzieleniu zgody na wejście na teren nieruchomości strony w celu wykonania nakazu.

Nakaz ustanowiony na podstawie wyroku w sprawie Anton Piller – nakaz ten uprawnia powoda, reprezentującego go prawnika zwanego *solicitor* lub inny właściwy podmiot do zajęcia rzeczy bez powiadomienia pozwanego o tym fakcie z wyprzedzeniem w celu ich zabezpieczenia lub w celach dowodowych.

2 Jakże są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Z wnioskiem o zastosowanie środka tymczasowego można wystąpić w dowolnej chwili między wszczęciem postępowania a wydaniem prawomocnego orzeczenia w sprawie. W pilnych przypadkach sąd może zarządzić zastosowanie środka tymczasowego przed wszczęciem postępowania, jeżeli powód zobowiąże się do jego niezwłocznego wszczęcia.

Procedurę składania wniosku o zastosowanie środka tymczasowego opisano w regulaminie sądu. Ogólny regulamin sądu mający zastosowanie do postępowań przed Wysokim Trybunałem (High Court) to regulamin Trybunału Sprawiedliwości Irlandii Północnej z 1980 r. [Rules of the Court of Judicature (Northern Ireland) 1980], natomiast postępowania przed sądami hrabstw przeprowadza się zgodnie z regulaminem sądów hrabstw Irlandii Północnej z 1981 r. [County Court Rules (Northern Ireland) 1981].

Wniosek składa się zazwyczaj poprzez wniesienie powiadomienia o złożeniu wniosku (*notice of motion*) do odpowiedniego wydziału Wysokiego Trybunału lub wezwania do stawienia się przed sądem (*summons*) do sądu hrabstwa, przed którym toczy się postępowanie główne.

W powiadomieniu lub wezwaniu należy wskazać środek tymczasowy, o którego zastosowanie występuje się do sądu, oraz przepis regulaminu sądu, na podstawie którego wniosek został złożony; do powiadomienia lub wezwania należy również załączyć oświadczenie z mocą przysięgi (które często składa się przed reprezentującym powoda prawnikiem zwanym *solicitor*) oraz projekt postanowienia.

Powiadomienie lub wezwanie wraz z oświadczeniem z mocą przysięgi i wszelkimi innymi dokumentami należy doręczyć pozwanemu przynajmniej na dwa dni robocze przed planowanym terminem rozpoznania wniosku, choć w pilnych przypadkach sąd może wyrazić zgodę na skrócenie terminu przewidzianego na doręczenie.

W postępowaniu przed Wysokim Trybunałem wnioski rozpoznaje z reguły urzędnik sądowy zwany master, choć w przypadku niektórych rodzajów postępowań (wskazanych w regulaminie Trybunału Sprawiedliwości Irlandii Północnej z 1980 r.) przewidziano wymóg rozpoznania wniosków o zastosowanie środków tymczasowych przez sędziego.

Sąd hrabstwa dysponuje pełnymi uprawnieniami w zakresie stosowania środków tymczasowych w sprawach podlegających jego właściwości. Wnioski o zastosowanie środków zabezpieczających wnoszone do sądu hrabstwa rozpoznaje sędzia sądu hrabstwa.

Wniosek można wnieść na zasadzie *ex parte*, bez doręczania powiadomienia ani wezwania osobie, przeciwko której jest on skierowany, w następujących przypadkach:

jeżeli sprawa ma niezwykle pilny charakter;

jeżeli wcześniejsze powiadomienie pozwanego o wniesieniu wniosku utrudniłoby wykonanie postanowienia;

przyjęło się, że wnioski składane przed wszczęciem postępowania wnoszą się z reguły na zasadzie *ex parte*;

jeżeli w ustawie lub regulaminie sądu dopuszcza się możliwość wniesienia wniosku na zasadzie *ex parte* lub zaleca się wniesienie wniosku w tym trybie.

Wniosek *ex parte* sporządza się w szczególnej formie określonej jako deklaracja *ex parte*, przy czym powód jest zobowiązany do pełnego i uczciwego ujawnienia wszystkich istotnych okoliczności faktycznych. Wnioski o wydanie postanowienia na zasadzie *ex parte* (z wyjątkiem wniosków o wydanie nakazów /zakazów na zasadzie *ex parte*) rozpoznaje zazwyczaj sędzia lub urzędnik sądowy zwany master bez zwoływania rozprawy. Kwestie związane z kosztami wniosku *ex parte* rozpoznaje się zazwyczaj w toku rozprawy.

2.2 Najważniejsze warunki

Nakaz sądowy jest środkiem uznaniowym. Sąd może wydać nakaz na dowolnym etapie postępowania, jeżeli uzna to za sprawiedliwe i zasadne. Sąd korzysta z przysługującej mu swobody uznania w kwestii wydawania nakazów sądowych zgodnie z wytycznymi ustanowionymi w wyroku w sprawie American Cyanamid przeciwko Ethicon [1975] AC 396. Po pierwsze, powód musi wykazać istnienie poważnej kwestii spornej, która będzie przedmiotem postępowania. Następnie sędzia rozważy, czy powodowi należy się odszkodowanie z tytułu naruszenia jego praw. Sędzia może następnie przeprowadzić analizę interesu stron – jeżeli okaże się, że interes stron jest zrównoważony, preferowanym rozwiązaniem będzie zachowanie lub przywrócenie stanu sprzed popełnienia domniemanego naruszenia. Jeżeli wniosek dotyczy nakazu zobowiązującego stronę do podjęcia określonej czynności, konieczne jest wykazanie pilniejszej potrzeby. Sąd nie wyda takiego nakazu, dopóki powód nie zobowiąże się do wypłaty odszkodowania na rzecz pozwanego, w przypadku gdyby przegrał sprawę lub gdyby wydanie nakazu okazało się niepotrzebne.

We wniosku o wydanie nakazu Mareva powód musi przedstawić:

solidne przesłanki uzasadniające wytoczenie powództwa dotyczącego zwrotu określonych środków pieniężnych;

dowody wskazujące, że pozwany dysponuje majątkiem, który może wywieźć lub ukryć;

dowody świadczące o ryzyku zbycia majątku przez pozwanego, zanim wyrok będzie mógł zostać wykonany.

Wniosek o dokonanie oględzin majątku można złożyć w odniesieniu do majątku będącego przedmiotem postępowania lub majątku, którego może dotyczyć jeden z wątków postępowania. Prawo do oględzin nie jest uzależnione od stopnia, w jakim powód uzasadnił swoje powództwo.

We wniosku dotyczącym nakazu ustanowionego na podstawie wyroku w sprawie Anton Piller powód musi wykazać realną możliwość zniszczenia przez pozwanego dokumentów lub rzeczy dla niego niekorzystnych lub podania przez niego do wiadomości publicznej materiałów, w odniesieniu do których powodowi przysługuje prawo do ich zachowania w poufności.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Wniosek o wydanie nakazu/zakazu musi być powiązany z wykonalnym prawem lub okolicznościami faktycznymi, które doprowadziły do jego złożenia, i być uzależniony od tego prawa lub od tych okoliczności. Nakaz/zakaz nie jest jednak środkiem, za pomocą którego powód może dochodzić przysługujących mu praw – służy on raczej utrzymaniu lub przywróceniu określonego stanu do czasu zakończenia postępowania w sprawie.

Nakaz Mareva może zostać wydany w odniesieniu do majątku, który znajduje się obecnie na terytorium Irlandii Północnej lub który znajdzie się na terytorium Irlandii Północnej w przyszłości (majątek nie musi być przedmiotem powództwa ani nie musi być powiązany z powództwem), niezależnie od tego, czy pozwany ma miejsce zamieszkania lub pobytu w Irlandii Północnej.

Nakaz oględzin majątku lub jego zachowania może zostać wydany wyłącznie w odniesieniu do majątku rzeczowego. Procedura ta nie jest odpowiednia do tego, aby uzyskać wgląd do treści dokumentu udostępnionego zgodnie z przepisami w zakresie ujawniania dokumentów.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Nakaz/zakaz można wykonać w toku postępowania wstępnego. Wykonanie nakazu/zakazu w toku postępowania wstępnego wiąże się z koniecznością jego wcześniejszego doręczenia pozwanemu. Zobowiązanie podlega wykonaniu na takich samych zasadach jak nakaz/zakaz.

Osoby trzecie, np. małżonek pozwanego, *solicitor* lub bank, które powiadomiono o wydaniu nakazu Mareva, odpowiadają za zabezpieczenie majątku pozwanego znajdującego się w ich posiadaniu. Nakaz Mareva wywiera jednak wpływ wyłącznie na pozwanego i nie przyznaje powodowi uprzywilejowanej pozycji względem wierzycieli pozwanego.

Nakaz oględzin i zabezpieczenia majątku można wydać wyłącznie przeciwko stronie postępowania, a więc możliwość jego wykonania będzie uzależniona od uzyskania zgody osoby, w której posiadaniu znajduje się majątek.

Nakaz ustanowiony na podstawie wyroku w sprawie Anton Piller nie może zostać wykonany przy użyciu siły, ale jeżeli z treści nakazu wynika, że pozwany ma obowiązek umożliwić przeszukanie, odmowa udzielenia zgody na przeszukanie ze strony pozwanego stanowi obrazę sądu i może skłonić sąd do wyciągnięcia wniosku, że pozwany ma coś do ukrycia.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Wyróżnia się dwie kategorie środków:

środki zabezpieczające – obowiązujące do chwili przeprowadzenia rozprawy;

środki tymczasowe – obowiązujące przez ściśle określony czas.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Każda ze stron może wnieść środek zaskarżenia od nakazu lub postanowienia wydanego przez urzędnika sądowego zwanego master do sędziego. Środek zaskarżenia należy wnieść w terminie pięciu dni i doręczyć stronie przeciwnej co najmniej dwa pełne dni przed wyznaczonym terminem rozpoznania. Termin pięciu dni może zostać przedłużony wedle uznania sądu – sąd wyrazi na to zgodę wyłącznie w przypadku, gdy uzna to za uzasadnione. Środek zaskarżenia nie przysługuje jednak od zobowiązania. Na postanowienie o odrzuceniu wniosku *ex parte* powodowi przysługuje zażalenie, a pozwany składa w takim przypadku wniosek o uchylenie postanowienia, a nie zażalenie na postanowienie.

Wniesienie zażalenia skutkuje przeprowadzeniem całego postępowania od początku, przy czym powód przedstawia swoje argumenty jako pierwszy. Choć w takim przypadku dopuszcza się możliwość przedstawienia nowych dowodów, sędzia z reguły odmówi ich wzięcia pod uwagę, chyba że uzna to za uzasadnione.

Postanowienie w przedmiocie nakazu zabezpieczającego można zaskarżyć do sędziego Wysokiego Trybunału, wnosząc o ponowne rozpoznanie sprawy lub o przekazanie sprawy do rozpoznania przez Sąd Apelacyjny.

Powiązane strony

 [Służba Sądów i Trybunałów Irlandii Północnej](#)

Ostatnia aktualizacja: 29/09/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Szkocja

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

Zajęcie na zabezpieczenie (*diligence on the dependence*)

Zajęcie na zabezpieczenie to środek zabezpieczający stosowany w przypadku, gdy postępowanie sądowe jest w toku, lub na krótko przed wszczęciem postępowania. Stosując ten środek, powód (wierzyciel) może zabezpieczyć majątek pozwanego, aby zapewnić zaspokojenie swojej wierzytelności na podstawie dowolnego orzeczenia (wyroku) wydanego na jego rzecz w toku postępowania sądowego.

Wyróżnia się dwa rodzaje zajęcia na zabezpieczenie. Pierwszym z nich jest zabezpieczające zajęcie majątku znajdującego się w posiadaniu osoby trzeciej (*arrestment on the dependence*) – w ramach tej metody powód w postępowaniu dotyczącym wypłaty środków pieniężnych może skutecznie „zamrozić” środki pieniężne lub rzeczy pozwanego znajdujące się w posiadaniu osoby trzeciej. Po zastosowaniu tego środka osoba trzecia nie może wypłacać środków pieniężnych ani przenosić własności rzeczy należących do dłużnika. Drugim rodzajem zajęcia na zabezpieczenie jest zabezpieczający zakaz zbywania składników majątku (*inhibition on the dependence*) uniemożliwiający pozwanemu przenoszenie własności lub zbywanie majątku dziedzicznego będącego jego własnością. Środek ten stosuje się w odniesieniu do gruntów lub budynków, a nie środków pieniężnych lub ruchomości – uniemożliwia on pozwanemu rozporządzanie należącym do niego majątkiem w sposób, który mógłby wywrzeć negatywny wpływ na roszczenie powoda, np. przez dokonanie sprzedaży majątku i rozporządzenie zyskami z takiej sprzedaży.

Zabezpieczające zajęcie majątku znajdującego się w posiadaniu osoby trzeciej i zabezpieczający zakaz zbywania składników majątku można przekształcić w standardowe środki zabezpieczające stosowane w toku postępowania egzekucyjnego po wydaniu orzeczenia na rzecz powoda w toku postępowania sądowego.

Zajęcie tymczasowe

Zajęcie tymczasowe to tymczasowy środek zabezpieczający zbliżony do zajęcia na zabezpieczenie umożliwiający powodowi zajęcie ruchomości pozwanego w sytuacji, w której postępowanie sądowe jest nadal w toku. Jego zastosowanie skutecznie uniemożliwia pozwanemu rozporządzenie zajętej ruchomością znajdującą się w jego posiadaniu do chwili zakończenia postępowania. Zajęcia tymczasowego nie można jednak stosować w odniesieniu do rzeczy znajdujących się w miejscu zamieszkania dłużnika ani w odniesieniu do niektórych określonych składników majątku. Po wydaniu orzeczenia zajęcie tymczasowe nie przekształca się w zajęcie na potrzeby postępowania egzekucyjnego; zanim zajęte rzeczy będą mogły zostać sprzedane na licytacji, należy uiścić opłatę na poczet kosztów postępowania egzekucyjnego i opłatę z tytułu kolejnego zajęcia.

Zakaz tymczasowy

Zakaz to postanowienie sądu uniemożliwiające osobie dokonanie określonych czynności, np. zbycie majątku – można zatem korzystać z niego w celu utrzymania majątku pozwanego w jego obecnym stanie. Zakaz tymczasowy wywołuje takie same skutki prawne co zwykły nakaz, ale zasadniczo wydaje się go na wczesnym etapie postępowania sądowego po złożeniu stosownego wniosku, przed przeprowadzeniem analizy stanu faktycznego. Z tego względu jest on bardziej podatny na zaskarżenie i łatwiej jest go uchylić.

Zabezpieczenie dokumentów i innych składników majątku

Sąd może wydać postanowienie w celu tymczasowego zabezpieczenia dokumentów i innych składników majątku (uwzględniając grunty) zapewniające stronie możliwość zabezpieczenia dowodów rzeczowych lub zgromadzenia dowodów.

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Zajęcie na zabezpieczenie

Zajęcia na zabezpieczenie można dokonać wyłącznie na podstawie postanowienia sądu. Nakaz zabezpieczającego zajęcia majątku znajdującego się w posiadaniu osoby trzeciej lub zabezpieczający zakaz zbywania składników majątku, a także nakaz zajęcia tymczasowego może wydać zarówno Court of Session, jak i *sheriff court*. Zabezpieczające zajęcie majątku znajdującego się w posiadaniu osoby trzeciej i zajęcie tymczasowe jest zasadne wyłącznie w przypadku roszczenia dotyczącego zapłaty określonej sumy pieniężnej innej niż suma pieniężna na pokrycie wydatków. Wydanie zabezpieczającego zakazu zbywania składników majątku jest zasadne, jeżeli w pozwie zwrócono się o zastosowanie podobnego środka, o nałożenie na pozwanego obowiązku przekazania majątku dziedzicznego powodowi lub o ustanowienie zabezpieczenia rzeczowego na majątku dziedzicznym.

W toku postępowania przed *sheriff court* powód dąży zazwyczaj do wydania postanowienia o zajęciu na zabezpieczenie, występując ze stosownym pozwem. Pozew zawiera roszczenie powoda. Zajęcie na zabezpieczenie może obowiązywać przez dowolny okres do chwili wydania prawomocnego orzeczenia na rzecz powoda. Następnie nakaz zabezpieczającego zajęcia majątku znajdującego się w posiadaniu osoby trzeciej, zabezpieczający zakaz zbywania składników majątku lub nakaz zajęcia tymczasowego doręcza zazwyczaj *sheriff officer* (urzędnik sądu powołany do celów doręczania pism i wykonywania nakazów).

W postępowaniu przed Court of Session (sądem cywilnym najwyższej instancji w Szkocji) postanowienia w przedmiocie zajęcia na zabezpieczenie wydaje się na wniosek. *Lord Ordinary*, czyli dowolny sędzia izby niższej (Outer House) Court of Session, może następnie wydać nakaz dokonania zajęcia. Nakaz zabezpieczającego zajęcia majątku znajdującego się w posiadaniu osoby trzeciej, zabezpieczający zakaz zbywania składników majątku lub nakaz zajęcia tymczasowego doręcza zazwyczaj *messenger-at-arms* (urzędnik Court of Session powołany do celów doręczania pism i wykonywania nakazów sądowych).

Zabezpieczenie dokumentów i innych składników majątku

Jeżeli nie wszczęto jeszcze postępowania, którego dotyczą dokumenty lub składniki majątku, wydanie postanowienia przez sąd będzie wiązało się z koniecznością wykazania przez powoda, że postępowanie cywilne zostanie prawdopodobnie wszczęte oraz że w jego toku może dojść do wystąpienia wątpliwości dotyczących stosownych dokumentów lub innych składników majątku. W toku postępowania, które zostało już wszczęte, postanowienie zostanie wydane wyłącznie w przypadku, gdy powód wykaże, że jest to konieczne w celu zapewnienia mu możliwości potwierdzenia swoich twierdzeń (tj. wykazania prawdziwości argumentów, które przedstawił w sprawie). Jeżeli sąd uwzględni wniosek, w postanowieniu wskazane zostaną działania, które pozwany musi podjąć, aby zastosować się do przewidzianych w nim środków. Następnie odpis uwierzytelniony postanowienia doręcza się stronom, przeciwko którym jest ono skierowane.

2.2 Najważniejsze warunki

Zajęcie na zabezpieczenie

Zajęcie na zabezpieczenie to środek uznaniowy, a sądy nie wydadzą nakazu jego dokonania, jeżeli nie zostaną spełnione przesłanki określone w przepisach ustawy z 1987 r. o dłużnikach w Szkocji [Debts (Scotland) Act 1987] oraz jeżeli w ocenie sądów nie będzie to zasadne, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy. Do powoda będzie należało przekonanie sądu, że wydanie postanowienia jest zasadne.

Zakaz tymczasowy

Przed wydaniem zakazu tymczasowego sędzia upewnia się co do pilności i zasadności sprawy. Sędzia wyda taki zakaz, jeżeli uzna to za stosowne, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy i jeżeli będzie miał pewność, że w przypadku braku zakazu tymczasowego powód byłby narażony na większe niedogodności niż niedogodności, na które narażony zostałby pozwany w rezultacie wydania zakazu.

Zabezpieczenie dokumentów i innych składników majątku

Wydanie postanowienia przez sąd będzie wiązało się z koniecznością wykazania przez powoda, że postępowanie cywilne zostanie prawdopodobnie wszczęte oraz że w jego toku może dojść do wystąpienia istotnych wątpliwości dotyczących dokumentów lub innych składników majątku. Jeżeli wszczęto już postępowanie cywilne, postanowienie zostanie wydane wyłącznie wówczas, gdy powód wykaże, że jest to zasadne (zob. pkt 2.1 powyżej).

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Zajęcie na zabezpieczenie

Zajęcie rzeczy lub środków pieniężnych znajdujących się w posiadaniu osoby trzeciej skutkuje ich „zamrożeniem”. Taką osobę trzecią określa się mianem osoby, w której posiadaniu znajduje się zajęty majątek (*arrestee*). Wierzyciel nie może wejść w posiadanie zajętych w ten sposób środków pieniężnych ani rzeczy ani sprzedać ich przed wydaniem orzeczenia. W przypadku wydania orzeczenia na rzecz powoda środki pieniężne mogą zostać wydane z urzędu – wydanie rzeczy wiąże się jednak z koniecznością wytoczenia powództwa o wydanie rzeczy, którą zajęto u osoby trzeciej (*action of furthcoming*).

Zakaz zbywania składników majątku to osobisty środek zabezpieczający uniemożliwiający pozwanemu rozporządzenie lub ustanawianie zabezpieczenia na należących do niego składnikach majątku dziedzicznego ze szkodą dla wierzycieli. Zakazy zbywania składników majątku wydaje się wobec majątku dziedzicznego stanowiącego własność pozwanego, a nie majątku będącego należną mu wierzycielnością u osoby trzeciej.

Zajęcia tymczasowe można dokonać w celu zajęcia ruchomości rzeczowych, z zastrzeżeniem określonych wyjątków. Wyjątki te obejmują wszelkie rzeczy znajdujące się w miejscu zamieszkania pozwanego, przedmioty, których pozwany potrzebuje do wykonywania zawodu lub prowadzenia działalności gospodarczej, łatwo psujące się towary oraz pojazd pozwanego, o ile jego wartość nie przekracza określonej kwoty.

Zakaz tymczasowy

Zakaz tymczasowy uniemożliwia pozwanemu dokonanie określonej czynności ze skutkiem natychmiastowym. Może on skutkować pozbawieniem pozwanego lub osoby trzeciej możliwości podejmowania jakichkolwiek czynności w odniesieniu do dowolnego składnika majątku.

Zabezpieczenie dokumentów i innych składników majątku

Court of Session i *sheriff court* dysponują szerokimi uprawnieniami w zakresie zabezpieczania dokumentów i innych składników majątku (uwzględniając grunty), które mogą okazać się istotne w toku jakiegokolwiek postępowania sądowego będącego aktualnie w toku lub przyszłego postępowania sądowego, sprawowania nad nimi nadzoru i dokonywania ich zajęcia. Sąd może nakazać przedstawienie i odzyskanie dowolnego tego rodzaju majątku, a także pobranie próbek i poddanie ich analizie.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Zajęcie na zabezpieczenie

Zabezpieczające zajęcie majątku znajdującego się w posiadaniu osoby trzeciej skutkuje „zamrożeniem” należących do pozwanego rzeczy lub środków pieniężnych znajdujących się w posiadaniu osoby trzeciej. Jeżeli osoba trzecia rozporządzi zajętymi składnikami majątku, będzie ponosiła z tego tytułu odpowiedzialność przed powodem w zakresie odpowiadającym wartości tego majątku. Jeżeli powód wygra sprawę, przysługiwało mu będzie prawo pierwszeństwa do zajętego majątku. Zabezpieczające zajęcie majątku znajdującego się w posiadaniu osoby trzeciej prowadzi do zamrożenia tego majątku, ale nie skutkuje przeniesieniem prawa własności do majątku na powoda.

Wskutek zabezpieczającego zakazu zbywania składników majątku powód nie nabywa praw rzeczowych do majątku – powód nie może objąć majątku w posiadanie ani go sprzedać. Przedmiotowy środek zabezpieczający ma na celu zachowanie majątku wchodzącego w skład masy upadłości pozwanego, a tym samym uniemożliwienie mu jego zbycia lub ustanowienia na nim zabezpieczenia. Jakakolwiek dobrowolna czynność prawna wywierająca wpływ na majątek dokonania po dniu wydania zakazu może zostać unieważniona przez powoda w zakresie, w jakim naraża jego interesy na szwank.

Zakaz tymczasowy

Jeżeli pozwany nie zastosuje się do zakazu, powód może wszcząć przeciwko niemu postępowania z tytułu naruszenia zakazu. Jeżeli pozwany uzna roszczenie powoda lub jeżeli powód wykaże zasadność swojego roszczenia, na pozwanego można nałożyć karę grzywny lub – potencjalnie – karę pozbawienia wolności.

Zabezpieczenie dokumentów i innych składników majątku

Niezastosowanie się do nakazu może skutkować wydaniem wyroku zaocznego w toku postępowania głównego przeciwko stronie, która dopuściła się tego naruszenia. Ponadto takie naruszenie może dawać podstawy do wszczęcia postępowania w przedmiocie obrazy sądu przeciwko osobie znajdującej się w posiadaniu dokumentu lub składnika majątku wskazanego w nakazie.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Zajęcie na zabezpieczenie

Jeżeli chodzi o zajęcie majątku znajdującego się w posiadaniu osoby trzeciej, w przypadku wygrania sprawy przez pozwanego zabezpieczające zajęcie majątku znajdującego się w posiadaniu osoby trzeciej uchyla się z chwilą wydania prawomocnego orzeczenia. Jeżeli powód wygra sprawę, nakaz zajęcia można wykonać przez okres trzech lat od dnia wydania orzeczenia.

Zakaz zbywania składników majątku uniemożliwia pozwanemu rozporządzanie lub ustanawianie zabezpieczenia na należących do niego składnikach majątku dziedzicznego. Po wydaniu orzeczenia zabezpieczający zakaz zbywania składników majątku przekształca się z urzędu w zakaz zbywania składników majątku. Zakaz zbywania składników majątku utrzymuje się w mocy przez okres pięciu lat, przy czym dopuszcza się możliwość jego przedłużenia.

Jeżeli wydano nakaz zajęcia tymczasowego, taki nakaz obowiązuje przez okres sześciu miesięcy lub do chwili jego uchylenia. Jeżeli powództwo wytoczone przeciwko pozwanemu zakończy się niepowodzeniem, będzie to skutkowało również uchyleniem nakazu zajęcia tymczasowego.

Zakaz tymczasowy

Zakaz tymczasowy pozostaje w mocy do chwili jego uchylenia lub do chwili wydania prawomocnego orzeczenia w sprawie. Jeśli zakaz obowiązuje przez ściśle określony czas, pozostaje w mocy do chwili upływu terminu, na który go wydano.

Zabezpieczenie dokumentów i innych składników majątku

Nakaz zaczyna obowiązywać w dniu wydania prawomocnego orzeczenia w sprawie.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Zajęcie na zabezpieczenie

Pozwany może wystąpić do sądu o wydanie zakazu uniemożliwiającego dokonanie zabezpieczającego zajęcia majątku znajdującego się u osoby trzeciej w dwóch sytuacjach. Po pierwsze, jeżeli na pierwszy rzut oka można stwierdzić, że dokonanie takiego zajęcia było niewłaściwe, tzn. jeżeli dokonano go bez nakazu, z naruszeniem obowiązujących przepisów, w złej woli lub bez uprawdopodobnienia żądania. Po drugie, jeżeli pozwany wniósł do sądu kwotę główną będącą przedmiotem roszczenia.

Jeżeli wydano nakaz dokonania zajęcia na zabezpieczenie, pozwany lub dowolna inna osoba mająca interes w sprawie może wystąpić o jego uchylenie lub ograniczenie. Uchylenie nakazu skutkuje jego całkowitym zniesieniem wraz ze wszelkimi związanymi z nim środkami zabezpieczającymi. Jeżeli zabezpieczające zajęcie majątku znajdującego się w posiadaniu osoby trzeciej lub zajęcie tymczasowe dokonane na podstawie postanowienia lub zabezpieczający zakaz zbywania składników majątku wydany na podstawie postanowienia zostaną uznane za niekompletne, wówczas zajęcie majątku znajdującego się w posiadaniu osoby trzeciej, zakaz zbywania składników majątku lub zajęcie należy uchylić.

Jeżeli postanowienie jest ważne, ale zajęcie majątku znajdującego się w posiadaniu osoby trzeciej, zakaz zbywania składników majątku lub zajęcie tymczasowe okazało się nieskuteczne albo niezgodne z prawem, zajęcie na zabezpieczenie może podlegać ograniczeniu.

Jeżeli pozwany dąży do uchylenia lub ograniczenia zajęcia na zabezpieczenie, obowiązek udowodnienia, że środki te nie powinny zostać uchylone ani ograniczone, spoczywa na powodzie. Sąd może również zwrócić się do pozwanego o wniesienie kaucji (zabezpieczenia) służącej zagwarantowaniu, że w przypadku gdy przegra on sprawę, zajęte środki pieniężne lub ich równowartość lub – częściej – całość długu będącego przedmiotem roszczenia zostaną przekazane powodowi.

Zakaz tymczasowy

Na postanowienie o ustanowieniu lub odmowie ustanowienia zakazu tymczasowego wydane przez *sheriff court* stronie przysługuje zażalenie do głównego sędziego (*sheriff principal*) (starszego rangą sędziego w okręgu) bez konieczności uzyskania zgody lub zażalenie do Court of Session po uzyskaniu zezwolenia.

Strona może wnieść zażalenie na wydane przez Court of Session postanowienie o ustanowieniu lub odmowie ustanowienia zakazu tymczasowego w terminie czternastu dni od dnia wydania tego postanowienia.

Zabezpieczenie dokumentów i innych składników majątku

Strona może wnieść zażalenie na wydane przez *sheriff court* postanowienie o zabezpieczeniu dokumentów lub składników majątku w terminie czternastu dni od dnia wydania tego postanowienia.

W postępowaniu przed Court of Session każda osoba, która otrzymała postanowienie o zabezpieczeniu dokumentów lub składników majątku, może stawić się przed sądem i wnieść zażalenie na to postanowienie. Przy wykonywaniu nakazu zabezpieczenia dokumentów i innych składników majątku urzędnik, któremu sąd powierzył to zadanie, poinformuje osobę, przeciwko której skierowany jest nakaz, o przysługującym jej prawie do skorzystania z porady prawnej. Jeżeli osoba dąży do uzyskania pomocy prawnej w celu otrzymania wsparcia przy podjęciu decyzji o tym, czy zwrócić się do sądu o zmianę postanowienia, urzędnik sądowy nie rozpocznie czynności związanych z przeszukaniem, zajęciem ani zabezpieczeniem składników majątku figurujących w sporządzonym wykazie.

Powiązane strony

 [Szkocka Służba Sądów i Trybunałów](#)

 [Accountant in Bankruptcy](#) (rządowa agencja ds. upadłości)

Ostatnia aktualizacja: 28/09/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE - Gibraltary

1 Jakże wyróżniają się rodzaje środków?

Nakaz to postanowienie sądu zobowiązujące stronę do podjęcia określonych działań albo do zaniechania określonych działań. Nakaz tymczasowy to właśnie tego rodzaju postanowienie wydawane przed przeprowadzeniem rozprawy dotyczącej wytoczonego powództwa. Powód może podjąć próbę ochrony swojej pozycji w toku postępowania sądowego lub przed wszczęciem postępowania sądowego, występując o wydanie nakazu tymczasowego uniemożliwiającego pozwanemu podjęcie czynności, które mogłyby zaszkodzić powodowi.

Przewidziano również dwa konkretne rodzaje nakazów, o których wydanie powód może się zwrócić, jeżeli w sprawie zachodzi ryzyko, że pozwany podejmie kroki mające na celu zniszczenie dowodów lub uniemożliwienie wykonania ewentualnego wyroku wydanego na rzecz powoda. Pierwszym z nich jest nakaz przeszukania, na mocy którego pozwany jest zobowiązany do umożliwienia dokonania przeszukania należących do niego pomieszczeń pod kątem określonych dokumentów lub rzeczy; drugi to nakaz zabezpieczenia uniemożliwiający pozwanemu rozporządzanie składnikami majątku lub ich przeniesienie poza obszar Gibraltaru.

Jeżeli powód dochodzi zapłaty określonej sumy pieniężnej (np. spłaty długu lub wypłaty odszkodowania), sąd może nakazać pozwanemu uiszczenie płatności zaliczkowej na poczet kwoty, którą pozwany może być ostatecznie zobowiązany przekazać powodowi, aby powód nie znalazł się w trudnej sytuacji, w przypadku gdyby wyrok miał zostać wydany z opóźnieniem.

W takiej sytuacji pozwany może być narażony na ryzyko, że w przypadku oddalenia powództwa i zasądzenia kosztów postępowania od powoda wykonanie nakazu pokrycia kosztów postępowania okaże się niemożliwe. Aby zapewnić pozwanemu ochronę, sąd może w określonych przypadkach nakazać powodowi wniesienie zabezpieczenia na poczet kosztów postępowania, zazwyczaj w postaci sumy pieniężnej przekazywanej sądowi.

Sąd Najwyższy może również zarządzić środki tymczasowe w toku postępowania prowadzonego przed sądem zagranicznym, jeżeli uzna to za konieczne i celowe. Sąd Najwyższy może również wydać „globalny nakaz zabezpieczenia” mający zastosowanie do składników majątku położonych za granicą.

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Nakazy (w tym nakazy przeszukania i nakazy zabezpieczenia)

Nakazy to postanowienia sądu. Jeżeli nie wydano nakazu przeszukania ani nakazu zabezpieczenia, pozwany zasadniczo nie ma obowiązku udzielenia zgody na przeszukiwanie swoich pomieszczeń ani nie jest zobowiązany powstrzymać się od zbywania swojego majątku. Wniosek o wydanie nakazu przeszukania lub nakazu zabezpieczenia wnosi się do Sądu Najwyższego.

Powód jest zobowiązany w pełni i otwarcie ujawnić wszystkie istotne okoliczności faktyczne, o których sąd powinien wiedzieć (zwłaszcza jeżeli wniosek złożono bez powiadomienia o tym fakcie pozwanego). Należy również przekazać projekt postanowienia szczegółowo określający konieczne działania.

W przypadku nakazu tymczasowego powód jest zazwyczaj zobowiązany zaciągnąć zobowiązanie do zapłaty odszkodowania, tj. złożyć obietnicę wypłacenia pozwanemu odszkodowania z tytułu wszelkich strat spowodowanych nakazem, jeżeli na późniejszym etapie postępowania okazałoby się, że nakaz nie powinien być zostać wydany (np. ponieważ powód przegra postępowanie).

Wnioski o wydanie nakazu mogą zostać złożone bez powiadomienia pozwanego o tym fakcie, jeżeli w danym przypadku będzie to uzasadnione. Wnioski takie można również składać przed wniesieniem przez powoda formularza pozwu wszczynającego postępowanie główne. Nie ustanowiono wymogu prawnego zobowiązującego powoda do korzystania z usług zastępstwa procesowego w toku rozprawy zorganizowanej w celu rozpoznania wniosku, ale powód będzie zazwyczaj potrzebował porady prawnej i usług zastępstwa procesowego przy sporządzaniu takiego wniosku.

Po wydaniu nakazu przez sąd należy sporządzić go w formie pisemnej i doręczyć go pozwanemu. Urzędnicy sądowi nie odgrywają żadnej roli w procesie doręczania ani wykonywania nakazów tymczasowych. Nakazy przeszukania wykonuje się jednak zgodnie z przepisami szczególnymi. W normalnych warunkach doręcza je „*solicitor* nadzorujący” zaznajomiony z problematyką związaną z nakazami przeszukania i działający niezależnie od reprezentujących powoda prawników. *Solicitor* nadzorujący ma obowiązek objaśnić treść nakazu przeszukania pozwanemu i pouczyć go o przysługującym mu prawie do skorzystania z porady prawnej. *Solicitor* nadzorujący dokonuje przeszukania lub sprawuje nadzór nad przeszukianiem po czym przekazuje protokół przeszukania reprezentującym powoda prawnikom.

Płatności zaliczkowe i zabezpieczenie na poczet kosztów

Strony mogą uzgodnić kwestie związane z płatnościami zaliczkowymi i zabezpieczeniem na poczet kosztów w drodze porozumienia, ale w przypadku jego braku konieczne będzie zwrócenie się do sądu. Stosowny wniosek składa się, wnosząc do sądu zawiadomienie o złożeniu wniosku wraz z dowodami w postaci dokumentu na jego poparcie. Wniosek należy doręczyć pozwanemu, który może przedstawić w odpowiedzi własne dowody. Jeżeli sąd wyda postanowienie, określi formę i kwotę zabezpieczenia, które należy ustanowić, lub płatności, którą należy uiścić.

Koszty uzyskania postanowień

Nie przewidziano żadnych ustalonych przedziałów kosztów uzyskania którychkolwiek z opisanych powyżej postanowień. Ustanowiono jednak konkretne opłaty sądowe z tytułu wniesienia wniosku o wydanie postanowienia, których wysokość zależy od tego, czy przy składaniu wniosku przekazuje się stosowne zawiadomienie pozwanemu, czy też nie. Pełne informacje na temat tych opłat można uzyskać w sekretariacie Sądu Najwyższego zlokalizowanym pod adresem 277 Main Street, Gibraltar, lub drogą telefoniczną pod nr (+350) 200 75608.

Powód jest zobowiązany pokryć honoraria reprezentujących go prawników (a w przypadku nakazu przeszukania – również honorarium *solicitora* nadzorującego), choć sąd może ostatecznie obciążyć tymi kosztami pozwanego.

2.2 Najważniejsze warunki

Sąd dysponuje swobodą uznania w kwestii stosowania wszystkich środków opisanych w tym punkcie i nie zarządzi ich, jeżeli uzna to za niewłaściwe lub nieproporcjonalne w okolicznościach sprawy. Sądy zachowują większą ostrożność przy wydawaniu nakazów przeszukania i nakazów zabezpieczenia z uwagi na szczególnie restrykcyjny charakter tych środków.

Nakazy tymczasowe

Rozpoznając wniosek o wydanie nakazu tymczasowego, sąd w pierwszej kolejności sprawdzi, czy powództwo dotyczy „istotnego zagadnienia, które może być przedmiotem postępowania” (tj. ustali, czy nie jest ono „niepoważne lub uciążliwe”). Jeżeli sąd uzna, że powództwo nie dotyczy istotnego zagadnienia, odmówi wydania nakazu.

Jeżeli jednak sąd stwierdzi, że powództwo dotyczy istotnego zagadnienia, które może być przedmiotem postępowania, przystąpi do analizy „interesu stron”. Przeprowadzenie tej analizy wiąże się z koniecznością odpowiedzi na pytanie, czy pozbawienie powoda możliwości skorzystania z nakazu do chwili przeprowadzenia rozprawy byłoby mniej korzystnym rozwiązaniem niż wydanie nakazu przeciwko pozwanemu. Rozstrzygając ten problem, sąd bierze pod uwagę poniższe kwestie w następującej kolejności:

Czy zasądzenie odszkodowania na rzecz powoda byłoby odpowiednim rozwiązaniem, gdyby powód wygrał sprawę? Jeżeli sąd uzna, że tak, wniosek o wydanie nakazu zostanie oddalony. Jeżeli sąd uzna, że nie (np. z uwagi na fakt, że szkoda poniesiona przez powoda miałaby nieodwracalny lub niepieniężny charakter), rozważy kolejne kwestie.

Czy zobowiązanie powoda do zapłaty odszkodowania zapewni pozwanemu odpowiednią ochronę, w przypadku gdyby wygrał on sprawę? Jeżeli wypłata odszkodowania zapewniłaby pozwanemu odpowiednią ochronę, uznaje się to zazwyczaj za przesłankę przemawiającą za wydaniem nakazu.

W przypadku gdy pozostałe czynniki okażą się zrównoważone, sąd utrzyma status quo. Czynniki te uznaje się zazwyczaj za przesłankę przemawiającą za wydaniem nakazu.

W tym kontekście można wziąć pod uwagę inne czynniki społeczne lub ekonomiczne, np. wpływ wydania lub odmowy wydania nakazu na zatrudnienie lub na dostępność leków.

W ostateczności sąd może wziąć pod uwagę względną zasadność argumentów stron, ale wyłącznie w przypadku, gdy będzie w stanie jednoznacznie stwierdzić, że argumenty jednej ze stron są znacznie bardziej przekonujące niż argumenty drugiej strony.

nakazy przeszukania;

Sąd może wydać nakaz przeszukania w celu zabezpieczenia dowodów lub składników majątku istotnych z punktu widzenia postępowania sądowego.

Przesłanki uzyskania nakazu przeszukania są bardziej restrykcyjne niż przesłanki obowiązujące w przypadku innych rodzajów nakazów, przy czym sąd nie wyda takiego nakazu, dopóki powód nie wykaże, że wszystkie poniższe przesłanki zostały spełnione:

uzasadnienie faktyczne i prawne stanowiące podstawę powództwa, które uprawdopodobnia jego zasadność (*fumus boni iuris*), jest szczególnie przekonujące;

działania pozwanego stanowiące przedmiot postępowania wyrządzają powodowi poważną rzeczywistą szkodę lub mogą potencjalnie wyrządzić mu poważną szkodę;

zgromadzono niezbité dowody wskazujące, że pozwany dysponuje obciążającymi go dokumentami lub materiałami;

zachodzi „realna możliwość” lub „prawdopodobieństwo”, że niewydanie nakazu przeszukania doprowadzi do zniszczenia dokumentów lub materiałów.

Nakazy zabezpieczenia

Sąd jest uprawniony do wydania nakazu zabezpieczenia, jeżeli uzna to za „sprawiedliwe i uzasadnione”. Sąd nie wyda nakazu zabezpieczenia, dopóki powód nie wykaże, że wszystkie poniższe warunki zostały spełnione:

Powód wskazał zasadną podstawę roszczenia, do którego rozpoznania właściwe są sądy w Gibraltarze;

argumenty zawarte w pozwie skierowanym przez powoda przeciwko pozwanemu są przekonujące;

potwierdzono wystąpienie przesłanek pozwalających przypuszczać, że pozwany dysponuje składnikami majątku na terytorium Gibraltaru;

zachodzi „realne ryzyko”, że pozwany rozporządzi składnikami majątku w taki sposób, by uniemożliwić wykonanie wyroku (np. dokona zbycia składników majątku lub wywiezie je poza granice Gibraltaru).

Sąd zachowuje szczególną ostrożność przy wydawaniu nakazów zabezpieczenia w toku postępowania przed sądem państwa trzeciego, zwłaszcza jeżeli nakaz zabezpieczenia pokrywałby się lub byłby sprzeczny z jakimkolwiek nakazem zabezpieczenia wydanym przez sąd zagraniczny, przed którym toczy się postępowanie główne, lub jeżeli sąd zagraniczny odmówił zatrzymania składników majątku.

Sąd nie wyda globalnego nakazu zabezpieczenia, jeżeli pozwany dysponuje wystarczającym majątkiem położonym w okręgu właściwości sądu. Sąd rozważa również, czy globalny nakaz zabezpieczenia będzie możliwy do wykonania w państwach, w których znajdują się składniki majątku pozwanego.

Płatności zaliczkowe

Sąd może nakazać pozwanemu wniesienie płatności zaliczkowej wyłącznie w przypadku, gdy pozwany uznał spoczywające na nim zobowiązanie do zapłaty określonej sumy pieniężnej na rzecz powoda, gdy na rzecz powoda wydano już wyrok dotyczący kwoty pieniężnej, której wysokość zostanie ustalona na późniejszym etapie, lub gdy sąd upewni się, że powód będzie w stanie odzyskać „znaczną kwotę pieniężną” (lub w przypadku roszczenia dotyczącego przywrócenia posiadania nieruchomości – płatność z tytułu zajmowania nieruchomości przez pozwanego). W sprawach dotyczących szkody na osobie sąd może wydać nakaz wniesienia płatności zaliczkowej wyłącznie w przypadku, gdy zobowiązanie pozwanego zostanie pokryte przez ubezpieczyciela lub gdy pozwany jest organem publicznym.

Zabezpieczenie na poczet kosztów

Poniżej przedstawiono najczęstsze przypadki, w których sąd może nakazać powodowi wniesienie zabezpieczenia:

powód zamieszkuje poza terytorium Unii Europejskiej i poza terytorium Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (Islandia, Liechtenstein, Norwegia i Szwajcaria), a wykonanie nakazu pokrycia kosztów w jego państwie miejsca zamieszkania byłoby trudne;

powód jest spółką lub inną osobą prawną oraz występują przesłanki pozwalające przypuszczać, że nie będzie on w stanie pokryć kosztów poniesionych przez pozwanego, jeżeli sąd zasądzi je na rzecz powoda od pozwanego (podejmując decyzję w sprawie ewentualnego zarządzenia zabezpieczenia, sąd bierze pod uwagę, czy fakt, że powód nie dysponuje środkami pieniężnymi lub funduszami, nie wynika z działań pozwanego);

powód zmienił miejsce zamieszkania, aby uniknąć konsekwencji wszczęcia postępowania, lub nie podał prawidłowego adresu w formularzu pozwu;

powód podjął działania w odniesieniu do swojego majątku, które utrudniłyby wykonanie wydanego przeciwko niemu nakazu pokrycia kosztów.

Sąd wyda nakaz wniesienia zabezpieczenia wyłącznie w przypadku, gdy będzie miał pewność, że jest to sprawiedliwe, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy. Sąd rozważy, czy wystąpienie z wnioskiem o wydanie nakazu wniesienia zabezpieczenia ma na celu uniemożliwienie powodowi wytoczenia uzasadnionego powództwa oraz czy prawdopodobieństwo pomyślnego rozpoznania tego powództwa jest dostatecznie duże.

Sąd jest również uprawniony do wydania nakazu wniesienia zabezpieczenia wobec:

osoby niebędącej stroną postępowania, która pokrywa koszty związane z wytoczeniem powództwa w zamian za udział w zyskach uzyskanych po wydaniu korzystnego wyroku lub która przeniosła przysługujące jej prawo do wytoczenia powództwa na powoda, aby uniknąć ryzyka wydania wobec niej nakazu pokrycia kosztów;

dowolnej strony postępowania, która bez uzasadnionej przyczyny nie zastosowała się do regulaminu sądu.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Nakazy tymczasowe

Nakaz może nakładać na stronę obowiązek podjęcia lub zaniechania podejmowania określonych działań w odniesieniu do dowolnego rodzaju majątku.

nakazy przeszukania;

Wydanie nakazu przeszukania wobec pozwanego nakłada na niego obowiązek umożliwienia wstępu do jego pomieszczeń, ale nie upoważnia powoda do uzyskania dostępu do tych pomieszczeń przy użyciu siły. Nakaz musi zawierać określenie pomieszczeń, które mogą zostać przeszukane, oraz wykaz rzeczy, które osoby dokonujące przeszukania mogą zbadać, skopiować i zabrać. Nakaz może obejmować wyłącznie dowody, które mogą okazać się istotne w toku postępowania, lub składniki majątku, które mogą być przedmiotem postępowania lub których może dotyczyć jeden z wątków postępowania.

Typowy nakaz tego rodzaju zobowiązuje pozwanego do wydania wszystkich rzeczy figurujących w zamieszczonym w nim wykazie. Jeżeli podejrzewa się, że istotne dowody mogą być przechowywane na komputerach, należy zapewnić dostęp do wszystkich komputerów znajdujących się w pomieszczeniach, aby umożliwić ich przeszukanie, a także należy sporządzić kopie wszystkich znalezionych materiałów.

Nakazy zabezpieczenia

Sąd może wydać nakaz zabezpieczenia wobec majątku pozwanego, uniemożliwiając mu pomniejszenie należącego do niego majątku położonego w Gibraltarze poniżej ustalonej wartości, lub wobec konkretnych składników tego majątku. Pozwany będzie nadal uprawniony do przeznaczenia środków objętych nakazem na pokrycie kosztów utrzymania oraz kosztów porady prawnej i zastępstwa procesowego; w nakazie pozwanemu można również zapewnić możliwość rozporządzania składnikami majątku w toku zwykłej działalności gospodarczej.

Typową formą nakazu zabezpieczenia jest nakaz ustanawiający „kwotę maksymalną”, który ma zastosowanie do wszystkich składników majątku pozwanego poniżej ustalonej wartości. Nakaz ten obejmuje dowolne składniki majątku, którymi pozwany może samodzielnie rozporządzać, w tym składniki majątku przechowywane lub kontrolowane przez osobę trzecią zgodnie z dyspozycjami pozwanego.

Nakaz ogólny lub nakaz ustanawiający „kwotę maksymalną” obejmuje wszystkie składniki majątku, w tym ruchomości i nieruchomości, pojazdy, środki pieniężne i papiery wartościowe. Nakaz będzie również obejmował wszelkie składniki majątku nabyte po jego wydaniu. W nakazie można wskazać konkretne składniki majątku, aktywa przedsiębiorstwa i rachunki bankowe podlegające zabezpieczeniu. Wspólny rachunek bankowy nie zostanie zabezpieczony, o ile nie wskaże się go bezpośrednio w nakazie.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Pozwanego poucza się, że niezastosowanie się do nakazu tymczasowego stanowi obrazę sądu zagrożoną karą pozbawienia wolności, grzywny lub objęcia składników majątku dłużnika sekwestrem.

Sytuacja, w której osoba trzecia udziela pozwanemu zgody na zbycie składników majątku z naruszeniem nakazu zabezpieczenia, nie zawsze stanowi obrazę sądu. Jeżeli jednak osoba trzecia, która została powiadomiona o wydaniu nakazu zabezpieczenia, świadomie pomoże pozwanemu zbyć zabezpieczone składniki majątku, osoba taka dopuszcza się obrazy sądu. Powód powinien zatem doręczyć odpisy nakazu zabezpieczenia osobom trzecim, np. przedstawicielom banku pozwanego, jego księgowym i reprezentującym go prawnikom (*solicitors*). (W standardowym formularzu nakazu zabezpieczenia przyjmuje się, że powód dokona takiego doręczenia, i poucza się osoby trzecie o potencjalnych sankcjach grożących im w przypadku niezastosowania się do treści nakazu. Nakaz zawiera również zobowiązanie powoda do pokrycia wszystkich zasadnych kosztów poniesionych przez osoby trzecie w związku z koniecznością zastosowania się do treści nakazu oraz do wypłaty na ich rzecz odszkodowania z tytułu zaciągniętych w tym celu zobowiązań). Nawet jeżeli banki i osoby trzecie otrzymały powiadomienie o wydaniu nakazu, nadal mogą korzystać z praw do zabezpieczenia i potrącenia powstałych przed wydaniem nakazu zabezpieczenia.

Wydanie nakazu zabezpieczenia nie skutkuje przyznaniem powodowi żadnych praw rzeczowych do zabezpieczonych składników majątku. Prawo do wszczęcia postępowania z tytułu dopuszczenia się obrazy sądu jest zasadniczo jedynym środkiem dostępnym powodowi. Umowa zawarta z naruszeniem nakazu jest niezgodna z prawem, a zatem strona, która zdawała sobie sprawę, że postanowienia umowy będą sprzeczne z wydanym nakazem, może nie mieć możliwości dochodzenia jej wykonania. Ponadto sąd może niekiedy wydać odrębny nakaz uniemożliwiający pozwanemu wykonanie umowy zawartej z osobą trzecią. Na mocy niezgodnej z prawem umowy nadal może jednak dojść do przeniesienia prawa własności, a po wykonaniu takiej umowy odzyskanie przeniesionych składników majątku nie jest zasadniczo możliwe.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Jeżeli postanowienie dotyczące nakazu tymczasowego wydano w obecności stron, można wskazać w nim, że nakaz obowiązuje do dnia przeprowadzenia rozprawy, wydania wyroku lub kolejnego postanowienia sądu lub do określonej daty. (Jeżeli nakaz obowiązuje „do wydania kolejnego postanowienia”, nie zostanie zniesiony w przypadku wydania wyroku sądu, ale wyłącznie w sytuacji, gdy sąd wyda postanowienie jednoznacznie lub w dorozumiany sposób znoszące nakaz).

Nakaz tymczasowy wydany bez przekazania pozwanemu powiadomienia obowiązuje zazwyczaj przez określony czas, rzadko dłużej niż 7 dni – jego przedłużenie wymaga wydania kolejnego postanowienia przez sąd. Wydając nakaz bez powiadamiania pozwanego, sąd wyznacza z reguły termin rozprawy (*return date*), na której pozwany może się stawić i zakwestionować postanowienie o przedłużeniu nakazu. Standardowy nakaz zabezpieczenia zawiera informacje wskazujące, że ma on zastosowanie do dnia rozprawy lub do chwili wydania kolejnego postanowienia.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Pozwany lub dowolna osoba trzecia, na których nakaz tymczasowy wywiera bezpośredni wpływ, może w dowolnej chwili zwrócić się do sądu o zmianę lub uchylenie postanowienia o wydaniu nakazu (przy czym z wniesieniem zażalenia na postanowienie o wydaniu nakazu przeszukania, który został już wykonany, należy zasadniczo zaczekać do chwili przeprowadzenia rozprawy). Pozwany nie ma obowiązku czekać z wniesieniem zażalenia na postanowienie wydane bez powiadomienia do dnia rozprawy. Pozwany ma obowiązek powiadomić reprezentujących powoda prawników (*solicitors*) o zamiarze wniesienia zażalenia z wyprzedzeniem. Zażalenie z reguły wnosi się do sądu, który wydał postanowienie, przy czym często rozpoznaje je ten sam sędzia.

Przesłanki uzasadniające wniesienie zażalenia przez pozwanego obejmują: niespełnienie jednego z warunków przewidzianych w postanowieniu, istotną zmianę okoliczności skutkującą bezpodstawnością postanowienia, opresyjny charakter postanowienia, nieuzasadnioną ingerencję w prawa osób trzecich niemających związku ze sprawą oraz zwłokę powoda w dochodzeniu roszczenia. Jeżeli nakaz wydano bez powiadomienia pozwanego, przesłanki uzasadniające jego uchylenie lub zmianę obejmują również niewywiązanie się przez powoda z obowiązku poinformowania sądu o istotnych okolicznościach faktycznych przy składaniu wniosku o wydanie nakazu oraz przedstawienie niewystarczających dowodów uzasadniających zastosowanie środka tymczasowego bez powiadomienia pozwanego.

Jeżeli sąd uchylił nakaz, pozwany ma prawo powołać się na zobowiązanie powoda do zapłaty odszkodowania i dochodzić takiego odszkodowania. Sąd nakaże przeprowadzenie „postępowania w przedmiocie odszkodowania”, aby oszacować szkodę poniesioną przez pozwanego, przy czym takie postępowanie może zostać odroczone do chwili przeprowadzenia rozprawy lub przeprowadzone w późniejszym terminie.

Sąd jest również uprawniony do uchylenia lub zmiany postanowień dotyczących płatności zaliczkowych i zabezpieczenia na poczet kosztów, a także do wydania postanowienia o zwrocie całości lub części środków pieniężnych przekazanych na podstawie nakazu.

Ostatnia aktualizacja: 27/09/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.